PROGRAMMABEGROTING 2026

Gemeente Houten

gemeente Houten

Colofon

Colofon:

Gemeente Houten
Onderdoor 25
3995 DW Houten

Postbus 30
3990 DA Houten

Telefoon: 030 – 63 92 611
E-mail: gemeentehuis@houten.nl

Foto's:
Peter van Wieringen;
Golazo;
Nationale beeldbank Rijksoverheid

Vormgeving:
Luumen

Bestuurlijk perspectief

De programmabegroting 2026 is opgesteld in een periode die nog steeds gekenmerkt wordt door financiële krapte. Wij bouwen in deze begroting voort op de koers die is ingezet met de perspectiefnota 2026.Wij zetten met deze begroting in op het behouden van de basis, het zorgvuldig uitvoeren van de ingezette lijnen en het versterken van de ambtelijke organisatie.

Met deze begroting geven wij invulling aan onze transformatie. Niet door grote nieuwe beleidsinitiatieven, maar juist door het versterken van wat al in gang is gezet. De nadruk ligt op het aanpassen van onze manier van werken in veranderende omstandigheden: met minder middelen, maar met dezelfde maatschappelijke opgaven. Dat vraagt om een andere houding, andere keuzes en een andere manier van samenwerken binnen de organisatie, maar juist ook met de samenleving.

De samenwerking met inwoners blijft een belangrijk uitgangspunt. De Ronde van Houten onderstreepte de constructieve houding van inwoners. Houtenaren denken graag mee over de toekomst van onze gemeente en zijn bereid om daar actief een steentje aan bij te dragen.
We blijven inzetten op het betrekken van inwoners bij de uitvoering van beleid, niet als extra ambitie, maar als onderdeel van de manier waarop we werken. Met de term integraal bedoelen we een samenhangende en afgestemde aanpak waarbij alle aspecten van de leefwereld van de inwoners worden meegewogen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om domeinoverstijgend samenwerken tussen professionals en organisaties. In onze opgaven werken bijvoorbeeld veranderingen in het sociaal domein door in het ruimtelijk en economisch domein en andersom. Hierbij is een integraal perspectief een voorwaarde.

De ambitie op het gebied van woningbouw blijft overeind, net als de noodzaak ervan. De realisatie van 4.750 woningen vóór 2040 vraagt om voortzetting van bestaande inzet en samenwerking met externe partners. Met het vaststellen van de gebiedsvisies centrum de Molenzoom en de Koppeling, en Houten Oost zijn daarvoor de eerste stappen gezet. Met de beschikbaar gestelde middelen werven wij de benodigde expertise, zo versterken wij de uitvoeringskracht voor het realiseren van deze woningen.

Het college werkt met deze begroting de genomen besluiten bij de perspectiefnota uit. Wij verhogen de onroerendzaakbelasting en voeren pijnlijke bezuinigingen door. Wij gaan actief het gesprek aan met onze partners, enerzijds om te werken aan het herstellen van vertrouwen waar dat nodig is en anderzijds om de uitvoering van bezuinigingen goed te laten verlopen. Ook voeren wij de gevraagde onderzoeken door de raad uit. Wanneer de resultaten beschikbaar zijn, worden die (op de afgesproken momenten) met u gedeeld, zodat wij het gesprek over de eventuele vervolgstappen kunnen voeren.

In deze begroting zijn, in goed overleg met de audit- en rekeningcommissie, verdere stappen gezet met betrekking tot motie 068-2024 “Sturen op maatschappelijk resultaten”. Wij realiseren ons dat dit een proces is wat nooit echt af is, dus staan wij open voor feedback als het gaat om de controleerbaarheid van de stukken en de link tussen maatschappelijke doelen en financiën.

De begroting is sober maar realistisch en biedt ruimte voor noodzakelijke aanpassingen. In die zin is het een begroting van behoud in beweging: gericht op het vasthouden van wat waardevol is en het aanpassen van hoe we werken aan wat nodig is.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Daan Vermeulen, wethouder financiën

Financieel perspectief

Met de perspectiefnota 2026 heeft de gemeente Houten een belangrijke stap gezet richting een gezonder financieel toekomstbeeld. Op basis hiervan wordt de programmabegroting 2026 sluitend gepresenteerd, middels een extra incidentele onttrekking van € 160.000 uit de vrije algemene reserve. Daarmee wordt de continuïteit uitvoering van het beleid in 2026 geborgd. Na 2026 laat het meerjarenperspectief oplopende tekorten zien: circa € 0,4 mln. in 2027, € 3,8 mln. in 2028 en € 3,6 mln. in 2029.

Dit beeld sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen, zoals zichtbaar in de Voorjaarsnota van het Rijk. De tijdelijke demping van de terugval van het gemeentefonds biedt slechts korte termijn verlichting; vanaf 2028 nemen de middelen voor onder meer jeugdzorg aanzienlijk af. Voor Houten komt deze ontwikkeling niet onverwacht (raadsinformatiebrief “Financieel meerjarenperspectief en proces bezuinigingen”, nr. 873322). De Houtense financiële opgave raakt meerdere beleidsterreinen en niet uitsluitend de jeugdzorg. De landelijke korting en herverdeling van het gemeentefonds treffen Houten extra zwaar, omdat de gemeente als nadeelgemeente is aangemerkt. Tegelijkertijd verschuift Houten van een groeigemeente naar een beheergerichte gemeente, met hogere kosten voor onderhoud en beheer, terwijl de inkomsten minder snel toenemen. Het relatief hoge voorzieningenniveau wordt deels gecompenseerd door de recent doorgevoerde OZB-verhoging.

Begin dit jaar startte het meerjarenperspectief met een tekort van € 7,2 mln. in 2026, oplopend tot € 7,7 mln. in 2029. Door de besluiten in de perspectiefnota 2026, gecombineerd met de positieve effecten van de meicirculaire 2025, is dit oorspronkelijke tekort fors bijgesteld. Voor 2026 is het tekort teruggebracht tot € 160.000. Voor 2028 bedraagt het tekort € 3,8 mln. en voor 2029 € 3,6 mln.. Hieruit blijkt dat het tekort in 2026 met circa € 7 mln. is gereduceerd en dat het gemiddelde tekort over de periode 2026–2029 met ongeveer € 4,1 mln. is teruggebracht.

In de perspectiefnota 2026 zijn transformatie- en bezuinigingsopgaven vastgesteld van respectievelijk € 2,4 mln. en € 5,5 mln. voor 2026. Tegelijkertijd is ruimte gecreëerd voor nieuw beleid ter hoogte van € 1,6 mln.. De transformaties richten zich op het realiseren van maatschappelijke en organisatorische meerwaarde en het toekomstbestendig maken van de organisatie. De bezuinigingsopgave draagt bij aan het beperken van het structurele tekort en legt een stevige basis voor verdere strategische keuzes die zowel de financiële positie versterken als de realisatie van maatschappelijke ambities mogelijk maken. Deze opgaven zijn volledig verwerkt in de programmabegroting 2026 en worden per programmaplan afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

Hoewel de financiële positie door de genomen maatregelen, ten opzichte van het oorspronkelijke meerjarenperspectief, aanzienlijk is verbeterd, blijft er sprake van een structurele opgave die om verdere keuzes en prioritering vraagt. Dit bevestigt het eerder geschetste beeld bij de perspectiefnota 2026: duidelijke keuzes en een integrale doorvertaling zijn noodzakelijk om de financiële positie duurzaam te versterken. De raad en het college zullen de komende jaren strategische beslissingen moeten nemen om de financiële positie van Houten te versterken en tegelijkertijd de maatschappelijke ambities te waarborgen.

Landelijke ontwikkelingen

Landelijke ontwikkelingen hebben een bepalende invloed op de stabiliteit van het meerjarenperspectief. Aangezien het kabinet demissionair is, worden er geen nieuwe beleidskeuzes genomen. Dit zorgt enerzijds voor stabiliteit in bestaand beleid, maar leidt anderzijds tot onzekerheid. Immers is nog onduidelijk welke koers een toekomstig kabinet zal volgen en welke financiële middelen daarbij beschikbaar worden gesteld. Nieuwe beleidsaccenten van het Rijk op terreinen zoals woningbouw, zorg, klimaat, jeugd en asielopvang hebben direct gevolgen voor het lokale beleid, terwijl de bijbehorende middelen vaak pas later beschikbaar zijn. Voor gemeenten betekent dit dat er (nieuwe) verplichtingen ontstaan die nog niet volledig financieel zijn gedekt.

Het gemeentefonds speelt hierin een centrale rol. Voor Houten is dit van bijzonder belang, omdat de gemeente in het verdeelmodel als nadeelgemeente wordt aangemerkt. Eventuele herzieningen van het gemeentefonds kunnen de financiële positie van Houten zowel positief als negatief beïnvloeden. De uitkomsten van de circulaires geven richting aan de inkomsten voor de komende jaren, maar zijn op dit moment nog onzeker. Deze landelijke dynamiek maakt dat de financiële positie van Houten in de komende jaren niet alleen afhankelijk is van eigen keuzes, maar in sterke mate wordt bepaald door de context waarin de gemeente opereert.

Toekomstige lokale keuzes en maatschappelijke opgaven

Naast de landelijke ontwikkelingen en de daaraan verbonden onzekerheden, staat Houten voor belangrijke lokale keuzes die zowel financieel als maatschappelijk ingrijpend zijn. Een belangrijk moment hierin vormen de gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Een nieuw college brengt een nieuw coalitieprogramma met zich mee, waarin politieke ambities worden afgewogen en vertaald naar concrete beleidsvoornemens. Deze keuzes hebben directe gevolgen voor de financiële ruimte in de begroting 2027 en verder. Daarmee ontstaat niet alleen een extra factor van onzekerheid, maar ook een kans om middelen opnieuw te prioriteren en te koppelen aan actuele lokale ambities.

De nieuwe raad en het college staan de komende jaren voor omvangrijke ruimtelijke en maatschappelijke projecten die de financiële ruimte van de gemeente aanzienlijk onder druk zullen zetten. De financiële consequenties van deze ontwikkelingen zijn in deze begroting nog niet volledig doorvertaald, omdat deze afhankelijk zijn van de verdere invulling van de plannen en bestuurlijke keuzes. In de volgende alinea's wordt op hoofdlijnen ingegaan op deze toekomstige ontwikkelingen, zodat duidelijk wordt welke keuzes en afwegingen nodig zijn om zowel de financiële positie van de gemeente als de uitvoering van belangrijke maatschappelijke projecten zorgvuldig te waarborgen.

Fysieke leefomgeving

In het kader van de woonvisie 2021-2030 staan de gebiedsontwikkelingen centrum de Molenzoom en de Koppeling (CMK), en Houten-Oost centraal. De gebiedsvisies voor deze locaties zijn in 2025 in nauwe afstemming met inwoners, partners en de raad vastgesteld. In 2026 gaan wij verder aan de slag met de uitwerking op alle relevante onderdelen: ruimtelijke inrichting, mobiliteit en bereikbaarheid, duurzaamheid, sociale voorzieningen en de financiële en juridische kaders die bij zulke omvangrijke projecten horen. Deze gebiedsontwikkelingen zijn van groot belang voor de groei, leefbaarheid en economische vitaliteit van Houten, maar brengen tegelijkertijd aanzienlijke investeringen met zich mee.

Ook de onderwijshuisvesting vormt een omvangrijke opgave. De verwachte groei van het aantal leerlingen, gecombineerd met de noodzaak om schoolgebouwen te verduurzamen en geschikt te maken voor modern onderwijs, vraagt om aanzienlijke investeringen. Hetzelfde geldt voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Veel gebouwen met een belangrijke maatschappelijke functie, zoals sportaccommodaties, culturele voorzieningen en wijkcentra, hebben renovatie en verduurzaming nodig, wat zowel kapitaalintensief als maatschappelijk gewenst is.

De kosten voor planvorming, aanleg en verbetering van infrastructuur, realisatie van maatschappelijke voorzieningen, onder ander in onderwijshuisvesting, en verduurzaming van gebouwen zorgen de komende jaren voor een aanzienlijke druk op de financiële positie. Deze investeringen kunnen leiden tot extra leningen om de projecten te financieren en zorgen voor stijgende kapitaalslasten, onderhoudskosten en andere exploitatielasten op langere termijn. Afhankelijk van de beschikbare dekking kan dit ook invloed hebben op de omvang van de algemene reserve.

Sociaal leefomgeving

Naast de fysieke investeringen staat Houten voor grote uitdagingen binnen het sociaal domein, die zowel financieel als organisatorisch voelbaar zijn. De transitie binnen de jeugdzorg en de Wmo vraagt om voortdurende vernieuwing, nauwere samenwerking tussen partners en een efficiënte inzet van middelen. Tegelijkertijd blijft het belangrijk dat inwoners kunnen rekenen op zorg en ondersteuning van goede kwaliteit. De visie Sociale koers geeft hier richting aan en is verder vertaald in deze begroting.

Een aandachtspunt blijft de structurele financiering van de jeugdzorg. Tot en met 2028 ontvangen gemeenten extra middelen van het Rijk, maar daarna valt een groot deel hiervan weg. Houten zal vanaf dat moment zelf oplossingen moeten vinden om tekorten op te vangen. Dit vraagt om tijdige scenario's en voorbereiding voor de periode ná 2028, zodat de kwaliteit van de zorg kan worden gewaarborgd.

Daarnaast vraagt de opvang van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen om voortdurende aandacht. Het is nog onzeker hoelang deze opvangopgave zal voortduren, hoeveel mensen opgevangen moeten worden en in welke vorm dit nodig blijft. Ook is onduidelijk in hoeverre deze tijdelijke voorzieningen uiteindelijk zullen worden geïntegreerd in structureel beleid. De nog geldende spreidingswet, die de verdeling van asielopvang over gemeenten regelt, kan daarbij eveneens invloed hebben op hoe Houten de opvang organiseert, afhankelijk van politieke keuzes op lokaal niveau.

Tot slot is de uitvoering van de Participatiewet in beweging door de recent aangenomen wetswijziging Participatiewet in Balans. Deze aanpassing kan gevolgen hebben voor de hoogte van uitkeringen en de manier waarop de wet wordt uitgevoerd. Binnen de gemeenschappelijke regeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)wordt nog onderzocht wat dit concreet betekent voor Houten. Verdergaande herzieningen van de wet zullen naar verwachting pas door een nieuw kabinet worden opgepakt.

Amendementen en moties perspectiefnota 2026

Amendementen bij de perspectiefnota 2026 zijn in deze begroting verwerkt. Voor moties geldt dat verwerking niet automatisch leidt tot directe opname in de begroting van hetzelfde jaar. Moties met financiële gevolgen dienen eerst onderzocht te worden op dekking en uitvoerbaarheid, waarna besluitvorming volgt. Op deze manier blijft de begroting 2026 realistisch en wordt voorkomen dat middelen ad hoc worden ingeboekt zonder robuuste dekking.

De uitvoering van aangenomen moties volgt een vaste aanpak: heldere opdrachtformulering, inhoudelijke uitwerking (inclusief businesscase waar relevant), bepaling van dekking en personele impact en meetbare resultaatsafspraken met monitoring in bestuursrapportages en terugkoppeling aan de raad.

- Voor Motie 026-2025 "Experimenten Werk & Inkomen en aansluiting bij Schuldenlab NL" onderzoeken wij de mogelijkheid om experimenten in te richten die gericht zijn op eenvoud, klanttevredenheid en kostenbeheersing; resultaten en structurele baten worden zichtbaar gemaakt richting de begroting van 2027.
- Voor Motie 027-2025 "Verlaging apparaatskosten en verschuiving van middelen" wordt nog onderzocht wat de organisatiegevolgen, uitvoeringsrisico's en structurele dekking zijn; hierover volgt een voorstel bij de perspectiefnota 2027. Vooruitlopend hierop is uitsluitend in 2026 een incidenteel bedrag van €150.000 verwerkt, als extra subsidie voor de Subsidieregeling Fonds Houten Samen ter verzachting van de bezuinigingsopgave. Dit fonds ondersteunt maatschappelijke initiatieven rond ontmoeting, verbinding, zelfredzaamheid en sport-, cultuur- en welzijnsactiviteiten, en vervangt vanaf 2026 het Inwonersfonds, Sportfonds en Cultuurfonds.
- Voor Motie 034-2025 "Bezuiniging verbonden partijen", wordt in regionaal verband gewerkt aan een realistische taakstellingsroute met bestuurlijke afstemming en tijdige agendering in de betreffende gremia. Informeren middels een raadsinformatiebrief (rib).
- Voor Motie 035-2025 "Gedifferentieerde rioolheffing" ligt de gevraagde memo richting bij deze begroting voor, zodat eventuele tariefdifferentiatie zorgvuldig kan worden gewogen als alternatief of aanvulling op OZB-sturing.
- Voor Motie 041-2025 "Strategisch HRM-kader" wordt begin 2026 het kader aan de raad voorgelegd.

Deze gefaseerde uitvoering borgt dat moties effectief, financieel houdbaar en in samenhang met de totale koers van de gemeente worden gerealiseerd.

Tabel 1: Overzicht omarmde moties perspectiefnota 2026

Motie/ Nummer	Onderwerp	Kernacties/ Inhoud	Doel/ Resultaat	Tijdslijn
026-2025 Gewijzigd	Experimenten Werk & Inkomen + Schuldenlab NL	Experimenten opstarten gericht op eenvoud, klanttevredenheid en kostenbesparing- Aansluiten bij Schuldenlab NL-projecten- Businesscase opstellen	Inzicht in structurele baten ter voorkoming/ mitigatie van bezuinigingen op o.a. sport, cultuur, mantelzorg	Resultaten zichtbaar in begroting 2027
027-2025 Gewijzigd	Apparaatskosten omlaag & voorkomen OZB-verhoging	Besparing op apparaatskosten: €150K in 2026 tot €900K in 2028- €150K overhevelen naar sociaal fonds (sport, cultuur, welzijn) - Voorstellen voor 2027+ eind 2025 bespreken	Vrijgekomen middelen inzetten voor o.a. sport, cultuur, groenbeheer of vermijden OZB-verhoging	Perspectiefnota 2027
034-2025	Bezuinigingen bij verbonden partijen (GR'en en U10)	Structurele taakstelling van 5% bij bijdragen aan GR'en- Amendementen indienen of voorstellen steunen- Samenwerken met regiogemeenten	Eerlijke verdeling van bezuinigingen over alle partijen	Perspectiefnota 2027
035-2025 Gewijzigd	Gedifferentieerde rioolheffing	Memo opstellen over differentiatie rioolheffing- Effecten voor inwoners/bedrijven inzichtelijk maken- Alternatief voor OZB-verhoging	Mogelijkheid creëren om OZB-verhoging te matigen	Is met de begroting voorgelegd
041-2025	Strategisch HRM-kader & organisatieontwikkeling	Raad bijpraten over voortgang- HRM-kader opstellen met o.a. inzet personeel, kennisbehoud, aantrekkelijk werkgeverschap	Inzicht in organisatieontwikkeling en HR-beleid	Begin 2026

Vooruitblik en nieuwe bouwstenen

De combinatie van landelijke ontwikkelingen en lokale maatschappelijke opgaven maakt dat structurele tekorten niet eenvoudig zijn op te lossen. Scherpe keuzes zijn onvermijdelijk. Waar de begroting 2026 nog sluitend is, zijn vanaf 2027 vervolgkeuzes gericht op toekomstbestendige investeringen en zorgvuldig afgewogen beleid noodzakelijk.
Het uitgangspunt is een structureel sluitende begroting. Alleen door structurele dekking te organiseren, via blijvende besparingen, prioritering of duurzame inkomstenbronnen, ontstaat een solide financiële positie. Daarmee worden terugkerende financiële knelpunten voorkomen en ontstaat ruimte om te investeren in maatschappelijke opgaven. Dit vraagt om duidelijke prioritering: wat moet, wat kan en wat laten we los? Bij de voorbereiding van de perspectiefnota 2027 wordt de financiële strategie verder uitgewerkt, in samenhang met de

aangenomen moties bij de perspectiefnota 2026. Daarbij gaat het niet alleen om het actualiseren van bestaand beleid, maar juist ook om het leggen van nieuwe bouwstenen voor de financiële koers van de gemeente. De inzet van middelen en toekomstige investeringen worden hierbij zorgvuldig tegen elkaar afgewogen, zodat de begroting ook op langere termijn houdbaar blijft. Dit proces wordt zorgvuldig voorbereid en biedt de nieuwe raad ruimte om tijdig en weloverwogen besluiten te nemen over prioriteiten, nieuwe investeringen en noodzakelijke aanpassingen, met oog voor zowel landelijke ontwikkelingen als lokale opgaven.

Het meerjarenperspectief 2026-2029

Het meerjarenperspectief van de programmabegroting 2026 laat zien hoe de gemeentelijke financiën zich de komende jaren ontwikkelen. Centraal staat het begrotingssaldo, het verschil tussen de begrote inkomsten (baten) en uitgaven (lasten). Een positief saldo betekent dat de gemeente voldoende middelen heeft om haar taken te financieren, terwijl een negatief saldo duidt op een tekort dat extra maatregelen of dekking vereist.

Het meerjarenperspectief geeft inzicht in zowel de structurele als de incidentele financiële situatie. Structureel betekent dat een tekort of overschot blijvend is, jaar na jaar. Incidenteel verwijst naar een eenmalige of tijdelijk oplossing, zoals een onttrekking uit de Algemene Reserve.

De programmabegroting 2026 is opgesteld binnen de kaders die eerder in de perspectiefnota 2026 zijn vastgesteld.
Dit betekent dat er geen nieuw beleid is toegevoegd. Het meerjarenbeeld van deze begroting sluit daarmee aan bij de eerder geschetste structurele tekorten uit de perspectiefnota. Het resterende tekort van € 160.000 in 2026 is incidenteel opgelost door een aanvullende onttrekking uit de vrije algemene reserve. Vanaf 2027 neemt het tekort toe: van circa € 0,4 mln. in 2027 tot € 3,8 mln. in 2028, waarna het in 2029 licht daalt naar € 3,5 mln..

Tabel 2: Meerjarenbegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Primitief begroot	-7.183	-7.684	-8.120	-7.741
Wijzigingen voor de 1e bestuursrapportage 2025	*-326*	*-327*	*-315*	*-317*
Stand voor perspectiefnota 2026	-7.509	-8.011	-8.435	-8.058
Wijzigingen 1e bestuursrapportage en perspectiefnota 2026	*4.016*	*5.011*	*3.849*	*3.486*
Stand na besluit perspectiefnota 2026	-3.494	-3.000	-4.586	-4.572
Wijziging programmabegroting 2026	*3.333*	*2.603*	*739*	*1.016*
Stand begroting 2026 (voor inzet vrije algemene reserve)	-160	-398	-3.848	-3.556
Inzet vrije algemene reserve	*160*	*0*	*0*	*0*
Stand programmabegroting 2026	**0**	**-398**	**-3.848**	**-3.556**

Een min bedrag staat voor nadeel

Ontwikkeling van het begrotingssaldo

De primitieve begroting voor de jaren 2026–2029 liet een structureel tekort zien van € 7,2 tot € 7,7 mln.. Met de verwerking van de eerste bestuursrapportage 2025 namen de tekorten licht toe, met circa € 0,3 mln. per jaar, resulterend in de stand vóór de perspectiefnota 2026:

Bedragen x € 1.000

Jaar	2026	2027	2028	2029
Stand voor perspectiefnota 2026	-7.509	-8.011	-8.435	-8.058

Een min bedrag staat voor nadeel

Perspectiefnota 2026

Bij de behandeling van de perspectiefnota 2026 zijn meerdere financiële ontwikkelingen in de meerjarenraming verwerkt.

Nieuw beleid: In 2026 is ruimte gecreëerd voor nieuwe beleidsinitiatieven ter hoogte van circa € 1,6 miljoen per jaar. Het grootste deel hiervan betreft het versterken van de organisatie om ruimtelijke opgaven te realiseren (€ 1,33 miljoen) en de verduurzaming van vastgoed (€ 278.000, oplopend tot € 416.000 in 2029).

Ontwikkelingen binnen bestaand beleid: Er zijn kleine technische bijstellingen doorgevoerd, onder meer voor verbonden partijen (€ 412.000).

Transformatieopgave:
Het college heeft 4 transformatieopgaven opgesteld:
1. Versterken gemeenschap
2. Bouwen mogelijk maken
3. Toekomstbestendige organisatie
4. Voorbereiding financiële verkenningen

De lasten hiervan bedragen € 2,4 mln. in 2026, nemen daarna af tot € 1,3 mln. in 2027 en € 0,4 mln. in 2028 en vallen vanaf 2029 volledig weg. Het gaat om tijdelijke investeringen die noodzakelijk zijn om de organisatie te versterken en op lange termijn kosten te beheersen. Voor het gedetailleerde overzicht net de transformatieopgaven wordt verwezen naar bijlage 4.1.

Bijstellingen uit de eerste bestuursrapportage: Op basis van actuele cijfers zijn de ramingen bijgesteld. Dit leidt tot structureel hogere lasten, oplopend van € 1,0 mln. in 2026 tot € 2,3 mln. in 2029. Het betreft onder meer hogere uitgaven in het sociaal domein en voor het onderhoud van gemeentelijke voorzieningen.

Bezuinigingen: De gemeente Houten heeft met de perspectiefnota 2026 fors bezuinigd om de begroting meer in evenwicht te brengen. Er zijn in de begroting taakstellingen opgenomen van € 5,6 mln. in 2026, oplopend tot € 7,7 mln. in 2028–2029. Voor het gedetailleerde overzicht van de bezuinigingen wordt verwezen naar bijlage 4.2.

Inzet algemene reserve: De raad heeft besloten een deel van het tekort te dekken met een onttrekking uit de vrije algemene reserve. Het gaat hierbij om € 1,498 mln. in 2026 en € 1,641 mln. in 2027. Hiermee wordt ruimte geboden om de noodzakelijke transities en bezuinigingen zorgvuldig door te voeren, zonder direct grote ingrepen in de dienstverlening te hoeven doen.

Foto bron: gezondeleefomgeving.nl/praktijk/Houten-fietsstad

Tabel 3: Recapitulatie besluit perspectiefnota 2026 incl. amendementen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Stand voor de perspectiefnota 2026	-7.509	-8.011	-8.435	-8.058
Nieuw beleid	-1.609	-1.646	-1.699	-1.446
Ontwikkelingen binnen bestaand beleid	-412	-371	-391	-412
Transformatie	-2.385	-1.326	-390	0
Wijzigingen 1e bestuursrapportage	-1.017	-1.523	-1.846	-2.325
Saldo	-12.932	-12.877	-12.761	-12.241
Onttrekking ter dekking transformatie	2.385	1.326	390	
Saldo	-10.547	-11.551	-12.371	-12.241
Dekking Bezuinigingsopgave	5.555	6.912	7.785	7.669
Dekking inzet vrije algemene reserve	1.498	1641	-	-
Eindstand perspectiefnota 2026	**-3.494**	**-2.998**	**-4.586**	**-4.572**

Een min bedrag staat voor nadeel

Van perspectiefnota 2026 naar programmabegroting 2026

Na vaststelling van de perspectiefnota 2026 werd een tekort verwacht van € 3.4 mln. in 2026, oplopend tot circa € 4.6 mln. in 2029. In de programmabegroting 2026 zijn aanvullende wijzigingen verwerkt die dit beeld hebben beïnvloed:

Effecten Meicirculaire 2025: De effecten van de meicirculaire 2025 waren nog niet verwerkt in de perspectiefnota 2026, maar zijn wél meegenomen in de besluitvorming door de raad ten tijde van de behandeling perspectiefnota 2026 in de raad. De raad is hierover geïnformeerd via de raadsinformatiebrief “meicirculaire 2025 gemeentefonds”.

Bedragen x € 1.000

Jaar	2026	2027	2028	2029
Effect meicirculaire 2025	3.400	2.700	900	1.100

Een plus bedrag staat voor voordeel

Mede op basis van deze positieve ontwikkeling is besloten om een aantal voorgestelde bezuinigingsmaatregelen uit de perspectiefnota 2026 niet of in aangepaste vorm door te voeren. De extra ontvangen geoormerkte middelen uit de meicirculaire 2025 zijn toegewezen aan beleidsvelden zoals jeugdzorg, onderwijs en kinderopvang, het sociaal domein, integratie en inburgering, en de duurzaamheids- en energietransitieopgaven. Deze zijn in de betreffende programma’s verwerkt.

Ontwikkelingen binnen bestaand beleid: Naast het effect van de meicirculaire 2025 zijn bijstellingen doorgevoerd binnen het bestaande beleid. Zo leidt de herberekening van de kostendekkendheid van gemeentelijke heffingen in een nadeel van circa € 175.000. Dee actualisatie van de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) resulteert tot een voordeeldeel van € 40.000. Enkele kleinere bijstellingen leveren een voordeel van circa € 45.000 op. Per saldo verslechtert het begrotingssaldo hierdoor met ongeveer € 90.000.

Eindsaldo programmabegroting 2026: Na verwerking van bovenstaande ontwikkelingen komt de stand van de

programmabegroting 2026 (voor inzet van de vrije algemene reserve) uit op:

Bedragen x € 1.000

Jaar	2026	2027	2028	2029
Stand voor onttrekking Vrije Algemene Reserve	–160	–398	–3.848	–3.556
Stand programmabegroting 2026	0	-398	-3848	-3556

Een min bedrag staat voor nadeel

Tweede bestuursrapportage

De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting 2026 aan de raad voorgelegd. De structurele effecten uit deze rapportage worden niet in de begroting 2026 verwerkt, maar meegenomen bij de voorbereiding van de perspectiefnota 2027. Op deze manier sluiten we beter aan bij de integrale financiële verkenningen die de komende periode plaatsvinden en werken we toe naar een integrale benadering van het meerjarenperspectief.

Ontwikkeling van de algemene reserve

De algemene reserve vormt een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. Dit vermogen is op dit moment gezond en biedt voldoende ruimte om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Op basis van de meest recente cijfers en het risicoprofiel voor 2026 kan het weerstandsvermogen van de gemeente Houten worden gekwalificeerd als uitstekend, met een ratio van 3,9. In de door de raad vastgestelde Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen Algemene Dienst (2014) geldt een ondergrens van 1,0. De verhouding tussen beschikbare middelen en financiële risico's ligt daarmee ruim boven de norm. Tegelijkertijd geldt dat toekomstige ontwikkelingen, zoals herzieningen van het gemeentefonds, grote ruimtelijke opgaven of tegenvallers binnen het sociaal domein, het beeld van de algemene reserve en het weerstandsvermogen kunnen beïnvloeden. In deze programmabegroting zijn deze effecten nog niet volledig doorvertaald. Bij de verdere uitwerking van de financiële strategie en in de komende perspectiefnota wordt hier nadrukkelijk aandacht aan besteed.

Structureel begrotingssaldo

In 2026 is sprake van een beperkt positief structureel saldo van € 23.000. Vanaf 2027 slaat dit echter om naar aanzienlijke tekorten: € 1,4 miljoen in 2027, € 3,3 miljoen in 2028 en € 3,0 miljoen in 2029. Deze ontwikkeling laat zien dat de structurele lasten op de middellange termijn de structurele baten overstijgen.

Tabel 4: Structureel begrotingssaldo 2026-2029

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Resultaat				
Saldo van baten en lasten	-2.847	-2.351	-3.247	-3.860
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.847	1.953	-600	304
Resultaat (A)	**0**	**-398**	**-3.847**	**-3.556**
Incidenteel resultaat				
Incidentele baten en lasten	-2.870	-975	92	-782
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.847	1.953	-600	304
Incidenteel resultaat (B)	**-23**	**978**	**-508**	**-478**
Structureel resultaat (A-B)	**23**	**-1.376**	**-3.339**	**-3.078**

Een min bedrag staat voor nadeel

Inhoudsopgave

Bestuurlijk perspectief 3
Financieel perspectief 4
Inhoudsopgave 12
Leeswijzer 15
Samenstelling en verantwoordelijkheden college van B&W 17

Programmaplan 18
1.1 Programma Voor en met Inwoners 19
1.1.1 Deelprogramma Inwonersparticipatie 22
1.1.2 Deelprogramma Dienstverlening 24

1.2 Programma Samen Leven 26
1.2.1 Deelprogramma Sterke sociale basis 32
1.2.2 Deelprogramma Passende ondersteuning 36
1.2.3 Deelprogramma Iedereen doet mee 42

1.3 Programma Duurzame Leefomgeving 47
1.3.1 Deelprogramma Wonen 52
1.3.2 Deelprogramma Commerciële voorzieningen 56
1.3.3 Deelprogramma Leefomgeving 58
1.3.4 Deelprogramma Gebiedsontwikkeling 64
1.3.5 Deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie 69
1.3.6 Deelprogramma Landschap en recreatie 72
1.3.7 Deelprogramma Cultuurhistorie en archeologie 73

1.4 Programma Goede bereikbaarheid 75
1.4.1 Deelprogramma Mobiliteitsbeleid 79
1.4.2 Deelprogramma Autoverkeer 81
1.4.3 Deelprogramma Fietsverkeer 83
1.4.4 Deelprogramma Openbaar vervoer 85
1.4.5 Deelprogramma Verkeersveiligheid 87

1.5 Programma Integrale veiligheid 88
1.5.1 Deelprogramma Sociale veiligheid 91
1.5.2 Deelprogramma Jeugd en veiligheid 94
1.5.3 Deelprogramma Fysieke veiligheid 96
1.5.4 Deelprogramma Georganiseerde ondermijnende criminaliteit 99
1.5.5 Deelprogramma Digitale veiligheid 101

1.6 Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie 102

Paragrafen 106
2.1 Bedrijfsvoering 108
2.1.1 Personeel 109
2.1.2 Informatievoorziening, informatiebeveiliging en gegevensbescherming 111
2.1.3 Financiën 113
2.1.4 Concern control 114
2.1.5 Inkoop 116
2.1.6 Huisvesting en facilitaire zaken 117
2.1.7 Juridische zaken 118

2.2 Paragraaf Lokale Heffingen 120
2.2.1 Onroerendezaakbelasting (OZB) 121
2.2.2 Afvalstoffenheffing 124
2.2.3 Rioolheffing 125
2.2.4 Vergelijking woonlastendruk 126
2.2.5 Algemene leges
(o.a. paspoorten, rijbewijzen, vergunningen) 127
2.2.6 Kwijtscheldingsbeleid 129
2.2.7 Indicatoren 129

2.3 Paragraaf grondbeleid 130

2.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 134
2.4.1 Onderhoud 139
2.4.2 Wegen 140
2.4.3 Riolering 143
2.4.4 Water 144
2.4.5 Groen 144
2.4.6 Gebouwen 145

2.5 Paragraaf verbonden partijen 149

2.6 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 159
2.5.1 Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen 159
2.5.2 Risicoprofiel 161
2.5.3 Financiële kerngetallen 164
Toelichting kengetallen 165

2.7 Paragraaf financiering 167
2.6.2 Gemeentefinanciering 168
2.6.3 Rentetoerekening 169
2.6.4 Wet schatkistbankieren 170
2.6.5 Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) 170

2.8 Paragraaf subsidies 171
2.9 Paragraaf Wet open overheid 173

Financiële begroting 174
3.1 Geprognosticeerde balans 175

3.2 Investeringen 177
3.2.1 Vrijgave investeringskredieten 178
3.2.2 Kapitaallasten en druk op de exploitatie 179
3.2.3 Sturing op kapitaallasten en investeringsruimte 181
3.2.4 Dekking kapitaalslasten 182

3.3 Reserves en voorzieningen 183
3.4 Incidentele lasten en baten 186
3.5 Overzicht van baten en lasten 189
3.6 Verschillenanalyse 200
3.7 Uitgangspunten begroting 206
3.8 Collegeprogramma 212

4. Bijlagen 216
4.1 Gedetailleerd totaaloverzicht transformatieopgave 217
4.2 Gedetailleerd totaaloverzicht bezuinigingsopgave 218
4.3 Nieuwe beleidsvoorstellen 223
4.4 Overzicht investeringen 224
4.5 Kwalitatieve risico's 231
4.6 Grafische weergave kengetallen 234
4.7 Productraming 235
4.8 Overzicht taakvelden 242

Leeswijzer

De programmabegroting is hét document waarin de gemeente Houten haar koers voor 2026 en het meerjarenperspectief presenteert. Het dient zowel als financieel instrument als beleidsdocument: het laat zien hoe geld en beleid samenkomen en welke maatschappelijke resultaten de gemeente nastreeft.

Motie 68 “Sturen op maatschappelijke resultaten”

De programmabegroting 2026 geeft uitvoering aan motie 68, die oproept tot sturen op maatschappelijke resultaten. Deze begroting is daarom overzichtelijker, transparanter en meer resultaatgericht dan voorgaande jaren. Beleidsdoelen, activiteiten en beschikbare middelen zijn concreet met elkaar verbonden en de visie Sociale Koers 2026–2029 is volledig geïntegreerd. Bij het opstellen van de begroting is bovendien nadrukkelijk gekeken naar de leesbaarheid. Zo is er onder andere een publieksvriendelijke infographic opgenomen die in één oogopslag inzicht geeft in de hoofdlijnen van beleid, de programmatische keuzes en de financiële onderbouwing. Op deze manier kunnen zowel inwoners als raadsleden snel een overzicht krijgen van wat de gemeente wil bereiken en hoe zij dat financieel mogelijk maakt.

Een belangrijke vernieuwing is dat transformatieopgaven en bezuinigingsmaatregelen expliciet per programma zijn opgenomen. Dit maakt het mogelijk dat de raad integraal kan sturen en dat de voortgang structureel wordt gevolgd. Ook zijn de indicatoren van de hoofdprogramma’s naar de deelprogramma’s verplaatst, zodat zij direct gekoppeld zijn aan de activiteiten waarop ze betrekking hebben. Daardoor staat de begroting dichter bij de praktijk en vormt zij een stevig fundament voor toekomstgerichte beleids- en financiële keuzes.

Het is goed te beseffen dat de begroting een groeidocument is. Het actualiseren van indicatoren en het ontwikkelen van de programmaplannen is een proces dat meerdere jaren beslaat. De gemeenteraadsverkiezingen in 2026 vormen een natuurlijk ijkpunt; de nieuwe raad en het nieuwe college kunnen prioriteiten aanscherpen, de indicatorenset herzien en de programmatische indeling verder verbeteren. Zo blijft de begroting actueel, transparant en gericht op maatschappelijke resultaten.

Opbouw van de begroting

De programmabegroting 2026 kent een vaste en herkenbare structuur. Hierdoor kunt u eenvoudig terugvinden welke beleidskeuzes zijn gemaakt, hoe deze worden vertaald naar activiteiten en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar zijn.

De begroting is opgebouwd uit vijf hoofdonderdelen: het programmaplan, de deelprogramma’s, de paragrafen, de financiële begroting en de bijlagen. Deze onderdelen vullen elkaar aan: het programmaplan beschrijft de inhoudelijke koers, de deelprogramma’s maken dit concreet met ambities, activiteiten en indicatoren, de paragrafen geven verdieping op dwarsdoorsnijdende thema’s, de financiële begroting brengt alles samen in cijfers en de bijlagen zorgen voor een volledig en transparant totaalbeeld.

1. Het programmaplan

Het programmaplan vormt de kern van de begroting. Hierin staat beschreven welke maatschappelijke doelen de gemeente nastreeft, hoe deze doelen aansluiten bij de financiële kaders en welke beleidsopgaven centraal staan. De programmabegroting 2026 bestaat uit zes hoofdprogramma’s. Elk hoofdprogramma bevat de hoofdlijnen van beleid, inclusief de bijbehorende inkomsten en uitgaven, en is onderverdeeld in deelprogramma’s waarin de uitvoering en concrete resultaten verder worden uitgewerkt.

Bij elk hoofdprogramma worden de transformatieopgave en de bezuinigingsopgave apart weergegeven. De transformatieopgave laat zien hoe beleid en uitvoering worden vernieuwd of anders georganiseerd, met als doel maatschappelijke resultaten te verbeteren. De bezuinigingsopgave biedt inzicht in de maatregelen die nodig zijn om de structurele balans van de begroting te herstellen en de gemeentelijke financiën toekomstbestendig te houden. Op deze manier kan de raad integrale keuzes maken en expliciet sturen op een gezonde financiële positie op langere termijn.

2. Deelprogramma's

De deelprogramma's vormen de bouwstenen van de begroting. Hier wordt concreet gemaakt wat de gemeente wil bereiken, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en hoe de resultaten worden gemeten. Elk deelprogramma is opgebouwd uit drie vaste onderdelen:

- **Ambities:** de richtinggevende doelen voor de komende jaren. Hierin staat beschreven welke maatschappelijke effecten de gemeente nastreeft.
- **Wat gaan we ervoor doen:** de activiteiten, projecten en maatregelen die worden uitgevoerd om deze ambities te realiseren.
- **Indicatoren:** meetinstrumenten waarmee wordt gevolgd of de gewenste resultaten daadwerkelijk worden behaald.

In de programmabegroting 2026 zijn de indicatoren direct gekoppeld aan de deelprogramma's in plaats van aan de hoofdprogramma's. Hierdoor is de relatie tussen beleid, uitvoering en resultaat beter zichtbaar. Er wordt gewerkt met twee soorten indicatoren:

- **Outputindicatoren:** meten de directe prestaties van de gemeente, zoals het aantal gerealiseerde woningen, uitgevoerde trainingen of verleende vergunningen.
- **Uitkomstindicatoren:** meten de effecten in de samenleving, zoals het percentage inwoners dat zich veiliger voelt, de verbetering van gezondheid of de mate van tevredenheid bij gebruikers.

3. Paragrafen

De paragrafen bieden extra uitleg over onderwerpen die voor de hele gemeente van belang zijn en niet beperkt blijven tot één programma. Het gaat bijvoorbeeld om thema's als lokale heffingen (belastingen en tarieven voor inwoners en bedrijven), grondbeleid (hoe we omgaan met de ontwikkeling en verkoop van gemeentelijke grond), onderhoud van kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, bruggen en gebouwen) en het weerstandsvermogen (de financiële buffer van de gemeente om onverwachte risico's op te vangen).

Door deze thema's apart te toe te lichten, krijgt u als inwoner en raadslid beter inzicht in de keuzes die de gemeente maakt, welke risico's er spelen en hoe de financiën daardoor beïnvloed worden. De paragrafen zijn in deze begroting uitgebreid en verdiept, zodat zij niet alleen een technische toelichting geven, maar ook duidelijk maken wat dit betekent voor de dagelijkse leefomgeving en de financiële stabiliteit van Houten.

4. Financiële begroting

De financiële begroting vormt de cijfermatige kern van de programmabegroting. Hier wordt zichtbaar hoe beleid en ambities financieel onderbouwd zijn en wat de gevolgen zijn voor de positie van de gemeente. Een belangrijk onderdeel is de geprognotiseerde balans, die laat zien hoe de financiële positie zich de komende jaren naar verwachting ontwikkelt en daarmee inzicht biedt in de toekomstige vermogenspositie. Daarnaast geeft de financiële begroting inzicht in de exploitatie, de stand van reserves en voorzieningen, en de incidentele baten en lasten die het financiële beeld beïnvloeden. Nieuw in deze begroting is het meerjarig investeringsprogramma, dat een integraal overzicht biedt van geplande investeringen en de bijbehorende toekomstige kapitaallasten.

5. Bijlagen

Tot slot bevatten de bijlagen zowel verplichte onderdelen, zoals de BBV-overzichten, als aanvullende informatie die een volledig beeld van de financiële en beleidsmatige situatie geven. De bijlagen maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk en bieden gedetailleerde cijfers voor wie verdieping zoekt of de onderliggende gegevens wil raadplegen.

Samenstelling en verantwoordelijkheden college van B&W

Het college van burgemeester en wethouders (B&W) vormt het dagelijks bestuur van de gemeente Houten. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid en het voorbereiden van raadsbesluiten.

De programmabegroting 2026 geeft inzicht in de samenstelling van het college en de verdeling van portefeuilles, zodat duidelijk is wie welke verantwoordelijkheden draagt en welke beleidsprioriteiten er zijn.

Burgemeester: Karen Heerschop

Portefeuille: Openbare orde en veiligheid, integrale handhaving; bestuurlijke coördinatie; bedrijfsvoering, personeel & organisatie; informatie/ICT; burgerzaken en dienstverlening; regionale samenwerking; ambtelijk-bestuurlijke samenwerking; evenementenvergunningen.

Wethouder: Ria Frowijn

Persoonlijke speerpunten: Kansen in onderwijs voor alle kinderen; ondernemerschap in kunst & cultuur; plezier in sport en gezondheidspreventie.
Portefeuille: Onderwijs; jeugd: zorg en welzijn; sport, kunst en cultuur; welzijn; leerling- en jeugdwetvervoer.

Wethouder: Wil Kosterman

Persoonlijke speerpunten: Doorontwikkeling Houten-Oost als groen en betaalbaar voorbeeld; energieneutraal Houten 2040; sociale koers versterken.
Portefeuille: Houten Oost (visie & bouwprojecten incl. Kruisboog); duurzaamheid en energietransitie; ouderen; zorg & welzijn (incl. Wmo); sociale koers; zorg en gezondheid; regiovervoer; Omgevingsdienst (incl. fusie ODRU).

Wethouder: Daan Vermeulen

Persoonlijke speerpunten: Efficiënt omgaan met gemeenschapsgeld; gelijke kansen voor iedereen; gezond en inclusief bouwen.
Portefeuille: Financiën; maatschappelijk vastgoed & grondzaken; toekomst bedrijventerreinen; werk & inkomen, armoedebeleid; volkshuisvesting; asiel & integratie.

Wethouder: Eveline Herben

Persoonlijke speerpunten: Versnellen start bouw CMK-gebied; optimaliseren participatie; versterken lokale economie.
Portefeuille: Bouwprojecten Centrum, Molenzoom & Koppeling; transformatie centrum (leegstand, wonen, vergroening); project De Koppeling; project De Grund & Oude Dorp; inwonersparticipatie; communicatie; economische zaken & toerisme.

Wethouder: Wouter van den Berg

Persoonlijke speerpunten: Meer aandacht voor buitengebied; een schone en groene openbare ruimte; Houtense historie beleefbaar maken.
Portefeuille: Ruimtelijke ordening; bouwprojecten buitengebied & kleine kernen; bouwprojecten binnenstedelijk (excl. CMK & Oude Dorp); mobiliteit & bereikbaarheid; openbare ruimte, afval, groen & water, klimaatadaptatie, natuur & biodiversiteit; vergunningverlening (excl. evenementen); cultureel erfgoed & recreatie; dierenwelzijn.

1. Programmaplan

Het programmaplan vormt de kern van de begroting. Hierin staat beschreven welke maatschappelijke doelen de gemeente nastreeft, hoe deze doelen aansluiten bij de financiële kaders en welke beleidsopgaven centraal staan. De programmabegroting 2026 bestaat uit zes hoofdprogramma's. Elk hoofdprogramma bevat de hoofdlijnen van beleid, inclusief de bijbehorende inkomsten en uitgaven, en is onderverdeeld in deelprogramma's waarin de uitvoering en concrete resultaten verder worden uitgewerkt.1.1 Programma Voor en met Inwoners

1.1 Programma Voor en met Inwoners

Onze inwoners spelen een steeds grotere rol in het vormgeven van hun leefomgeving. De afgelopen jaren hebben zij laten zien dat ze graag meedenken en meehelpen, bijvoorbeeld tijdens de Ronde van Houten. Ze nemen meer verantwoordelijkheid en dat willen we stimuleren en versterken. Het uitgangspunt hierbij is de lijn uit de perspectiefnota 2026: “de inwoners aan zet”. De gemeente geeft ruimte aan initiatieven van inwoners en richt zich daarbij op een faciliterende, ondersteunende en flexibele rol.
Dat vraagt om heldere communicatie, duidelijke kaders en een organisatie die dichtbij en benaderbaar is. Daarom is bewonersparticipatie stevig verankerd in deze begroting. Elk programma laat zien hoe dit in de praktijk wordt gebracht, passend bij het beleid. Zo werken we samen aan een Houten waarin inwoners zich gehoord voelen en actief bijdragen aan de kwaliteit van hun leefomgeving.

Onze opgaves

Binnen dit programma staan inwonersparticipatie en dienstverlening centraal. Deze twee pijlers vullen elkaar aan: inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving hebben een betrouwbare, toegankelijke gemeente nodig die ondersteunt waar dat nodig is. En een gemeente die inzet op goede dienstverlening kan niet zonder inwoners die actief meedenken en meedoen. Om deze opgaven te realiseren, is het programma onderverdeeld in twee deelprogramma’s die nauw met elkaar verbonden zijn.

- **Inwonersparticipatie:** versterken van betrokkenheid, eigenaarschap en samenwerking tussen inwoners, organisaties en gemeente.
- **Dienstverlening:** betrouwbaar, transparant en toegankelijk, met ruimte voor maatwerk en oog voor de digitale én persoonlijke route.

Financiën

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer. Hierin zijn de transformatie- en bezuinigingsopgave uit de perspectiefnota 2026 verwerkt. Het overzicht maakt inzichtelijk hoeveel geld beschikbaar is om de doelen en activiteiten te realiseren. De cijfers geven een actueel beeld van de financiële inzet. Deze kunnen in de komende jaren nog wijzigen door nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke besluiten.

Bij het programma Inwonersparticipatie is het totale budget circa € 3,2 miljoen, waarvan echter ongeveer € 150.000 direct is bestemd voor activiteiten op het gebied van inwonersparticipatie. Het budget heeft voornamelijk betrekking op brede bestuurlijke en ondersteuningsonderdelen zoals bestuurskosten, griffiekosten en uitgaven voor ondersteunende diensten.

Bedragen x € 1.000

Begroting			**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Inwonersparticipatie	3.277	2	-3.275	-3.276	-3.258	-3.257
Dienstverlening	2.140	1.148	-992	-1.044	-932	-1.064
Programmabrede kosten	-21	0	21	21	21	21
Totaal programma Voor en met Inwoners	**5.397**	**1.150**	**-4.247**	**-4.300**	**-4.169**	**-4.300**

Transformatie- en bezuinigingsopgave

De transformatieopgave uit de perspectiefnota 2026 heeft voor dit programma geen directe financiële gevolgen. Alle programma’s leveren een bijdrage aan het vergroten van participatie. Om deze beweging te ondersteunen is in de verschillende programma’s extra capaciteit beschikbaar gesteld, onder andere via een opbouwmedewerker bij Van Houten & Co en een kwartiermaker gebiedsmanagement. Zij helpen zelfbeheer en bewonersinitiatieven te stimuleren.

Tegelijkertijd is voor het programma ‘Voor en met inwoners’ een structurele bezuiniging van € 30.000 opgenomen. Deze wordt gerealiseerd door de telefonische bereikbaarheid van het informatiecentrum aan te passen: vanaf 2026 is dit tijdens schoolvakanties uitsluitend in de ochtend geopend. Zo wordt de beschikbare capaciteit doelmatig ingezet, zonder dat de kwaliteit in de drukste periodes achteruitgaat. De uitwerking van de bezuinigingsopgave wordt toegelicht in deelprogramma Dienstverlening, ambitie A, en de inzet van extra capaciteit in de andere overige programma’s.

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Programma Voor en met Inwoners	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Dienstverlening	-30	-30	-30	-30
Totaal	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

Beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Leidraad Omgevingsinitiatieven & Participatie

Overzicht verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

1.1.1 Deelprogramma Inwonersparticipatie

Houten is een actieve gemeente waar inwoners zich inzetten voor elkaar. Toch horen we vaak dat initiatiefnemers het lastig vinden om hun idee echt van de grond te krijgen. Daarom willen we inwoners nog beter ondersteunen, zodat zij meer zelf kunnen regelen en oppakken. Zo stimuleren we deze betrokkenheid nog meer. Hiervoor is het nodig dat de gemeentelijke organisatie goed is uitgerust om met participatie en samenwerkingspel aan de slag te gaan. Met onze communicatie informeren we onze inwoners nog beter. In de perspectiefnota 2026 hebben we daarom aangekondigd om de inwonersparticipatie extra te versterken. Deze versterking komt met name terug in elk programma.

Ambitie A: Versterken van Inwonersparticipatie

Vanuit de transformatieopgave wordt een stevige impuls gegeven aan het versterken van inwonersparticipatie. Binnen verschillende programma's is hiervoor extra personele capaciteit ingezet. Deze formatie is ondergebracht binnen andere programma's, maar levert nadrukkelijk een bijdrage aan het versterken van inwonersparticipatie. Door inwoners actief te betrekken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering, geven zij mede vorm aan onze gemeente. Dit versterkt het gevoel van samenhang en vergroot het gevoel van samenhorigheid en verantwoordelijkheid voor hun eigen leefomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Extra hulp bij het starten van initiatieven door een extra opbouwmedewerker bij 'Van Houten & Co'.:** Voor een deel van onze inwoners is het nog steeds lastig om hun weg te vinden binnen onze gemeentelijke organisatie. Ze weten niet bij wie ze moeten zijn, omdat er per onderwerp verschillende contactpersonen zijn. Dat geldt bijvoorbeeld bij woon(zorg)initiatieven. We zien het ook bij kleinere ideeën voor de buurt of voor sociale activiteiten die saamhorigheid versterken. Zie verder programma 1.2 Samen Leven, deelprogramma 1.2.1 Sterke sociale basis, ambitie B; ontmoeting en activiteiten voor jongeren.
- **Betere samenwerking binnen de gemeente door een kwartiermaker gebiedsmanagement:** We willen binnen de gemeente de verschillende functies die met inwoners werken – zoals wijkcoördinator, gebiedsmanager en coördinator inwonersinitiatieven – beter laten samenwerken. Zie verder programma 1.3 duurzame leefomgeving, kop transformatie- en bezuinigingsopgave- samenwerking en inwonersinitiatieven.
- **Meer ondersteuning om zelfbeheer te stimuleren en bewonersinitiatieven te ondersteunen:** Er zijn nu al mogelijkheden voor inwoners om zelf een deel van het (groen)onderhoud te doen of eigen ideeën te starten en uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld via het inwonersfonds (dat straks Fonds Houten Samen heet). Op diverse plekken in Houten zijn inwoners nu al op deze manier actief. (Zie verder programma 1.3 duurzame leefomgeving, deelprogramma 1.3.3 Leefomgeving, ambitie F: meer participatie en zelf beheer in de openbare ruimte en programma 1.2 Samen Leven, transformatie- en bezuinigingsopgave; personele inzet bij transformatie).

Ambitie B: Versterken van participatie organisatie

Wij willen dat onze organisatie voorbereid is op de toekomst en goed inspeelt op de behoeften van haar inwoners en organisaties. Daarvoor is een wendbare, weerbare en goed samenwerkende gemeentelijke organisatie nodig. Zowel intern als extern willen we zichtbaar en dienstbaar zijn. Daarom versterken wij de vaardigheden van onze organisatie op het gebied van participatie en samenspel.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Doorontwikkeling en verdieping van de vaardigheid van de organisatie op participatie en samenspel:** Begin 2026 ronden we de visie op participatie af. De visie is gebaseerd op de evaluaties en reflectie op de participatieprocessen. Het doel is om deze processen voor iedereen soepeler te laten verlopen. De rol van iedere actor en ieders bijdrage in een participatieproces is helderder.
- **In 2026 werken we aan een nieuwe verbrede inspraakverordening:** Gemeenten moeten uiterlijk 1 januari 2027 beschikken over deze verordening, waarbij vooral de nadruk ligt op het wettelijk verankeren van het uitdaagrecht. Het is een kans om ons op het gebied van participatie weer verder te ontwikkelen door opgedane ervaringen om te zetten in wetgeving. De verordening zorgt voor heldere kaders voor inwoners en gemeenteraad. Daarbij houden we oog voor met een gezonde balans van wendbaarheid en vrijheid omdat iedere context een ander participatieproces op maat vraagt.

Ambitie C: Versterken van de communicatie

Communicatie wordt nog beter afgestemd op de behoefte van inwoners. Zo kunnen zij goed geïnformeerd en actief betrokken worden bij ontwikkelingen in Houten. Tegelijkertijd is de organisatie zichtbaar en aanspreekbaar in de samenleving. Voor een sterke externe communicatie is een goede interne communicatie onmisbaar. Met heldere en samenhangende interne communicatie ondersteunen we de verdere ontwikkeling van de organisatie. Dit maakt de organisatie sterker en robuuster, en vergroot het vermogen om integraal samen te werken.

Wat gaan we ervoor doen?

- **In 2026 onderzoeken we de communicatie van de gemeente Houten:** In 2026 formuleren wij een nieuwe communicatievisie (interne en externe communicatie) en communicatie dienstverleningsvisie. De resultaten uit de onderzoeken naar de interne communicatie en externe communicatie, die deels al in 2025 zijn uitgevoerd, worden hierin meegenomen. Dit geldt ook voor het coalitieprogramma van het nieuwe college. De communicatievisie en communicatiedienstverleningsvisie vertalen wij door naar beleid, activiteiten en middelen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Outcome indicatoren						
% Inwoners dat vindt dat burgers en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren	Monitor Sociale Kracht	x	39%	x	46%	50%
Wordt in 2025 weer gemeten.						
% Inwoners dat vindt dat de gemeente hen voldoende betrekt bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen	Monitor Sociale Kracht	x	39%	x	48%	48%
Wordt in 2025 weer gemeten.						
Rapportcijfer voor de wijze waarop de gemeente inwoners betrekt en de samenwerking zoekt bij de totstandkoming en de uitvoering van beleid	Monitor Sociale Kracht	x	6,5	x	7,0	7,0
Wordt in 2025 weer gemeten.						

1.1.2 Deelprogramma Dienstverlening

In onze dienstverlening staan inwoners en ondernemers centraal. Iedereen moet zich welkom voelen, eenvoudig een antwoord kunnen krijgen en erop kunnen vertrouwen dat zaken goed geregeld worden. In de Visie op Dienstverlening (2021) zijn vijf pijlers vastgelegd die richting geven aan ons dagelijks werk:

- We geven inwoners een welkom gevoel.
- We zijn toegankelijk.
- We communiceren en handelen duidelijk, helder en eenvoudig.
- We zijn transparant en betrouwbaar.
- We denken mee met inwoners, maar stellen ook duidelijke grenzen.

Daarom wordt er continu gewerkt aan het verbeteren van processen, het begrijpelijk maken van informatie en het gebruik van slimme digitale hulpmiddelen. Tegelijkertijd blijft persoonlijk contact altijd mogelijk voor wie dat prettig vindt of nodig heeft.

In 2026 ligt er een extra focus op duidelijke communicatie en laagdrempelige dienstverlening rond de gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast wordt gewerkt aan het verbeteren van de website, het vernieuwen van het klantcontactsysteem en het optimaliseren van het meldingenproces in de openbare ruimte, zodat iedereen de gemeente goed kan bereiken en snel geholpen wordt.

Ambitie A: Toegankelijke en transparante dienstverlening

De komende jaren staan in het teken van verder verbeteren van de dienstverlening. Met oog voor bereikbaarheid, klantvriendelijkheid en efficiënt gebruik van middelen. Dit betekent dat we inwoners tijdig informeren over situaties die extra drukte veroorzaken, zoals de verwachte piek bij het aanvragen van paspoorten. Zo kunnen zij hierop anticiperen. De balie blijft, naast een vaste avondopenstelling, vijf dagen per week open voor persoonlijk contact. Tegelijk passen we onze telefonische bereikbaarheid aan: vanaf 2026 is het telefonisch informatiecentrum tijdens schoolvakanties uitsluitend in de ochtend geopend. Dit zorgt ervoor dat we beschikbare capaciteit zo inzetten dat inwoners in de drukste perioden goed geholpen worden, zonder in te leveren op kwaliteit van het contact. Met deze keuzes zorgen we voor een goede balans tussen brede toegankelijkheid, doelmatige inzet van middelen en betrouwbare, transparante service aan iedereen die een beroep doet op de gemeente.
Tegelijk investeren we verder in een bereikbare en toegankelijke overheid. Digitale middelen maken het mogelijk om sneller, slimmer en gebruiksvriendelijker te werken. Moderne systemen en toegankelijke online diensten maken het regelen van zaken eenvoudiger. Voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, blijft persoonlijk contact beschikbaar. Medewerkers van het informatiecentrum gebruiken een dynamisch kennisplatform, zodat altijd actuele en juiste informatie gegeven kan worden.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Invoering van een nieuw klantcontactsysteem:** Biedt betere ondersteuning bij (online) dienstverlening, geeft inzicht in contactmomenten en maakt de status van aanvragen beter zichtbaar.
- **Verbeterd meldingenproces openbare ruimte:** We optimaliseren en vereenvoudigen het proces van meldingen openbare ruimte (MOR). Meldingen worden sneller, overzichtelijker en efficiënter verwerkt en afgehandeld.
- **Toegankelijkheid website controleren:** Zorgen dat de website voldoet aan de toegankelijkheidsnormen en door iedereen te gebruiken is.
- **Verkenning van verbeteringen voor laaggeletterden:** Gericht op begrijpelijke taal, overzichtelijke navigatie en visuele ondersteuning.
- **Uitvoering van het verbeterplan ‘Voor Elkaar!’:** Continu verbeteren van onze dienstverlening door actief in gesprek te gaan met inwoners, weten wat er speelt en te leren van feedback.

Ambitie B: Toegankelijke gemeenteraadsverkiezingen

In 2026 organiseren we gemeenteraadsverkiezingen. Dit is een belangrijk moment waarop inwoners kunnen meebeslissen over de toekomst van Houten. Iedereen die wil stemmen, moet dat ook kunnen doen. Daarom zetten we in op toegankelijke en betrouwbare informatie, begrijpelijke communicatie en het wegnemen van drempels om te stemmen. Het gesprek met inwoners wordt niet alleen rond de verkiezingen gevoerd, maar het hele jaar door. Luisteren, duidelijk communiceren en actief de wijk in gaan, zorgen we ervoor dat inwoners zich gezien en gehoord voelen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Organiseren van toegankelijke verkiezingen:** Voldoende stemlocaties, ook op plekken die goed bereikbaar en toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- **Gerichte communicatiecampagne:** Heldere en tijdige informatie over stemprocedures via online en fysieke kanalen.
- **Informatie delen tijdens bestaande contactmomenten:** Informatie over de verkiezingen beschikbaar te stellen via het telefonisch informatiecentrum, de balie en wijkgerichte activiteiten door de lokale politieke partijen.

Bezuiniging

Onder de programmabrede kosten is een bezuinigingsopgave van € 30.000 opgenomen. Deze wordt gerealiseerd door de telefonische bereikbaarheid aan te passen: vanaf 2026 is het telefonisch informatiecentrum tijdens schoolvakanties uitsluitend in de ochtend geopend.

Dienstverlening	2026	2027	2028	2029
B.6 Telefonische bereikbaarheid van het informatiecentrum halveren	-30	-30	-30	-30
Totaal bezuinigingsopgave	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Toegankelijkheid website Houten.nl, percentage van criteria waaraan wordt voldaan	Toegankelijk online	89% (label B)	89% (label B)	x	Label A	Label A
Wordt 1 keer per 3 jaar gemeten.						
Outcome indicatoren						
Rapportcijfer digitale dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	x	7,3	x	7,4	7,4
Wordt weer in 2025 gemeten.						

1.2 Programma Samen Leven

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
Rapportcijfer directe dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	x	7,1	x	7,2	7,2

Wordt weer in 2025 gemeten.

Houten is een gemeente waar inwoners naar elkaar omzien, actief bijdragen aan hun leefomgeving en zich kunnen ontwikkelen op een manier die bij hen past. Het sociale fundament in Houten is sterk, met actieve inwoners, betrokken maatschappelijke organisaties en partners die samen werken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen en zich thuis kan voelen. De gemeente Houten speelt daarin een verbindende en ondersteunende rol, met een sterke inzet op preventie, inclusie, ontmoeting en het versterken van de sociale basis.

Met de visie Sociale Koers 2026–2029 is een nieuwe richting bepaald voor het sociaal beleid. Deze koers richt zich op drie kernopgaven en geeft de ambitie weer om gerichter, meer integraal en gebiedsgerichter te werken aan maatschappelijke effecten.

De koers vormt het inhoudelijk kompas voor de komende jaren. De vertaling van deze visie naar uitvoering vindt plaats in het uitvoeringsprogramma 2026–2029, dat in samenspraak met partners wordt ontwikkeld. Dit uitvoeringsprogramma bevat concrete doelstellingen, acties en indicatoren. De programmabegroting 2026 markeert de eerste fase van deze beweging.

De programmatische indeling in de begroting is aangepast, zodat deze beter aansluit op de drie kernopgaven. Daarmee geven we richting gegeven aan de uitvoering, maar nog niet alles is op dit moment uitgewerkt. Ten tijde van het opstellen van de begroting is het uitvoeringsprogramma nog in ontwikkeling. Gelijktijdig schrijven we de kaderbrief Sociale Koers, met de onderdelen van het uitvoeringsprogramma die voor de raad zijn bestemd. De formele vaststelling door de raad van de kaderbrief vindt naar verwachting plaats in januari 2026. Dit betekent dat het volledige uitvoeringskader, inclusief nieuwe indicatoren, pas vanaf de programmabegroting 2027 kan worden verwerkt. Deze gefaseerde aanpak kent daarmee twee bestuurlijke momenten:

- **Januari 2026:** vaststelling van het kader voor het uitvoeringsprogramma door de raad, inclusief indicatoren;
- **Voorjaar 2026:** eerste inhoudelijke doorvertaling naar activiteiten, monitoring en verantwoording in de P&C-cyclus vanaf de programmabegroting 2027.

Tot die tijd geldt de huidige set beleidsindicatoren. In de programmabegroting 2026 zijn geen nieuwe indicatoren toegevoegd. In 2026 gaan we aan de slag met het herijken van de indicatoren. Dat doen we op basis van het uitvoeringsprogramma. Het doel is om de indicatoren deze beter te laten aansluiten bij de doelstellingen en maatschappelijke impact die we nastreven. De nieuwe set wordt na vaststelling door de raad opgenomen in de programmabegroting2027. Waar nodig wordt bij de bestaande indicatoren een aanvullende toelichting opgenomen. Zo maken we duidelijker wat de cijfers betekenen en welk verhaal erachter zit.

Met deze aanpak ontstaat ruimte voor een zorgvuldige afweging met de raad en de maatschappelijke partners. Ook biedt het de raad de ruimte om richtinggevende keuzes te maken, de uitvoeringsprioriteiten te wegen en sturing te geven aan

de gewenste maatschappelijke effecten. De programmabegroting 2026 biedt zo een herkenbaar, realistisch startpunt. Tijl tegelijkertijd werken we verder aan het verdiepen en concreter maken van de inhoud. Dat is nodig voor structurele sturing en verantwoording.

Onze opgaven: bouwen aan een zorgzame en krachtige samenleving

In het programma Samen Leven staan drie strategische opgaven centraal. Deze opgaven geven richting aan ons dagelijks handelen en vormen samen de kern van de Sociale Koers 2026–2029. De opgaven vormen de drie deelprogramma's. Deze thema's komen terug bij de deelprogramma's.

1. Versterken van de sociale basis
Een veerkrachtige samenleving begint bij sterke sociale verbanden. We investeren in de kracht van inwoners en buurten door ondersteuning van mantelzorgers, vrijwilligers, inwonersinitiatieven en organisaties die bijdragen aan ontmoeting, ontwikkeling, verbondenheid en zorgzame buurten. We sturen op betere, integrale samenwerking en meer afstemming.

2. Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft
We zetten in op tijdige, toegankelijke en effectieve hulp voor inwoners met ondersteuningsvragen. We zullen duidelijker afbakenen wat valt onder jeugdhulp en Wmo, wat onder eigen verantwoordelijkheid en wat onder algemene voorzieningen. We houden de ondersteuning beschikbaar en betaalbaar door het versterken van de sociale basis, meer collectieve voorzieningen en focus om de complexe vragen beter op te pakken.

3. Iedereen doet mee op eigen niveau
We streven naar gelijke kansen voor iedereen – in onderwijs, werk, zorg en samenleving. Inclusie is ons uitgangspunt. We nemen actief drempels weg en bestrijden discriminatie en uitsluiting, met extra aandacht voor kwetsbare groepen.

Twee opgaven die overal doorheen lopen
Sommige opgaven zijn zo fundamenteel, dat ze dwars door alle thema's heen lopen. Deze vormen dan ook een rode draad in alles wat we doen:

- **Kansrijk opgroeien:** we investeren in preventie, ondersteuning van ouders en opvoeders, en een sterke ontwikkellijn voor jeugd van 0 tot 27 jaar.
- **Vitaal ouder worden:** we bevorderen een gezonde leefstijl, passende woonvormen en sociale netwerken voor ouderen, zodat zij zelfstandig en betrokken kunnen blijven leven.

Financiën

Het programma Samen Leven richt zich op het creëren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen, zich veilig en gesteund voelt, en toegang heeft tot de ondersteuning die nodig is om volwaardig deel te nemen. Dit betekent dat we enerzijds investeren in de sterke sociale basis, het stimuleren van participatie en het bieden van passende ondersteuning, en anderzijds zorgvuldig omgaan met de beschikbare financiële middelen.

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer. Hierin zijn de transformatie- en bezuinigingsopgave uit de perspectiefnota 2026 verwerkt. De keuzes die in de perspectiefnota 2026 zijn gemaakt, hebben geleid tot een forse transformatie- en bezuinigingsopgave voor het programma. De verhouding tussen de transformatie- en bezuinigingsopgave is daarbij cruciaal. Structurele bezuinigingen zorgen ervoor dat de uitgaven op langere termijn beheersbaar blijven. Ze sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen en lokale prioriteiten. Tegelijkertijd gebruiken we tijdelijke middelen via het transformatiebudget om noodzakelijke veranderingen door te voeren: het verbeteren van processen, het professionaliseren van de dienstverlening en het implementeren van nieuwe werkwijzen. Zo kunnen op korte termijn noodzakelijke aanpassingen plaatsvinden, zonder dat dit direct ten koste gaat van de kwaliteit van de ondersteuning aan inwoners.

Op middellange termijn zorgt deze combinatie ervoor dat de structurele bezuinigingen geleidelijk effect krijgen, terwijl de transformatiemiddelen bijdragen aan het realiseren van blijvende verbeteringen.

Op lange termijn ontstaat een stabiel financieel beeld waarin het programma zowel duurzaam als toekomstbestendig is ingericht. De transformatieopgave is een investering in de organisatie en de uitvoering van beleid. Hierdoor zorgen we ervoor dat, zodat de structurele besparingen niet leiden tot knelpunten in de dienstverlening of de leefbaarheid van Houten.

x € 1.000

Begroting			**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Sterke sociale basis	14.758	2.934	-11.824	-11.374	-11.218	-11.159
Iedereen doet mee	26.051	12.615	-13.436	-13.139	-13.189	-13.421
Passende ondersteuning	36.258	706	-35.552	-35.261	-34.719	-34.506
Programmabrede kosten	0	692	692	672	446	29
Totaal programma Samen Leven	**77.068**	**16.948**	**-60.120**	**-59.102**	**-58.680**	**-59.057**

Transformatieopgave

De transformatieopgave biedt tijdelijke financiële ruimte voor noodzakelijke veranderingen. Met deze middelen kunnen processen worden verbeterd, nieuwe werkwijzen worden ingevoerd en extra capaciteit worden ingezet om de veranderingen goed te begeleiden.

x € 1.000

Transformatieopgave	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Programma Samen Leven	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Maatschappelijke dialoog	90	90	90	-
Versterken Sociale Basis	80	60	60	-
Tijdelijke capaciteit:				
Versterken gemeenschap -Budgetverhoging initiatieven		37,5	37,5	-
Versterken gemeenschap -Opbouwmedewerker VH&C		80	80	-
Jeugdhulp	100	100	40	-
Leerlingenvervoer	50	50	-	-
Versterking Sociaal team -implementatie inzet Samenleving	150	150	150	-
Totaal	**587,5**	**567,5**	**340**	**0**

Maatschappelijke dialoog

De gemeente gaat in gesprek met de Houtense samenleving om een cultuurverandering te bevorderen. Dit doen we via een breed palet aan activiteiten, zoals buurtbijeenkomsten ('karavaan'), thematische werkbijeenkomsten met professionals, trainingen en intervisie, en een gerichte communicatiecampagne. Doel is om inwoners actief te betrekken en samen richting te geven aan de transformatieopgave.

Versterken van de sociale basis

Een sterke en zorgzame samenleving vraagt om betrokkenheid van alle inwoners. Zij zijn actief binnen verschillende groepen, zoals hun huishouden, de buurt of verenigingen, en maken gebruik van organisaties voor contact en ondersteuning. Dit geheel van netwerken en voorzieningen vormt de sociale basis. Om inwoners beter te kunnen ondersteunen, toetsen we samen met onze partners of de huidige sociale basis volledig en goed bereikbaar is. Op basis daarvan bepalen we waar aanbod moet worden ontwikkeld, waar het dubbel is, of waar het nog ontbreekt.

Implementatie en inzet samenleving

De gemeente stimuleert inwonersinitiatieven door tijdelijke extra middelen en begeleiding beschikbaar te stellen. Zo wordt bij 'Van Houten&co' voor twee jaar een opbouwmedewerker ingezet om inwoners te helpen hun ideeën verder te ontwikkelen en te verbinden met de juiste gemeentelijke afdelingen. Daarnaast wordt via het Fonds Houten Samen tijdelijk extra budget beschikbaar gesteld voor bijeenkomsten, materialen en promotie van initiatieven. Deze aanpak vergroot de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving en versterkt de samenwerking tussen inwoners en gemeente. De stimulering van inwonersinitiatieven vindt plaats binnen de programma's Samen Leven en Duurzame Leefomgeving.

Personele inzet bij transformatie

Voor de verdere uitwerking van bezuinigingsmaatregelen is inzet van de organisatie nodig, vooral bij Jeugdhulp en leerlingenvervoer. Voor specifieke onderdelen is extra personele capaciteit gedurende de eerste twee jaar nodig. Daarna volstaat beperkte inzet voor borging van de aanpak. Voor andere thema's, zoals Wmo en Werk en Inkomen, kunnen de noodzakelijke veranderingen binnen de reguliere werkzaamheden worden opgevangen.

Bezuinigingsopgave

Door landelijke kortingen en stijgende kosten in de zorg en ondersteuning zijn structurele besparingen nodig. Vanuit de perspectiefnota 2026 is daarom besloten een besparing te realiseren van circa € 1,1 miljoen in 2026, oplopend tot € 2,6 miljoen structureel vanaf 2029. Een deel van deze bezuinigingen is al concreet ingevuld, bijvoorbeeld door een efficiëntere inzet van middelen, herziening van contracten en procesoptimalisatie. Voor het resterende deel worden aanvullende maatregelen in de komende periode verder uitgewerkt. In de volgende paragrafen wordt per deelprogramma toegelicht hoe we de besparingen denken te realiseren. We laten ook zien welke rol de transformatie-inzet daarbij speelt.

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Samen Leven	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Sterke sociale basis	-572	-607	-607	-607
Passende ondersteuning	-781	-1.335	-1.715	-1.864
Iedereen doet mee	-451	-693	-816	-803
Totaal	**-1.804**	**-2.635**	**-3.139**	**-3.275**

Wijziging indeling deelprogramma's

De deelprogramma-indeling uit de programmabegroting2025 sluit niet meer aan op de inhoudelijke koers en opgaven van de visie Sociale Koers 2026–2029. Om recht te doen aan de integrale aanpak is binnen het programmaplan Samen Leven gekozen voor een herinrichting van vier naar drie deelprogramma's. Deze nieuwe indeling maakt sturing op de kernopgaven mogelijk en sluit aan bij de opdracht van de raad en motie 68 "Sturen op maatschappelijke resultaten". Voor een goede duiding van de financiële verschuivingen is onderstaand overzicht opgenomen waarin het oorspronkelijke kader wordt weergegeven per deelprogramma.

x € 1.000

Begroting voorgaande inrichting			2026	2027	2028	2029
Gezondheid	5.980	2.095	-3.884	-3.865	-3.828	-3.908
Saamhorigheid	8.345	839	-7.356	-7.076	-6.957	-6.819
Leren en werken	26.051	12.615	-13.436	-13.139	-13.189	-13.421
Thuis	36.691	706	-35.985	-35.694	-35.152	-34.939
Programmabrede kosten	0	692	692	672	446	29
Totaal	**77.068**	**16.948**	**-59.970**	**-59.102**	**-58.680**	**-59.057**

Beleidskaders

Sociale Koers 2026-2029
Lekstroom Werkt 2020 (Lekstroom werkt 2020 is zo oud, die is online niet meer terug te vinden)
Meerjarenplan Gezond Actief Leven Houten 2024-2026
Cultuurvisie Cultuur moet je doen!
Sportvisie en Sportakkoord
Regiovisie Jeugdhulp Lekstroom vanaf 2021
Regiovisie Wmo
Woonvisie 2021-2030
Woonzorgvisie 2025-2030 (supplement Woonvisie)
Visie op mantelzorgondersteuning 2024
Samenkracht Onderwijs & Zorg 2024 – 2028
Regioplan U16 – Beschermd Wonen, Kaders voor samenwerking in 2023-2028
Voor een veilig thuis, Regiovisie Geweld hoort nergens thuis – regio Utrecht 2020'
Uitvoeringsplan Lekstroom: huiselijk geweld en kindermishandeling
Uitvoeringsprogramma Beschermd Thuis Houten

Overzicht verbonden partijen

Gemeentelijke gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)

1.2.1 Deelprogramma Sterke sociale basis

Een krachtige samenleving begint bij een sterke sociale basis. Een stevig netwerk helpt inwoners de persoonlijke veerkracht te versterken en de uitdagingen van het gewone leven samen aan te gaan. Veel Houtenaren zetten zich vrijwillig in voor hun buurt, vereniging, vrijwilligersorganisatie en de mensen om zich heen. We kunnen vrijwilligers, inwonersinitiatieven en mantelzorgers doelgericht ondersteunen en stimuleren om zo de gemeenschappelijke sociale basis te versterken. We ondersteunen mantelzorgers via het Mantelzorgsteunpunt, bieden respijtzorg en organiseren waarderingsactiviteiten. Ook kan ontmoeting, talentontwikkeling en kennisuitwisseling tussen inwoners een belangrijke bijdrage leveren aan het omgaan met het gewone leven zonder dat daar individuele ondersteuning voor nodig is.

In de Monitor Sociale Kracht van 2023 komt goed naar voren dat inwoners het leven in Houten positief beoordelen. In Houten zijn veel vrijwilligers actief, doen we veel aan sport en cultuur en hebben we veel organisaties die een actieve bijdrage leveren aan de sociale basis.

De verschillende basisvoorzieningen zoals onderwijs, gezondheidszorg, wonen, welzijn, cultuur, sport en kinderopvang vormen de noodzakelijke randvoorwaarden om als samenleving te kunnen ontwikkelen en om als individuele inwoners goed te kunnen functioneren.

Bezuinigingen op diverse terreinen betekent ook heroverweging van bepaalde activiteiten op sport, cultuur en zorg. Met eventuele bezuinigingen op het ondernemersfonds kunnen bijvoorbeeld ook activiteiten op het gebied van zorg, cultuur en sport onder druk komen te staan.

Ambitie A: Versterken van de persoonlijke sociale basis

Iedere inwoner beschikt over eigen hulpbronnen om zelfstandig en veerkrachtig te functioneren. Denk aan je familie, sociale relaties, gezondheid, financiële stabiliteit en toegang tot ondersteuning. Als de balans tussen draagkracht en draaglast onder druk komt te staan, moet er tijdig passende ondersteuning beschikbaar zijn, bij voorkeur in de directe sociale omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Versterken van het gewone leven**: De gemeente gaat aan de slag met het ontwikkelen van een visie op het versterken van het gewone leven. Inwoners, professionals en maatschappelijke organisaties betrekken we bij een reeks gesprekken rondom concrete thema's zoals de reikwijdte eigen verantwoordelijkheid, belastbaarheid en draaglast, inzet van professionals en schaarse middelen. Dit om de maatschappelijke dialoog op te starten en onze visie te toetsen.
- **Kansrijke Start**: We werken verder aan het versterken van de gezonde ontwikkeling van kinderen vanaf de zwangerschap. Er komt meer nadruk op het ondersteunen van (aanstaande) ouders in kwetsbare posities, vroegsignalering ervan en het versterken van de samenwerking tussen zorg en welzijn. Ouders worden met elkaar in contact gebracht, zodat zij kennis en ervaring kunnen delen. De aanpak sluit aan bij het landelijke programma Kansrijke Start.
- **Sport- en cultuurdeelname van mensen in een kwetsbare positie**: We stimuleren deelname aan sport en cultuur van mensen in een kwetsbare positie, met als doel het vergroten van hun veerkracht. Daarbij wordt het huidige aanbod geëvalueerd en gericht aangepast.
- **Sport en bezuinigingen**: Met sportverenigingen maken we inzichtelijk wie welke kosten betaalt. We dagen sportverenigingen uit om met creatieve voorstellen te komen en om de kosten te verminderen, in lijn met de opdracht uit de perspectiefnota 2026.
- **Gezondheidsbeleid (Healthy Houten)**: We breiden de scope van Healthy Houten uit naar integraal gezondheidsbeleid met aandacht voor preventie, gezondheidspromotie en samenhang binnen het sociaal domein.
- **Herijking GALA**: De huidige afspraken binnen het Gezond en Actief Leven Akkoord lopen eind 2026 af. Vooruitlopend daarop wordt een vervolg verkend op thema's als valpreventie, middelenpreventie en het terugdringen van overgewicht.
- **Aanpak Eenzaamheid**: Ontwikkeling van een lokale aanpak tegen eenzaamheid, met aandacht voor ontmoeting, sociale netwerken en onderlinge betrokkenheid.
- **Suïcidepreventie**: samen met ketenpartners versterken we de signalering, doorverwijzing en samenwerking. We werken aan een integrale aanpak voor suïcidepreventie.

Ambitie B: Versterken gemeenschappelijke sociale basis

Houten beschikt over een groot aantal verenigingen, inwonersinitiatieven en (buurt)activiteiten waarin ontmoeting, talentontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid samenkomen. Het biedt een zinvolle en prettige invulling van het leven. Deze gemeenschapskracht verdient blijvende ondersteuning, zodat inwoners zich verbonden voelen en actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Gemeenschapskracht**: Inwonersinitiatieven worden gestimuleerd en ondersteund. We stimuleren uitwisseling tussen inwoners en ontmoeting met inzet van het transformatiebudget voor extra opbouwwerk. De aanpak welkome wijk wordt doorontwikkeld. In het Centrum werken we aan het versterken van sociale netwerken en een goede integrale ondersteuning van mensen in een kwetsbare positie. Op basis van onderzoek naar de huidige situatie in het Centrum wordt samen met partners en inwoners een meerjarige aanpak opgesteld.
- **Ontmoeting en activiteiten voor jongeren**: Het aanbod aan ontmoetingsmogelijkheden en activiteiten voor en door jongeren georganiseerd wordt versterkt en afgestemd op de leefwereld van jongeren, onder meer met Platform NEXT (een samenwerking tussen Stichting Shine, Van Houten & Co, Sportpunt Houten, Theater Aan de Slinger). In 2026 vindt de verbouwing van jongerencentrum Enter plaats, waarin KNA ook een plek zal krijgen.
- **Platform vrijwillige inzet**: Ontwikkeling van een centraal digitaal platform waar inwoners en organisaties terecht kunnen voor informatie, matching, scholing en ondersteuning met betrekking tot vrijwillige inzet.
- **Informele zorg en voorliggende voorzieningen**: Versterking van het aanbod en bereik van informele zorg. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre dit aanbod een alternatief kan vormen voor maatwerkvoorzieningen, met oog op betaalbaarheid en duurzaamheid.
- **Verbinding door sport**: We verkennen hoe sportverenigingen een grotere rol kunnen spelen in versterken van sociale netwerken en signaleren van eenzaamheid of andere problematiek.
- **Uitwerking Cultuurvisie "Cultuur moet je doen"2025-2028**: Verdere uitwerking vindt plaats in het uitvoeringsprogramma van de Sociale Koers 2026-2028. De inzet is het bereik en cultuurdeelname te vergroten, met extra aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarnaast is de inzet om de gemeenschapskracht te versterken en hiervoor de samenwerking tussen partners in cultuur, welzijn en sport te vergroten.

Ambitie C: Versterken van de institutionele basis

De maatschappelijke organisaties in Houten, waaronder aanbieders van welzijn, zorg, sport, cultuur en onderwijs, bieden ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben. Door de zichtbaarheid en toegankelijkheid van deze voorzieningen te versterken en het aanbod beter op elkaar af te stemmen versterken we ons aanbod. Daarnaast onderzoeken we welk collectief aanbod ontwikkeld kan worden als alternatief en als ondersteuningsaanbod bij afschaling voor maatwerkvoorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Zichtbaarheid bestaande voorzieningen:** We willen dat inwoners en professionals het bestaande aanbod aan voorzieningen in Houten beter kennen en makkelijker kunnen vinden. Dat doen we met gerichte communicatie en (digitale) informatie ontsluiting, aansluitend bij plekken waar doelgroepen zoeken
- **Samenhang in aanbod sociaal domein:** Afstemming van het aanbod op het gebied van cultuur, sport en welzijn. Zo ontstaat een meer integraal aanbod voor inwoners, met minder versnippering in toegang en financiering. Ook versterken we de afstemming en kennisuitwisseling tussen ketenpartners zodat we tot een meer gedeelde werkwijze komen.
- **Doorontwikkeling Sociaal Plein**: Voortzetting van de ontwikkeling van het Sociaal Plein als herkenbare en

Foto bron: zorginhouten.nl/duursaam-houten

laagdrempelige toegang tot ondersteuning. Intensivering van de samenwerking tussen Van Houten&Co, het Sociaal Team, WIL, de Houtense Werktafel en ketenpartners.

- **Onderzoek naar vrij toegankelijk ondersteuningsaanbod:** We onderzoeken welke nieuwe collectieve en preventieve voorzieningen mogelijk zijn waarvoor geen indicatie nodig is. Deze kunnen helpen bij afschaling en als alternatief voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Vervolgens kijken we aan de hand van een businesscase welk aanbod nog ontwikkeld kan worden.

Bezuinigingsopgave

x € 1.000

Sterke sociale basis	2026	2027	2028	2029
S.5 Invoeren dalurentarief binnensportaccommodaties	-8	-8	-8	-8
S.21 Actualiseren subsidieregelingen	-550	-550	-550	-550
S.23 Wijzigen inhoud mantelzorgverlening	-	-35	-35	-35
R.3 Taakstelling op binnen- en buitensportfaciliteiten	PM	PM	PM	PM
R.4 OZB opslag niet-woningen gemeentelijke panden	-14	-14	-14	-14
Totaal bezuinigingsopgave	**-572**	**-607**	**-607**	**-607**

Maatregel	Korte toelichting	Wat nog nodig is
S.5 Binnensportaccommodaties – dalurentarief	Lagere tarieven in daluren verhogen bezetting en opbrengst.	Tariefvoorstel uitwerken; afstemmen met verenigingen/uitbaters; communicatie en evaluatie na 1 seizoen.
S.21 Actualiseren subsidieregelingen en fondsen	Regelingen moderniseren, fondsen bundelen en lichte korting op vaste partners voor doelmatigheid.	Nieuwe regelingen van kracht in 2026, tussenevaluatie van effectiviteit in 2026.
S.23 Mantelzorgwaardering – aanpassen inhoud	Vorm aanpassen zodat waardering behouden blijft en betaalbaar is (€35 bij 1.500 aanmeldingen).	Uitvoering geven aan nieuwe vorm en tijdige communicatie; verwerken in uitvoering en registratie.
R3 Taakstelling op binnen- en buitensportfaciliteiten.	Amendement 037-2025 Eerst in gesprek met sportverenigingen	Eind 2025 en in de loop van 2026 worden gesprekken gevoerd met de sportverenigingen over haalbaarheid en wijze van uitvoering.
R.4 OZB opslag niet-woningen gemeentelijke panden	De OZB-opslag voor gemeentelijke panden kan komen te vervallen	Bij het opstellen van de nieuwe tarieven in november 2025 worden de gemeentelijke panden bij BHGU expliciet buiten beschouwing gelaten.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal toegekende aanvragen Ons Fonds	Gemeente Houten	26	38	55	55	X*
Vanaf 2026 is dit nieuwe fonds 'fonds Houten Samen'						
Aantal verwijzingen van EMC (eerstelijns medisch centrum) naar welzijnsconsulent	VanHouten&Co	44	93	157	110	110
Dit is het totaal van verwijzingen vanuit EMC's. Een uitsplitsing is te vinden in paragraaf gezondheid.						
Outcome indicatoren						
% Zwaar tot overbelaste mantelzorgers	Monitor Sociale Kracht		19%	X	22%	X
De monitor sociale kracht verschijnt eens per twee jaar in de oneven jaren. Over 2024 zijn geen gegevens beschikbaar.						
% jongvolwassenenen dat aangeeft dat ze (zeer) tevreden zijn met hun leven.	Jongeren-peilingen GGD (even jaren)	79%	x	85%	x	85%
Over '23 en '25 zijn geen cijfers (geen dataverzameling). 85% is relatief hoog, we zetten in om op dit niveau te blijven.						
Sociale-kracht: samengesteld effectcijfer uit de sociale kracht monitor	Monitor Sociale Kracht (oneven jaren)	x	7,7	X	8	X
De monitor sociale kracht verschijnt eens per 2 jaar (oneven jaren)						
BBV indicatoren						
Niet-sporters in %	CBS, RIVM	X	9%	X	8%	X
Gegevens gebruikt uit de Monitor Sociale kracht. Deze verschijnt eens per 2 jaar (oneven jaren).						

1.2.2 Deelprogramma Passende ondersteuning

In Houten streven we naar een samenleving waarin iedereen zich thuis voelt, ook wanneer het leven (tijdelijk) minder vanzelfsprekend verloopt. De meeste inwoners redden zich goed, vaak met hulp van familie, buren of andere betrokkenen. Maar voor wie dat niet (meer) lukt, staan we klaar met passende ondersteuning. Binnen dit deelprogramma bieden we ondersteuning op basis van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

De komende jaren staan we als gemeente voor een stevige opgave. De kosten voor zorg en ondersteuning nemen toe, terwijl de inkomsten uit het Rijk – met name voor jeugdhulp – dalen. Dit in combinatie met personeelstekorten in de zorg en wachtlijstproblematiek. Tegelijkertijd blijft onze ambitie overeind: inwoners die echt hulp nodig hebben, moeten die ondersteuning kunnen blijven krijgen. Zeker voor jongeren en kwetsbare groepen is het essentieel dat zij op tijd passende zorg ontvangen. De gemeente blijft verantwoordelijkheid nemen waar informele hulp niet voldoende is. Maar als ondersteuning op een andere, lichtere of collectieve manier kan worden georganiseerd, dan kiezen we daarvoor.

We zetten in op toegankelijke en effectieve hulp, dicht bij de inwoner, en afgestemd op wat iemand echt nodig heeft. Samen met partners als Woonin en zorgaanbieders, het Sociaal Team en Van Houten&Co en andere ketenpartners zorgen we voor ondersteuning die werkt, waarbij we goed samenwerken en waar we zo veel mogelijk voorkomen dat zwaardere zorg nodig is

Ambitie A: Duidelijke afspraken over passende ondersteuning

Om ondersteuning effectief en betaalbaar te houden, is het van belang duidelijkheid te bieden over de grenzen van gemeentelijke ondersteuning. Daarbij maken we onderscheid tussen wat bij het gewone leven hoort en wanneer professionele hulp nodig is. Door duidelijke kaders en afspraken te formuleren met inwoners, het onderwijs, verwijzers en andere professionals, wordt de inzet van Jeugdhulp en Wmo beter afgewogen. Dat draagt bij aan een transparante en uitlegbare uitvoering van het beleid.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verordening Jeugd en Wmo actualiseren:** De verordening wordt geactualiseerd, zodat deze beter aansluit op de nieuwe koers en de beoogde besparingen. Dit geeft meer grip op toegang en uitgaven.
- **Afspraken met verwijzers vernieuwen:** De werkwijze en rol van verwijzers, zoals huisartsen en medisch specialisten, worden opnieuw vastgelegd en afgestemd op de gewenste koers.
- **Toewijzing Jeugd GGZ en begeleiding aanscherpen:** De inzet van jeugdhulp wordt beperkt door scherper te kijken naar de noodzaak en het type ondersteuning, door toewijzing Jeugd GGZ en Begeleiding Jeugd aan te scherpen.
- **Indicatiestelling Wmo herzien:** Bij huishoudelijke ondersteuning wordt het indicatieproces herzien om beter aan te sluiten bij de zelfredzaamheid van inwoners.
- **Opdracht Adviesraad Sociaal Domein herijken:** De opdracht van de adviesraad wordt herzien en via een nieuwe verordening in het eerste kwartaal van 2026 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Ambitie B: Meer focus op collectieve in plaats van individuele hulp

In de huidige praktijk wordt nog te vaak direct voor individueel maatwerk gekozen, terwijl collectieve voorzieningen een passende en vaak effectieve(re) oplossing kunnen bieden. Door sterker in te zetten op groepsgericht aanbod, vergroten we de impact, ontlasten we het systeem en voorkomen we verdere escalatie. De ontwikkeling van deze voorzieningen wordt onderbouwd met businesscases, samen met de ketenpartners, om de doelmatigheid en besparing ten opzichte van maatwerk inzichtelijk te maken.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Scootmobielpool realiseren:** In plaats van individuele scootmobielen wordt een algemene voorziening opgezet die gedeeld gebruik mogelijk maakt. We starten met wooncomplexen waar meerdere scootmobielgebruikers wonen.
- **Recreatieve dagbesteding opzetten:** Groepsgerichte activiteiten worden ontwikkeld als alternatief voor bestaande vormen van dagbesteding binnen de Wmo (en mogelijk Jeugdwet).

- **Groepswerk voor gezinnen uitbreiden:** Trainingen en ondersteunende activiteiten via het Sociaal Team en initiatieven als Buurtgezinnen worden verder uitgebouwd.
- **Start project Samen Oplopen:** Gezinnen met ondersteuningsbehoefte worden gekoppeld aan een gezinsmaatje voor laagdrempelige hulp in het dagelijks leven.
- **Businesscases collectieve voorzieningen opstellen:** Voor nieuwe collectieve voorzieningen wordt de noodzaak en (financiële) onderbouwing uitgewerkt, gericht op preventie en het verminderen van dure maatwerkvoorzieningen.

Ambitie C: Betere aanpak voor inwoners met complexe ondersteuningsvragen

Voor inwoners met meerdere en langdurige problemen zetten we in op een integrale gezinsgerichte benadering. Complexe scheidingen en thuiszitters vallen hier ook onder, omdat er een sterk verband is met het gebruik van jeugdhulp. Daarbij bouwen we voort op bestaande initiatieven zoals de Top-3 aanpak en Op Koers. Voorbeelden van complexe ondersteuningsvragen zijn veiligheidsvraagstukken in gezinnen, zware GGZ-problematiek en stapeling van problemen rondom wonen, financiën en zorg.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Gefaseerde aanpak complexe casuïstiek ontwikkelen:** Voor multiproblematiek ontwikkelen we een aanpak in duidelijke stappen. Daarbij werken de verwijzers en (zorg)aanbieders meer over de domeinen heen (denk aan Wmo, Jeugd, Participatie, ZvW). Het doel is minder naar elkaar doorverwijzen en meer gedeelde verantwoordelijkheid.
- **Overgang 18-/18+ verbeteren:** De begeleiding van jongeren na hun 18e wordt beter afgestemd om uitval in ondersteuning te voorkomen. We gaan bewuster en eerder voorsorteren middels het regionale toekomstperspectiefplan. Ook zorgen we voor geleidelijke uitstroom uit verblijf in instellingen, zowel lokaal als regionaal.
- **Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming implementeren**: De landelijke koers wordt lokaal vertaald en uitgevoerd in samenwerking met partners. Het gaat om betere bescherming van kinderen en gezinnen bij bijvoorbeeld huiselijk geweld, verwaarlozing, psychische problemen of ernstige conflicten. Het gaat hier niet alleen om een hervorming van jeugdbescherming, maar om een bredere transformatie die raakt aan hoe gemeenten, professionals en organisaties samenwerken rond veiligheid, zorg en ondersteuning. Sociaal team Houten heeft hierin een belangrijke rol en wordt verstevigd met de focus op gezinsgericht werken, het signaleren van onveiligheid en het samenwerken met andere professionals.
- **Complexe scheidingen voorkomen:** We versterken de bestaande aanpak om zware jeugdhulp te verminderen. De relatie- en scheidingsdesk wordt definitief geborgd en wordt wat uitgebreid gelet op de vraag. In 2026 doen we effectmetingen om te bepalen wat werkt en waar we kunnen bijsturen
- **Thuiszitters voorkomen en verminderen:** Het samen formuleren van een uniforme visie op een effectieve aanpak van thuiszitters en tegelijkertijd op een integrale en intensieve samenwerking met alle partners zoals onderwijs, leerplicht, GGD en Sociaal Team.

Ambitie D: welkome wijk versterken

Een sterke sociale omgeving draagt bij aan het welzijn van inwoners en voorkomt zorgbehoefte. In de welkome wijk staat de vraag centraal hoe inwoners elkaar kunnen ontmoeten, ondersteunen en zich thuis kunnen voelen. We richten ons op het versterken van deze lokale netwerken, in combinatie met laagdrempelige ondersteuning dicht bij huis. Door de wijkgerichte aanpak te koppelen aan fysieke opgaven (zoals wonen en toegankelijkheid) ontstaat een leefomgeving die uitnodigt tot deelname en betrokkenheid – voor jong en oud, sterk en kwetsbaar. Deze kansen willen we benutten en dient realistisch te zijn passend bij de huidige woningmarkt.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Gebiedsgerichte aanpak implementeren:** In kwetsbare wijken wordt een aanpak ontwikkeld gericht op sociale samenhang, preventie en laagdrempelige ondersteuning, ondersteund vanuit het IZA. Zie ook versterken sociale basis.
- **Zorggeschikte of geclusterde woonvormen:** onderzocht wordt welke locaties geschikt zijn voor zorggeschikte of geclusterde woonvormen voor ouderen.
- **Ontwikkeling woonconcept WonenPlus:** Bestaande wooncomplexen worden beoordeeld op geschiktheid voor dit concept, met loopafstanden tot voorzieningen als een belangrijke randvoorwaarde.
- **Dementievriendelijke gemeente versterken:** Lopende initiatieven worden voortgezet en verder uitgebreid in samenspraak met partners.

- **Inzet wooncoaches continueren:** Vrijwillige wooncoaches adviseren inwoners over levensloopbestendig en comfortabel wonen.
- **Start woonvorm jongeren (dragers-vragers):** Een nieuwe woonvorm wordt gestart waarin jongeren elkaar ondersteunen in zelfstandig wonen en maatschappelijke participatie.
- **Eén wijk, eén zorgarrangement:** we streven, rekening houdend met de keuzevrijheid van cliënten, naar één zorgaanbieder per wijk zodat inwoners terecht kunnen bij één partij en de zorg en ondersteuning doelmatig geleverd kan worden. De coalitie met de Wakkere Akker dient hiervoor als inspiratie.
- **Beschermd thuis:** We breiden het aanbod aan activiteiten en ondersteuning uit zodat kwetsbare inwoners thuis kunnen blijven wonen. Er komen meer activiteiten die zich richten op persoonlijke ontwikkeling van deze doelgroep, waaronder sport en cultuur. Ook wordt ingezet op meerjarige financiering van enkele activiteiten zodat partners de personele inzet kunnen blijven garanderen.

Bezuinigingsopgave

x € 1.000

Passende ondersteuning	2026	2027	2028	2029
S.1 Anders begroten budget individuele begeleiding	-150	-150	-150	-150
S.2 Afbouwen subsidie Samen Veilig	-100	-100	-100	-100
S.8 Diverse kleine budgetten	-68	-88	-88	-88
S.9 Anders omgaan met Huishoudelijke Ondersteuning	-219	-475	-650	-650
S.10 Scootmobielpool als algemene voorziening	-16	-32	-49	-49
S.11 Recreatieve activering als algemene voorziening	-30	-45	-63	-63
S.12 Verlaging maatwerk GGD*	-70	-70	-70	-70
S.13 Aanpak rond complexe scheidingen	-28	-55	-83	-115
S.14 Aanpak thuiszitters (schooluitval)	-	-75	-113	-150
S.15 Inperken reikwijdte Jeugdhulp: via verordening en beleid	-	-45	-90	-135
S.16 Passende inzet – Jeugd GGZ	-30	-60	-90	-120
S.17 Passende inzet – Begeleiding Jeugd	-30	-60	-90	-95
S.22 Intensiveren buurtgezinnen	-40	-80	-80	-80
Totaal bezuinigingsopgave	**-781**	**-1.335**	**-1.715**	**-1.864**

Maatregel	Korte toelichting	Wat nog nodig is
S1 Verschuiving budget van Wmo naar Beschermd Wonen	Eventuele stijging van inzet individuele begeleiding door preventie op beschermd wonen is gedekt binnen de begroting UVP 'Naar een beschermd thuis' (preventie Beschermd wonen).	Er zijn verder geen acties nodig doordat deze post wordt begroot binnen het bestedingsplan UVP 'Naar een beschermd thuis'
S2 Veilig Thuis (afbouw 'drang')	'Drang' niet meer apart inkopen; inzet en regie bij het Lokale Team, passend bij hulp dichtbij en eigen kracht.	Vanuit de transformatieopgave wordt ingezet op extra capaciteit voor bij het Lokale team om dit te ondersteunen.
S.9 Huishoudelijke ondersteuning (Wmo)	Standaard naar 150 minuten per 2 weken; eerst voor nieuwe cliënten, later bij verlenging.	Heldere communicatie aan inwoners/aanbieders; criteria voor maatwerk vastleggen; toezicht op kwaliteit en effecten.
S.10 Scootmobielpool als algemene voorziening	Delen i.p.v. individueel verstrekken voorkomt stallings-/veiligheidsproblemen en benut middelen beter; uitzonderingen bij intensief/gespecialiseerd gebruik.	Organisatie van beheer en planning; afspraken met corporaties/zorgvastgoed; communicatie en begeleiding gebruikers; privacy/veiligheid borgen.
S.11 Recreatieve activering als algemene voorziening	Deel dagbesteding verschuift naar laagdrempelig aanbod in de wijk; toegankelijker én goedkoper.	Programma met aanbieders/vrijwilligers opstellen; locaties en daginvulling organiseren; toegangsroute (zonder indicatie) helder maken; effectmeting.
S.12 Verlaging maatwerk GGD	Afbouw van enkele maatwerkproducten.	Afspraken vastleggen met GGD over resterende taken; monitoring volksgezondheidseffecten.
S.13 Aanpak jeugdhulp bij complexe scheidingen	Meer preventie en eenduidige werkwijze; doel: na 4 jaar -25 kinderen minder in ambulante jeugdhulp.	Versterken samenwerking (KIES, Villa Pinedo, Ouders voor Elkaar, Stiefacademie); routing en criteria vastleggen; uitkomstindicatoren meten.
S.14 Aanpak thuiszitters	Vroegsignalering, strikte toepassing Onderwijs-Zorgmatrix en begrenzen individuele begeleiding; druk op jeugdhulp omlaag.	Convenanten met scholen/SWV; duidelijke taken en escalatielijnen; inzet vervoertrainingen; structurele datadeling en monitoring.
S.15 Actualiseren verordening Jeugd	Scherper afbakenen wat wel/niet jeugdhulp is; zorgvuldiger indiceren.	Juridische aanpassing verordening/beleidsregels; consultatie aanbieders en communicatie inwoners; implementatie en toezicht.
S.16 Afschalen inzet Jeugd-GGZ	Samen met huisartsen vaker basiszorg/lichte hulp i.p.v. direct S-GGZ.	Werkafspraken met huisartsen (verwijscriteria/terugkoppeling); wachttijdmanagement; effect- en drukmonitoring.
S.17 Afschalen jeugdhulp begeleiding	Lichtere vormen via sociaal team/eigen omgeving; zware hulp vrij voor wie het echt nodig heeft.	Afschalingsroutes vastleggen; contractmanagement aanscherpen; casusregie borgen; outcome meten.

Maatregel	Korte toelichting	Wat nog nodig is
S.22 Intensiveren Buurtgezinnen	Uitbreiding effectieve vrijwillige opvang/ ontlasting; netto besparing (lage kosten, hoge vermeden jeugdhulp).	Structurele subsidie en prestatieafspraken; werving/ matching gastgezinnen; resultaatsturing en evaluatie.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
BBV indicatoren						
Jongeren met een delict voor de rechter in % van inwoners tussen 12 t/m 21 jaar	Verwey Jonker Instituut	1%	1%	x	1%	1%
Laatste cijfers komen uit 2023						
Outcome indicatoren						
Jongeren met jeugdhulp in % van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	13,5%	10,6%	11,3%	12,5%	12%
% is gebaseerd op eerste half jaar 2024						
Jongeren met jeugdbescherming in % van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,9%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%
Aantal clienten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	GMSD	370	360	330	395	380

1.2.3 Deelprogramma Iedereen doet mee

Kern van de strategische opgave is dat iedere inwoner van Houten de ruimte krijgt om zich te ontplooien en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. We streven naar een inclusieve gemeenschap waarin we actief belemmeringen signaleren, bespreekbaar maken en aanpakken.

Voor inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, bieden we ondersteuning. Daarbij werken we volgens de uitgangspunten van de sociale koers: we zetten ondersteuning in als oplossingen niet mogelijk zijn binnen de sociale basis, of wanneer deze basis versterkt moet worden, individueel of collectief.

Ambitie A: Iedere inwoner van Houten doet mee en krijgt de kans zich naar eigen vermogen te ontwikkelen

We creëren gelijke kansen voor iedereen, met extra aandacht voor inwoners voor wie participatie niet vanzelfsprekend is. Door barrières te verminderen en ondersteuning op maat te bieden, bevorderen we meedoen in onderwijs, werk, sociale verbanden en de samenleving als geheel. Zo bouwen we aan een Houten waarin niemand wordt buitengesloten en iedereen naar vermogen kan bijdragen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Integratie en participatie:** We bevorderen de actieve deelname van statushouders en Oekraïners aan de samenleving. Specifieke aandacht is er voor het tegengaan van eenzaamheid en het versterken van participatie als werk niet mogelijk is. Als er ook asielzoekers komen willen we hen ook zoveel mogelijk laten integreren in onze Houtense samenleving. In 2026 stellen we een nieuwkomersperspectief op. De gemeente Houten ziet nieuwkomers als volwaardige leden van onze samenleving. Wij zetten in op een inclusieve benadering waarbij participatie, veiligheid en menselijke waardigheid centraal staan.
- **Toeleiding naar werk**: Inwoners met ontwikkelpotentieel die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt ondersteunen we richting werk. We bouwen de ontwikkelinfrastructuur in 2026 verder uit en werken samen met bedrijven om werk dichter bij mensen te brengen.
- **Ondersteuning bij langdurige afhankelijkheid**: Inwoners die langdurig afhankelijk zijn van inkomensondersteuning ontvangen gerichte ondersteuning op het gebied van gezondheid en participatie, in nauwe samenwerking met het Sociaal Plein.
- **Versterken financiële bestaanszekerheid**: Voor meer uniformiteit, eenvoud en prioritering op basis van noodzaak werken we aan een herontwerp van de minimaregelingen. Daarnaast voeren teren we landelijke wijzigingen binnen de schuldhulpverlening door.
- **Bevorderen basisvaardigheden**: We stimuleren het ontwikkelen van basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) onder volwassenen. Deze activiteiten koppelen we aan thema's zoals werk en inkomen.
- **Ondersteuning van kinderen en jongeren**: Kinderen en jongeren die dat nodig hebben, begeleiden we integraal in hun ontwikkeling richting school of werk. We implementeren de kwaliteitsmonitor VVE om deze kinderen goed te kunnen volgen. We herzien de ondersteuning aan thuiszitters om beter maatwerk te kunnen leveren.
- **Experimenten Werk en Inkomen:** In reactie op de motie 026-2025 *Experimenten Werk en Schuldenlab NL* gaan we na of verdere kostenbesparing, vereenvoudiging en een hogere klanttevredenheid op het gebied van Werk en Inkomen gerealiseerd kan worden.
- **Verordening toepassen zoals deze bedoeld is:** We geven ouders de verantwoordelijkheid terug om zelf het vervoer van en naar school te regelen waar dat kan en we zetten in op het stimuleren van zelfstandig reizen bij de leerling zelf. Om deze omslag te maken is tijdelijk extra inzet nodig vanuit het transformatiebudget.
- **Onderwijs:** We scherpen de samenwerking met het onderwijs en de ketenpartners aan door met elkaar te bepalen welke thema's uit de visie Samenkracht opgepakt gaan worden. We zetten in op inclusief onderwijs, waarbij het onderwijs en de gemeente hun eigen verantwoordelijkheden hebben. De Voor- en Vroegschoolse Educatie en Thuiszitters hebben speciale aandacht.

Bezuinigingsopgave

x € 1.000

Iedereen doet mee	2026	2027	2028	2029
S.3 Hercontracteren leerlingenvervoer	-120	-120	-120	-120
S.4 Afstoten bekostiging huisvestingslasten van voormalige school Bengelbongerd	-	-17	-39	-39
S.6 Reëeler begroten bijdrage SW	-90	-90	-90	-90
S.7 Scherper begroten bijdrage Houtense Werktafel	-	-50	-50	-50
S.8 Diverse kleine budgetten	-16	-16	-17	-4
S.18 Meer mensen Pwet naar werk begeleiden	-200	-200	-300	-300
S.19 Harmonisatie minimaregelingen	-	-150	-150	-150
S.20 Verordening Leerlingenvervoer toepassen zoals deze bedoeld is	-25	-50	-50	-50
Totaal bezuinigingsopgave	**-451**	**-693**	**-816**	**-803**

Maatregel	Korte toelichting	Wat nog nodig is
S.3 Hercontracteren leerlingenvervoer	Door een nieuwe aanbesteding zijn de kosten voor leerlingenvervoer lager ingeschat. Dit levert een voorzichtige besparing op.	Jaarlijkse evaluatie of het voordeel structureel blijkt.
S.4 Huisvesting Bengelbongerd	Partijen gebruiken sinds 2017 kosteloos het oude schoolgebouw De Bengelbongerd. Dit is niet langer houdbaar, omdat de gemeente normaal gesproken kostprijsdekkende huur vraagt en de locatie in de toekomst een andere bestemming krijgt.	Huisvestingslasten beëindigen en afspraken maken over toekomstige bestemming.
S.6 Reëler begroten bijdrage Sociale Werkvoorziening (SW)	De begeleiding via UW-bedrijven kost minder dan begroot. Hierdoor blijft er ruimte over voor investeringen in beschut werk. Vanaf 2028 stijgen de kosten, maar daarvoor is extra rijksgeld beschikbaar.	Voortdurende monitoring van kosten en landelijke bijdragen.
S.7 Houtense Werktafel (HWT) – scherper begroten	De middelen voor arbeidsontwikkeling kunnen met € 50.000 omlaag, zonder dat dit ten koste gaat van de begeleiding naar werk.	Afstemming met partners en borging dat de kwaliteit van begeleiding behouden blijft.
S.8 Overige kleine bezuinigingen	Kleine besparingen bij o.a. burgerparticipatie, kunstonderhoud en het programma Transities en Samenhang. Voor inwoners nauwelijks merkbaar, maar ze dragen wel bij aan de totale besparing.	Geen concrete actie voor nodig
S.18 Meer mensen vanuit de Participatiewet naar werk begeleiden	Extra ondersteuning voor inwoners die parttime kunnen werken of via vrijwilligerswerk actief blijven. Dit verlaagt de uitkeringslasten en vergroot maatschappelijke participatie.	Monitoring via WIL en HWT en zo nodig bijsturen om de besparing structureel te maken.
S.19 Minimaregelingen harmoniseren en werkprocessen verbeteren	Door regelingen beter af te stemmen en efficiënter uit te voeren, dalen de kosten voor bijzondere bijstand en minimaregelingen. Voor inwoners blijft de ondersteuning grotendeels behouden.	Besluitvorming in twee fasen
S.20 Verordening Leerlingenvervoer toepassen zoals deze bedoeld is	Door de verordening toe te passen zoals deze bedoeld is, geven we verantwoordelijkheid terug aan ouders en zetten we vervoerstrainingen in om leerlingen zelfstandig te leren reizen. .	Goede werkwijze ontwikkelen rondom de nieuwe aanmeldingen, inclusief het gesprek met ouders. Pilots met vervoerstraining en duidelijke communicatie met ouders en scholen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal kinderen dat gebruik maakt van het jeugdfonds sport en cultuur	jaarverslag, jeugdfonds, sport en cultuur	281	295	269	308	269
* Ambitie is om de doelgroep zo volledig mogelijk te bedienen						
Aantal toegekende aanvragen voor de individuele inkomenstoeslag	Werk en inkomen, lekstroom	191	239	305	295	372*
* Vanwege voorstel ambtshalve verstrekking						
BBV indicatoren						
Aantal absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	DUO	1	1,1	x	1,1	1,1
Laatste bekende cijfers zijn van 2023						
Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	175,1	197,9	X	197,9	186
Laatst bekende cijfers uit 2023						
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (Vsv'ers) in % van deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	1,2%	1,7%	x	1,7%	1,5%
Laatste cijfers bekend over 2023						
Aantal relatief verzuim per 1.000 leerlingen	DUO	14	15	X	15	15
Laatste bekende cijfers zijn van 2023						
Functiemenging in %	LISA	56,6%	57%	X	57%	57%
Laatste bekende cijfers zijn van 2023						

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	832	859,9	X	860	860
Laatste bekende cijfers uit 2023						
Kinderen in uitkeringsgezin in % van kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut	2%	2%	x	2%	2%
Laatste cijfers bekend over 2023						
Netto arbeidsparticipatie in % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	75,2%	76%	x	76%	77%
Laatste cijfers bekend over 2023						
Werkloze jongeren in % van 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker	1%	1%	x	1%	1%
Laatste cijfers bekend over 2023						
Aantal personen met bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	CBS	x	177,4	175,6	177,4	176
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	204,7	x	x	171,5	154
Laatst bekende cijfers 2022						

1.3 Programma Duurzame Leefomgeving

Houten groeit en verandert. Er komen nieuwe woningen, voorzieningen en bedrijven bij, terwijl inwoners tegelijk hechten aan rust, ruimte en groen. Die combinatie maakt onze gemeente uniek en stelt ons voor de uitdaging om ontwikkeling en behoud zorgvuldig in balans te brengen. Met het programma Duurzame Leefomgeving laten we zien hoe we die balans vormgeven. We investeren in duurzame woningbouw en goede voorzieningen, maar ook in erfgoed, natuur en recreatie. Zo bouwen we aan een Houten dat toekomstbestendig blijft, met ruimte voor groei én met behoud van wat onze leefomgeving bijzonder maakt. Dit doen we samen met inwoners en partners, want alleen door samenwerking zorgen we ervoor dat Houten ook in de toekomst een aantrekkelijke, leefbare en duurzame gemeente blijft.

Onze opgaves

Houten staat voor grote ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen. We willen voldoende en betaalbare woningen realiseren, met speciale aandacht voor ouderen, starters en mensen met een zorgvraag. Tegelijkertijd werken we aan een vitaal en aantrekkelijk centrum met een goede mix van voorzieningen en woningen.

De kwaliteit van de openbare ruimte blijft een speerpunt: schoon, veilig, groen en uitnodigend tot ontmoeting en beweging. Daarbij bereiden we ons voor op de gevolgen van klimaatverandering, versterken we biodiversiteit en stimuleren we participatie van inwoners in inrichting en beheer.
De woningbouwopgave vraagt om een zorgvuldige, integrale aanpak van gebiedsontwikkeling, waarin we balans zoeken tussen groei, landschap, cultuurhistorie en leefkwaliteit. In 2026 versterken we onze projectmatige werkwijze om grip te houden op tijd, geld, capaciteit en participatie.

Duurzaamheid en energietransitie zijn pijlers van ons beleid: in 2040 wil Houten energieneutraal en circulair zijn. We zetten daarom stappen in duurzame opwekking, aardgasvrije woningen, energiebesparing en circulaire initiatieven, in nauwe samenwerking met inwoners, bedrijven en regionale partners.

Ook landschap en erfgoed krijgen blijvend aandacht. Met projecten als de Sterke Lekdijk, het Kromme Rijngebied en de Hollandse Waterlinie maken we natuur en historie beleefbaar en toegankelijk, met respect voor dorpen, agrariërs en leefbaarheid. Erfgoed en archeologie verbinden inwoners met hun omgeving en versterken de trots op Houten.

Financiën

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer. Hierin zijn de transformatie- en bezuinigingsopgave uit de perspectiefnota 2026 verwerkt. Het overzicht maakt inzichtelijk welke middelen beschikbaar zijn om de gestelde doelen en activiteiten te realiseren. De cijfers geven een actueel beeld van de financiële inzet, maar kunnen in de komende jaren wijzigen door nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke besluiten.

x € 1.000

Begroting	2026			2027	2028	2029
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Woningen	879	20	-859	-781	-725	-722
Commerciële voorzieningen en horeca	425	181	-244	-220	-200	-200
Leefomgeving	10.183	5.022	-5.161	-4.820	-4.754	-4.815
Gebiedsinrichting	7.278	4.964	-2.314	-1.913	-1.759	-1.759
Duurzaamheid & energietransitie	8.036	6.923	-1.113	-1.041	-956	-960
Landschap en recreatie	781	17	-764	-730	-701	-701

Cultuurhistorie en archeologie	2.319	1.134	-1.186	-1.164	-1.127	-1.124
Programmabrede kosten	657	585	-72	68	93	494
Totaal programma Duurzame Leefomgeving	**30.559**	**18.846**	**-11.713**	**-10.602**	**-10.129**	**-9.787**

Transformatie- en Bezuinigingsopgave

Het programma Duurzame Leefomgeving staat voor de opgave om ambities te realiseren binnen een krapper financieel kader. Dit vraagt om scherpe keuzes: doorgaan met wat écht bijdraagt aan de kwaliteit van wonen, werken en leven in Houten, en tegelijk ruimte maken voor structurele bezuinigingen. In de perspectiefnota 2026 zijn hiervoor maatregelen vastgelegd die de komende jaren stapsgewijs worden doorgevoerd. Deze zorgen ervoor dat we maatschappelijke doelen kunnen blijven nastreven, maar wel binnen de grenzen van de beschikbare middelen. Een nadere uitwerking van de maatregelen is te vinden in het deelprogramma's.

x € 1.000

Transformatieopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Duurzame Leefomgeving	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Versterken gemeenschap - Kwartiermaker gebiedsmanagement	120	-	-	-
Versterken gemeenschap - Projectleider en communicatieadvies	25	25	25	-
Versterken gemeenschap - Budgetverhoging initiatieven	37.5	37,5	-	-
Bouwen mogelijk maken - inhuur tbv impuls CMK	750	375	-	-
Totaal	**932,5**	**437,5**	**25**	**0**

Samenwerking en inwonersinitiatieven

De inzet van een kwartiermaker Gebiedsmanagement en een projectleider heeft tot doel de samenwerking binnen de organisatie te versterken en beter in te spelen op signalen van inwoners. De kwartiermaker bevordert de afstemming tussen gemeentelijke afdelingen, zoals wijkcoördinatoren en gebiedsmanagers, en stimuleert samenwerking met inwoners. De projectleider coördineert en ondersteunt inwonersinitiatieven, zodat deze effectiever en doelgerichter uitgevoerd kunnen worden.

Daarnaast wordt het budget voor communicatieadvies verhoogd om de informatievoorziening naar richting inwoners te verbeteren en hen beter te betrekken bij gemeentelijke initiatieven. Ook het budget voor inwonersinitiatieven wordt uitgebreid, waardoor meer ruimte ontstaat voor de organisatie van activiteiten, aanschaf van materialen en andere noodzakelijke middelen. Deze maatregelen versterken de samenwerking en vergroten de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving. De stimulering van inwonersinitiatieven wordt uitgevoerd binnen de programma's Samen Leven en Duurzame Leefomgeving.

Versterking capaciteit voor woningbouw

Om de woningbouwplannen in Houten adequaat te realiseren, wordt de capaciteit van de gemeente de komende jaren versterkt. Hiervoor wordt een ontwikkelmanager ingezet die verantwoordelijk is voor de integrale ontwikkeling van het CMK-gebied, een financieel strateeg die zorgt voor een efficiënte organisatie van de geldstromen en een procesbegeleider die het traject van initiatief tot uitvoering coördineert. Het deelprogramma Gebiedsontwikkeling gaat hier nader op in.

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Duurzame Leefomgeving	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Commerciële voorzieningen en horeca	-26	-26	-26	-26
Leefomgeving	-98	-415	-535	-535
Totaal	**-124**	**-441**	**-561**	**-561**

De bezuinigingsopgave wordt nader toegelicht in de deelprogramma's.

Beleidskaders

Retailvisie Houten 2015-2025
Woonvisie 2021-2030
Document Houten - Bijlage 1 - Woonzorgvisie - iBabs Publieksportaal
Document Houten - 1. Gebiedsvisie CMK Houten groeit groen, dorps en duurzaam - iBabs Publieksportaal
Toekomstvisie Houten 2025
Beeldkwaliteitskader openbare ruimte : deze link werkt niet; stuk digitaal niet vindbaar
Water- en rioleringsplan (WRP)
Energieplan
Transitievisie warmte
Regionale Energiestrategie
Beleidsplan openbare laadinfrastructuur
Visie Groen en Biodiversiteit
Woondeal regio Utrecht - Utrecht10
Notitie beleidsregels vereenvoudiging beleid en bestemmingsplannen in woongebieden 2012
Besluit aanwijzing van gevallen buitenplanse omgevingsplanactiviteit (bopa) waarop de gemeenteraad Houten bindend adviesrecht heeft
Notitie vent- en standplaatsenbeleid gemeente Houten 2006
Beleidsnotitie grote evenementen 2007
Beleidsregels winkelondersteunende horeca centrum Houten 2019
Lokatiebeleid horeca 2013
Uitvoeringsnotitie integraal horecabeleid 2008
Beleidsnotitie huisvesting (buitenlandse) seizoenswerknemers in de fruitteelt 2012
Beleidsregels voor woningomzetting en woningsplitsing 2024
Beleidsregels evenementen recreatieplas Laagraven 2013
Aanwijzingsbesluit voor van de vergunningplicht vrijgestelde evenementen 2014
Beleidsregels sluitingstijden en terrassen 2016
Uitvoeringsregels uitgifte standplaatsen op centrumlocaties
Besluit tot aanwijzing categorie vergunningvrij in te nemen of te hebben standplaatsen 2017
Erfgoedverordening 2018
Beleidsregels reclame en reclamegerelateerde objecten in de openbare ruimte 2013
http://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR698335
Beleidsregels woonruimteverdeling gemeente Houten 2024 | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)
Vereveningsverordening sociale huur gemeente Houten 2025 | Lokale wet- en regelgeving
Nadere regels vereveningsverordening sociale huur gemeente Houten 2025 | Lokale wet- en regelgeving

Voor het beheer van de openbare ruimte zijn de volgende kaders van belang:

- Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte dat vanaf 2013 van kracht is.
- Visie Groen en Biodiversiteit zoals dat in 2020 door de raad is vastgesteld.
- Water- en Rioleringsplan 2024-2027.
- Meerjaren Investeringsplan (MJIP) 2026-2030.
- Klimaatadaptatieplan Houten 2022-2027.
- Bomenbeleidsplan.
- Bomenbeheerplan.
- De Keur (bepalingen) van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR).

1.3.1 Deelprogramma Wonen

Sinds de vaststelling van de Woonvisie is de woningvoorraad in Houten met ruim 700 woningen gegroeid. Toch blijft de druk op de woningmarkt groot, niet alleen in Houten zelf, maar in de hele Utrechtse regio. De uitdaging gaat daarbij verder dan aantallen alleen: het gaat vooral om het realiseren van voldoende betaalbare en passende woningen voor verschillende groepen inwoners. Voor ouderen, starters en mensen met een zorgvraag is het woningaanbod nog altijd ontoereikend.

Met de Woonvisie 2021–2030 en de Woonzorgvisie 2025–2030 zet Houten koers naar een divers en toekomstbestendig woningaanbod. Tot 2040 ligt er een forse opgave van 4.750 nieuwe woningen, met een nadrukkelijke focus op sociale huur en betaalbare koop. Om dit te bereiken werkt de gemeente nauw samen met woningcorporatie Woonin en worden afspraken gemaakt binnen de regionale Woondeal 2022–2030, waarin de U10-gemeenten gezamenlijk streven naar twee derde van de woningen in het betaalbare segment. Instrumenten zoals de Doelgroepenverordening en de Vereveningsverordening ondersteunen dit beleid. De Doelgroepenverordening zorgt ervoor dat woningen beschikbaar zijn en blijven voor inwoners met een laag- of middeninkomen voor een bepaalde periode. Het is wel zo dat nieuw beleid vaak pas effect heeft in komende jaren of een volgende raadsperiode. Het inzetten van de Vereveningsverordening leidt niet op korte termijn tot meer sociale huurwoningen.

Ook de woningbouw in de dorpen krijgt aandacht. Projecten als Kerkzicht in ’t Goy en de Grote Driehoek in Schalkwijk dragen bij aan de vitaliteit en leefbaarheid van de kernen. In ’t Goy loopt bovendien een experiment met kernbinding, waarbij woningzoekenden met een maatschappelijke en economische binding aan het dorp voorrang krijgen bij betaalbare woningen. Daarmee wordt niet alleen gebouwd aan stenen, maar ook aan het versterken van gemeenschappen.

Ambitie A: Voldoen aan de woningbehoefte volgens de Woonvisie 2021-2030

Houten streeft naar voldoende woningen voor alle doelgroepen en wil de geprognotiseerde woningbouwopgave van 4.750 woningen tot 2040 realiseren, passend bij de vraag van inwoners uit Houten en uit regio. Dit doen we door nieuwbouw of transformatie toe te voegen, waarbij we differentiëren in type (appartementen of eengezinswoningen) en prijssegmenten. De focus ligt op integrale afstemming met leefomgeving, voorzieningen en infrastructuur, zodat woningbouw bijdraagt aan een aantrekkelijke en functionele stad.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoeren van de woningbouwplanning 2026-2040:** Via de P&C-cyclus de voortgang gemeld. We stellen hiertoe een dashboard op.
- **Uitvoeren van de visie Centrum, Molenzoom en Koppeling:** Het visiedocument vraagt om nadere uitwerking en fungeert als toetsingskader voor ontwikkelinitiatieven. Ontwikkelinitiatieven die bijdragen aan de doelen van de visie krijgen prioriteit.
- **In Q4 2025 een startnotitie opstellen om nader onderzoek uit te voeren naar de ontwikkelstrategie en financiële haalbaarheid voor Houten Oost.** In samenwerking met betrokken partijen wordt deze haalbaarheid nader onderzocht om zo richting te geven aan woningbouw, landschapsontwikkeling, infrastructuur en voorzieningen.
- **Opstellen en vaststellen van beleid voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (C.P.O.):** Op basis van de vastgestelde verkenning in Q4 2025 wordt in 2026 het beleid opgesteld.

Ambitie B: Voldoen aan de woningbehoefte voor sociale huur

Houten zet in op een groei van sociale huurwoningen, zodat inwoners met een laag inkomen een passende woning kunnen vinden. Houten werkt samen met Woonin om tot 2040 1.550 sociale huurwoningen te realiseren, en zet daarbij instrumenten zoals de prestatieafspraken, het Vereveningsfonds en de Doelgroepenverordening effectief in.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Realiseren van sociale huurwoningen:** Alle ruimtelijke initiatieven worden getoetst op voldoende aandeel sociale huurwoningen en zo nodig stimuleren we dat en benutten we kansen. Vooraf wordt bepaald welke locaties passend

zijn voor regulier woningzoekenden of aandachtsgroepen uit de Woonzorgvisie. Zo komen we in 2040 tot 1.550 sociale huurwoningen.

- **Bijstellen en monitoren van langjarige prestatieafspraken 2024-2027:** Jaarlijks evalueren we de gemaakte afspraken en stellen deze zo nodig tussentijds bij op basis van gewijzigde wet- en regelgeving.
- **Toepassing van het Vereveningsfonds:** Wanneer een woningbouwplan minder dan 30% sociale huurwoningen bevat, is een afdracht aan het Vereveningsfonds van toepassing en bij meer dan 30% is een subsidie mogelijk. In de Berap verantwoorden we de inkomsten en uitgaven.
- **Uitvoering woondealafspraken:** Regionaal wordt ingezet om tweederde betaalbaar te bouwen. De gemeente Houten heeft zich geconformeerd aan deze afspraken en vertaald in de woningbouwplannen. De uitvoering van deze afspraken wordt ondersteund door de Doelgroepenverordening en de Vereveningsverordening.

Ambitie C: Voldoen aan de woonzorgbehoefte volgens de Woonzorgvisie 2025-2030

De gemeente wil dat ouderen, mensen met een zorgvraag en andere kwetsbare groepen passende woonruimte vinden. Dit ondersteunt zelfstandig wonen, verbetert de levenskwaliteit en voorkomt onnodige druk op de zorg. Het gaat om woningen die afgestemd zijn op zorgbehoefte, toegankelijkheid, veiligheid en nabijheid van voorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen?

- Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma Woonzorgvisie: In Q4 2025 wordt het programma vastgesteld door het college en de raad wordt geïnformeerd. We gaan alle nog te benutten ruimtelijke locaties in beeld brengen en bekijken welke mogelijkheden deze locaties bieden voor de huisvesting van aandachtsgroepen. Het gaat dan om geclusterde woningen en zorggeschikte woningen voor ouderen.
- Beleid huisvesting internationale werknemers: De kaders worden door het college in Q1 2026 vastgesteld, zodat vanaf dat moment aanvragen voor huisvesting van de internationale werknemers kunnen worden getoetst.

Ambitie D: Voorrang voor Houtenaren bij sociale huur en betaalbare koop

Om woningenzoekende met een maatschappelijke of economische binding aan Houten een kans te geven op een woning, krijgen zij voor 50% voorrang bij het toewijzen van sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen.

Wat gaan we ervoor doen?

- Afgeven van huisvestingsvergunningen: Voor betaalbare nieuwbouwkoop worden voor alle vergunningen het inkomen getoetst en voor de helft maatschappelijke en economische binding op basis van de beleidsregels woonruimteverdeling 2024/Huisvestingsverordening. Voor sociale huur heeft het college Woonin gemandateerd om de vergunningen af te geven.
- Evaluatie eerste projecten betaalbare nieuwbouwkoop: De projecten De Knik (Randhoeve 221) en KPN-gebouw (Kromme Schaft 3) worden geëvalueerd op basis van motie 023-2024, evaluatie vergunningplicht voor betaalbare koopwoningen. Mogelijke verbeterpunten worden regionaal ingebracht bij de actualisatie van de regionale huisvestingsverordening.
- Actualiseren van de regionale huisvestingsverordening: In Q1 2027 wordt deze aan de gemeenteraad voorgelegd om de verordening rechtsgeldig te houden.
- Evaluatie experiment kernbinding ’t Goy: Voor betaalbare nieuwbouwkoopwoningen wordt beoordeeld of inwoners met maatschappelijke en economische binding met ’t Goy effectief voorrang krijgen en worden resultaten vertaald naar mogelijke aanpassing van de Huisvestingsverordening

Ambitie E: Opvang asielzoekers en de Spreidingswet

In het kader van de landelijke Spreidingswet heeft Houten de opdracht gekregen om opvang te bieden aan asielzoekers. We streven naar een duurzaam opvanglocatie die leidt tot een goede inpassing in de omgeving in Houten.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Nieuwe betaalbare koopwoningen	BAG	28	12	11	115	340
Afhankelijk datum oplevering appartementen Kromme Schaft 3 (voormalig KPN gebouw). Het is nu nog niet bekend of de appartementen in 2025 of 2026 worden opgeleverd.						
Nieuwe middenhuurwoningen	BAG	0	0	109	0	0
De vraag naar middenhuurwoningen is gering. Op korte termijn zijn geen plannen voorzien waarin dit segment is opgenomen.						
Nieuwe sociale huurwoningen	BAG/CBS/Woonin	116	26	26	0	0
Hoewel de vraag naar sociale huurwoningen hoog is, worden in 2026 geen nieuwe woningen gerealiseerd maar in 2027 wel zoals Kerkzicht en De Haag. Wanneer projecten in het CMK- gebied gerealiseerd gaan worden komt een inhaalslag.						
Nieuwe woningen	BAG/CBS	343	116	218	300	425
Outcome indicatoren						
Inschrijfduur woningzoekenden in jaren	Woonin	9.7	9,3	11,8	12,4	13
De toename van de inschrijfduurtijd is te verklaren door meer toewijzingen aan senioren, met lange inschrijfduur (20 jaar of meer is niet uitzonderlijk) en door toegenomen krapte op de woningmarkt. Bij factoren dragen in gelijke mate bij aan deze toename.						
BBV indicatoren						
Gemiddelde WOZ-waarde	CBS	418k	499k	501k	526k	578k
De cijfers van 2025 zijn nog niet geheel bekend, het getoonde cijfer is medio 2025. De verwachting is dat de WOZ-waarde in 2025 10% stijgt.						
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	14	6	10,2	14,1	19,3
Demografische druk in %	CBS	73,1%	75,5%	75,7%	77,1%	78,4%
Die is voor 2026 nog niet bekend. Op basis van de gemiddelde stijging van de afgelopen vijf jaren is een schatting gemaakt.						

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	COELO	723,-	Koper 808, Huurder 307	Koper 808, Huurder 307	Koper 810, Huurder 308	PM
De cijfers voor 2026 zijn nog niet bekend. Team financiën & inkoop is verantwoordelijk voor gemeentelijke heffingen.						
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	COELO	912,-	Koper 1028, Huurder 521	Koper 1028, Huurder 521	Koper 1026, Huurder 524	PM
De cijfers voor 2026 zijn nog niet bekend. Team financiën & inkoop is verantwoordelijk voor gemeentelijke heffingen.						

1.3.2 Deelprogramma Commerciële voorzieningen

Houten heeft belang bij een toekomstbestendig, vitaal en aantrekkelijk centrum, een centrum van en voor alle inwoners. Met de vaststelling van de Gebiedsvisie Centrum, Molenzoom, Koppeling (CMK) in mei 2025 is er een duidelijk perspectief voor de komende jaren. De toekenning van middelen vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) geeft daarbij letterlijk een stevige impuls.

Het centrum moet groener worden en de winkelleegstand moet flink afnemen, bij voorkeur tot nihil, waarbij nieuwe woningen op vrijkomende plekken een belangrijke rol spelen. Een vitaal centrum is ook een levendig centrum. Daarom wordt ruimte gemaakt voor horeca, terrassen en evenementen. Samen met alle partners in de Vitale Coalitie Centrum Houten wordt gewerkt aan dit gezamenlijke doel. Om de samenwerking verder te versterken, wordt de inzet van centrummanagement verkend. Daarmee kan het gezamenlijke belang scherper worden neergezet en de uitvoering van acties beter worden gecoördineerd.

Ambitie A: Een vitaal en toekomstbestendig centrum

Samen met de partners uit de Vitale Coalitie Centrum Houten wordt gewerkt aan een vitaal, toekomstbestendig, aantrekkelijk en levendig centrum met minder leegstand. Mede dankzij de bijdrage van het Rijk kunnen in de komende jaren concrete stappen worden gezet.

Wat gaan we ervoor doen?

- Ondersteunen en faciliteren van eigenaren/verhuurders: Helpen bij de verhuur van winkelvastgoed door ondernemers en maatschappelijke organisaties (zoals het DoorGeefLuik en het Energiehuis) door te verwijzen en te zorgen dat de openbare ruimte in het centrum op orde blijft, zoals recent bij de vergroening van het Wed.
- Beoordelen van transformatieplannen: Ontwikkelingen, zoals de plannen voor het noordelijke deel van Het Rond, worden beoordeeld aan de hand van de ambitie en kaders van de Gebiedsvisie CMK.
- Samenwerkingsovereenkomst sluiten: Uiterlijk begin 2026 wordt met Altera Vastgoed en Woonin een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de centrumaanpak, mede met subsidie uit de Impulsaanpak Winkelgebieden (RVO). Daarnaast gaat een projectorganisatie aan de slag met de uitvoering van een aantal eerste deelprojecten volgens een op te stellen planning.
- Pilot centrummanagement starten: Samen met partners onderzoeken hoe centrummanagement effectief en kostenefficiënt kan worden georganiseerd, zodat acties in het centrum beter gecoördineerd en uitgevoerd worden.
- Evenementen stimuleren met het Evenementenfonds: Ondersteuning van passende evenementen in de centrumgebieden om vitaliteit en levendigheid te versterken.

Ambitie B: Een aantrekkelijk en divers horeca-aanbod

Het doel is een uitgebreider en meer divers aanbod van horeca in Houten, in het bijzonder in het centrum. Daarmee wordt het centrum aantrekkelijker als verblijfsplek en krijgt het meer levendigheid en dynamiek.

Wat gaan we ervoor doen?

- Ondersteunen van horecaondernemers: Nieuwe en bestaande horecaondernemers worden gefaciliteerd bij terrassen en evenementen, zodat zij een positieve bijdrage leveren aan de levendigheid van het centrum. Een concreet voorbeeld is de uitbreiding van terrassen, die we waar deze gewenst en haalbaar is, faciliteren.
- Betrekken bij vergroening van Het Rond: Horecaondernemers met terrassen worden betrokken bij de vergroening van het plein (Impulsaanpak Winkelgebieden – RVO), zodat functies goed worden afgestemd en het centrum nog aantrekkelijker wordt.

Bezuiniging

Vanuit de perspectiefnota 2026 is het besluit genomen om scherper te sturen op de onderhoudsbudgetten (maatregel R2). Voor het deelprogramma Commerciële Voorzieningen is vanaf 2026 een structurele bezuiniging van €26.000 opgenomen. Deze besparing wordt bereikt door de kosten voor het gebruik van gemeentelijke materialen en voorzieningen zoals hekken, kliko's en elektriciteit door te berekenen aan commerciële evenementenorganisatoren. Hiermee wordt het principe de gebruiker betaalt consequent toegepast en sluiten de onderhoudsbudgetten beter aan bij de feitelijke uitgaven.

x € 1.000

Commerciële voorzieningen en horeca	2026	2027	2028	2029
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-26	-26	-26	-26
Totaal bezuinigingsopgave	**-26**	**-26**	**-26**	**-26**

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Outcome indicatoren						
Aantal horeca-vestigingen in het centrum (Het Rond) op 1 januari	Provinciaal Arbeidsplaatsen Register	25	26	27	28	29
Leegstandspercentage Centrum (Het Rond)	Koopstromenonderzoek Randstad (KSO)*	15%	16%	18%	19%	18%

1.3.3 Deelprogramma Leefomgeving

Een aantrekkelijke, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte vormt de basis voor een leefbaar Houten. De inrichting en het beheer van groen, water, verharding en voorzieningen dragen bij aan een omgeving die uitnodigt tot ontmoeting, beweging en beleving, waarin de kwaliteit van het dagelijks leven behouden blijft. Tegelijkertijd werken we aan een openbare ruimte die bestand is tegen toekomstige uitdagingen, zoals klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en toenemende druk op voorzieningen.
Bij al onze werkzaamheden staat het behoud van beeldkwaliteit en planmatig onderhoud centraal, gecombineerd met ruimte voor ontwikkeling en innovatie. Inwoners worden actief betrokken bij inrichting en beheer, zodat hun ideeën en betrokkenheid bijdragen aan een vitale en duurzame leefomgeving.

Het werk in Houten wordt uitgevoerd binnen kaders en richtlijnen die door de raad zijn vastgesteld, waaronder het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte (2013), de Visie Groen en Biodiversiteit (2020), het Water- en Rioleringsplan 2024–2027, het Meerjaren Investeringsplan 2026–2030, het Klimaatadaptatieplan Houten 2022–2027, het Bomenbeleidsplan, het Bomenbeheerplan, en de Keur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR).

Meer informatie over het onderhoud en de vervanging van de verschillende assets is terug te vinden in de paragraaf Kapitaalgoederen, waarin de planning, uitvoering en prioritering van onderhoud en vervangingsmaatregelen binnen de openbare ruimte nader wordt toegelicht.

Ambitie A: Schone en veilige leefomgeving door goed beheer van de buitenruimte

We zorgen voor een openbare ruimte die schoon, veilig en functioneel is. Groen, wegen en water worden onderhouden volgens de afgesproken beeldkwaliteit. Tegelijkertijd maken we als gevolg van de bezuinigingen scherpere keuzes. We zetten in op doelmatig beheer, uitvoeren van gepland onderhoud en het verbeteren van veiligheid en gebruiksgemak voor inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Beheren en onderhouden van groen, verharding en water:** We voeren het reguliere beheer uit van groenvoorzieningen (inclusief begraafplaatsen), verharding en water volgens de afgesproken beeldkwaliteit.
- **Uitvoeren van gepland groot onderhoud:** Groot onderhoud en vervanging van groen, verharding en straatmeubilair voeren we uit volgens het Meerjaren Investeringsplan (MJIP) 2026–2030.
- **Onkruidbeheer op verharding:** Onkruid op verharding wordt verwijderd op beeldkwaliteitsniveau C, met een hoger niveau (B of A) op specifieke locaties zoals centrumgebieden en begraafplaatsen.
- **Uitvoeren van boomveiligheidsinspecties in eigen beheer:** Door bezuinigingen nemen we deze taak over van externe partijen, met aandacht voor risico's zoals claims of de schijn van partijdigheid.
- **Faciliteren van bewonersacties tegen zwerfvuil:** We ondersteunen opschoonacties zoals die van Zwerfvuil Houten, landelijke opschoondagen en schoolprojecten.
- **Uitbreiden van educatieve pilots over zwerfvuil:** De pilot bij basisschool de Bijenkorf is positief geëvalueerd; in 2026 breiden we uit naar andere scholen en inburgeringstrajecten.
- **Evalueren en opschalen van statiegeldringen:** In 2024 zijn tien statiegeldringen geplaatst. Op basis van de evaluatie in 2025 beslissen we over uitbreiden, handhaven of verwijderen.
- **Plaatsen van peukenbakken en samenwerking met ondernemers:** In 2025 zijn peukenbakken geplaatst op overlastlocaties. In 2026 verkennen we uitbreiding en betrekken we winkels en bedrijven bij initiatieven.
- **Ontvangstruimte begraafplaats Oud-Wulven:** We komen met een voorstel voor het realiseren en beheren van een ontvangstruimte op begraafplaatsen Oud-Wulven binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Ambitie B: Vergroenen en versterken van biodiversiteit in de openbare ruimte

We zetten actief in op een groene, biodiverse en klimaatbestendige leefomgeving. Door ecologisch beheer, slimme keuzes in beplanting en herinrichting, en samenwerking met bewoners maken we de buitenruimte groener en toekomstbestendig. De bezuinigingen vragen om efficiëntere werkwijzen, zonder de ambities op het gebied van biodiversiteit los te laten.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen van een meerjarenplan 'Groenblauwe verbindingen':** Samen met de klankbordgroep biodiversiteit werken we aan dit plan, dat in 2026 wordt gepresenteerd en waarin we de bezuinigingen 2026–2029 in meenemen.
- **Vervangen van lijnhagen door biodiversere alternatieven:** Op bedrijventerreinen en langs fietspaden onderzoeken we de mogelijkheden voor soorten die minder onderhoud vergen en meer biodiversiteit bieden.
- **Omvormen van gazon naar kruidenrijk gras:** We zetten deze lijn voort en communiceren over het nut en de meerwaarde. Vanaf 2027 maaien we minder vaak in verband met bezuinigingen.
- **Vergroenen van nieuwe ontsteningslocaties:** Nieuwe locaties worden ingezaaid met gras of laagblijvende kruidenmengsels. Bij zelfbeheer bepalen bewoners de beplanting.
- **Verlagen van het budget voor water geven en versnipperen:** Vanwege onderbenutting wordt dit budget verlaagd. Bij extreme droogte bestaat het risico op overschrijding.
- **Aanpassen van oevertalud aan de Krommesloot t.b.v. flora en fauna**: Door de oevers flauw af te laten lopen, hoogteverschillen in de bodem aan te brengen en nieuwe vegetatie te planten, ontstaan meer mogelijkheden voor flora en fauna. Hierdoor zal de ecoscanscore verbeteren en wordt de beleving voor bewoners aangenamer. De aanpassing wordt uitgevoerd met subsidie van HDSR.
- **Bestrijden van ongewenste waterplanten:** Samen met HDSR gaan we door met de bestrijding van onder andere vederkruid, dat een aandachtspunt blijft.

Ambitie C: Doelmatig beheer van water, riolering en grondwater voor een gezonde en klimaatrobuuste leefomgeving

Een toekomstbestendig en efficiënt systeem van waterbeheer en riolering is essentieel om de gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden. Goed onderhoud en beheer van het rioleringsstelsel en het oppervlaktewater dragen bij aan het beperken van wateroverlast en het behouden van een goede waterkwaliteit. Samenwerking met partners en inwoners is daarbij cruciaal om de aanpak voortdurend te verbeteren en te verduurzamen. Inwoners en organisaties worden actief gestimuleerd om maatregelen te treffen die bijdragen aan het vasthouden van regenwater, het vergroenen van de leefomgeving en het vergroten van de klimaatbestendigheid. Zo wordt de leefomgeving niet alleen aangenamer, maar ook weerbaarder tegen extreme weersomstandigheden zoals hevige neerslag en hitte.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Regulier onderhoud riolering en waterbeheer:** Uitvoering van onderhoud, reiniging, inspectie en investeringen conform het Water- en Rioleringsplan 2024–2027, gericht op een goed functionerend rioleringsstelsel.
- **Aanpak van risicolocaties:** Maatregelen op locaties met verhoogd risico op wateroverlast bij extreme buien.
- **Afkoppelen en ontstenen:** In 2026 koppelen we 7.500 m² verharding af van de riolering, verwijderen we 1.250 m² verhard oppervlak en leggen we 50 waterpasserende parkeervakken aan.
- **Samenwerking en monitoring:** Intensieve samenwerking met partners zoals het netwerk Water en Klimaat en het HDSR) voor duurzaam afvalwaterbeheer. Daarnaast monitoring van de waterkwaliteit op ecoscanlocaties in samenwerking met inwoners via Citizen Science.
- **Stimuleren van klimaatmaatregelen:** Inzet van subsidies om klimaatadaptieve maatregelen te bevorderen, zoals het afkoppelen van regenwater, aanleg van groene daken en het planten van bomen voor koelteplekken en schaduw langs langzaamverkeerroutes.
- **Stimuleren van klimaatmaatregelen:** Informatiecampagnes over klimaatverandering en handelingsperspectieven voor inwoners, zoals het project "Water en klimaat in je straat" voor basisscholen, inzet van de interactieve wateroverlasttafel en deelname aan acties zoals het NK Tegelwippen en de tegeltaxi.

Ambitie D: Energiezuinige openbare verlichting voor verkeers- en sociale veiligheid

Een energiezuinig, betrouwbaar en veilig systeem van openbare verlichting draagt bij aan verkeersveiligheid én aan het gevoel van veiligheid op straat. Tegelijkertijd wordt het energieverbruik verlaagd en dalen de structurele kosten. Door het vervangen en onderhouden van de verlichting op een efficiënte manier ontstaat een toekomstbestendig systeem dat past bij de ambities op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen?

- Onderhoud en vervanging van openbare verlichting: Uitvoering volgens het per 1 juli 2022 gestarte meerjarige vervangings- en onderhoudscontract en de vastgestelde Beleidsuitgangspunten en sfeerbeelden Openbare Verlichting (OVL) gemeente Houten (2021).
- Volledige overstap naar ledverlichting in 2026: Voortzetting van de vervangingsopgave met als doel dat eind 2026 alle openbare verlichting in de gemeente energiezuinige ledverlichting is.

Ambitie E: Voldoende ruimte voor sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte

Speel- en sportvoorzieningen in de wijk dragen bij aan een gezonde, actieve leefstijl voor jong en oud. Toegankelijke, veilige en uitdagende plekken stimuleren ontmoeting, beweging en plezier in de openbare ruimte. Door gericht beheer en inspraak van bewoners blijven deze plekken aantrekkelijk en goed benut. Tegelijkertijd is er in 2026 sprake van een noodzakelijke bezuiniging op het onderhoudsbudget, waardoor keuzes gemaakt moeten worden over het behouden of verwijderen van speeltoestellen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar speelwaarde en spreiding in de wijk.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verwijderen van 50 speeltoestellen in 2026:** Toestellen met een lage speelwaarde of in gebieden met overcapaciteit worden weggehaald.
- **Inspecties en onderhoud van speel- en sportlocaties:** Jaarlijkse uitvoering van drie inspectierondes en regulier onderhoud en vervanging van toestellen conform het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) 2024–2028.
- **Afstemming met bewoners bij vervanging:** Inwoners worden betrokken bij keuzes over het behoud, de inrichting of vervanging van speelplekken, zodat voorzieningen aansluiten op lokale behoeften.
- **Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven:** Initiatieven voor bijzondere of vernieuwende sport- en speelvoorzieningen uit de samenleving worden gestimuleerd en waar mogelijk gefaciliteerd.

Ambitie F: Meer participatie en zelfbeheer in de openbare ruimte

Actieve betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving versterkt het eigenaarschap, de verbondenheid en de sociale kwaliteit van buurten en wijken. Door ruimte te bieden aan initiatieven en ondersteuning te organiseren bij zelfbeheer, worden inwoners gestimuleerd om een directe bijdrage te leveren aan de inrichting en het onderhoud van hun woonomgeving. In 2026 en 2027 komt extra budget beschikbaar voor het stimuleren van bewonersinitiatieven, waardoor ook grotere plannen (boven de € 5.000) kunnen worden ondersteund. Dit vergroot de kans dat meer inwoners een stuk openbaar groen in zelfbeheer nemen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ondersteunen van bewonersinitiatieven:** Inwoners worden geholpen bij het opzetten van initiatieven voor zelfbeheer of herinrichting van de openbare ruimte.
- **Zichtbaar maken en delen van inspirerende voorbeelden:** Succesvolle projecten zoals de ontmoetingsplek met pluktuin aan het Duinmeer, de omvorming van gazon naar kruidenrijk gras en struweel aan de Torenmuur en het ontstenen en vergroenen van de Prins Willem Alexanderweg worden actief gedeeld om nieuwe ideeën te stimuleren.

Bezuiniging

Leefomgeving	2026	2027	2028	2029
S.8 Diverse kleine budgetten	-10	-10	-10	-10
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-25	-25	-25	-25
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik openbare ruimte	-33	-33	-33	-33
R.7 Grasmaaien in eigen beheer	-	-40	-40	-40
R.8 Verlagen kwaliteitsniveau straatreiniging	-20	-20	-140	-140
R.9 Versoberen onderhoud gras en bermen	-	-200	-200	-200
R.11 Anders organiseren boomveiligheid	-10	-20	-20	-20
R.12 Alleen hoognodig onderhoud straatmeubilair	-	-25	-25	-25
R.13 Versoberen onderhoud kunstobjecten	-	-20	-20	-20
R.14 Onderhoud bomen met bijzondere waarde	-	-17	-17	-17
R.15 Anders omgaan met plaagdierbestrijding	-	-25	-25	-25
Totaal bezuinigingsopgave	**-98**	**-415**	**-535**	**-535**

Maatregel	Korte toelichting	Wat nog nodig is
S.8 Diverse kleine budgetten	Dit is een verzameling van kleinere posten die geraamd zijn, zonder gevolgen voor de inwoners.	Geen verdere actie nodig
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	We halen de laatste 'lucht' uit diverse onderhoudsbudgetten door nog scherper te begroten.	Geen verdere actie nodig
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de speeltoestellen op schoolpleinen. Dat is gedaan zodat het plein na sluitingstijd van de school openbaar blijft en de toestellen door buurtkinderen kunnen worden gebruikt. In gesprek met schoolbesturen willen we aangeven dat deze situatie door de nieuwe financiële situatie niet meer haalbaar is. Voor extra inkomsten kunnen de scholen een gebruikersvergoeding krijgen. Voor graafwerkzaamheden, zoals het aanleggen van kabels, vragen wij een kostendekkende degeneratievergoeding.	Uitwerken scenario en communicatie richting scholen
R.7 Grasmaaien in eigen beheer	Maaien van gras is uitbesteed aan een marktpartij. Door dit in eigen werkprocessen op te nemen, kan het goedkoper georganiseerd worden.	Uitvoering in werkproces organiseren
R.8 Verlagen kwaliteitsniveau straatreiniging	In 2028 en 2029 zal de onkruidbestrijding op verharding zich beperken tot het veilig houden van de hoofdwegen, het netjes houden van de begraafplaatsen en de belangrijkste delen van de drie centrumgebieden en het oppakken van extreme overlastsituaties.	Afstemmen uitvoering en monitoring
R.9 Versoberen onderhoud gras en bermen	Ruw gras langs buitenwegen wordt minder vaak gemaaid: Rondweg 1x per 2 jaar (nu: elk jaar), overige buitenwegen 1x per jaar (nu: 2x per jaar). Dit bespaart €100.000. Zichthoeken blijven we voorlopig 4x per jaar maaien voor de verkeersveiligheid.	Uitvoering afstemmen op planning en verkeersveiligheid
R.11 Anders organiseren boomveiligheid	Boomveiligheid wordt volledig door externe partijen verzorgd. Door werk anders te organiseren, kan de eigen buitendienst boomveiligheid oppakken. Hiermee worden kosten bespaard.	Nog te bepalen hoe eigen buitendienst wordt ingericht
R.12 Alleen hoognodig onderhoud straatmeubilair	Onderhoud aan bankjes en prullenbakken alleen bij gevaarlijke situaties. Budget is alleen voor calamiteiten.	Operationeel plan opstellen; hoe uitvoeren?
R.13 Versoberen onderhoud kunstobjecten	Alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud wordt uitgevoerd met oog op veiligheid. Kunstobjecten worden niet vanzelfsprekend vervangen.	Geen verder actie nodig
R.14 Onderhoud bomen met bijzondere waarde	Stoppen met financiële ondersteuning van beheer van bomen met bijzondere waarde op particulier terrein, ook als terrein openbaar toegankelijk is.	Communicatie richting betrokkenen nodig
R.15 Anders omgaan met plaagdierbestrijding	Curatieve bestrijding eikenprocessierups en preventieve inzet van lieveheersbeestjes wordt gestopt. Bij veel overlast eiken vervangen door andere soorten. Inwoners kunnen zelf maatregelen nemen, bijvoorbeeld mezenkastjes ophangen.	Communicatie en instructie richting inwoners

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Outcome indicatoren						
Beeldkwaliteit openbare ruimte conform de norm	Twee jaarlijkse meting door extern bureau.	87,5%	87,5%	Geen meting uitge-voerd	87,5%	Wordt niet uitge-voerd

Dit is een samengestelde indicator. Op basis van metingen per gebiedstype (centrum, groenzone, bedrijventerrein en wonen) en per onderwerp (graslengte, kale plekken in plantsoenen, snoeibeeld, drijfvuil, onkruid op verharding en zwerfafval) wordt bepaald in hoeverre het onderhoud voldoet aan de beeldkwaliteitsnorm. Volgens afspraak vindt er vanaf 2023 alleen in de oneven jaren een meting plaats.

1.3.4 Deelprogramma Gebiedsontwikkeling

Houten staat aan de vooravond van een nieuwe fase in haar ruimtelijke ontwikkeling. Na decennia van groei, waaronder de Vinex-periode, verschuift het accent van de gemeentelijke focus van uitbreiding naar vernieuwing, verdichting en zorgvuldig ruimtegebruik. Tegelijkertijd ligt er tot 2040 een forse woningbouwopgave van 4.750 woningen, in een tijd waarin maatschappelijke uitdagingen als klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, leefbaarheid en gezondheid steeds nadrukkelijker van invloed zijn op ruimtelijke keuzes.

Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is niet alleen het wettelijk kader veranderd, maar ook de manier waarop de gemeente samenwerkt, belangen afweegt en besluiten neemt over de fysieke leefomgeving. Dit vraagt om een integrale benadering waarin beleidsvelden samenkomen en ruimtelijke keuzes bijdragen aan brede maatschappelijke meerwaarde. De Omgevingsvisie wordt hierin het strategisch kompas. Gebiedsontwikkeling is daarbij steeds vaker een gezamenlijke opgave van gemeente, marktpartijen, inwoners en andere overheden, waarbij de gemeentelijke rol varieert van faciliterend tot sturend.

In 2024 is de Agenda Buitengebied vastgesteld, waarin wensen en ontwikkelrichtingen van inwoners zijn verzameld en die richting geeft aan de vitaliteit en integraliteit van het landelijk gebied. In 2025 volgden de gebiedsvisies voor CMK (Centrum–Molenzoom–Koppeling) en Houten Oost. Deze vormen bouwstenen voor de Omgevingsvisie richting 2040 en markeren het begin van een reeks complexe, meerjarige gebiedsontwikkelingen. Deze ontwikkelingen vragen om bestuurlijke regie, financiële borging en een professionele uitvoeringsorganisatie.

Transformatieopgave Bouwen voor Houten

Tegen deze achtergrond wil Houten ook in de toekomst regie houden op ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan een leefbare, duurzame en inclusieve gemeente. Dat vraagt om een gemeentelijke organisatie die professioneel, wendbaar en toekomstbestendig is ingericht. De rol van de gemeente verandert van actief grondeigenaar naar meer toetsend en faciliterend. Daarom versterken we onze projectmatige aanpak. In 2026 zetten we hiervoor extra expertise in, zoals een ontwikkelmanager, financieel strateeg en procesbegeleider, om onze projectmatige aanpak te verbeteren en meer grip te krijgen op tijd, geld, capaciteit en participatie. Met deze inzet bereiden we ons voor op de complexe gebiedsontwikkelingen die op ons afkomen en borgen we dat kwaliteit, integraliteit en draagvlak centraal blijven staan.

Ambitie A: Van visie naar uitvoering: samen werken aan de Omgevingsvisie van Houten

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 vraagt om een integrale, toekomstgerichte benadering van de fysieke leefomgeving, waarin gezondheid, duurzaamheid, inclusie en veiligheid leidende principes zijn. Tegelijkertijd blijft Houten bouwen aan zijn eigen, herkenbare identiteit, het Houtens DNA, met aandacht voor de menselijke maat, samenhangende groene structuren en sterke gemeenschappen. De Omgevingsvisie is het strategisch kompas voor deze opgave: een koersdocument waarin maatschappelijke doelen worden verbonden met ruimtelijke keuzes. Met deze visie geven we richting aan de toekomst van onze gemeente, tegen de achtergrond van grote uitdagingen zoals woningnood, klimaatverandering, vergrijzing en energietransitie. Tegelijkertijd stelt de wet nieuwe eisen aan de uitvoering en organisatie. Het vraagt om nauwere samenwerking binnen en buiten de gemeente, het herzien van processen en het investeren in digitale systemen. Dit alles terwijl structurele Rijksfinanciering voor de uitvoering achterblijft bij de omvang van de taak.

De gemeente Houten heeft in 2025 belangrijke stappen gezet met de vaststelling van twee integrale gebiedsvisies voor: Centrum-Molenzoom-Koppeling (CMK) en Houten Oost. Deze visies vormen bouwstenen voor de Omgevingsvisie én de verstedelijkingsstrategie richting 2040. Ze laten zien hoe we binnen én buiten de stad ruimte creëren voor nieuwe woningen, natuur, economie en voorzieningen. In 2026 worden vervolgstappen gezet om deze visies concreet te vertalen naar uitvoerbare plannen, onder meer door het opstellen van ontwikkelstrategieën, het aangaan van samenwerkingsverbanden en het actualiseren van onze instrumenten.

Het implementeren van de Omgevingswet is een meerjarig proces dat minimaal doorloopt tot 2032. Voor 2026 zijn budgetten beschikbaar voor voortgang, maar de inzet op lange termijn vereist nadere keuzes. Zeker nu de projectcapaciteit is afgenomen

door personeelsverloop, is het voor de reguliere organisatie van belang hiervoor een oplossing te zoeken. In 2026 onderzoeken we bovendien hoe toekomstige structurele lasten, zoals softwarelicenties, beheer en toezicht gedekt kunnen worden binnen het financiële kader.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vaststellen van de Omgevingsvisie:** De concept-Omgevingsvisie wordt in het laatste kwartaal van 2026 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Deze visie beschrijft hoe we als gemeente omgaan met woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid, economie, groen en leefbaarheid. De visie bouwt voort op gebiedsvisies zoals Houten Oost en CMK, en komt tot met inbreng van inwoners, partners en experts. Voor dit traject is in 2026 nog beperkt budget beschikbaar. In 2026 moet onderzocht worden of dit budget toereikend is tot aan de vaststelling van de visie.
- **Opstellen van een gebiedsdekkend Omgevingsplan (2025–2031):** Het bestaande bestemmingsplan en de verschillende beleidsinstrumenten worden samengebracht in één Omgevingsplan dat gebiedsdekkend en themagericht is. In 2026 wordt gewerkt aan de aanpassing van woongebieden, het verwerken van themagerichte activiteiten en het uitvoeren van beleidsarme conversies waar mogelijk. Daarnaast wordt in kaart gebracht hoe bestaande verordeningen, lokaal beleid en de zogenoemde bruidsschat kunnen worden vertaald naar het Omgevingsplan. Ook wordt alvast voorbereid hoe toekomstige inhoudelijke herzieningen kunnen worden doorgevoerd, zodat het plan flexibel aansluit bij nieuwe beleidsinzichten en ontwikkelingen. De uitvoering van dit traject wordt afgestemd op de uitkomsten van de Omgevingsvisie, zodat beide instrumenten elkaar versterken en een consistente basis vormen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Houten.
- **Opstellen van een milieueffectrapportage:** Om de milieueffecten van onder andere de geplande woningbouw (4.750 woningen tot 2040) in beeld te brengen, werken we in 2026 aan een Milieueffectrapportage (MER) of een Omgevingseffectrapportage (OER). In de effectrapportage worden de effecten in beeld gebracht van de ontwikkelingen en ambities die in de Omgevingsvisie en/of -plan zijn beschreven.
- **Actualiseren van programma's:** In 2026 werken we aan zowel verplichte als niet-verplichte programma's. Dit betreft onder meer het Warmteprogramma en het Programma Volkshuisvesting. Daarnaast worden gebiedsspecifieke programma's voorbereid voor CMK en Houten Oost. Deze programma's zijn een uitwerking van de Omgevingsvisie, gericht op specifieke onderdelen, thema's of gebieden en bevatten concrete maatregelen en acties om de doelen uit de Omgevingsvisie te realiseren.

Ambitie B: Een vernieuwd, levendig en bereikbaar centrumgebied (Gebiedsvisie Centrum-Molenzoom-Koppeling-CMK)

Het centrum van Houten vervult een sleutelrol als ontmoetingsplek, voorzieningenhart en schakel in het stedelijk netwerk. Met de gebiedsvisie CMK zetten we in op een stapsgewijze vernieuwing van het gebied rondom het centrum, de Molenzoom en de Koppeling. Deze gebiedsvisie, die onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie, voorziet in meer woningen, een aantrekkelijkere openbare ruimte, betere routes voor langzaam verkeer en het versterken van functies zoals detailhandel, maatschappelijke voorzieningen en horeca. De gebiedsvisie laat ruimte voor maatwerk per locatie. CMK draagt daarmee bij aan de woningbouwopgave én aan het versterken van het hart van Houten.
De uitvoering vindt plaats in een complex stedelijk gebied met versnipperd eigendom, een beperkte gemeentelijke regierol en een substantiële publieke investeringsopgave. Dit vraagt om slimme fasering, heldere afspraken met ontwikkelaars en goede afstemming met belanghebbenden. Ook vraagt het verloop van initiatieven om een heldere fasering, duidelijke spelregels en grip op de uitvoering. Gelijktijdig benutten we beschikbare subsidies (zoals uit de Impulsaanpak Winkelgebieden) om gericht te investeren in de kwaliteit van het centrumgebied.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Begeleiden van initiatieven op basis van de gebiedsvisie:** We begeleiden en toetsen concrete ontwikkelinitiatieven van marktpartijen aan de uitgangspunten van de gebiedsvisie. Daarbij zorgen we voor samenhang, kwaliteit en een goede inpassing in het bestaande centrumgebied.
- **Afsluiten van intentie- en anterieure overeenkomsten:** We sluiten nieuwe intentieovereenkomsten af met initiatiefnemers en ontwikkelaars. In deze overeenkomsten stellen we het kader vast en faciliteren we het proces terwijl de initiatiefnemer of ontwikkelaar verantwoordelijk is voor de uitwerking van het plan en de financiële uitvoering. Later in het (initiatieven)proces wordt een anterieure overeenkomst afgesloten waarin afspraken worden vastgelegd over publieke bijdragen, kostenverhaal en kwaliteitsborging.

- **Kostenverhaal toepassen via intentie en anterieure overeenkomsten**: We passen actief kostenverhaal toe om gemeentelijke kosten voor onder meer inrichting en beheer openbare ruimte, groenstructuren en mobiliteitsmaatregelen te dekken. De opbrengsten worden geoormerkt voor investeringen binnen het gebied.
- **Afstemming over fasering en integraliteit:** We stemmen af met ontwikkelaars, bewoners, ondernemers en interne beleidsvelden over de fasering van projecten, de bereikbaarheid van het gebied en ambities op het gebied van duurzaamheid, energie en circulariteit.

Ambitie C: Een groene, gezonde en betaalbare Gebiedsvisie Houten Oost

De gebiedsvisie Houten Oost, vastgesteld in 2025, biedt het perspectief op een nieuwe wijk aan de oostzijde van Houten met circa 2.750 woningen. Dit gebeurt in samenhang met een landschappelijk raamwerk met een belangrijke rol voor natuur, recreatie, water en ecologie. We willen een stadsuitbreiding realiseren die recht doet aan de Houtense traditie van groen, fiets en gemeenschap – én die toekomstbestendig is voor nieuwe generaties.

De ontwikkeling van Houten Oost is omvangrijk en kent een langdurige uitvoeringsperiode. De gemeente beschikt over een deel van de gronden. De wijze waarop deze gronden in de ontwikkeling worden ingebracht wordt als onderdeel van de ontwikkelstrategie onderzocht. Actieve sturing biedt kansen om publieke waarden goed te borgen, maar brengt ook financiële risico's met zich mee. Daarom zetten we in op een gefaseerde ontwikkeling, waarbij elke stap onderbouwd wordt met realistische financiële en ruimtelijke kaders. De samenwerking met marktpartijen krijgt vorm via een ontwikkelstrategie, waarin afspraken worden gemaakt over kostenverdeling, risicobeheersing en ruimtelijke kwaliteit. De visie behelst een tijdsspanne van circa 15 jaar waardoor binnen de kaders flexibiliteit nodig is; niet alles wat in de visie staat zal exact zo gerealiseerd kunnen worden.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen van een stedenbouwkundige schets voor de eerste fasen:** Zodra de raad instemt met de startnotitie starten we met het nader onderzoeken van de financiële haalbaarheid. Hiertoe is het wenselijk de visie verder uit te werken richting stedenbouwkundige schets. Daarbij worden onder meer de grootte van de bouwvelden, mobiliteit, groen- en landschapszones woningtypologieën en organisatie van collectieve voorzieningen uitgewerkt, als basis voor verdere planvorming. Financiële en technische haalbaarheidsonderzoeken worden hiervoor uitgevoerd.
- **Opstellen van een ontwikkelstrategie met marktpartijen:** Zodra de raad instemt met de startnotitie starten we samen met het marktconsortium en publieke partners aan deze ontwikkelstrategie. Hierin worden afspraken vastgelegd over samenwerking, kostenverdeling, fasering en risicobeheersing.
- **Voorbereiden van de gemeentelijke grondexploitatie (GREX):** Zodra de raad instemt met de startnotitie brengen we de verwachte kosten en opbrengsten in kaart, met het oog op het opstellen van een gemeentelijke grondexploitatie. Deze GREX is nodig om opbrengsten en investeringen in de begroting op te nemen.
- **Het uitvoeren van een gebiedsonderzoek:** Voor de gebiedsontwikkeling Houten Oost is nog niet duidelijk of de provincie Utrecht instemt met de voorgestelde plannen. In haar ambtelijke beoordeling van februari 2024 heeft de provincie aangegeven dat aanvullend gebiedsonderzoek in de Kromme Rijn noodzakelijk is en in samenwerking met de regio en buurtgemeenten moet worden opgesteld. Het plan van aanpak voor dit onderzoek wordt naar verwachting eind 2025 bestuurlijk vastgesteld. De gemeenteraad kan ervan uitgaan dat de vastgestelde gebiedsvisie als belangrijke input wordt gebruikt bij dit gebiedsonderzoek.
- **Benutten van Rijks- en provinciale subsidies:** We zetten de beschikbare subsidies (zoals BO-MIRT en de Impulsaanpak Winkelgebieden) gericht in om noodzakelijke publieke investeringen te realiseren, zoals infrastructuur, groenvoorzieningen en klimaatadaptieve maatregelen. We gaan onderzoeken op welke middelen vanuit het Rijk wij eventueel aanspraak kunnen maken. Daarmee leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van de regio Utrecht en zoeken we actief verbinding met de buurgemeenten. Samenwerking met de regio, provincie en Rijk zijn essentieel voor het realiseren van onze ruimtelijke opgaven en het verkrijgen van de noodzakelijke subsidies.

Ambitie D: Een vitaal en toekomstgericht buitengebied

Het buitengebied van Houten is van grote waarde. Het biedt ruimte voor landbouw, natuur en recreatie, draagt bij aan de identiteit van Houten en herbergt ook mogelijkheden voor wonen en werken. Tegelijkertijd staan we voor grote maatschappelijke opgaven, zoals energietransitie, klimaatadaptatie, versterking van biodiversiteit en de woningbouwopgave

in de dorpen. Om deze kwaliteiten te behouden en verder te ontwikkelen, werken we aan een integrale en toekomstgerichte Agenda Buitengebied. Deze agenda vormt een belangrijke basis voor de Omgevingsvisie en voor een gebiedsgerichte aanpak. Ze biedt houvast bij keuzes over functies, ruimtegebruik en samenwerking met partners zoals de provincie. Daarnaast versterkt de agenda onze rol als gesprekspartner richting initiatiefnemers, zodat ontwikkelingen zorgvuldig en in samenhang plaatsvinden.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen Uitvoeringsagenda Agenda Buitengebied:** In 2026 stellen we een plan van aanpak op voor een Uitvoeringsagenda voor de Agenda Buitengebied .

Ambitie E: Woningbouw buiten de grote gebiedsontwikkelingen

Naast de grote gebiedsontwikkelingen CMK en Houten Oost werken we door aan woningbouw op kleinere, reeds geplande locaties. Deze locaties zijn van groot belang om de woningproductie op korte termijn op peil te houden en om ruimte te bieden aan verschillende doelgroepen op de woningmarkt. Projecten zoals de Grote Driehoek in Schalkwijk, Kerkzicht in 't Goy, Hofpark en Loerik 6 leveren hier een belangrijke bijdrage aan. De ontwikkelingen dragen niet alleen bij aan het vergroten van het woningaanbod, maar versterken ook de vitaliteit van dorpen en wijken door voorzieningen op peil te houden en jong en oud de mogelijkheid te geven in hun eigen omgeving te wonen. Daarmee vullen deze projecten de grote gebiedsontwikkelingen aan en vormen ze een onmisbare bouwsteen in de totale woningbouwopgave van Houten.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Begeleiden van de bestaande woningbouwlocaties:** Binnen de bestaande woningbouwopgave sturen wij op een voortvarende planvorming en uitvoering van kleinschalige locaties. Waar mogelijk worden procedures versneld en initiatiefnemers actief ondersteund, zodat bestaande woningbouwlocaties verder tot ontwikkeling komen. Naast de projecten die momenteel in uitvoering zijn, worden nieuwe initiatieven zorgvuldig verkend en bevinden verschillende initiatieven zich in de voorbereidende fase.
- **Planvorming Grote Driehoek (Schalkwijk):** In 2026 werken we verder aan dit project, op basis van een in 2025 te sluiten intentie- en anterieure overeenkomst, in nauwe samenwerking met bewoners, provincie en ontwikkelaars.
- **Start bouw Kerkzicht ('t Goy):** Met circa 54 woningen versterken we de leefbaarheid van het dorp. In 2026 werken we aan de uitwerking van dit bouwplan inclusief participatie met inwoners en stakeholders en naar verwachting start bouw.
- **Ondersteunen initiatiefnemers**: We blijven betrokken bij haalbaarheidsonderzoeken en de realisatie van passende woningbouw, met nadruk op betaalbaarheid, duurzaamheid en lokale behoeften.
- **Verkennen Kruisboog als voorzieningenhart:** We onderzoeken hoe deze locatie kan doorgroeien tot een toekomstbestendig cluster met voorzieningen, goede bereikbaarheid, parkeervoorzieningen en mogelijke herontwikkeling.

Ambitie F: Vergunningverlening bijdragen aan de leefomgeving en woningbouw

Kaderstellende visies, zoals de vastgestelde Gebiedsvisie, hebben een directe impact op het proces van vergunningverlening. De Gebiedsvisie vraagt dat evenementen en ontwikkelingen kleinschalig, duurzaam, verbonden met de gemeenschap en respectvol naar de natuurlijke omgeving zijn. Bij vergunningverlening en de organisatie van activiteiten hanteert de gemeente deze visie als uitgangspunt.

Daarnaast neemt het aantal bouwinitiatieven in Houten toe, onder andere in gebieden zoals Hofpark, het CMK-gebied, Houten Oost, Oude Dorp en het Eiland van Schalkwijk. Deze ontwikkelingen dragen bij aan de woningbouwopgave, maar leggen extra druk op het proces van het verlenen van vergunningen. Het is van belang dat vergunningverlening en toezicht op deze bouwprojecten tijdig en zorgvuldig plaatsvinden, zodat de kwaliteit van de leefomgeving en de uitgangspunten van de Omgevingsvisie behouden blijven.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Van kaders naar uitvoering:** Nieuwe kaders vragen om nadere uitwerking. Begin 2026 brengen we in beeld welke beleidsdocumenten moeten worden vernieuwd op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en wat er nodig is. Op basis hiervan maken we een prioritering en een plan van aanpak, zodat de uitvoering van beleid aansluit bij de kaders.

- **Vergunningverlening en initiatievenproces verbeteren:** De nieuwe standaardprocedure van acht weken voor omgevingsvergunningen vraagt om een herinrichting van processen en goede afstemming met ketenpartners. In 2026 wordt de laatste hand gelegd aan de procesoptimalisatie.
- **Bindend adviesrecht:** de resultaten van de evaluatie worden in 2026 verwacht. Indien er sprake is van wijzigingen van de toepassing van het bindend adviesrecht van de gemeenteraad wordt het beleid hierop aangepast.

Transformatie en bezuiniging

Een financieel aandachtspunt voor in 2026 is de implementatie van de Omgevingsvisie. Het implementeren van de Omgevingswet is een meerjarig proces dat doorloopt tot minimaal 2032. Voor 2026 zijn budgetten beschikbaar voor de voortgang van de Omgevingsvisie, het gebiedsdekkend Omgevingsplan en de milieueffectrapportage (MER/OER). Door afgenomen projectcapaciteit als gevolg van personeelsverloop is het noodzakelijk structurele keuzes te maken. In 2026 wordt onderzocht of het beschikbare budget toereikend is tot de vaststelling van de Omgevingsvisie en hoe toekomstige structurele lasten, zoals softwarelicenties, beheer en toezicht binnen het financiële kader kunnen worden gedekt. Het budget wordt ingezet voor de eerste stappen van het Omgevingsplan en voor de opstelling van de MER/OER, waardoor afronding van het volledige gebiedsdekkend Omgevingsplan binnen de beschikbare middelen niet haalbaar is; voor 2027 is aanvullende financiële dekking noodzakelijk. Het verloop van de uitvoering en relevante ontwikkelingen vanuit het Rijk worden nauwlettend gevolgd.

1.3.5 Deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie

De gemeenteraad van Houten stelde in 2009 met het Milieubeleidsplan vast dat Houten in 2040 energieneutraal moet zijn. Sinds 2018 is daar in het coalitieakkoord de ambitie 'Houten Circulair in 2040' aan toegevoegd. Deze twee langetermijndoelen vormen samen de kern van dit deelprogramma: de energietransitie én de transitie naar een circulaire economie.

Op het gebied van energie werd in 2020 het Energieplan 2020–2025 vastgesteld. Hierin is de route uitgezet om stapsgewijs energieneutraal te worden: 20% in 2025, 40% in 2030, 80% in 2035 en 100% in 2040. Vanuit dit plan is in 2021 de Transitievisie Warmte (TVW) opgesteld, die richting geeft aan de overgang naar aardgasvrij wonen. In 2024 is gestart met de uitvoering in de eerste pilotwijk (de Polders) en met een isolatieaanpak in Houten-Noord. Ook namen we in 2024 deel aan het provinciaal Energie Diensten Centrum (EDC) om inwoners te ondersteunen bij verduurzaming.

De komende jaren staan we voor stevige uitdagingen. Zo vormt netcongestie een grote belemmering bij de realisatie van zon- en windprojecten en bij de warmtetransitie. Samen met regionale partners en netbeheerder Stedin zoeken we naar oplossingen, zoals energiehubs en extra transformatorhuisjes.

Op het gebied van circulariteit stelde de raad in 2021 het Actieplan Circulaire Economie vast. Hierin staat de ambitie om in 2040 een volledig circulaire gemeente te zijn, waarin kringlopen worden gesloten en afvalstromen tot nul worden gereduceerd. In 2026 werken we dit verder uit in een overkoepelend Plan Circulair Houten.

Ambitie A: Houten wordt energieneutraal in 2040

In 2040 wil Houten volledig energieneutraal zijn. Dat betekent dat alle energie die inwoners, bedrijven en instellingen samen verbruiken, duurzaam en grotendeels lokaal wordt opgewekt, en dat woningen en gebouwen aardgasvrij zijn. Om dit doel te bereiken werken we met heldere tussendoelen (20% in 2025, 40% in 2030 en 80% in 2035), zodat de voortgang zichtbaar en toetsbaar blijft.

De energietransitie vraagt om een integrale benadering waarin duurzame opwek, warmtetransitie en energiebesparing samenkomen. Daarbij is het van groot belang dat inwoners en lokale initiatieven worden ondersteund en dat we in nauwe samenwerking met coöperaties, bedrijven, omliggende gemeenten en de regio Utrecht het draagvlak vergroten en uitvoering mogelijk maken. Tegelijkertijd werken we aan oplossingen voor netcongestie en benutten we kansen voor energiehubs en extra netcapaciteit, zodat de energietransitie niet wordt afgeremd door technische beperkingen.

Deze opgave is onlosmakelijk verbonden met onze gebiedsontwikkelingen: duurzaamheid wordt een vanzelfsprekend uitgangspunt bij nieuwe bouwopgaven, zoals CMK en Houten Oost. Daarmee zorgen we dat de energietransitie niet losstaat van ruimtelijke keuzes, maar integraal wordt meegenomen in de inrichting van de leefomgeving. Zo bouwen we stap voor stap aan een energieneutraal Houten en houden we grip op de uitvoering van deze complexe maatschappelijke opgave.

Wat gaan we hiervoor doen in 2026

- **Actualiseren Energieplan 2026–2030**: In 2025 zijn we samen met een adviesbureau gestart met het opstellen van het Energieplan 2026-2030. Hierin verwerken we de adviezen en de routekaart van het Burgerberaad Energie 2040. Daarnaast betrekken we partijen van de Energietafel en andere stakeholders op het gebied van energie, zoals lokale bedrijven en het burgerplatform. Het geactualiseerde Energieplan wordt in Q1 van 2026 ter besluitvorming v oorgelegd aan de raad.
- **Onderzoeken meerjarige financiële regeling lokale initiatieven:** We onderzoeken de mogelijkheid om bestaande samenwerkingsverbanden met lokale initiatieven die bedrijven, ondernemers en inwoners ondersteunen, te versterken door een meerjarige financiële regeling op te stellen. Dit zou zorgen voor de continuïteit van de samenwerking en de langdurige ondersteuning van deze initiatieven.
- **Opstellen Warmteprogramma:** Het Warmteprogramma, opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW), wordt in 2026 door het college vastgesteld en biedt richting voor isolatie, alternatieve warmtebronnen en wijkuitvoeringsplannen.

- **Onderzoek duurzame warmtebronnen**: In 2025 zijn we een verdiepend onderzoek gestart naar de beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen en naar mogelijkheden om collectieve warmtevoorzieningen aan te leggen in (delen van) Houten. Begin 2026 ronden we dit onderzoek af. Dit onderzoek is tevens input voor het Warmteprogramma.
- **Begeleiding zonnevelden**: We volgen de ontwikkeling van de bouw van de zonnevelden de Knoest, Oosterlaak en de Heul en blijven in gesprek met de ontwikkelaars en de betrokken lokale partijen. Het doel hiervan is dat de bouw van deze zonnevelden wordt gerealiseerd evenals de oprichting van de toegezegde omgevingsfondsen. Zodra de zonnevelden gerealiseerd zijn, starten we de evaluatie van het beleidskader voor zonnevelden. Op grond van de evaluatie bepalen we of er nieuw beleid nodig is. Hierbij betrekken we de uitkomsten van het Burgerberaad Energie 2040.
- **Uitvoering Transitievisie Warmte (TVW) en wijkplannen:** We blijven in 2026 uitvoering geven aan de huidige Transitievisie Warmte. Energierijk Houten voert de isolatieaanpak voor de Oorden uit. We starten in de wijk de Polders met de uitvoering van het Polderplan. Daarnaast evalueren we het proces van het opstellen van het Polderplan om de ervaringen mee te nemen in potentiële nieuwe wijken.
- **Evaluatie Regionaal Energiecentrum (REC**): We evalueren het REC en bepalen of we de financiering hiervan continueren. Ook wordt bepaald aan welke projecten van het EDC in 2027 we deelnemen.
- **Implementatie Wet Collectieve Warmte en Wet gemeentelijke Instrumentaria Warmte:** Op 1 januari 2026 gaan de Wet Collectieve Warmte en de Wet gemeentelijke Instrumentaria Warmte in. De gevolgen hiervan - onder meer voor het samenwerken met lokale initiatieven, het nog op te richten Utrechts Warmte Ondersteuningsbedrijf (UWO) en voor het stadsverwarmingsnet van Eneco - worden gedeeld met de raad en indien nodig ter besluitvorming aangeboden.
- **Omgevingsfondsen wind- en zonnevelden:** We zorgen dat bij de oplevering van het windpark Goyerbrug er een omgevingsfonds operationeel is. We verkennen de mogelijkheid om diverse nog op te richten omgevingsfondsen voor windpark Goyerbrug en de zonnevelden de Knoest, de Heul en Oosterlaak samen te voegen. We gaan hiervoor met de betrokken partijen in gesprek.

Ambitie B: Houten is circulair in 2040

Op het gebied van circulariteit werd in 2021 het actieplan circulaire economie vastgesteld. Hiermee streven we naar een circulair Houten in 2040. Een aantal activiteiten uit dit actieplan wordt nog opgestart. We beginnen met het opstellen van een overkoepelend plan Circulair (zie actie 1 uit het actieplan). Ons doel is om dit in 2026, in navolging van het Energieplan, op te stellen. Dit betekent dat materiaalkringlopen gesloten zijn, we afvalstromen hergebruiken en het restafval reduceren naar nul.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen Plan Circulaire Economie:** We starten met het opstellen van een overkoepelend plan om de circulaire ambities van Houten concreet te maken en richting te geven aan activiteiten in alle sectoren. Richtinggevende keuzes leggen we voor aan de raad.
- **Uitvoering MVOI binnen de gemeentelijke organisatie**: In 2026 wordt het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) verder uitgevoerd binnen de gemeentelijke organisatie. De focus ligt, net als in 2025, op het organisatiebreed inbedden en actualiseren van de in 2024 opgestelde richtlijnen voor inkoopbesluiten.
- **Overdragen afvalinzameling naar RMN:** We stellen alles in het werk om de huis-aan-huisinzameling van de gescheiden afvalstromen per 1-1-2027 onder te brengen bij de gemeenschappelijke regeling Reinigingsbedrijf Midden Nederland (RMN). Daarbij gaan wij proberen om de papierinzameling met vrijwilligers van de stichtingen OPA Houten en OPA Schalkwijk voort te laten bestaan. Ook het beheer van de inzamelmiddelen (kliko's en ondergrondse containers) en de klachtenafhandeling over de inzameling worden overgedragen aan RMN.

Indicatoren

De klimaatmonitorgegevens zijn niet actueel voor Houten. De raming is gebaseerd op de huidige trends in de energietransitie. In het Energieplan 2026-2030 wordt een dashboard ingericht waarmee het mogelijk is om de relevante indicatoren te analyseren.

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal zonnepanelen op grote daken (systemen > kWp)	Analyse zonnepanelen RES U16	51.305	60.906	62.000	64.000	65.000
Percentage duurzame energie ten opzichte van totale energieverbruik (doel = 100%)	Klimaatmonitor RWS (samengesteld uit verschillende indicatoren)	x € 1.000	nnb	15%	20%	24%
Cijfers van het werkelijk energieverbruik voor de jaren vanaf 2020 zijn nog niet beschikbaar vanuit de Klimaatmonitor. Energiecijfers in de Klimaatmonitor komen circa 2 jaar na afronding van een kalenderjaar beschikbaar. De cijfers worden ook continu geactualiseerd. Daardoor kan een eerder gerapporteerd percentage in de loop der tijd wijzigen.						
Outcome indicatoren						
CO2 uitstoot (in kton, excl. auto (snel)wegen)	Klimaatmonotor RWS	nnb	nnb	145	135	130
Cijfers voor de werkelijke CO2 uitstoot voor de jaren vanaf 2020 zijn nog niet beschikbaar via de Klimaatmonitor. Energiecijfers in de Klimaatmonitor komen circa 2 jaar na afronding van een kalenderjaar beschikbaar. De cijfers worden ook continu geactualiseerd. Daardoor kan ook een eerder gerapporteerd percentage in de loop der tijd wijzigen.						
BBV indicatoren						
Omvang huishoudelijk restafval kg/inwoner	CBS	127	127	126	126	126
Hernieuwbare elektriciteit in %	RWS	49,4%	50,9%	52%	54%	55%
Energiecijfers in de Klimaatmonitor komen circa 2 jaar na afronding van een kalenderjaar beschikbaar. De cijfers worden ook continu geactualiseerd naar de best beschikbare informatie. Daardoor kan een eerder gerapporteerd percentage in de loop der tijd wijzigen						

1.3.6 Deelprogramma Landschap en recreatie

Houten investeert in het behoud en de versterking van de cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het landschap. Dit doen we door aanleg en herstel van landschapselementen en door samen te werken met regionale partners, zoals het Provinciale Platform Groenblauwe Dooradering. Bij ontwikkelingen in de openbare ruimte en natuur streven we naar een balans tussen recreatief gebruik en het behoud van leefbaarheid en natuurkwaliteit. Tegelijkertijd speelt de transitie in de landbouw, mede door stikstofproblematiek, waardoor nieuwe verdienmodellen nodig zijn; recreatie kan hierin een rol spelen. Recreatie in de directe woonomgeving krijgt steeds meer aandacht. We zetten in op de beleefbaarheid en bereikbaarheid van het Kromme Rijngebied en de Hollandse Waterlinies, bijvoorbeeld via projecten als de Sterke Lekdijk en de regionale samenwerking binnen het Pact van Ruigenhoek. Belangrijk blijft dat de leefbaarheid en de belangen van agrariërs in het buitengebied worden gewaarborgd. Agrariërs zijn immers essentieel voor het (toekomstig) beheer van het landelijke gebied en dit willen wij behouden voor de toekomst.

Ambitie A: Vitaal en aantrekkelijk buitengebied

Houten streeft naar een aantrekkelijk, vitaal en toekomstbestendig buitengebied waarin landschap, natuurwaarden en soortenbeheer centraal staan. We adviseren particulieren en agrariërs over de cultuurhistorische waarde van het landschap en de mogelijkheden voor aanleg en herstel van landschapselementen, in samenwerking met het Provinciale Platform Groenblauwe Dooradering. Daarnaast geven wij invulling aan de wettelijke taken uit de Wet natuurbescherming, die op 1 januari is opgegaan in de Omgevingswet, door flora- en faunawaarden mee te wegen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het landschap en de natuur vormen ook een belangrijke basis voor toeristische en recreatieve voorzieningen in Houten en de regio. Door de versterking van recreatiemogelijkheden en de ontsluiting van terreinen, routes en initiatieven zorgen we voor een aantrekkelijk en beleefbaar buitengebied. Hierbij staat de balans tussen recreatie en leefbaarheid centraal, waarbij inwoners en ondernemers actief worden betrokken.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Soortenmanagementplan gebouwbewonende soorten (SMP):** We stellen het SMP op ter bescherming van gebouwbewonende soorten en verwachten dat dit medio oktober 2025 door de provincie wordt vastgesteld. Na vaststelling starten we direct met de implementatie, zodat flora- en faunawaarden actief worden meegenomen in ruimtelijke ontwikkelingen.
- **Weidevogelbeheer:** We zetten in op de uitbreiding en versterking van de weidevogelpopulatie op het Eiland van Schalkwijk en andere kansrijke locaties. In overleg en in samenwerking met grondeigenaren, weidevogelvrijwilligers, organisaties zoals Vitens, de Stichting Weidevogelbeheer Eiland van Schalkwijk, de Agrarische natuurvereniging 'BoerenNatuur Utrecht Oost' en provincie Utrecht vergroten en verbeteren de kwaliteit van de oppervlakte weidevogelgebied. Daarnaast gaan we kijken naar de mogelijkheden om de huidige weidevogelgebieden planologisch beter te verankeren.
- **Regionale samenwerking:** Binnen regionale samenwerkingsverbanden zoals U16/Groen en Landschap en Groen Groeit Mee werken we mee aan een gezamenlijk ontwikkelbeeld en een realisatiestrategie voor de regio. Houten participeert in de pilot Kromme Rijn Linielandschap (KRLL), waarbij het gebied in vier deelgebieden is verdeeld. Voor 2026 bereiden we de eerste projecten in het veld voor.
- **Betrekken van inwoners:** Bij alle ontwikkelingen in het buitengebied wordt rekening gehouden met leefbaarheid. Inwoners worden actief betrokken bij initiatieven voor natuur, landschap en recreatie, zodat draagvlak en betrokkenheid gewaarborgd blijven.
- **Recreatieontwikkeling Eiland van Schalkwijk:** Samen met ondernemers, provincie en VVV maken wij een plan om meer recreatiebezoek op het Eiland te realiseren. Dit is essentieel voor beheer en onderhoud van de voorzieningen. Bij de uitwerking van plannen wordt de recreatiedruk afgestemd op de leefbaarheid van het gebied.
- **VVV en promotie:** Het VVV promoot het Kromme Rijngebied door informatie te verspreiden over activiteiten en routes, zowel digitaal als via fysieke kaarten. Dit gebeurt in samenwerking met het Routebureau en Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), dat verschillende klompenpaden beheert. Zo zorgen we voor een goede ontsluiting van de recreatiegebieden.
- **Ruimtelijke projecten:** Bij projecten zoals de Sterke Lekdijk, Schalkwijker Buitenwaard en KRLL houden we rekening met uitbreiding van wandel- en fietspaden. Hierdoor wordt recreatie geïntegreerd in ruimtelijke ontwikkelingen en behouden we een goede balans met landbouw en leefbaarheid.
- **Recreatieschap Stichtse Groenlanden:** Als bestuurslid van het schap werkt Houten samen met acht andere gemeenten en de provincie aan het beheer en onderhoud van recreatiegebieden. In 2025 is een Toekomstvisie vastgesteld.
  In 2026 verbeteren we de bedrijfsvoering verder met behulp van het Terrein Beheer Model, waarin alle beheer- en onderhoudswerkzaamheden inzichtelijk en kwantificeerbaar worden vastgelegd.

1.3.7 Deelprogramma Cultuurhistorie en archeologie

Erfgoed is van groot belang voor de leefbaarheid en herkenbaarheid van de gemeente Houten. Het geeft de leefomgeving authenticiteit en diversiteit en draagt bij aan de identiteit van de stad. Omdat we trots zijn op ons erfgoed, willen we het delen met bewoners en bezoekers, jong en oud. Zo vergroten we het draagvlak voor geschiedenis en creëren we een gevoel van binding met de plek waar we wonen. Erfgoed kan bovendien een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven, zoals aanleiding voor recreëren, duurzaamheid, participatie en leefbaarheid.

Alle erfgoedelementen bij elkaar vertellen het verhaal van Houten, waar mensen al wonen sinds de Bronstijd. De gemeente heeft als wettelijke taak zorgvuldig om te gaan met haar erfgoed. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit adviseert over al het gebouwde gemeentelijke erfgoed en borgt daarmee een groot deel van de gemeentelijke beleidskeuzes. Voor resterende ambities en keuzes benutten we de expertise van inwoners en vrijwilligers, zoals de Monumentenwerkgroep, de historische kring 'Tussen Rijn en Lek', het organisatieteam Open Monumentendagen en de archeologische werkgroep Leen de Keijzer. Dit sluit aan bij de implementatie van het Verdrag van Faro, dat participatie bij erfgoedprojecten en beleid stimuleert.

Ambitie A: Integraal en samenhangend erfgoedbeleid

Door cultuurhistorie en archeologie als één samenhangend geheel te benaderen, creëren we een bredere context waarin erfgoed elkaar versterkt. Historisch landschap, archeologie, groen erfgoed en (steden)bouwkunst worden in samenhang bekeken en koppelkansen met andere beleidsterreinen benut. Deze integrale aanpak sluit aan bij de Omgevingswet en maakt het mogelijk kosten en inspanningen te delen, terwijl het erfgoed optimaal wordt beschermd en beleefbaar blijft.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Integratie erfgoed in ruimtelijke plannen:** We toetsen archeologie en cultureel erfgoed in omgevingsplannen, beoordelen offertes en plannen van aanpak, maken selectiebesluiten en onderhouden contact met de RCE over rijksmonumenten.
- **Borgen van behoud van monumenten:** Op basis van de in 2025 uitgevoerde inspecties door de Monumentenwacht wordt in 2026 een plan gemaakt om verval van monumenten tegen te gaan.
- **Richtinggevende kaders voor monumenten:** In 2025 wordt de ambitie van beschermde dorpsgezichten opgepakt voor het uitvoeren van beschrijvingen en begrenzing van vier dorpsgezichten en actualisering van bestaande erfgoedinventarisaties. In 2026 wordt dit afgerond.
- **Cultuurhistorische waardenkaart:** De afronding en publicatie van de cultuurhistorische waardenkaart staat gepland in 2026. Deze kaart vormt input voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.
- **Gemeentelijke collectie en tentoonstellingen:** De collectie wordt geïnventariseerd, aangevuld met kleine aankopen en ingezet voor tentoonstellingen via werkgroep Leen de Keijzer, pop-up tentoonstellingen in de gemeentehal en tijdens Open Monumentendagen. Samenwerking met Fundatie Ten Goye, NME en De KrachtFabriek zorgt voor tijdelijke uitwisselingen van objecten.
- **Ondersteuning Open Monumentendag:** Vrijwilligers ontvangen jaarlijkse financiële en facilitaire ondersteuning. De beleidsadviseur Cultuurhistorie participeert in het organisatieteam en verzorgt promotie voorafgaand, ook op scholen.
- **Monumentenwerkgroep**: In 2025 is de groep uitgebreid naar zeven leden. Zij ondersteunen bij het bijwerken van de monumentenlijst, de opname van grenspalen als gemeentelijk monument en andere cultuurhistorische werkzaamheden, waardoor lokale expertise wordt benut en kosten bespaard.
- **Ondersteuning monumenteigenaren:** Jaarlijks wordt een kennisavond georganiseerd over verduurzaming van monumenten, aangevuld met regelmatige mailings en andere relevante informatie, gebruikmakend van de bestaande contactenlijst van monumenteigenaren.
- **Houtens Museum:** In 2025 wordt een profielschets opgesteld om culturele partijen te ondersteunen bij de oprichting van een stichting die de mogelijkheden voor een Houtens Museum onderzoekt.
- **Samenwerking met recreatie:** De beleidsadviseur Cultuurhistorie neemt deel aan het regionale VVV-overleg, om koppelkansen tussen erfgoed en recreatie te benutten.
- **Archeologische werkgroep:** De werkgroep wordt ingezet bij ruimtelijke ontwikkelingen, met een focus op educatie en publieksbetrokkenheid, waaronder tentoonstellingen en schoolvoorlichting. De werkgroep verwerkt archeologisch onderzoeksmateriaal voor deponering in het provinciaal depot en ondersteunt projecten waar geen verplichting is tot commerciële bureaus, wat kosten bespaart.
- **Nieuw uitvoeringsplan Visie cultureel erfgoed:** Voor 2026 en 2027 zal het uitvoeringsplan van afgelopen jaren worden geëvalueerd en zullen acties voor deze jaren worden benoemd.

Ambitie B: Hollandse Waterlinies beleefbaar en bereikbaar houden

Het westelijke deel van Houten ligt binnen het UNESCO Werelderfgoedgebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinies, samen met de Stelling van Amsterdam. Deze linies illustreren hoe de Randstad in de 19e eeuw verdedigd werd door forten waarbij gebruik werd gemaakt van inundatie van het voorliggende grondgebied. Fort Honswijk is één van de parels van dit gebied, waarbij het historische landschap nog grotendeels intact is. De ambitie is om dit erfgoed zichtbaar, beleefbaar en duurzaam beheerd te houden, zodat inwoners en bezoekers de historische betekenis kunnen ervaren.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Hollandse Waterlinies**: Bijna de helft van Houten ligt binnen het UNESCO Werelderfgoedgebied. Samen met beheerders en provincie maken we de forten beleefbaar en bereikbaar. Recreanten zijn essentieel voor het onderhoud en de promotie van deze historische gebieden.
- **Inundatiesluis Fort Honswijk:** Plannen worden verder uitgewerkt om de inundatiesluis bij Fort Honswijk zichtbaar en beleefbaar te maken, als onderdeel van de dijkversterking Sterke Lekdijk. De raad heeft hiervoor krediet beschikbaar gesteld. De start van de uitvoering is voorzien in 2027.
- **Exploitatie Fort Honswijk:** Het fort is grotendeels overgedragen in erfpacht aan Stichting Fort Honswijk. In samenwerking met exploitant Nachtfort wordt een nieuwe Omgevingsvergunning voorbereid, met een BOPA-aanvraag gepland eind 2026.

1.4 Programma Goede bereikbaarheid

De gemeente Houten zet zich actief in voor een optimale bereikbaarheid van en binnen onze gemeente voor alle vormen van vervoer: te voet, per fiets, met het openbaar vervoer en de auto. Houten staat landelijk bekend als fietsgemeente nummer één. Die positie willen we niet alleen behouden, maar ook verder versterken. Tegelijkertijd werken we aan een goede en toekomstbestendige ontsluiting binnen de gemeentegrenzen en richting de bredere regio. Goede bereikbaarheid is van cruciaal belang voor de leefbaarheid in Houten, de economische vitaliteit van onze regio, de brede welvaart van onze inwoners en de duurzaamheid van onze leefomgeving.

Mobiliteit overstijgt de grenzen van onze gemeente en vraagt om samenwerking met een breed netwerk van regionale partners, zoals Rijkswaterstaat, Recreatieschap, provincie Utrecht, de U10-gemeenten, NS, ProRail, U-OV, omliggende gemeenten en andere regionale en lokale samenwerkingsverbanden zoals de Fietsersbond. Door deze intensieve samenwerking kunnen we gezamenlijk knelpunten aanpakken, kansen benutten en integrale mobiliteitsoplossingen ontwikkelen. De komende jaren zetten we onder meer de middelen uit het BO MIRT in om mobiliteitsprojecten te realiseren die direct bijdragen aan het realiseren van onze woningbouwambities. Daarnaast maken we onderdeel uit van een regionale gebiedsalliantie die zich richt op een toekomstbestendige ontsluiting en bereikbaarheid van het Kromme Rijn Linielandschap.

Het huidige mobiliteitsbeleid binnen Houten is versnipperd en gedeeltelijk verouderd. Dit belemmert een effectieve en samenhangende aanpak van de vele opgaven die op het gebied van mobiliteit spelen. Daarom wordt gewerkt aan een toekomstgerichte mobiliteitsvisie die als integraal onderdeel wordt opgenomen in de gemeentelijke Omgevingsvisie. Deze visie maakt de verbinding tussen de regionale mobiliteitsambities en de lokale context concreet en toetsbaar. Tegelijkertijd wordt het bestedingsplan mobiliteit en bereikbaarheid geactualiseerd, zodat de beschikbare middelen efficiënt en doelgericht worden ingezet. Dit proces verloopt nauw parallel aan de ontwikkeling van de omgevingsvisie en zorgt ervoor dat de mobiliteitsambities stevig verankerd zijn in het ruimtelijk beleid van Houten.

Met deze integrale aanpak wordt ingezet op veilige, duurzame en inclusieve mobiliteit voor alle inwoners en bezoekers, waarbij ook nieuwe ontwikkelingen zoals woningbouw, brede welvaart, klimaatadaptatie en digitale mobiliteitsoplossingen een plek krijgen.

Onze opgaves

De verdere uitwerking van onze mobiliteitsambities vindt plaats in vijf deelprogramma's. Elk deelprogramma richt zich op een specifiek thema dat bijdraagt aan veilige, duurzame en toegankelijke mobiliteitsvoorzieningen in Houten:

- **Mobiliteitsbeleid:** Ontwikkelen van een toekomstgericht beleid dat alle vervoerswijzen omvat, met aandacht voor duurzaamheid, veiligheid en inclusiviteit. Deze ambities worden geïntegreerd in de Omgevingsvisie en regionale samenwerkingen.
- **Autoverkeer en infrastructuur:** Realiseren van een toekomstbestendige en veilig mobiliteitssysteem, passend bij de veranderende demografie en toenemende woningbouw, met specifieke projecten en maatregelen tegen ongewenst doorgaand verkeer.
- **Fietsverkeer:** Behouden en versterken van Houtens positie als fietsgemeente door investeren in veilige, comfortabele en goed bereikbare fietsroutes, inclusief regionale fietsroutes en verbindingen in het buitengebied.
- **Openbaar vervoer:** Verbeteren van een toegankelijk en duurzaam OV-netwerk, met innovatieve vervoersvormen voor dunbevolkte gebieden en verdere ontwikkeling van NS-station Houten Centrum als belangrijk mobiliteitsknooppunt.
- **Verkeersveiligheid en leefomgeving:** Verhogen van verkeersveiligheid en leefbaarheid door passende aanpassingen aan wegen en fietspaden, rekening houdend met landschap en gebruik, en het verminderen van geluidsoverlast en luchtvervuiling.

Financiën

x € 1.000

Begroting			2026	2027	2028	2029
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Mobiliteitsbeleid	7	3	-5	-6	-5	-5
Autoverkeer	4.065	48	-4.017	-4.222	-4.193	-4.678
Fietsverkeer	820	465	-355	-369	-396	-451
Openbaar vervoer	8	0	-8	-8	-8	-8
Programmabrede kosten	1.540	-50	-1.590	-1.435	-1.246	-316
Totaal Goede Bereikbaarheid	**6.441**	**465**	**-5.975**	**-6.040**	**-5.849**	**-5.457**

Transformatie en bezuinigingsopgave

Met de perspectiefnota 2026 is de transformatieopgave 'Versterken van de gemeenschap' vastgesteld. De gemeente Houten wil buurten en het gemeenschapsgevoel versterken door inwoners en maatschappelijke organisaties meer verantwoordelijkheid te geven voor hun leefomgeving. Hiervoor is voor 2026–2028 jaarlijks incidenteel € 25.000 beschikbaar, onder andere ingezet voor het verbeteren van de communicatie over een goede bereikbaarheid. Tegelijkertijd zijn binnen het programma structurele bezuinigingsmaatregelen getroffen om de beschikbare middelen doelmatig in te zetten. Zo worden binnen mobiliteit uitgaven aan derden kritisch beoordeeld, worden bij verkeersbeleid en autoverkeer maatregelen aangepast en wordt de community-aanpak parkeren afgebouwd. Onder fietsverkeer is er een algemene taakstelling op het totale investeringsprogramma opgenomen, waarbij wordt gestuurd op lagere kapitaalslasten. De deelprogramma's lichten de concrete keuzes en effecten verder toe.

x € 1.000

Transformatieopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Goede Bereikbaarheid	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Versterken gemeenschap - Projectleider en communicatieadvies IB/GAB	25	25	25	-
Totaal	**25**	**25**	**25**	**0**

Door het anders inrichten en beheren van onze openbare ruimte kan op de lange termijn structureel bespaard worden. Dit vraagt een proactieve benadering van inwoners, waarbij zij actief worden betrokken in plaats van geconfronteerd. Ter ondersteuning van deze aanpak worden tijdelijke investeringen voorgesteld, voornamelijk gericht op extra inzet voor projectleiding en (communicatie)advies. Hiermee wordt een zorgvuldige en breed gedragen uitvoering van de veranderingen gewaarborgd. Omdat de inzet van de projectleider ook het programmaplan Duurzame Leefomgeving raakt, is de oorspronkelijk geraamde opgave van €50.000 verdeeld over beide programma's.

Bezuinigingsopgave

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Goede Bereikbaarheid	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Mobiliteitsbeleid	-17	-17	-17	-17
Autoverkeer	-85	-85	-85	-85
Fietsverkeer (taakstelling op investeringsplanning)	-100	-100	-100	-100
Totaal	**-202**	**-202**	**-202**	**-202**

In de navolgende deelprogramma's wordt nader toegelicht hoe invulling wordt gegeven aan de bezuinigingsopgave.

Overzicht relevante beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025
Parkeervisie Houten 2021
Nota Parkeernormen Houten 2021
Startnotitie Groot Onderhoud en vervanging BOR 2014-2054
Mobiliteitsvisie K
Uitvoeringsprogramma Fiets
Realisatieplan Fiets
Uitvoeringsprogramma knooppunten
Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk (2017)
Bestedingsplan mobiliteit en bereikbaarheid (2019)
Mobiliteitsvisie provincie Utrecht 2014-2028

U10 beleid:

Regionale fietsvisie 2.0
Toekomstbeeld OV
Integraal Ruimtelijk Perspectief
Kaders vervolgtraject programma BOR
Utrecht Nabij
Regionaal mobiliteitsprogramma 1.0

Provinciaal beleid:

Bereikbaarheidsprogramma provincie 2024-2029

Overzicht verbonden partijen

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen betrokken.

1.4.1 Deelprogramma Mobiliteitsbeleid

Mobiliteit is een essentieel onderdeel van het dagelijks leven en heeft grote invloed op de kwaliteit van onze leefomgeving, de economische vitaliteit en onze bijdrage aan een beter klimaat. Zoals in het Deelprogramma Goede Bereikbaarheid al is aangegeven is het huidige mobiliteitsbeleid verouderd en versnipperd. Daarom zal de nieuwe mobiliteitsvisie aansluiten op de ruimtelijke ambities van gebieden zoals het Centrum, Molenzoom en Koppeling (CMK) en Houten Oost. Deze visie vormt het fundament voor een toekomstbestendig mobiliteitssysteem dat de bereikbaarheid en leefbaarheid van Houten verbetert. Daarbij wordt ook de gemeentelijke nota parkeernormen herzien, zodat deze beter aansluit bij veranderende mobiliteitsbehoeften, duurzame vervoersmogelijkheden en maatschappelijke ambities.
Deze ambities worden verankerd in de omgevingsvisie en vertaald naar concrete acties in samenhang met regionale projecten en lokale ontwikkelingen. Zo bouwen we samen aan een toekomstbestendig, duurzaam en leefbaar Houten, waar iedereen zich gemakkelijk en veilig kan verplaatsen.

Ambitie A: Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten

Een goede bereikbaarheid betekent dat inwoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen, ongeacht hun vervoerswijze. Dit vraagt om een integrale benadering waarin alle vervoersvormen gelijkwaardig worden meegenomen. Samenhang met regionale mobiliteit is daarbij essentieel om de verbindingen goed te houden en te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Ontwikkelen van een integrale mobiliteitsvisie:** In 2026 wordt onder de omgevingsvisie een nieuw mobiliteitsprogramma ontwikkeld. Dit programma sluit aan op de ruimtelijke ambities van gebieden als CMK en Houten Oost en vormt de basis voor toekomstgerichte keuzes op het gebied van bereikbaarheid.
- **Actualiseren van het bestedingsplan mobiliteit**: Op basis van het nieuwe mobiliteitsprogramma wordt het huidige bestedingsplan eind 2026 geactualiseerd. Hiermee worden middelen en projecten afgestemd op actuele ontwikkelingen en prioriteiten.
- **Verankeren van mobiliteitsambities in de omgevingsvisie:** De ambities rondom bereikbaarheid en mobiliteit worden integraal opgenomen in de omgevingsvisie, zodat mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling elkaar versterken.
- **Inbreng bij regionale samenwerking en projecten:** De gemeente levert actief input voor de ontwikkeling van regionale knooppunten en mobiliteitsprojecten, zodat de belangen van Houten goed worden behartigd binnen de regio**.** Voorbeeld hiervan is input leveren aan de regionale visie voor het Kromme Rijn Linielandschap, o.a. de volledige aansluiting A12.

Ambitie B: Stimuleren van duurzame mobiliteit

Duurzame mobiliteit is onmisbaar voor een gezonde leefomgeving en het halen van klimaatdoelen. We stimuleren het gebruik van duurzame vervoersmiddelen zoals de fiets, het openbaar vervoer en deelmobiliteit. Dit draagt bij aan het terugdringen van uitstoot, het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving en een efficiënter gebruik van ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Herzien van gemeentelijke parkeernormen**: We actualiseren in het eerste kwartaal van 2026 de gemeentelijke parkeernormen specifiek voor Houten Oost en CMK, met meer ruimte voor reductiemogelijkheden en lagere parkeernormen.
- **Stimuleren van deelmobiliteit:** Door middel van pilots en samenwerking met aanbieders worden deelauto's en elektrische (deel)fietsen actief gepromoot en ondersteund.
- **Integreren van duurzame mobiliteit in ruimtelijke plannen:** Bij alle gebiedsontwikkelingen wordt duurzame mobiliteit standaard meegenomen, zodat nieuwe woon- en werkgebieden goed aansluiten op milieuvriendelijke vervoersopties.

Ambitie C: Beperken van verkeersoverlast

Overlast door verkeer zoals geluid, fijnstof en parkeerproblemen tast de leefbaarheid aan. Vooral in woonwijken en kwetsbare buitengebieden is het belangrijk om verkeersdruk te reguleren en hinder te verminderen, zonder de noodzakelijke bereikbaarheid te beperken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Onderzoeken van maatregelen voor het Eiland van Schalkwijk:** In het eerste kwartaal van 2026 wordt onderzocht welke effectieve maatregelen kunnen worden genomen om doorgaand verkeer te weren.
- **Verbeteren van doorstroming en herinrichten van knelpunten:** We pakken belangrijke verkeersknelpunten aan, zoals het kruispunt N410-Binnenweg-Rondweg, om de doorstroming te verbeteren en de veiligheid te vergroten.

Ambitie D: Toegankelijke vervoersopties voor iedereen

Mobiliteit moet voor alle inwoners toegankelijk zijn, ongeacht leeftijd, beperking of andere persoonlijke omstandigheden. Dit vraagt om een breed palet aan vervoersmogelijkheden, inclusief flexibele en op maat gemaakte oplossingen, zodat niemand uitgesloten wordt van mobiliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Verbeteren van de toegankelijkheid van bushaltes en fietspaden:** We investeren in de fysieke toegankelijkheid van bushaltes, stationsgebieden en fietspaden, zodat iedereen veilig en comfortabel kan reizen.
- **Promoten van flexibele vervoersconcepten**: Flexibele vervoersmogelijkheden zoals U-flex en de Elektrokarren worden extra onder de aandacht gebracht via gemeentelijke nieuwskanalen, zodat ze beter benut worden.
- **Betrekken van doelgroepen bij beleidsontwikkeling:** We zorgen voor actieve betrokkenheid van diverse doelgroepen bij de ontwikkeling van mobiliteitsbeleid en plannen, om zo hun specifieke behoeften te kunnen adresseren.

Ambitie E: Verkeersveiligheid als basisvoorwaarde

Veiligheid is een essentiële voorwaarde voor goed functionerende mobiliteit. In alle keuzes rondom verkeer en infrastructuur staat het voorkomen van ongevallen en het creëren van een veilige omgeving centraal. Inwoners moeten zich op straat veilig voelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Integreren van verkeersveiligheid in projecten:** Verkeersveiligheid wordt vanaf de start meegenomen in alle ruimtelijke en infrastructurele projecten, zodat nieuwe ontwikkelingen veilig zijn voor alle weggebruikers.
- **Monitoren van verkeersveiligheid en signaleren van knelpunten:** We houden de verkeersveiligheid scherp in de gaten met behulp van indicatoren en betrekken inwoners actief bij het melden en signaleren van verkeersknelpunten.

Bezuinigingen

Binnen het deelprogramma Mobiliteit is een structurele bezuiniging van € 17.000 per jaar opgenomen. Dit wordt gerealiseerd door externe samenwerkingen en bijdragen kritisch te beoordelen, incidentele uitgaven aan derden te beperken tot aantoonbare bijdragen aan beleidsdoelen zoals verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit of regionale bereikbaarheid, en uitgaven beter af te stemmen op monitoring en evaluatie van bestaande projecten.

x € 1.000

Mobiliteitsbeleid	2026	2027	2028	2029
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-17	-17	-17	-17
Totaal bezuinigingsopgave	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**

1.4.2 Deelprogramma Autoverkeer

Met het deelprogramma autoverkeer geven we invulling aan een goede autobereikbaarheid van de gemeente Houten. Hierbij gaat om een kwalitatief goed wegennet, het behoud van de doorstroming op de hoofdwegenstructuur (autoverkeer faciliteren daar waar het de ruimte heeft), inzetten op een passend parkeeraanbod in de wijken en een slag maken in de mobiliteitstransitie door verduurzaming en het delen van auto's.

Ambitie A: Een toekomstbestendig en veilig wegennet

Houten zet in op een kwalitatief hoogwaardig en toekomstbestendig wegennet dat past bij de behoeften van inwoners, bedrijven en bezoekers. Een goede doorstroming op de hoofdwegenstructuur, veilig ingerichte kruispunten en gebruik van duurzame materialen vormen de basis. Met tijdig onderhoud, gerichte verbeteringen en slimme verkeerssystemen verbeteren we de bereikbaarheid, benutten we middelen efficiënt en vergroten we de verkeersveiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Meerjareninvesteringsplan (MJIP) 2026-2030:** We voeren klein en groot onderhoud uit aan wegverhardingen en civieltechnische kunstwerken volgens het Meerjareninvesteringsplan (MJIP) 2026–2030, met als doel het aandeel verhardingen van D-kwaliteit terug te brengen tot maximaal 5%.
- **Asfaltwerkzaamheden 2026:** In 2026 pakken we 56.877 m² asfalt aan op 16 locaties. We ronden de voorbereiding van de Kanaaldijk-Oost af, starten met de voorbereidingen voor het Project Sterke Lekdijk en werken verder aan de reconstructie van het kruispunt Rondweg–N410 en de herinrichting van de Binnenweg.
- **Elementenverharding:** In 2026 pakken we de D-kwaliteit elementenverharding aan in De Velden, De Slagen, De Gaarde, De Polders, Het Hout, De Stenen, De Tuinen en delen van het Oude Dorp. Daarnaast voeren we groot onderhoud uit aan de Melkhoeve en Randhoeve.
- **Bruggen, steigers en oeverbescherming:** In het planjaar 2026 worden 4 bruggen in Houten-Noord en Houten-Zuid en 1 steiger in Houten-Zuid gerenoveerd en 290 meter oeverbescherming in Houten-Noord vernieuwd.
- **Duurzaam materiaalgebruik:** Wij gebruiken bestratingsmaterialen die voor minimaal 15% gerecycled zijn. Bij asfaltwegen bestaat minimaal 60% van de onderlaag en 30% van de tussenlaag uit gerecycled materiaal.
- **Stimuleren van elektrisch rijden:** We stimuleren het gebruik van elektrische auto's door voldoende openbare laadpalen te plaatsen. Bestaande locaties blijven we monitoren en waar nodig uitbreiden, met meer ruimte voor participatie dan voorheen.
- **Monitoring van verkeersregelinstallaties (VRI's):** We monitoren de nieuwe verkeersregelinstallaties (VRI's) door klachten en eigen bevindingen te analyseren. Waar nodig passen we de regeltechniek kleinschalig aan.

Ambitie B: Parkeren dat ruimte geeft aan bereikbaarheid en leefbaarheid

We zorgen voor voldoende parkeerruimte op de juiste plekken, zonder onnodig verlies van groen en ruimte. Waar parkeeroverlast ontstaat, zoeken we slimme oplossingen, stemmen we het aanbod af op de werkelijke vraag en benutten we kansen om overbodige parkeerplaatsen om te vormen tot kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Maatregelen tegen parkeerdruk:** Met behulp van de Community-aanpak worden in gebieden waar sprake is van aanwijsbare parkeeroverlast gerichte maatregelen genomen om de parkeerdruk te verminderen.
- **Toetsen bij reguliere werkzaamheden:** Bij reguliere werkzaamheden toetsen we of het aantal parkeerplaatsen aansluit bij de behoefte. Overbodige en informele plekken heffen we waar mogelijk op, zodat er ruimte ontstaat voor meer groen.
- **Toetsing bij nieuwe plannen:** Met behulp van onze gemeentelijke nota parkeernormen toetsen we nieuwe plannen op parkeerdruk en -behoefte om voldoende parkeergelegenheid te waarborgen.

Ambitie C: Duurzame automobiliteit als vanzelfsprekend onderdeel van mobiliteit

De mobiliteitstransitie vraagt om nieuwe keuzes: minder uitstoot, meer gedeeld gebruik en een sterkere rol voor elektrisch vervoer. Houten stimuleert elektrisch rijden en gebruik van deelmobiliteit, zodat inwoners gemakkelijk toegang hebben tot duurzame alternatieven ten opzichte van eigen autobezit. Zo verlagen we de CO_2-uitstoot en verbeteren we de luchtkwaliteit, terwijl de bereikbaarheid behouden blijft.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Stimuleren van deelmobiliteit: We stimuleren het gebruik van deelauto's en zetten in op het toevoegen van deel(bak) fietsen. Conform het nieuwe parkeerbeleid kan bij een woningbouwontwikkeling de parkeernorm worden gereduceerd als de ontwikkelaar aantoonbaar inzet op het stimuleren van duurzame mobiliteit, waaronder deelautogebruik.
- Uitbreiden van laadpalen: Op verzoek van bewoners plaatsen we laadpalen als aan de voorwaarden wordt voldaan. Daarnaast breiden we proactief uit op basis van monitoringsgegevens, zodat laadbehoefte tijdig wordt opgevangen en inwoners altijd voldoende laadmogelijkheden hebben.
- Pilot "Kabelgoten": Als vervolg op de succesvol verlopen pilot "Kabelgoten" kunnen bewoners op eigen kosten een kabelgoot laten aanleggen in het trottoir voor hun woning.
- Faciliteren voor deelautoaanbieders: Proactief, en op verzoek van deelautoaanbieders, faciliteren we het toevoegen van deelauto's aan de openbare ruimte. Hiermee faciliteren we alternatieven voor eigen autobezit.

Bezuinigingen

Ter invulling van de bezuinigingsopgave worden de algemene verkeersmaatregelen, gericht op verkeersveiligheid, aangepast, waarbij de afbouw van de community-aanpak parkeren een belangrijke rol speelt. Daarnaast beperken we het onderhoudsbudget voor verkeersmaatregelen en het onderhoudsbudget voor civieltechnische kunstwerken, stellen asfaltwerkzaamheden selectiever vast en beperken we het budget voor wegenbelasting.

x € 1.000

Autoverkeer	2026	2027	2028	2029
R.1 Scherper begroten onde rhoudsbudgetten	-40	-40	-40	-40
R.5 Scherper begroten budgetten verkeer	-45	-45	-45	-45
Totaal bezuinigingsopgave	**-85**	**-85**	**-85**	**-85**

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Toepassing toolbox communityaanpak	Eigen metingen	x	2	3	3	2
Outcome indicatoren						
% parkeerlocaties met bezettingsgraad >= 90%	Verkeersbureau (1x per 4 jaar)	22%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	22%
% verharding met een slechte (D-) kwaliteit	extern bureau (even jaren), eigen inschatting (oneven jaren)	nb	13,6%	14,5%	10,5%	10%

1.4.3 Deelprogramma Fietsverkeer

Houten versterkt haar positie als dé fietsstad van Nederland door te investeren in een veilig, comfortabel en aantrekkelijk fietsnetwerk. Fietsen is duurzaam, gezond en essentieel voor de bereikbaarheid van onze gemeente. We verbeteren intensief gebruikte fietsroutes, lossen knelpunten op en realiseren nieuwe regionale verbindingen zoals Houten–Culemborg en Houten–Utrecht Centrum. Ook het buitengebied krijgt gerichte aandacht. Samen met partners zorgen we ervoor dat fietsen en fietsparkeren standaard worden meegenomen in ruimtelijke plannen, zodat meer inwoners en forensen kiezen voor de fiets.

Ambitie A: Meer inwoners en forensen op de fiets

De fiets is in Houten het meest gebruikte vervoermiddel voor korte en middellange afstanden. We willen dat nog meer inwoners en forensen kiezen voor de fiets, zeker voor ritten tot 15 kilometer. Een hogere fietsdeelname draagt bij aan gezonde mobiliteit, minder autoverkeer en een aantrekkelijke, leefbare openbare ruimte. Daarom versterken we regionale fietsroutes, ontwikkelen we nieuwe verbindingen en zorgen we dat fietsen en voldoende fietsparkeerplaatsen standaard onderdeel zijn van ruimtelijke plannen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren van regionale doorfietsroutes:** We verbeteren regionale verbindingen zoals de doorfietsroutes Houten–Lage Weide en USP–Houten Castellum.
- **Ontwikkelen van nieuwe verbindingen:** Samenwerken met de provincie aan verbindingen Houten–Culemborg en Houten–Utrecht Centrum.
- **Aanpassen van belangrijke kruispunten:** We maken afspraken met de provincie over het kruispunt Binnenweg–N410–Rondweg en andere projecten uit het integraal maatregelpakket Bunnik–Houten, zoals de fietsbrug over de A12 en een vrij liggend fietspad naar Odijk.
- **Integratie in ruimtelijke plannen:** We zorgen ervoor dat fietsen en voldoende fietsparkeergelegenheid standaard worden meegenomen bij gebiedsontwikkelingen en nieuwe ruimtelijke plannen.

Ambitie B: Een hoogwaardig en gewaardeerd fietsnetwerk behouden

Houten staat bekend om zijn veilige en comfortabele fietsroutes. We willen dat inwoners dit fietsnetwerk ook in de toekomst blijven waarderen. Dat vraagt om: goed onderhouden en slim ingerichte fietspaden, veilige oversteekplaatsen en goede verlichting. Door actief samen te werken in regionale en landelijke netwerken en optimaal gebruik te maken van beschikbare subsidies, investeren we gericht in verbeteringen die het fietsgebruik aantrekkelijk houden.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Deelname F10-overleggen:** Actieve deelname aan de landelijke F10-overleggen om het belang van fietsen onder de aandacht te brengen en regionale belangen te behartigen.
- **Benutten van subsidieregelingen:** Subsidies worden optimaal ingezet voor fietsprojecten, zodat investeringen effectief bijdragen aan een veilig en prettig netwerk.
- **Verbeteren van fietspaden in het buitengebied:** Fietspaden in het buitengebied krijgen aandacht, onder andere via het integraal maatregelpakket met Bunnik, het vrij liggende fietspad ‘t Goy – Goyerbrug en de herinrichting van Kanaaldijk-Zuid, zodat routes veilig, comfortabel en aantrekkelijk zijn.
- **Verbreding en verbeteren comfort en veiligheid:** Fietspaden worden waar mogelijk verbreed, met betere verharding, verlichting en veilige oversteekplaatsen, zodat het fietsnetwerk prettig en betrouwbaar blijft voor alle gebruikers.

Ambitie C: Een ordelijke en toegankelijke openbare ruimte zonder fietsoverlast

Het voorkomen en aanpakken van foutgeparkeerde fietsen draagt bij aan een veilige, toegankelijke en aantrekkelijke openbare ruimte voor iedereen. Met gerichte handhaving, een tijdelijke opslag voor verwijderde fietsen en duidelijke voorzieningen zorgen we ervoor dat het fietsgebruik toeneemt zonder dat de leefbaarheid of toegankelijkheid daarbij in het gedrang komt.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verwijderen van foutgeparkeerde fietsen:** Fietsen die buiten de rekken rondom Castellum staan, worden verwijderd om de openbare ruimte toegankelijk en veilig te houden.
- **Inrichten tijdelijke opslag:** Een tijdelijke opslaglocatie voor verwijderde fietsen wordt ingericht; hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld in de perspectiefnota.
- **Zoeken geschikte locatie:** Er wordt gezocht naar een geschikte en praktische locatie voor deze tijdelijke opslag, zodat fietsen veilig en ordentelijk bewaard kunnen worden.

Bezuinigingen

We gaan aan de slag met het verlagen van de structurele kapitaalslasten vanaf 2026. Hiervoor is de stelpost onder het deelprogramma fietsverkeer opgenomen maar heeft betrekking op het totale investeringsprogramma. Deze opgave vraagt om een zorgvuldige afweging in het investeringsbeleid. In 2026 wordt gestuurd op temporisering van investeringen, het bundelen van projecten om schaalvoordelen te realiseren, en /of het heroverwegen van het ambitieniveau van investeringsvoorstellen.

x € 1.000

Fietsverkeer	2026	2027	2028	2029
R.6 Taakstelling op investeringsplanning	-100	-100	-100	-100
Totaal bezuinigingsopgave	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal kilometer verbeterde fietsinfrastructuur*	Eigen metingen	0,4	0	2	2	1
Betreft de Waalseweg en Piazza. *Hier wordt bedoeld nieuwe/verbeterde fietsinfrastructuur waarbij het voor de fietser beter wordt in het kader van herinrichting van een weg (bijvoorbeeld omzetten in een fietsstraat, aanleg nieuwe fietssuggestiestroken of een heel nieuw fietspad. Regulier onderhoud telt hier niet in mee.						
Outcome indicatoren						
% Inwoners dat tevreden is over de fietsroutes in Houten	Monitor Sociale Kracht	98%	97%	nnb	98%	97%
Er is in de meest recente Monitor Sociale Kracht geen % over 2024 bekend.						
Aantal fietsers per dag op 2 meetpunten	Eigen metingen	5.279	5.604	4.717	5.800	5.000

1.4.4 Deelprogramma Openbaar vervoer

We versterken het openbaar vervoer als essentieel onderdeel van een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Dit systeem verbindt inwoners met werk, onderwijs, zorg en recreatie—binnen Houten én in de regio. Na een dip tijdens de corona pandemie groeit het gebruik weer richting het niveau van 2019.

Om deze positieve trend vast te houden, investeren we in een betrouwbaar en toegankelijk netwerk dat aansluit op de wensen van inwoners en nieuwe mobiliteitsconcepten. We verbeteren overstapmogelijkheden bij station Houten en Houten Castellum, zorgen voor veilige en ruime fietsparkeervoorzieningen en een prettige openbare ruimte. Via samenwerking met provincie, vervoerders en regiogemeenten benutten we onze invloed op het aanbod en stimuleren we innovatieve vormen zoals U-flex.

Ook kwetsbare inwoners blijven we ondersteunen met passende vervoersoplossingen, zodat iedereen mee kan doen. Zo draagt het openbaar vervoer bij aan een duurzame, bereikbare en inclusieve gemeente.

Ambitie A: Openbaar vervoer als sterke schakel in ruimtelijke ontwikkeling

Het openbaar vervoer moet aansluiten op de ruimtelijke groei van Houten. Nieuwe woon- en werkgebieden worden zó ontwikkeld dat zij goed bereikbaar zijn met bus en trein. Daarbij zorgen we dat OV-knooppunten, zoals het busstation, logisch en veilig worden ingepast in grotere gebiedsontwikkelingen. Zo waarborgen we dat inwoners ook in de toekomst snel, comfortabel en duurzaam kunnen reizen.

Wat gaan w ervoor doen?

- **Meewegen van openbaar vervoer in woningbouwontwikkeling:** Bij het onderzoeken en uitwerken van nieuwe woningbouwlocaties nemen we de bereikbaarheid per openbaar vervoer expliciet mee, zodat nieuwe wijken goed ontsloten zijn.
- **Onderzoek naar busstation in relatie tot CMK-ontwikkeling:** Samen met de provincie onderzoeken we hoe het busstation op de kop van de Molen goed en veilig kan worden ingepast in relatie tot de herontwikkeling van Centrum-Molenzoom-Koppeling (CMK).

Ambitie B: Meer reizigers door aantrekkelijk en betrouwbaar OV

Een goed functionerend openbaar vervoernetwerk is essentieel voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van Houten. Door onze inbreng in het vervoerplanproces en samenwerking bij de invoering van de nieuwe busconcessie, verbeteren we de frequentie, aansluitingen en betrouwbaarheid. Daarnaast zetten we ons in voor een hogere sprinterfrequentie op beide stations, zodat meer inwoners het OV als een vanzelfsprekende keuze zien.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Begeleiden implementatie nieuwe busconcessie:** In nauwe samenwerking met de provincie en de nieuwe vervoerder begeleiden we de implementatie van de nieuwe busconcessie, om de overgang soepel te laten verlopen en kansen voor verbetering direct te benutten.
- **Lobby voor meer sprinterbediening:** We blijven lobbyen voor een hogere frequentie van sprintertreinen op beide stations in Houten, zodat reizigers meer keuze en betere aansluitingen hebben.

Ambitie C: Mobiliteit voor iedereen, ook voor wie afhankelijk is van maatwerk

Iedere inwoner moet zich zelfstandig en volwaardig kunnen verplaatsen, ook als gebruik van regulier openbaar vervoer niet mogelijk is. Met kleinschalige vervoersvoorzieningen, zoals Stichting Vervoer Houten en de regiotaxi, houden we Houten bereikbaar voor mensen met een mobiliteitsbeperking. Via het programma ‘Doe mee met het OV’ ondersteunen we inwoners die weer zelfstandig willen leren reizen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ondersteunen van kleinschalig aanvullend vervoer:** We faciliteren Stichting Vervoer Houten, die aanvullend vervoer aanbiedt voor inwoners met een beperkte mobiliteit.

- **Regiotaxi in stand houden:** Samen met de regio zorgen we voor het behoud van de regiotaxi als vangnet voor inwoners die afhankelijk zijn van deur-tot-deur vervoer.
- **Programma 'Doe mee met het OV':** In samenwerking met de Lekstroomgemeenten ondersteunen we dit programma, dat inwoners helpt om (weer) zelfstandig gebruik te maken van het openbaar vervoer door begeleiding en praktische ondersteuning.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal ritten met AutoMaatje	Eigen metingen	1.521	2.185	2.971	2.500	3.000
Aantal ritten met electrische golfkarretjes	Stichting Vervoer Houten	6.388	7.605	8.863	8.500	9.000

1.4.5 Deelprogramma Verkeersveiligheid

Houten blijft inzetten op een verkeersveilige en toegankelijke leefomgeving voor álle weggebruikers. Hoewel het aantal ongevallen laag is, is elke verkeersslachtoffer er één te veel. Daarom werken we risicogestuurd: met een actuele verkeersveiligheidsmonitor brengen we betrokken doelgroepen, onveilige locaties en risicovolle wegvakken in kaart. Op basis daarvan treffen we gerichte maatregelen, zoals het aanpassen van weg- en fietsinrichting, het verbeteren van de openbare ruimte en het verwijderen van obstakels.

In het buitengebied stemmen we de inrichting af op het gemengde gebruik door landbouwverkeer, recreanten en vrachtverkeer. We combineren verkeersveiligheid met leefkwaliteit door geluidsoverlast te beperken, luchtkwaliteit te verbeteren en langzaam verkeer te stimuleren. Inwonerssignaleringen nemen we actief mee in de planvorming, zodat maatregelen aansluiten bij de dagelijkse praktijk. Ook in de dorpen rond Houten zorgen we voor een veilige en toegankelijke openbare ruimte voor iedereen.

Ambitie A: Houten blijft een verkeersveilige gemeente

Wij zorgen voor een blijvend veilige en toegankelijke verkeersomgeving voor alle weggebruikers: van voetgangers en fietsers tot automobilisten en landbouwverkeer. Met een risicogestuurde aanpak verbeteren wewij gericht en structureel de verkeersveiligheid. Via een actuele verkeersveiligheidsmonitor brengen we onveilige situaties, betrokken doelgroepen en prioritaire locaties in beeld. Op basis daarvan treffen we maatregelen zoals het aanpassen van weg- en fietsinrichting, het verbeteren van kruispunten en het vergroten van de overzichtelijkheid. Zo houden we de verkeersveiligheid op hoog niveau en anticiperen we tijdig op risico's.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen van een verkeersveiligheidsmonitor:** In het derde kwartaal 2026 brengen we alle relevante gegevens over verkeersongevallen, risicolocaties en betrokken doelgroepen in kaart. Ook wordt per wegvak of kruispunt bekeken waar het ongevallenrisico bijvoorbeeld hoge snelheden of onlogische inrichting verhoogd is. Deze analyse vormt de basis voor het bepalen van maatregelen en helpt ons middelen kostenefficiënt in te zetten, zeker gezien de noodzakelijke bezuinigingen.
- **Verbreding en obstakelvrij maken van fietspaden:** Waar mogelijk en in combinatie met regulier beheer en onderhoud, worden fietspaden in Houten en het buitengebied verbreed en worden onnodige obstakels verwijderd. Dit verhoogt de veiligheid en het comfort voor fietsers.
- **Onderzoek naar herinrichting tot woonerf:** We bekijken welke straten met een 30 km/uur-regime en een woonerf-achtige inrichting daadwerkelijk als woonerf kunnen worden aangewezen. Daarbij onderzoeken we welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de snelheid en verkeersstromen aan te passen.
- **Verbeteren van toegankelijkheid voor voetgangers:** Locaties die onvoldoende toegankelijk zijn voor mensen die slecht ter been zijn, worden aangepast. Hiermee vergroten we de verkeersveiligheid én de zelfstandige mobiliteit van voetgangers.
- **Opvolging van meldingen over verkeersonveiligheid:** Meldingen van inwoners over gevaarlijke verkeerssituaties worden zorgvuldig beoordeeld. In overleg met betrokkenen wordt bekeken of maatregelen nodig zijn en welke acties het meest effectief zijn om de situatie te verbeteren.

1.5 Programma Integrale veiligheid

Veiligheid vormt de basis van een leefbare gemeente. Onze missie is: ‘Een veilige gemeente, een gezamenlijke verantwoordelijkheid’. In Houten betekent dit dat inwoners en ondernemers zich veilig voelen én daadwerkelijk veilig zijn in hun directe omgeving. Ons uitgangspunt is dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is: de gemeente, inwoners, ondernemers, scholen, verenigingen en partners werken samen om criminaliteit en overlast te beperken, alertheid en zelfredzaamheid te versterken, en effectief te reageren op mogelijke risico’s en noodsituaties.

De samenleving verandert snel. Digitalisering, energietransitie, klimaatverandering en geopolitieke spanningen hebben directe en indirecte invloed op de veiligheid in onze gemeente. Tegelijkertijd verschuift criminaliteit deels naar het digitale domein en neemt de complexiteit van ondermijnende criminaliteit toe. Deze ontwikkelingen vragen om een veerkrachtige, flexibele en toekomstbestendige organisatie die niet alleen kan inspelen op acute incidenten, maar ook actief preventief werkt aan het voorkomen van onveilige situaties.

De basis voor de aanpak in deze begroting ligt in het Integraal Veiligheidsplan 2024–2027, waarin wij de activiteiten voor 2026 opnemen.

Onze opgaven

Onze visie is dat *‘De gemeente Houten op het gebied van veiligheid streeft naar een gemeente waarin inwoners zich veilig voelen, waar criminaliteit en overlast beperkt blijven en waar de alertheid, weerbaarheid en zelfredzaamheid wordt versterkt om zo effectief om te gaan met mogelijke veiligheidsrisico’s en noodsituaties’*. Op basis hiervan is het programma Integrale Veiligheid onderverdeeld in vijf veiligheidsvelden, waarin preventieve en repressieve maatregelen elkaar versterken en bijdragen aan een integraal veiligheidsbeeld van Houten:

- **Sociale Veiligheid:** behoud van maatschappelijke stabiliteit
- **Jeugd en Veiligheid:** effectievere aanpak van jeugdoverlast en voorkomen van jonge aanwas in (drugs)criminaliteit
- **Fysieke Veiligheid:** verhogen van fysieke veiligheid, weerbaarheid en crisisbestendigheid
- **Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit:** tegengaan van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende activiteiten
- **Digitale Veiligheid:** versterken van de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers

Deze programma-opzet sluit aan bij het collegeprogramma 2022-2026 en de ambities van de gemeente Houten. De strategisch doelstelling is dat deze collegeperiode de hoge veiligheidsbeleving wordt behouden, de geregistreerde criminaliteit afneemt en de alertheid, de weerbaarheid en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers wordt versterkt.

Financiën

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer. Hierin zijn de transformatie- en bezuinigingsopgave uit de perspectiefnota 2026 verwerkt. Het overzicht maakt inzichtelijk welke middelen beschikbaar zijn om de gestelde doelen en activiteiten te realiseren. De cijfers geven een actueel beeld van de financiële inzet, maar kunnen in de komende jaren wijzigen door nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke besluiten.

x € 1.000

Begroting			**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Sociale veiligheid en Openbare orde	2.373	536	-1.837	-1.832	-1.796	-1.796
Fysieke veiligheid en crisismanagement	3.656	0	-3.656	-3.658	-3.655	-3.655
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma Integrale veiligheid	**6.029**	**536**	**-5.493**	**-5.490**	**-5.451**	**-5.451**

Transformatie- en bezuinigingsopgave

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Programma Integrale veiligheid	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Sociale veiligheid en Openbare orde	-6	-6	-6	-6
Fysieke veiligheid en crisismanagement	-4	-4	-4	-4
Programmabrede kosten	-100	-100	-100	-100
Totaal	**-110**	**-110**	**-110**	**-110**

R.16 Efficiëntere inzet formatie BOA's
De bezuiniging van €130.000,- is gerealiseerd door af te zien van de uitbreiding.

Beleidskaders

Coalitieakkoord 2022-2026
Regionale Veiligheidsstrategie 2023-2026
Strategische agenda politie 2021-2025
Bestuursagenda Veiligheidsregio Utrecht 2024-2027
Integraal Veiligheidsprogramma Houten 2024-2027
Algemene Plaatselijke Verordening
Uitvoerings- & Handhavingsbeleid 2022 e.v.Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)
Sanctiestrategie DHW en horeca-exploitatie 2016
Preventie- en handhavingsplan – geen link
Beleidsregels Wet Bibob 2017

Overzicht verbonden partijen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Omgevingsdienst Utrecht (OdU)

1.5.1 Deelprogramma Sociale veiligheid

Sociale veiligheid gaat over de directe leefomgeving van onze inwoners en ondernemers. Het omvat zowel de fysieke als de sociale aspecten van veiligheid: het gevoel van veiligheid, de aanwezigheid van overlast, en de manier waarop mensen beschermd worden tegen criminaliteit zoals woninginbraak, overvallen, geweldsmisdrijven, fietsdiefstal, zakkenrollerij, vernielingen en vandalisme. Ook maatregelen tegen woonoverlast, huiselijk geweld (tijdelijk huisverbod), nazorg voor ex-gedetineerden, persoonsgerichte aanpak van zorg en veiligheid (PGA) en het project 'Samen Veilig Ondernemen' vallen hieronder.
Onze prioriteit ligt bij het behouden van maatschappelijke stabiliteit en het terugdringen van woninginbraken. Samenwerking met inwoners, buurtpreventiegroepen, politie, Boa's, Stichting Veilig Houten en ondernemers is hierbij cruciaal.

Ambitie A: Afname van het aantal woninginbraken

Woninginbraken hebben een grote impact op bewoners en hun gevoel van veiligheid. Door in te zetten op gerichte monitoring, preventiecampagnes en nauwe samenwerking met politie en buurtpreventieteams, worden risico's sneller zichtbaar en kan er doelgericht worden gehandeld. Bewoners spelen daarin een actieve rol, zowel in het melden van signalen als in het nemen van preventieve maatregelen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Hotspotmonitoring en signalering:** Door trends en modus operandi van woninginbraken nauwlettend te volgen en hotspots extra te monitoren, kunnen we sneller en gerichter optreden. Signalen uit onder meer de WhatsApp Buurtpreventiegroepen worden daarbij actief betrokken. De criminaliteitscijfers worden structureel besproken in het Bestuurlijk Veiligheidsoverleg met de politie, zodat snel kan worden bijgestuurd.
- **Digitaal buurtonderzoek**: Na een woninginbraak zet de politie standaard een online buurtonderzoek uit. Hiermee worden omwonenden alert gemaakt, krijgen zij handelingsperspectief en kunnen nieuwe risico's sneller worden gesignaleerd. Dit vergroot de kans dat herhaling wordt voorkomen en dat eventuele daders kunnen worden gepakt.
- **Voorlichtingscampagnes:** We voeren diverse voorlichtingscampagnes (zomer- en donkere dagen offensief) in samenwerking met de politie, onze Buitengewoon Opsporingsambtenaren (Boa's) en Stichting Veilig Houten
- **Stimuleren van meldingsbereidheid:** We intensiveren onze bewustwordingscampagnes over (preventieve) maatregelen en stimuleren de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers.

Ambitie B: Maatschappelijke onrust en dreiging vroegtijdig signaleren

We willen mogelijke maatschappelijke onrust en dreiging vroegtijdig signaleren, ongeregeldheden voorkomen, en als die er toch dreigen te komen, een navolgbaar en effectief overheidsoptreden bewerkstelligen. Een belangrijke randvoorwaarde voor preventie, dialoog en handhaving is een adequate (online) informatiepositie. De kwalitatieve doelstelling is het behouden, herstellen en/of versterken van de verbinding met de samenleving en groepen daarbinnen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Bondgenotennetwerkbijeenkomsten:** Het bondgenotennetwerk komt 4 keer per jaar samen om diverse thema's te bespreken die verband houden met de maatschappelijke stabiliteit in Houten.
- **Kennis vergroten:** We versterken de kennis- en informatiepositie van onze organisatie en partners. Door trainingen en het delen van actuele informatie leren ketenpartners signalen van radicalisering en polarisatie tijdig te herkennen en hierop te handelen. Zo zijn professionals en vrijwilligers beter toegerust om spanningen bespreekbaar te maken en escalatie te voorkomen.
- **Participatie in Towndeal:** Gemeente Houten doet mee aan de Towndeal die gaat over (het beperken/voorkomen van) Maatschappelijke Onrust. Het doel van de Town Deal is de leefbaarheid te verbeteren in gemeenten die steeds meer verstedelijken. Het eerste jaar brengen we de thema's in kaart en tijdens bijeenkomsten bespreken welke aanpak het beste lijkt. In het tweede jaar gaat de gemeente aan de slag met het vernieuwen, versterken en door ontwikkelen van de aanpak bij maatschappelijke onrust.
- **Aanpak online verstoringen:** Implementeren van de aanpak online aangejaagde verstoringen van de openbare orde en veiligheid

- **Inwonersparticipatie bevorderen:** We stimuleren in onze communicatie en campagnes inwonersparticipatie door op te roepen deel te nemen aan WhatsApp Buurtpreventie groepen en burgernet en stimuleren burgerinitiatieven. Belangrijke trends en ontwikkelingen communiceren we ook via deze platforms.

Ambitie C: Het project Samen Veilig Ondernemen wordt verder uitgerold

Veilige bedrijventerreinen zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ondernemers, politie en gemeente. Het project 'Samen Veilig Ondernemen' laat zien dat deze samenwerking effectief is, en wordt daarom de komende jaren verder uitgerold. Met structureel overleg, gezamenlijke maatregelen en waar nodig cameratoezicht, blijft de veiligheid op bedrijventerreinen een blijvend aandachtspunt.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitbreiding SVO-project:** Het project SVO wordt in 2027 uitgebreid met twee bedrijventerrein. Doel is om in 2027 bij alle 7 bedrijventerreinen een nulmeting te hebben uitgevoerd en daar een project (schoon, heel en veilig) te hebben gestart. Op dit moment loopt dit op 3 bedrijventerreinen.
- **Cameratoezicht en veiligheidsthema's:** Inzetten van cameratoezicht waar nodig, met structurele aandacht voor beveiliging, meldingen en signalen van ondermijning.

Ambitie D: Opvang Oekraïners

Houten zet zich in voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne, In samenwerking met regionale partners en maatschappelijke organisaties zorgen voor passende opvanglocaties, psychosociale ondersteuning en integratieprogramma's. We blijven flexibel inspelen op veranderende internationale omstandigheden en de bijbehorende opvangbehoefte, zodat we voldoen aan de wettelijke taak die ons is opgedragen. In het programma samenleving is aangegeven dat we aan deze doelgroepen ook sociale ondersteuning geven. Link samenleven toevoegen

Bezuinigingen

x € 1.000

Sociale Veiligheid	2026	2027	2028	2029
S.21 Actualiseren subsidieregelingen-Vergunningen AVOI	-6	-6	-6	-6
Totaal bezuinigingsopgave	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**

Voor deze bezuiniging zijn geen specifieke maatregelen nodig, aangezien de uitvoering hiervan meeloopt met de overige programmaplannen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal geregistreerde criminaliteit	Politie	1.406	1.245	1.328	1.375	1.375
Aantal woninginbraken	Politie	103	88	77	88	88
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	CBS	1,4	1,7	1,7	1,7	1,7
Aantal geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	CBS	2	2	2,5	2,5	2,5
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	CBS	2,1	1,7	2,2	2	2
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	CBS	4,1	2,2	3,6	3	3

1.5.2 Deelprogramma Jeugd en veiligheid

Jongeren bepalen in hoge mate het straatbeeld in Houten. Vaak gaat dat goed, maar soms ontstaan er situaties waarin overlast of zelfs criminele verleidingen een rol spelen. De stap van rondhangen op straat naar betrokken raken bij drugs dealen of andere vormen van criminaliteit kan klein zijn.

In dit deelprogramma zetten in op een stevige aanpak die zowel begrenst als perspectief biedt. Jongeren moeten de ruimte hebben om zich te ontwikkelen, maar tegelijkertijd willen we voorkomen dat ze overlast veroorzaken of afglijden in (drugs) criminaliteit. Samen met scholen, jongerenwerk, ouders en politie zorgen we dat jongeren kansen krijgen om zich positief te ontwikkelen, terwijl we tegelijkertijd duidelijke grenzen stellen en optreden waar dat nodig is. Houten investeert in het welzijn en de veiligheid van jongeren. De aanpak is integraal, waarin zorg, begeleiding, onderwijs, politie en de gemeente nauw samenwerken. De preventieve aanpak van jeugdproblematiek wordt primair beschreven in het gemeentelijke jeugdbeleid.

Ambitie A: Terugdringen van het aantal meldingen jeugdoverlast

Jongeren moeten ruimte hebben om elkaar te ontmoeten, maar overlast kan het woon- en leefklimaat onder druk zetten. Een combinatie van begeleiding, toezicht en samenwerking met scholen, jongerenwerk en politie zorgt ervoor dat problematische groepen tijdig in beeld komen en dat jongeren alternatieven krijgen aangeboden. Daarmee wordt niet alleen de overlast verminderd, maar ook perspectief geboden voor positieve ontwikkeling. We willen het aantal meldingen van jeugdoverlast dat binnenkomt bij de politie en/of de gemeente terugdringen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verwijzen van jeugd naar chill-locaties:** Jongeren die zich op straat ophouden, worden zoveel mogelijk doorverwezen naar hun vaste chill-locaties. Hiermee voorkomen we onnodige overlast en bieden we hen een plek waar zij elkaar op een veilige manier kunnen ontmoeten.
- **Aanpak problematische groepen:** Alle problematische groepen worden onder regie van de gemeente middels het 7 stappenmodel aangepakt: een gecoördineerde aanpak jeugdoverlast op individu, groep en domein. Wij werken hierbij samen met veiligheidspartners, het sociaal domein en de scholen.
- **Voorkomen van instroom in criminaliteit:** Voor de aanpak van jonge aanwas in de (drugs)criminaliteit werken we samen met scholen, leerplicht, politie en HALT. Door signalen vroegtijdig te herkennen, kunnen jongeren die dreigen af te glijden tijdig worden begeleid en ondersteund.
- **Meldingen bespreken in Jeugd- en Veiligheidsoverleg:** Alle meldingen van inwoners over jeugdoverlast worden maandelijks besproken in het Jeugd- en Veiligheidsoverleg. Hierdoor kunnen trends worden gesignaleerd en afspraken worden gemaakt over opvolging.
- Hotspotaanpak: Op basis van politie- en gemeentelijke cijfers over jeugdoverlast wordt per hotspot een specifiek plan van aanpak opgesteld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Rietplas, Oosterlaakplas en Het Rond.
- **Verbeteren informatiepositie en samenwerking met onderwijs:** We verbeteren de informatiepositie en -uitwisseling met onze partners (waaronder de scholen) waardoor we meer zicht op jeugd(groepen) krijgen. Veiligheidsonderwerpen die het Primair en Voortgezet (Speciaal) Onderwijs betreffen, worden in het directie-overleg geagendeerd waarbij ook een veiligheidskundige kan aansluiten. Besluiten worden genomen in het LEA (Lokale Educatieve Agenda)
- **Handelingsperspectief voor inwoners en ondernemers:** Inwoners en ondernemers die te maken krijgen met jeugdoverlast, bieden we concreet handelingsperspectief. Zo vergroten we de meldingsbereidheid en het gezamenlijke gevoel van veiligheid. Er wordt handelingsperspectief geboden aan inwoners en ondernemers wanneer zij jeugdoverlast ervaren.
- **Versterken samenwerking in de wijk:** De samenwerking tussen politie, jongerenwerk en boa's wordt verder verstevigd. Door korte lijnen en gezamenlijke inzet kan sneller worden gereageerd op signalen en wordt de aanpak effectiever.

Ambitie B: Voorkomen van jonge aanwas in de (drugs) criminaliteit

Het voorkomen dat jongeren afglijden naar criminaliteit vraagt om alertheid en samenwerking. Ouders, scholen en ketenpartners spelen daarbij een belangrijke rol. Door signalen snel te herkennen, jongeren met maatwerk te ondersteunen

en duidelijke grenzen te stellen, wordt de kans kleiner dat jongeren in de greep raken van drugscriminaliteit. Vanuit het door het RIEC MN uitgevoerde verkennend onderzoek 'Drugs en Jonge Aanwas', Houten 2022, wordt ingeschat dat ongeveer 230 jongeren een verhoogd risico lopen om in de drugscriminaliteit te belanden. De aantallen zijn geen bevestiging van criminaliteit, maar betreffen een indicatie van kwetsbaarheid voor jonge aanwas. Wij werken samen met diverse ketenpartners om jongeren ervoor te behoeden dat ze hierin terecht komen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Meldingen bespreken:** Meldingen van inwoners worden onder regie van de gemeente met de politie besproken.
- **Integrale maatwerkaanpak (PGA):** Jongeren die afglijden richting (drugs)criminaliteit of structureel ernstige overlast veroorzaken, krijgen een integrale maatwerkaanpak (PGA) onder regie van de gemeente, waarbij jongeren zowel begrensd worden als perspectief en hulp wordt geboden.
- **Regionale samenwerking:** Naast de lokale aanpak werken we samen binnen een overkoepelende aanpak 'Jonge Aanwas' samen met gemeente Nieuwegein, Vijfheerenlanden en IJsselstein. Deze richt zich op het uitwisselen van ervaringen en de samenwerking met de VO-scholen.
- **Ouders en docenten betrekken:** Ouders, verzorgers en docenten worden bekend gemaakt met signalen die erop wijzen dat jongeren dreigen af te glijden richting (drugs)criminaliteit.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Meldingen jongerenoverlast	Politie	322	280	357	300	350
Aantal verwijzing Halt	Stichting Halt	21	34	20	25	25
Jongeren met jeugdreclassering in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

1.5.3 Deelprogramma Fysieke veiligheid

Veiligheid gaat niet alleen over criminaliteit, maar ook over voorbereid zijn op risico's en crises. De samenleving verandert snel, mede door ontwikkelingen als digitalisering, verduurzaming, klimaatverandering, pandemieën en oplopende geopolitieke spanningen in de wereld. Dat vraagt, meer dan ooit, om een flexibele en toekomstbestendige organisatie en samenleving. De gemeente Houten moet niet alleen in staat zijn om als lokale overheid de samenleving te blijven bedienen ten tijde van crises, maar ook – samen met inwoners, verenigingen, instellingen, partners, ondernemers, omliggende gemeenten en Veiligheidsregio Utrecht - actief bijdragen aan het waar mogelijk voorkomen van onveilige situaties.

Een ander thema is de brandveiligheid en brandweerzorg. Dat omvat het handhaven van brandveiligheidsvoorschriften en -normen voor gebouwen, het uitvoeren van brandveiligheidsinspecties, het verlenen van vergunningen, het afdwingen van brandpreventiemaatregelen, gevolgen van de energietransitie en het op orde houden van de brandweerzorg om snelle en effectieve reacties op brandincidenten te garanderen.

Een ander aspect betreft risico- en crisisbeheersing. Het doel is om de kans te verkleinen dat een risico of dreiging daadwerkelijk uitmondt in een incident of crisis. Mocht er daadwerkelijk een crisis zich voordoen dan spannen we ons in om de gevolgen te verkleinen en zo snel mogelijk terug te keren naar een 'normale' situatie.

Het laatste aspect is risico- en crisiscommunicatie. Risicocommunicatie is bedoeld om inwoners, bedrijven, organisaties en instellingen te stimuleren om te investeren in veiligheid en zelfredzaamheid bij calamiteiten. Dit doen we door het accent te leggen op digitale communicatie (via website en social media), door de communicatiemomenten te spreiden en deze te laten aansluiten op actuele gebeurtenissen. Uiteraard wordt rekening gehouden met de verminderd zelfredzame inwoners. Het risicocommunicatiebeleid sluit daarmee aan bij de beleving, behoeften en verwachtingen van inwoners. Mocht er daadwerkelijk een crisis zich voordoen dan wordt crisiscommunicatie ingezet.

Ambitie A: Een weerbare en veerkrachtige samenleving

De veerkracht van onze samenleving wordt mede bepaald door de mate waarin inwoners, bedrijven en instellingen voorbereid zijn op risico's en crises. Door kennis te vergroten en handelingsperspectief te bieden, versterken we de zelfredzaamheid en het vertrouwen in gezamenlijke aanpak.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan het programma Weerbaarheid en Veerkracht Houten.

Ambitie B: Brandveilige appartementencomplexen

Met de vergrijzing en het langer zelfstandig wonen neemt de kwetsbaarheid van sommige bewoners toe. Vooral in appartementencomplexen zijn de risico's groter en is een eventuele snelle evacuatie lastiger. Daarom zetten wij in op het verbeteren van de brandveiligheid in deze woonvormen. Hierbij trekken we samen op met de woningbouwcoöperatie, veiligheidsregio Utrecht (VRU) en Vereniging van eigenaren (VVE's). Het bevorderen van brandveiligheid in appartementencomplexen is een prioriteit in de komende vier jaar.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Brandveiligheid en evacuatieplanning:** We voeren bij 2 appartementencomplexen een brandveiligheidsscan uit en stellen een vluchtplan op in samenwerking met de Veiligheidsregio en bijvoorbeeld een woningcoöperatie en/of een bewonerscommissie.

Ambitie C: Verhogen rookmelderdichtheid

Rookmelders redden levens: ze vergroten de kans om tijdig te vluchten en beperken de gevolgen van brand. Hoewel rookmelders wettelijk verplicht zijn, is de praktijk dat ze nog niet in alle woningen aanwezig of werkend zijn. Vooral bij particuliere woningen en oudere bouw is dit een uitdaging.

Wij hebben de ambitie om de rookmelderdichtheid in Houten de komende jaren fors te verhogen. In het Integraal Veiligheidsprogramma is de ambitie opgenomen dat in 2027 85% van de woningen in Houten werkende rookmelders heeft.

Wat gaan we ervoor doen?

- **We zetten in op wijkgerichte campagnes:** Op adres wordt geregistreerd, waardoor een overzicht van het aantal adressen met rookmelders ontstaat en hiermee per buurt/wijk een rookmelderdichtheidspercentage kan worden gegenereerd.

Ambitie D: Versterking van het VTH-stelsel door samenwerking en digitalisering

Om een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel te realiseren, zetten we in op versterking van samenwerking en digitalisering. De afgelopen jaren is het takenpakket van het VTH-team complexer geworden, terwijl de formatie is afgenomen. Tegelijkertijd neemt de maatschappelijke vraag naar maatwerk toe. Door het stelsel beter te organiseren, en regionaal samen te werken met partners zoals de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) en de politie, kunnen we integraal en effectief optreden. Digitalisering speelt hierbij een centrale rol: door processen te vereenvoudigen en data-analyse toe te passen, kunnen we vergunningverlening, toezicht en handhaving sneller, transparanter en klantvriendelijker uitvoeren. Het doel is een robuust, samenhangend VTH-stelsel dat voldoet aan de kwaliteitscriteria van de Wet VTH en klaar is voor toekomstige uitdagingen, met een digitale infrastructuur die snelheid, rechtszekerheid en participatie ondersteunt.

Wat gaan we ervoor doen?

- Digitalisering en uitbreiding van systemen: We gaan Centrix Leefomgeving (CLO) uitbreiden, zodat ook aanvragen Alcoholwet en Bijzondere Wetten via het CLO lopen.
- Monitoring en transparantie: We monitoren en rapporteren van de resultaten van VTH-activiteiten en BOA-inzet in een toegankelijke rapportage voor inwoners en bestuur.
- Flexibele inzet en ontwikkeling personeel: We zetten in op de verdere digitalisering van de toezicht- en handhavingsprocessen;

Ambitie E: Risicogericht en efficiënt toezicht

Om toezicht en handhaving effectiever te maken, verschuiven we naar een risicogerichte aanpak. In plaats van algemene controles, richten we onze capaciteit op prioriteitsgebieden zoals woningbouw, openbare orde en illegale activiteiten. Dit betekent dat we sneller kunnen signaleren, problemen kunnen voorkomen en burgers en bedrijven duidelijkheid bieden over naleving van wet- en regelgeving. Met de uitvoering van de regionale Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (UHS), welke eind 2025 wordt vastgesteld, zorgen we voor uniforme standaarden en samenwerking binnen de provincie Utrecht. Het doel is een efficiënt en doelmatig toezicht- en handhavingsbeleid, dat enerzijds voldoet aan wettelijke verplichtingen en anderzijds de effectiviteit en zichtbaarheid van toezicht vergroot. Door heldere KPI's en jaarlijkse rapportages kunnen we onze prestaties monitoren, bijsturen waar nodig en het vertrouwen van inwoners en ondernemers versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

- We stellen een U&H jaarplan op (Q1 2026)
- We stellen een U&H strategie voor vier jaar op

Ambitie F: Professionalisering en capaciteitsversterking van de taakvelden VTH

Om een robuust VTH-stelsel te kunnen uitvoeren, is een deskundig en goed uitgerust team essentieel. Daarom investeren we in opleidingen, loopbaanontwikkeling en werving van medewerkers op het gebied van VTH en BOA's, inclusief flexibele inzet om capaciteitsschommelingen op te vangen. Door gerichte professionalisering en digitale ondersteuning verbeteren we de kwaliteit en snelheid van werkprocessen. Dit stelt ons in staat om complexe dossiers tijdig en zorgvuldig te behandelen, en te voldoen aan de wettelijke en maatschappelijke eisen. Het doel is dat de organisatie in staat is om zowel de dagelijkse VTH taken als de groeiende en complexe opgaven op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving efficiënt en effectief uit te voeren, zodat veiligheid, naleving en dienstverlening gewaarborgd blijven. Dit sluit aan bij de landelijk vastgestelde kwaliteitscriteria VTH.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren van werkprocessen:** Transparante en verscherpte werkprocessen ontwikkelen, passend bij landelijke vastgestelde kwaliteitsnormen VTH.
- **Flexibele personeelsinzet:** Flexibele en tijdelijke inzet van personeel om capaciteitsschommelingen op te vangen.
- **Personeelsontwikkeling en werving:** Investeren in opleidingen, loopbaanontwikkeling en wervingscampagnes voor medewerkers binnen het werkveld.

Bezuinigingen

x € 1.000

Fysieke Veiligheid	2026	2027	2028	2029
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-4	-4	-4	-4
Totaal bezuinigingsopgave	**-4**	**-4**	**-4**	**-4**

Voor deze bezuiniging zijn geen specifieke maatregelen nodig, aangezien de uitvoering hiervan meeloopt met de overige programmaplannen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Geregistreerde rookmelderdichtheid in woningen gemeente Houten	Website gemeente Houten	77%	78%	80%	82%	84%

1.5.4 Deelprogramma Georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit speelt vaak buiten het zicht, maar heeft grote gevolgen voor de samenleving. Criminelen maken gebruik van legale structuren om hun illegale activiteiten te verbergen. Denk aan drugslabs in loodsen, misbruik van woningen voor prostitutie of malafide bedrijven die zich mengen tussen bonafide ondernemers. Dit tast het vertrouwen in de rechtstaat aan en verstoort de leefbaarheid in wijken en op bedrijventerreinen. De aanpak hiervan vraagt om een lange adem en een stevige samenwerking. We willen inwoners en ondernemers stimuleren signalen te melden, en zorgen dat iedere melding serieus wordt opgepakt. Met een combinatie van voorlichting, bestuurlijke maatregelen en integrale controles zetten we alles op alles om deze vorm van criminaliteit te verstoren en tegen te gaan.

Ambitie A: Meer meldingen en signalen van ondermijnende criminaliteit

We stimuleren inwoners en ondernemers om signalen van ondermijnende criminaliteit te melden. Dit doen we door hen beter te informeren over de signalen én de mogelijkheden om veilig melding te doen. Ons doel is om in 2027 ten minste 20% meer meldingen en signalen te ontvangen ten opzichte van het gemiddelde 2020- 2023, zijnde 20 meldingen. Alle meldingen die we krijgen worden behandeld en waar mogelijk opgevolgd.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Stimuleren van anonieme meldingen:** De campagne ‘Meld misdaad anoniem’ geven we doorlopend aandacht om het aantal meldingen in Houten te vergroten.

- **Betrekken van ondernemers bij signalering:** Ondernemers worden actief gestimuleerd om signalen te melden bij gemeente en/of politie, onder meer tijdens bijeenkomsten van Samen Veilig Ondernemen (SVO).
- **Signalering op bedrijventerreinen**: Op alle bedrijventerreinen zijn in 2025 zogenoemde knock & talks uitgevoerd door de projectleider aanpak ondermijning (gemeente), SVO en politie. Hierbij worden signalen besproken en wordt het belang van het melden onderstreept.

Ambitie B: 100% van de signalen wordt uitgezocht en opgevolgd of afgedaan

Alle binnengekomen signalen worden onderzocht en krijgen een vervolg. We maken hierbij duidelijke afspraken met de politie, hanteren een streng en transparant beleid en zorgen dat onze bestuurlijke instrumenten consequent worden ingezet.

Wat gaan we ervoor doen?

- Prioriteit voor drugsgerelateerde meldingen: Meldingen over drugsdealen, drugslabs of prostitutie hebben prioriteit en worden direct besproken met de politie.
- Handhaving met zero tolerance beleid: Na het aantreffen van drugs op een locatie volgt altijd een bestuurlijke maatregel: een waarschuwing, last onder dwangsom of last onder bestuursdwang (sluiting). Hierbij hanteren wij een zero tolerance beleid.
- Integrale controles op risicolocaties: We voeren minimaal 3 integrale controles op blinde vlekken uit waarbij bedrijventerreinen extra aandacht krijgen.
- Vergroten van alertheid en weerbaarheid: We vergroten de alertheid en bestuurlijke weerbaarheid door trainingen en kennisoverdracht voor medewerkers en partners in de veiligheidsketen.

Ambitie C: Aanpakken van dealplekken in de openbare ruimte

Criminele activiteiten in de openbare ruimte tasten het veiligheidsgevoel van inwoners direct aan. Daarom brengen we mogelijke dealplekken actief in beeld en pakken we deze integraal aan. Deze plekken worden beoordeeld door professionals van de veiligheidsketen (onder andere op basis van meldingen van inwoners).

Wat gaan we ervoor doen?

- **Integraal aanpakken van risicolocaties:** We onderzoeken locaties en pakken deze integraal aan.
- **Betrekken van omwonenden bij onderzoeken:** Betrekken van de omwonenden van de locatie maakt onderdeel uit van het onderzoek

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	M.	16	14	18	25	25

1.5.5 Deelprogramma Digitale veiligheid

De samenleving digitaliseert en steeds vaker regelen inwoners, ondernemers en publieke instellingen hun zaken en diensten online. De onlinewereld biedt veel mogelijkheden en kansen maar er zijn ook risico's. Criminaliteit en overlast verschuiven steeds meer naar het cyberdomein. De aanpak van digitale criminaliteit staat momenteel nog in de kinderschoenen terwijl de (impact van) digitale criminaliteit blijft toenemen. Het maatschappelijk besef hierover is nog beperkt. Cyberweerbaarheid in Houten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij de opsporing en vervolging een taak van de politie en het Openbaar Ministerie is en de preventie meer een taak is voor de gemeente. Dit veiligheidsveld is regionaal als prioriteit vastgesteld.

Ambitie A: Een digitale weerbare samenleving

Samen met de politie, het Openbaar Ministerie en onze lokale en regionale ketenpartners richten we ons op het digitaal weerbaar maken van Houten. We doen dat door ons eigen huis op orde te brengen, meer inzicht in deze vorm van criminaliteit te verkrijgen en door onze ondernemers en inwoners bewuster te maken van de online risico's, zodat slachtoffer- en daderschap kunnen worden voorkomen. Voor 2026 zetten we de activiteiten voort, gebaseerd op het meerjarige uitvoeringsprogramma.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Bewustwording en preventie bij kwetsbare doelgroepen:** We voeren bewustwordingscampagnes gericht op de meest kwetsbare doelgroepen (ouderen, jongeren, MKB)
- **Regionale samenwerking en kennisdeling:** We werken binnen ons district Lekpoort intensief samen met de politie en gemeenten Vijfheerenlanden en Nieuwegein om meer inzicht te krijgen in de problematiek (aard en omvang) én de behoeften van kwetsbare doelgroepen, waarmee we ons handelingsperspectief (voorlichting en aanpak) kunnen vergroten
- **Uitvoering van effectieve interventies:** We geven uitvoering aan de meest veelbelovende interventies uit het districtelijk Uitvoeringsprogramma Digitale Veiligheid 2024-2026

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Output indicatoren						
Aantal meldingen Cybercrime	Politie	59	29	31	50	50
Aantal meldingen gedigitaliseerde criminaliteit	Politie	X	188	208	250	250

1.6 Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie

De algemene dekkingsmiddelen vormen de inkomstenbronnen van de gemeente die niet aan een specifiek beleidsdoel of taakveld zijn gekoppeld. Zij geven de gemeenteraad de ruimte om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing of specifieke uitkeringen van het Rijk, waarbij de besteding vooraf is vastgelegd.

In dit programmaplan worden de omvang en samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Daarnaast wordt ingegaan op de financieringsfunctie, de opbrengsten uit lokale belastingen en de dividendontvangsten. Ook de vennootschapsbelasting en de verplicht afzonderlijke presentatie van de overhead komen in dit hoofdstuk aan bod.

Financiën

x € 1.000

Begroting			2026	2027	2028	2029
Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.505	90.107	87.602	86.278	83.520	83.348
Lokale heffingen	757	18.540	17.783	17.914	18.046	18.177
Overhead	22.132	806	-21.326	-20.977	-20.572	-20.166
Overige baten en lasten	888	736	-152	-628	-628	-628
Saldo financieringsfunctie	48	-10	-58	36	93	-206
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	-	-28	-28	-28	-28
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Mutaties reserves	-750	2.978	3.728	2.541	-	-
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**25.609**	**113.157**	**87.547**	**85.135**	**80.431**	**80.497**

Het gemeentefonds

De grootste bron van algemene inkomsten is het gemeentefonds. Hieruit ontvangen alle gemeenten middelen van het Rijk, verdeeld op basis van objectieve maatstaven zoals het aantal inwoners en de omvang van het buitengebied. Voor Houten is de meicirculaire 2025 bepalend geweest. Deze circulaire gaf duidelijkheid over de omvang van de algemene uitkering en de taakmutaties die van toepassing zijn. Met deze begroting worden de effecten nu daadwerkelijk verwerkt.

De uitkomst van de meicirculaire pakt voor Houten gunstig uit. De algemene uitkering stijgt in de komende jaren, wat leidt tot een verbetering van het begrotingssaldo. Het gaat om de volgende bedragen:

- 2025: € 1,4 miljoen positief
- 2026: € 3,4 miljoen positief
- 2027: € 2,7 miljoen positief
- 2028: € 0,9 miljoen positief
- 2029: € 1,1 miljoen positief

Het positieve effect voor 2025 wordt verwerkt in de tweede bestuursrapportage. De effecten voor de jaren daarna zijn in deze begroting opgenomen.

Lokale heffingen

Ook de lokale belastingen maken deel uit van de algemene dekkingsmiddelen. Voor Houten zijn dit de onroerendezaakbelasting (OZB) en de precariobelasting. Deze inkomsten zijn niet aan een specifiek doel verbonden en kunnen dus breed worden ingezet. In paragraaf lokale heffingen wordt uitgebreider ingegaan op de tarieven, de belastingdruk en de ontwikkeling in de komende jaren.

Overhead

Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen van Houten adequaat en efficiënt te realiseren. Conform het BBV wordt overhead afzonderlijk gepresenteerd. Vanaf 2026 wordt het overheadpercentage berekend als het aandeel van overheadkosten ten opzichte van directe salariskosten, in lijn met de BBV-notitie Overhead (2024). Het percentage stijgt daardoor van 44% (2025) naar 88% (2026). Deze stijging is het gevolg van een gewijzigde berekeningsmethode en een geactualiseerde toerekening van formatie, en betekent niet dat de overhead in euro's is verdubbeld.

x € 1.000

			Begroting 2026	2027	2028	2029
Overhead	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Advies en Ondersteuning	14		14	14	14	14
Concerncontrol	19		19	19	19	19
Dienstverlening	193	-3	190	227	217	217
Directie	160		160	83	58	58
Financiën & Inkoop	14.495	-5	14.490	14.181	13.880	13.826
Griffie						
Groenbeheer, afvalbeheer, buitendienst	36		36	36	36	36
Informatie	3.206	-509	2.698	2.767	2.692	2.666
Infrabeheer	60		60	60	60	60
Personeel & Organisatie + Managementondersteuning	1.481	-1	1.481	1.416	1.428	1.428
Ruimtelijke Ontwikkeling	305		305	305	305	5
Samenleving	26		26	26	26	26
Strategie en Programma's	1		1	1	1	1
Vastgoed en Interne Dienstverlening	2.029	-289	1.740	1.734	1.728	1.702
Vergunningverlening Toezicht en Handhaving	108		108	108	108	108
Totaal overhead	**22.132**	**- 806**	**21.326**	**20.977**	**20.572**	**20.166**

Overige baten en lasten

Deze post omvat diverse correcties en bijstellingen die niet direct aan een specifiek programma kunnen worden toegerekend, zoals effecten van cao-afspraken, prijsindexeringen en andere algemene bijstellingen.

Financieringsfunctie

Naast het gemeentefonds speelt de financieringsfunctie een rol. Gemeenten moeten investeringen doen in bijvoorbeeld scholen, sportaccommodaties of infrastructuur. Niet alle geplande investeringen worden meteen uitgevoerd, waardoor ook de bijbehorende rente- en afschrijvingslasten vaak later tot uitgaven leiden. Dit zorgt soms voor financiële ruimte.

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig voor zover een onderneming wordt gedreven in fiscale zin. Veel gemeenten bieden reclame-exploitanten de mogelijkheid om reclame-uitingen aan te brengen op eigendommen van de gemeente. Commerciële partijen exploiteren de advertentieruimte, waarvoor gemeenten inkomsten ontvangen. Zo ook

Houten. Hierbij wordt reclame-exploitanten een exclusief gebruiksrecht gegeven op eigendommen van de gemeente, zoals grond of lichtmasten. Hier kunnen dan reclameobjecten, zoals lichtbakken en abri's, worden aangebracht.

De Belastingdienst neemt het standpunt in dat dit een voor de VPB belaste activiteit is. Veel gemeenten nemen het standpunt in dat sprake is van normaal vermogensbeheer. Inmiddels zijn de aangiften 2016 tot en met 2024 door onze fiscalist ingediend.

Transformatie- en bezuinigingsopgave

Onder Algemene Middelen zijn diverse transformatie- en bezuinigingsopgaven geformuleerd. In de navolgende paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
F.5 Aanpassen werkwijze indexering	-750	-750	-750	-750
Lokale heffingen				
F.1 Verhogen OZB	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
Overhead (Paragraaf Bedrijfsvoering)				
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-5	-5	-5	-5
R.10 Stoppen inkoop onderhoud interieurbeplanting gemeentehuis en werf	-12	-12	-12	-12
B.2 Aanbesteden opstal verzekeringen	-100	-100	-100	-100
B.3 Stopzetten cyber security verzekering + investeren in preventie	-45	-45	-45	-45
B.4 Sturing op ICT-middelen centraliseren	-	-	-50	-50
B.5 Versoberen cateringvoorzieningen	-150	-150	-150	-150
Overige baten en lasten				
B.1 Verbeteren inkoop- en contractmanagement	30	-60	-140	-190
F.3 Verhogen investeringsgrens	-60	-60	-60	-60
F.4 Restwaardebeleid	PM	PM	PM	PM
Saldo financieringsfunctie				
F.2 Scherper begroten rentelasten	35	-83	-201	-98
	-3.357	-3.565	-3.813	-3.564

2. Paragrafen

In deze programmabegroting vindt u verschillende paragrafen die laten zien hoe de gemeente Houten haar werk organiseert en haar financiën beheert. Ze geven inzicht in de keuzes die de gemeente maakt, hoe middelen worden ingezet en wat dit betekent voor inwoners en lokale organisaties.

De paragrafen bieden in één oogopslag een overzicht van de belangrijkste financiële en beleidsmatige onderwerpen. Zo wordt duidelijk welke plannen er zijn, welke effecten deze hebben en hoe de gemeente haar doelen wil realiseren. Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillende paragrafen, zodat u snel inzicht krijgt in de inhoud en het doel van elk onderdeel.

Bedrijfsvoering
Hier wordt uitgelegd hoe de gemeente haar organisatie bestuurt en beheert, en hoe ze ervoor zorgt dat beleid goed wordt uitgevoerd.

Lokale heffingen
Deze paragraaf laat zien welke belastingen en heffingen de gemeente hanteert, bijvoorbeeld voor afval, riool of onroerend goed, en welke keuzes daarover zijn gemaakt.

Grondbeleid
Hier wordt het beleid rond gemeentelijke grondzaken uitgelegd, zoals aankoop, verkoop en ontwikkeling van grond.

Onderhoud kapitaalgoederen
Beschrijft de staat en kosten van belangrijke gemeentelijke voorzieningen, zoals wegen, gebouwen en speelplekken.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Geeft inzicht in de financiële risico's voor de gemeente en hoe deze worden opgevangen.

Financiering
Hier wordt uitgelegd hoe de gemeente haar geld beheert, bijvoorbeeld leningen, rente en kasbeheer.

Verbonden partijen en U10
Toont welke samenwerkingen en deelnemingen de gemeente heeft met andere organisaties en partijen, en wat de financiële gevolgen daarvan zijn.

Subsidies
Deze paragraaf geeft een overzicht van de subsidies die de gemeente verstrekt en waarvoor deze bedoeld zijn.

Wet open overheid (Woo)
Hier wordt aangegeven hoe de gemeente zorgt voor openbaarheid en transparantie, zoals de wet dat voorschrijft.

2.1 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering bedoelen we de processen die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. In deze paragraaf informeren wij de raad over de belangrijkste thema's geselecteerd en beschrijven we achtereenvolgens wat onze ambities zijn en wat we daarvoor gaan doen.

Ambitie voor de bedrijfsvoering

We staan als gemeente voor twee grote uitdagingen: de financiële ruimte is zeer beperkt en de capaciteit binnen onze organisatie staat onder druk. De krapte op de arbeidsmarkt speelt hierin een grote rol. Deze uitdagingen maken dat we in vanaf 2026 fors bezuinigen én dat we fundamenteel anders moeten gaan werken. We zetten daarbij in op samenwerking met de samenleving, woningbouw als topprioriteit en een noodzakelijke organisatieontwikkeling. De organisatieontwikkeling zal leiden tot een toekomstbestendige organisatie. Dit is essentieel om onze ambities op een verantwoorde wijze te kunnen blijven realiseren.

De gemeente Houten streeft naar een toekomstbestendige organisatie die effectief inspeelt op de behoeften van het bestuur en de Houtense inwoners en organisaties. Dit vereist wendbaarheid, een gezonde stevigheid en een gemeentelijke organisatie die goed samenwerkt en zowel intern als extern zichtbaar en dienstbaar is. Een organisatie waar medewerkers iedere dag met trots en zelfbewustzijn samenwerken aan een mooier Houten. Dit alles in een goed evenwicht tussen beschikbare menskracht en (schaarse) financiën middelen.

Dat is een ambitieus voornemen en om dit te realiseren is een stevige stap voorwaarts noodzakelijk. De ontwikkelingen van de laatste tijd in onze organisatie, maar ook in de wereld om ons heen, maken dit duidelijk. De aanbevelingen vanuit het integriteitsonderzoek, de opmerkingen van de ARC en de accountant, en de analyse door onze nieuwe directie onderstrepen dit. Er is werk aan de winkel!

We werken via verschillende, met elkaar samenhangende sporen aan de ontwikkeling van de organisatie. Onderstaande schema is een visuele weergave van de samenhangende sporen van ontwikkeling waar we ons de komende tijd op richten. In het vervolg van deze paragraaf wordt beschreven hoe vanuit de verschillende disciplines binnen Bedrijfsvoering aan de organisatieontwikkeling wordt bijgedragen.

2.1.1 Personeel

We zorgen ervoor dat de gemeente Houten een aantrekkelijke en toekomstbestendige organisatie is waar medewerkers trots op zijn. Wij bieden als goede werkgever een veilige werkomgeving waarin onze (toekomstige) medewerkers kunnen bouwen aan vakmanschap en hun eigen én de Houtense toekomst. En waar het nemen van verantwoordelijkheid en het inbrengen van een gezonde dosis lef worden gewaardeerd en medewerkers worden uitgedaagd om op een eigenzinnige manier hun werk te doen. We streven naar een warme en inclusieve cultuur vol energie, waar medewerkers het heel normaal vinden dat zij de ruimte krijgen en nemen voor ontwikkeling.

Ambitie A: Houten is een aantrekkelijke werkgever

Medewerkers willen graag werken voor onze organisatie, vanwege aantrekkelijk werk en goede arbeidsvoorwaarden, waarbij sprake is van een gezonde balans in de personeelsopbouw. We zorgen ervoor dat de gemeente Houten een organisatie is waar medewerkers trots op zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Moderne en krachtige arbeidsmarktbenadering:** We werken via een meer krachtige en moderne arbeidsmarktbenadering aan onze zichtbaarheid als aantrekkelijk werkgever op de arbeidsmarkt. Dit doen we door de al ingeslagen weg te verbeteren en te versterken. Door het delen van video- en beeldmateriaal via onze eigen werken-bij-website en andere (social media) kanalen, laten we steeds meer en actiever zien wat het werken bij de gemeente Houten inhoudt en leuk maakt. Dit is van groot belang met het oog op een krappe arbeidsmarkt en ook in het licht van de voorziene hoge uitstroom in de komende jaren als gevolg van medewerkers die de AOW-leeftijd bereiken. Om hier goed op te kunnen anticiperen werken we aan betere personeelsplanning en faciliteren een warme overdracht van kennis en ervaring, vooruitlopend op (vroeg)pensionering.
- **Doorontwikkeling arbeidsvoorwaarden:** In 2026 zoeken we wederom naar mogelijkheden om tot verbeteringen te komen in onze arbeidsvoorwaarden, zoals we afgelopen jaar bijvoorbeeld de leasefiets en het vitaliteitsbudget hebben geïntroduceerd.
- **Inzetten op loopbaanperspectieven:** We zetten in op het bieden van loopbaanperspectieven, zowel voor onze huidige werknemers als potentiële nieuwe werknemers. In 2026 nemen we deel aan het regionale traineeprogramma met zes trainees. We streven ernaar om hen na twee jaar duurzaam in te laten stromen in de organisatie. Zo zijn we in staat om ook jonge werkzoekenden aan ons te binden.
- **Transformatie opgave "Toekomstbestendige organisatie"/motie 041-2025, Strategisch HRM-kader & organisatieontwikkeling**: conform afspraak praten we de raad geregeld bij over hoe wij werken aan organisatie- en personeelsontwikkeling. De raad krijgt deze informatie ter beeldvorming.
- **Voor Motie 027-2025 "Verlaging apparaatskosten en verschuiving van middelen"** wordt de komende periode zorgvuldig onderzocht op organisatiegevolgen, uitvoeringsrisico's en structurele dekking, zodat hierover een integraal en onderbouwd voorstel kan worden gedaan bij de voorbereiding van de perspectiefnota 2027.

Ambitie B: Een Vitale en veilige werkomgeving

We werken aan een organisatie waar medewerkers gezond aan het werk kunnen zijn en blijven en waar normen en waarden worden gehanteerd die bijdragen aan een veilige werkomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Preventieve ondersteuning:** We ondersteunen medewerkers preventief, zodat zij gezond aan het werk kunnen zijn (fit for the job, fysiek en mentaal in balans, goede werk-privébalans). Het plan van aanpak, dat is opgesteld naar aanleiding van de onlangs uitgevoerde risico-inventarisatie & -evaluatie, geeft hierbij handvatten voor verbetering en doorontwikkeling. Zo gaan we preventief medisch onderzoek (PMO) aanbieden aan medewerkers, met aansluitend een adviesgesprek waarin eventuele gezondheidsrisico's worden besproken. Ook vergroten we de kennis van medewerkers over vitaliteit, via workshops en informatieve filmpjes. En elke medewerker kan meer regie nemen over zijn/haar eigen vitaliteit met behulp van de, in samenwerking met 365VitaalWerken, ontwikkelde tool Jouw Vitaliteitskaart.

- **Versterken veilige werkomgeving**: De veilige werkomgeving versterken we onder meer door, naast een externe vertrouwenspersoon, ook drie interne vertrouwenspersonen aan te stellen. Daarnaast verzorgen we trainingen, die helpen de feedback- en aanspreekcultuur te verbeteren.
- **Passende en vlotte re-integratie bij ziekteverzuim:** Samen met onze arbodienst zetten we gerichte en effectieve acties in gang om bij ziekteverzuim een medewerker zo snel als mogelijk weer in het arbeidsproces te kunnen laten meedoen.

Ambitie C: Talenten benutten en eigenaarschap stimuleren

We bouwen aan een organisatie waar het nemen van verantwoordelijkheid en het inbrengen van een gezonde dosis lef worden gewaardeerd en medewerkers worden uitgedaagd om op een eigenzinnige manier hun werk te doen. Binnen gemeente Houten kunnen medewerkers hun kennis, vaardigheden en talenten optimaal (blijven) benutten en ontwikkelen;

Wat gaan we ervoor doen?

- **Investeren in training en opleiding**: We hebben een breed aanbod aan trainings- en opleidingsfaciliteiten (in- en extern), waardoor medewerkers in staat worden gesteld om te werken aan (persoonlijke) ontwikkeling, vakbekwaamheid en competenties. We geven in 2026 een impuls aan de leiderschapsontwikkeling en ook aan thema's zoals politieke sensitiviteit en participatieve beleidsadvisering.
- **Vergroten zelf organiserend vermogen:** Met behulp van de inzet van teamcoaches vergroten we het zelf organiserend vermogen van de kleinere herkenbare teams en wordt er gewerkt aan het creëren van de randvoorwaarden voor een veilige en productieve werkomgeving. Een plek waar mensen zich thuis voelen, initiatief nemen en eigenaarschap pakken.

Ambitie D: Een Inclusieve organisatie

We streven naar een warme en inclusieve cultuur vol energie, waar medewerkers het heel normaal vinden dat zij de ruimte krijgen en nemen voor ontwikkeling. Onze ambitie is het creëren van een organisatie waar iedereen welkom is.

Wat gaan we ervoor doen?

- **We organiseren een volwaardige arbeidsplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt**: We zijn een inclusieve werkgever en organisatie, waarbij ook aandacht is voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven, door deze doelgroep in ons gemeentehuis, of de bij ons betrokken contractpartner, via een arbeidscontract een volwaardige arbeidsplek te geven.

2.1.2 Informatievoorziening, informatiebeveiliging en gegevensbescherming

Ambitie A: We werken uniform en professioneel

Een goed functionerende en toekomstbestendige informatievoorziening vraagt om duidelijke afspraken, heldere rollen en een integrale aanpak. Alleen wanneer we uniform en professioneel werken, kunnen we de informatievoorziening écht in de grip krijgen. Dit betekent dat we onze processen en systemen vanuit één samenhangend perspectief organiseren en beheren. Zo zorgen we voor transparantie in verantwoordelijkheden, betere samenwerking tussen teams en eenduidige sturing op middelen en investeringen. Door te werken met een gezamenlijke enterprise-architectuur, het versterken van functioneel beheer en het professionaliseren van incident-, change- en contractmanagement, bouwen we aan een stabiele basis.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren rolduidelijkheid en integrale dienstverlening:** We zorgen voor duidelijk gedefinieerde dienstverlening vanuit team Informatie waarbij we zoveel mogelijk kiezen voor een integrale benadering. Dit betekent dat duidelijker wordt waar Informatie voor verantwoordelijk is en hoe wij binnen het team en met de andere teams effectief samenwerken. Daarnaast brengen we alle budgetten en investeringsbeslissingen op het gebied van informatievoorziening samen.
- **We werken volledig met Enterprise architectuur:** In 2026 zijn alle stakeholders getraind, stapsgewijs wordt het hele applicatielandschap in beeld gebracht en gerationaliseerd en we zorgen dat de gehele informatievoorziening integraal wordt benaderd. Dit betekent dat altijd wordt geredeneerd vanuit de te leveren producten/diensten, de daarvoor benodigde processen en de informatievoorziening en applicaties die daar dan weer in hun onderlinge samenhang voor nodig zijn. Op deze manier wordt procesmatig werken structureel geborgd.
- **Professionaliseren functioneel beheer:** Het functioneel beheer binnen de gehele organisatie wordt geprofessionaliseerd. Dat is ook nodig om het werken met Enterprise architectuur te laten slagen.
- **Professionaliseren incident-, change- en contractmanagement:** Het incident-, change- en contractmanagement is in de basis opgezet. In 2026 wordt dit geprofessionaliseerd. Datzelfde geldt voor de helpdesk. Dit betekent dat opgezette werkprocessen worden herijkt aan de praktijk, contractmanagement wordt ingeregeld en de bereikbaarheid van de helpdesk wordt verbeterd.
- **Het Informatie en archiefbeheer wordt verder op orde gebracht:** Hier zijn al veel stappen in gezet en we komen steeds beter in control. Het project rondom de vervanging van het zaaksysteem en netwerkschijven draagt verder bij aan het in control komen. Ook wordt het informatiebeheer breed bekeken, met speciale aandacht voor recordmanagement functionaliteit in alle relevante applicaties.

Ambitie B: We blijven voldoen aan alle relevante privacy en security wetgeving

De bescherming van persoonsgegevens en de beveiliging van informatie zijn kerntaken voor een betrouwbare overheid. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn en dat de gemeente zorgvuldig omgaat met privacy en informatieveiligheid. Tegelijkertijd neemt de complexiteit en dynamiek van wetgeving en dreigingen toe: nieuwe Europese regels zoals de Cyberbeveiligingswet (CBW) vragen om structurele aandacht, en digitale dreigingen worden steeds geavanceerder. Onze ambitie is niet alleen om te voldoen aan alle wettelijke vereisten, maar ook om de lat hoger te leggen door te streven naar een veilige en toekomstbestendige informatievoorziening. Dit doen we door beleid en praktijk voortdurend te verbinden, risico's integraal in beeld te brengen en waar nodig snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering van privacy- en informatiebeveiligingsbeleid:** We voeren ons privacy- en informatiebeveiligingsbeleid uit, om te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving (bijvoorbeeld privacywet AVG) en zorgen ervoor dat het beleid gereed is voor de nieuwe cyberbeveiligingswet (CBW).
- **Implementeren GRC – tool:** We gaan organisatie breed al onze risico's in kaart brengen en monitoren in een zogenaamde GRC (Governance, Risc and Compliance) tool.
- **Investeren in preventie: D**e cyber security verzekering wordt opgezegd aangezien dat overlapt met de verzekering die onze ICT dienstverlener al heeft. Wel zal geïnvesteerd worden in extra preventieve maatregelen op het vlak van cyber security, zoals het opvoeren van het aantal beveiligingstesten en het inregelen van emergency response bij incidenten.

Ambitie C: We verbeteren onze informatievoorziening

Naast het op orde brengen van de basis, zetten we stappen om de informatievoorziening daadwerkelijk te verbeteren en te vernieuwen. Daarmee versterken we niet alleen de interne bedrijfsvoering, maar ook de dienstverlening aan inwoners en partners. De komende jaren willen we de organisatie nadrukkelijker ondersteunen met betrouwbare stuurinformatie, digitale innovaties en gebruiksvriendelijke systemen. Dit sluit naadloos aan op onze bredere organisatieontwikkeling en het programma *Voor Elkaar!* Innovatie speelt hierin een sleutelrol: door slim gebruik te maken van technologieën als data-analyse, dashboards en – waar verantwoord – kunstmatige intelligentie, vergroten we de mogelijkheden om maatschappelijke opgaven effectiever aan te pakken. Tegelijk zorgen we dat nieuwe systemen en platforms bijdragen aan gebruiksgemak en samenwerking, zodat medewerkers optimaal worden ondersteund in hun werk.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Datagedreven werken verder brengen:** Op steeds meer plekken worden gerichte informatieproducten gemaakt op basis van betrouwbare informatie. Initieel ligt daarbij de nadruk op de opzet van dashboards om goede stuurinformatie te krijgen en het gebruik van digital twinning.
- **Innovatie aanjagen:** Dit doen we via een aantal innovatie trajecten. We kijken daarbij ook nadrukkelijk naar AI, mits dat past binnen ons privacy en securitybeleid.
- **Opzetten vernieuwingsportfolio:** We zetten een vernieuwingsportfolio op op basis van het Strategisch Informatie Transitieplan.
- Verbeteren gebruiksvriendelijkheid van de informatievoorziening. De vervangingen van de zaak- en HR-systemen in 2025 en 2026 dragen hier al veel aan bij, alsmede de brede implementatie van het samenwerkingsplatform.

2.1.3 Financiën

Ambitie A: Verbeteren P&C producten

Vanuit motie 68 werken we in stappen toe naar begrijpelijke, inhoudelijk sterke, volledig digitale, compacte, visueel aantrekkelijke en goed doorzoekbare producten in de planning en control cyclus. In 2025 zijn al diverse stappen gezet, waar we op voortborduren in 2026.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Jaarstukken 2025:** In 2025 hebben we diverse verbeterslagen doorgevoerd op de programmabegroting 2026, zoals een begrotingsopzet die meer richting geeft, transparanter is en sterker stuurt op maatschappelijke effecten. Dezelfde verbeterstappen willen we in de jaarstukken 2025 gaan doorvoeren. Ook willen we verbeteringen in het proces aanbrengen aan de hand van de ervaringen bij het proces voor de jaarstukken 2024.
- **Jaarplanning P&C cyclus 2026:** We stellen een jaarplanning op waarin op een duidelijke en eenvoudige wijze wordt weergegeven wanneer welk P&C product ambtelijk opgeleverd en bestuurlijk behandeld zal worden. Hiermee creëren we structuur en duidelijkheid voor alle betrokkenen.

Ambitie B: Grip op maatschappelijke effecten en (financiële) resultaten

In 2025 zijn stappen gezet in het verbeteren van het inzicht in en sturing op de maatschappelijke effecten en de (financiële) resultaten van ons beleid. In 2026 bouwen we op deze beweging voort, zodat betere sturing mogelijk is op de niveaus van raad, college, directie en management. Ook versterken we de financiële functie in de organisatie, via “Voor elkaar!” en als onderdeel van de organisatieontwikkeling.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Versterken financiële functie:** In 2026 zetten we in op het verstevigen van rolduidelijkheid en rolvastheid binnen team financiën en tussen team financiën en de lijnorganisatie. Op die manier leggen we de verantwoordelijkheid waar die hoort en kunnen we beter en efficiënter samenwerken. We gaan bijvoorbeeld aan de slag met procesverbeteringen en –beschrijvingen.
- **Stuurinformatie ontwikkelen:** In 2025 hebben we geïnvesteerd in verbeterde stuurinformatie voor college en raad, via onder andere de bestuursrapportages. In 2026 ontwikkelen we stuurinformatie op het niveau van budgethouder tot directie, ten behoeve van verbeterde monitoring en sturing.
- **Gesprekscyclus:** We faciliteren een ambtelijke gesprekscyclus tussen directie en management, en tussen budgethouders en financiën. Op deze manier krijgen we eerder en scherper in beeld welke beleidsinhoudelijke en financiële ontwikkelingen er gedurende het jaar ontstaan en kan hierop gestuurd worden.
- **Investeringsplanning (transformatie opgave “aangescherpt financieel meerjarig perspectief”:** Een volledig financieel beeld ontstaat pas als we goed weten wat de investeringsbehoefte van de gemeente Houten is. Dat geldt vooral voor de lange termijn. Daarom gaan we inzichtelijk maken welke investeringen we op de lange termijn verwachten, maar ook wanneer deze investeringen starten, hoe we deze willen financieren en wanneer ze worden uitgevoerd. Het doel is om de investeringsplanning in het voorjaar 2026 gereed te hebben.

Ambitie C: Actueel en gedragen financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op het borgen van de financiële continuïteit door heldere randvoorwaarden en transparant zijn in het financieel handelen. Het financieel beleid van de gemeente Houten zoals dat tot nu toe wordt toegepast, is soms inconsistent, is niet (altijd meer) conform de geldende wet- en regelgeving, en niet altijd voldoende bekend bij raad, college en binnen de organisatie. De ambitie is het hervormen en samenstellen van gedegen en integraal financieel beleid, dat bekend is bij en gedragen wordt door raad, college en de ambtelijke organisatie

Wat gaan we ervoor doen?

- **Herijking financiële verordening:** De financiële verordening wordt herijkt en vertaald naar een samenhangend financieel beleid. Dit beleid vormt de kapstok voor alle financiële kaders en sturing binnen de organisatie.

- **Actualisatie financiële nota's:** De financiële verordening dient hierbij als kapstok. Ten behoeve van de implementatie van de vastgestelde bezuinigingen worden in eerste instantie de nota Reserves & Voorzieningen en de nota Investeren, Waarderen, Activeren geactualiseerd. Naar verwachting worden deze nota's in Q1 van 2026 aan de raad voorgelegd.
- **Informeren en borgen:** We leggen het (gewijzigde) financiële beleid uit aan de verschillende niveaus van raad, college ne organisatie. We sluiten daarbij zo veel als mogelijk aan bij bestaande overleg- en bespreekmomenten.

2.1.4 Concern control

Ambitie A: Een professionele visie op concerncontrol

De visie op concerncontrol bestaat uit tien principes. Deze geven invulling aan de rol, werkwijze en verantwoordelijkheden van concerncontrol binnen de gemeente. Dit biedt een raamwerk voor governance, risicomanagement en compliance, met als doel een transparante, doelmatige en toekomstbestendige organisatie te onderhouden en te ondersteunen. Daarbij gaan we uit van samenwerking op basis van vertrouwen met alle geledingen van de organisatie.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Werken volgens het vernieuwde drielijnenmodel voor de publieke sector**: We maken gebruik van de doorontwikkeling van het drielijnenmodel voor de publieke sector. Met dit nieuwe model wordt de omslag gemaakt van risicobeheer naar goed bestuur, gericht op het creëren van maatschappelijke waarde. Op basis van het nieuwe model onderkennen we naast de bestaande drie lijnen ook een vierde lijn (externe audits) en een vijfde lijn (toezichthouders). Op basis van dit model maken we rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot control helder, leggen dit vast en handelen hiernaar in de (bestuurlijke) besluitvorming, de uitvoering van (dagelijkse) activiteiten en het (periodiek) verantwoorden over het behaalde resultaten. Hiervoor organiseren we gesprekken, workshops met alle relevante geledingen uit de organisatie om kennis te delen en afspraken te maken en te monitoren op naleving. Een belangrijk onderdeel hierin is professionalisering van het risicomanagement door managers aan te spreken op kansen/risico's in de weg naar het behalen van geplande doelen, het (structureel) vastleggen hiervan en verantwoording hierover.
- **Toezicht op interne beheersing:** De rol van concerncontrol omvat het toezichthouden op de interne beheersing, waaronder de kaderstelling, planning- en controlcyclus en gerelateerde producten en risicomanagement. Jaarlijks maken we een (integraal) controleplan. Komende jaar richten we ons op de verbetering van de kwaliteit van planning- en controlproducten en de (interne) verantwoording hierover. We verbreden de focus verder naar de gemeente brede bedrijfsvoering en specifiek projecten in het ruimtelijke domein. Tweejaarlijks informeren we de teams, directie, college en de raad over de uitkomst en doen we aanbevelingen voor verbetering. Daarbij betrekken we eveneens de uitkomst en bevindingen en aanbevelingen van de externe accountant.
- **Toepassen van de applicatie 'Governance, Risk & Compliance':** Concerncontrol zet deze tool gefaseerd in om de interne beheersing te monitoren en sluit hiermee aan bij het gebruik door team INFO (in het kader van informatieveiligheid). Daarmee brengen we organisatie breed al onze risico's in kaart en komen tot een integrale monitoring en rapportage over 'Governance, Risk & Compliance'.

Aan de lopband geld verdienen. Maak er werk van.
Elke shift, lachspiere trainen. Maak er werk van.

2.1.5 Inkoop

Ambitie A: Recht- en doelmatig blijven inkopen in tijden van personele en materiële schaarste

De gemeente Houten koopt jaarlijks voor ca. € 40 miljoen een breed scala aan werken, diensten en leveringen in. De gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt alsook de tekorten aan materialen (in sommige markten) zijn bij de aanbestedingen duidelijk merkbaar. Onze ambitie is ondanks deze schaarste zowel recht- als doelmatig te blijven inkopen en daarbij oog te blijven houden voor lokale aanbieders en maatschappelijke doelstellingen, zoals duurzaamheid, de global goals en SROI (social return on investment). Belangrijk hierbij is tevens dat de afgesloten contracten vervolgens goed worden uitgenut.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Inzet aan de voorkant van inkoopprocessen versterken:** De focus komt te liggen op marktonderzoek/marktverkenning vooraf, zodat we gebruik kunnen maken van de potentie van de markt voor de inkoopbehoefte die we hebben. De innovaties uit de markt kunnen namelijk tot betere resultaten leiden. Ook houden we rekening met welke contractduur het beste aansluit bij de inkoop.
- **Contractmanagement invoeren:** Zoals in de perspectiefnota 2026 beschreven, investeren we in een contractmanager. Op deze manier geven we invulling aan bezuiniging B.1 “verbeteren inkoop- en contractmanagement”. Door de inzet van een contractmanager gaan we de prestaties van leveranciers beheersen en verbeteren in termen van kwaliteit, tijd en kosten.
- **Leveranciersmanagement:** We gaan inzetten op het opbouwen van relaties met aanbieders, waar dit kan binnen de regels van de aanbestedingswetgeving.
- **Optimaliseren uitnutting contracten:** We nutten onze contracten optimaal uit en we monitoren de gemaakte afspraken.

2.1.6 Huisvesting en facilitaire zaken

Ambitie A: Efficiënte en toekomstbestendige huisvesting waarbij een goede serviceverlening aan onze inwoners centraal staat

We blijven investeren in onze huisvesting, om het gebouw en de installaties voldoende ondersteunend te laten zijn aan de activiteiten in gemeentehuis en om te zorgen voor een gezond binnenklimaat. Op deze manier kunnen inwoners, ondernemers en ambtenaren prettig verblijven of werken in het gemeentehuis.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren huidige huisvesting ambtenaren:** Afgelopen jaren is onderzocht wat we kunnen doen om de huisvesting te verbeteren. Het is ons duidelijk geworden dat we niet ontkomen aan investeringen in het huidige pand en de inrichting. In 2026 zullen we noodzakelijk onderhoud uitvoeren en de noodzakelijke ingrepen doen in de inrichting zodat het werkconcept helpend en ondersteunend blijft.
- **Onderzoeken nieuwe huisvesting ambtenaren en maatschappelijke partners Huis van Houten:** Als onderdeel van de CMK-visie worden verschillende scenario's uitgewerkt voor gemeentelijke huisvesting en de huisvesting van de maatschappelijke partners in het Huis van Houten. De startnotitie hiervan eind 2025 aan de raad aangeboden. De verdere uitwerking van de plannen vindt in 2026 en de jaren daarna plaats.
- **Aanstellen verduurzamingsmanager:** Per 1 januari 2026 wordt een verduurzamingsmanager aangesteld. De verduurzamingsmanager gaat een plan schrijven en uitvoeren voor de periode tot aan 2030 waarmee we een CO2-reductie willen behalen van minimaal 55%. Deze verduurzamingsmanager zal steeds per pand een businesscase voor de verduurzaming aan de raad voorleggen. Afhankelijk van de voortvarendheid waarmee deze vacature ingevuld verwachten wij eind 2026, begin 2027 de eerste voorstellen aan de raad te kunnen voorleggen.
- **Aanbesteden opstalverzekering voor alle panden:** we gaan aan de slag met de bezuinigingsopgave B2 aanbesteden opstalverzekeringen. Het huidig contract loopt tot 31-12-2025
- **R10 Stoppen inkoop onderhoud interieurbeplanting gemeentehuis en werf:** Hiervoor beëindigen we het contract per 1 januari 2026.

Ambitie B: Optimale ondersteuning van onze burgers, raadsleden, medewerkers en andere bezoekers

Het gaat hierbij om de optimale inzet van bijvoorbeeld schoonmaak, werkplekmeubilair, vergaderservice, mobiliteit en vervoer, reprodienst en de inzet van bodes.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Aanbesteden catering:** Door de aanzienlijke bezuiniging per 2026 op het bedrijfsrestaurant en de inzet van de catering zijn nieuwe afspraken nodig. De catering in het gemeentehuis wordt daarom in 2026 opnieuw aanbesteed. We versoberen de interne dienstverlening voor organisatie, college en raad op dit gebied aanzienlijk en houden rekening met weerstand bij de gebruikers.
- **Doorlopende verbetering serviceverlening:** We zetten ons in om het huidige serviceniveau van de overige dienstverlening aan te handhaven.

2.1.7 Juridische zaken

Ambitie A: Houten is een inwonersgerichte en betrouwbare overheid

Dat betekent dat we de juridische kwaliteit van onze dienstverlening bewaken en bevorderen en dat we als gemeente rechtmatig, behoorlijk maar ook rechtvaardig handelen en besluiten nemen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Investeren in zorgvuldige, laagdrempelige en tijdige behandeling van bezwaren, klachten, aansprakelijkstellingen en woo-verzoeken:** Dit doen we onder andere door te leren van voorkomende casussen. Bijvoorbeeld in de gevallen dat een bezwaar gegrond is. Dit vraagt namelijk doorgaans om een zorgvuldigere motivatie. Ook willen we bij klachten snel in contact komen met de inwoner, om te kijken wat we anders hadden kunnen doen om de ontevredenheid weg te nemen. Daarnaast brengen we jaarlijks verslag uit over de ingediende bezwaren en klachten en voeren we intern het gesprek hierover. Tot slot, handelen we het netjes en tijdig af wanneer we als gemeente aansprakelijk worden gesteld.
  NB: Voor de afhandeling van Woo-verzoeken verwijzen we naar de paragraaf Wet Open Overheid
- **Versterken van de juridische functie zodat besluiten en handelingen rechtmatig en zorgvuldig zijn:** Dit doen we door het analyseren van werkprocessen en in kaart brengen van risico's, bijvoorbeeld bij subsidies. Ook kijken we intensief mee op juridische zorgvuldigheid en redelijkheid bij de uitvoering van de bezuinigingen, versterken we het juridisch bewustzijn van medewerkers door opleidingen en zorgen voor een actueel mandatenoverzicht. Tot slot, richten we een ambtelijk platform in, bedoeld voor afstemming en kennisoverdracht.

Recap transformatie- en bezuingingsopgave

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Overhead	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-5	-5	-5	-5
R.10 Stoppen inkoop onderhoud interieurbeplanting gemeentehuis en werf	-12	-12	-12	-12
B.2 Aanbesteden opstalverzekeringen	-100	-100	-100	-100
B.3 Stopzetten cybersecurityverzekering + investeren in preventie	-45	-45	-45	-45
B.4 Sturing op ICT-middelen centraliseren	-	-	-50	-50
B.5 Versoberen cateringvoorzieningen	-150	-150	-150	-150
B.1 Verbeteren inkoop- en contractmanagement	30	-60	-140	-190
F.3 Verhogen investeringsgrens	-60	-60	-60	-60
F.4 Restwaardebeleid	PM	PM	PM	PM
F.2 Scherper begroten rentelasten	36	-83	-201	98
Totaal	**-306**	**-515**	**-763**	**-514**

Transformatieopgave	2026	2027	2028	2029
Paragraaf Bedrijfsvoering	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**	**Saldo**
Toekomstbestendige organisatie	**790**	**296**	**0**	**-**
Aangescherpt financieel meerjarig perspectief	**50**			
Totaal	**840**	**296**	**0**	**0**

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
Indicatoren bedrijfsvoering						
Apparaatskosten per inwoner	Eigen gegevens	€ 587	€ 694	€ 716	x	x
Fte per 1.000 inwoners (bezetting)	Eigen gegevens	5,74	5,57	5,55	x	x
Fte per 1.000 inwoners (formatie)	Eigen gegevens	5,78	6.07	6,13	x	x
Kosten externe inhuur als % van totale loonsom + totale inhuur externe	Eigen gegevens	15,4%	15,4%	14.3%	x	x
Overhead als % van de totale lasten	Eigen gegevens	11,6%	12,9%	11%	x	x

* De indicatoren zijn voor 2025 en 2026 niet ingevuld omdat in de primitieve begroting nauwelijks sprake is van geraamde inhuur. De kosten voor inhuur worden pas gedurende het begrotingsjaar, op basis van afzonderlijke besluiten, geraamd en voorzien van dekking. Hierdoor is bij het opstellen van de begroting 2026 nog geen volledig beeld beschikbaar om de indicatoren in te vullen. Deze cijfers komen pas in de loop van het jaar of bij de jaarrekening in beeld.

2.2 Paragraaf Lokale Heffingen

Lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten van Houten. Via belastingen en heffingen dragen inwoners en ondernemers bij aan voorzieningen die direct bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de verwachte opbrengsten uit de verschillende gemeentelijke heffingen, de ontwikkeling van de lokale lastendruk en het beleid rondom kwijtschelding. Omdat de gemeenteraad de tarieven in december 2025 definitief vaststelt bij de vaststelling van de belastingverordeningen, gaat het hier om voorlopige rekentarieven. Deze zijn gebaseerd op beleidskeuzes, wettelijke verplichtingen ten aanzien van kostendekkendheid en de verwachte inflatieontwikkeling.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingen, inclusief de vaststelling van de WOZ-waarden, ligt bij de Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU). De WOZ-waarde vormt de basis voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en bepaalt daarmee mede de hoogte van de belastingdruk.

De uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn opgenomen in de Perspectiefnota 2026. Voor de onroerendezaakbelasting (OZB) is voor 2026 een eenmalige extra verhoging van 15% vastgesteld, bovenop de reguliere inflatiecorrectie van 4%. Voor de afvalstoffen- en rioolheffing wordt, conform het BBV, uitgegaan van volledige kostendekkendheid. Voor de overige belastingen en heffingen wordt een beperkte stijging als gevolg van indexatie voorzien.

Deze uitgangspunten waarborgen enerzijds de inkomsten die nodig zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken en voorzieningen, en anderzijds de naleving van de geldende wettelijke kaders. De totale opbrengst uit lokale heffingen wordt voor 2026 geraamd op circa € 30,7 miljoen.

Tabel: opbrengsten lokale heffingen

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025*	Begroting 2026	Totale opbrengst %	Ontwikkeling
Onroerend zaakbelasting	15.436	15.120	18.277	59,6	18,4%
Afvalstoffenheffing	6.145	6.522	6.419	20,9	-3%
Rioolheffing	3.768	4.009	4.083	13,3	2%
Toeristenbelasting	263	253	263	0,9	4%
Leges algemeen	1.573	1.386	1.441	4,7	4%
Lijkbezorging	167	188	188	0,6	0
Totale opbrengst	**27.346**	**27.478**	**30.672**	**100,00%**	

Stand na de 1e Bestuursrapportage 2025

2.2.1 Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB vormt een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De opbrengsten worden niet aan een specifiek doel gekoppeld, maar ingezet voor de algemene uitgaven van de gemeente, zoals het onderhoud van de openbare ruimte, voorzieningen voor jeugd en ouderen, veiligheid, cultuur en onderwijs.

De extra verhoging van 15% in 2026 is een beleidsmatig besluit dat inwoners en ondernemers direct zullen merken. Het college is zich ervan bewust dat dit een gevoelige maatregel is, maar benadrukt dat hiermee de financiële basis van de gemeente wordt versterkt en het huidige voorzieningenniveau zoveel mogelijk kan worden behouden. Bij het bepalen van de voorlopige tarieven is uitgegaan van een evenwichtige verdeling van de verhoging tussen woningen en niet-woningen, conform de bestaande belastingstructuur.

Tabel: evenwichtige verdeling tarief OZB

Categorie	Opbrengst vóór 15% (€)	Aandeel in totaal (%)	Evenredig (€)	Opbrengst ná 15% (€)	Tarief vóór (%)	Tarief ná (%)	Tariefverschil (pp)	Toename (%)
Eigenaren woningen	9.946.379	62,25	1.431.833	11.378.212	0,0794	0,0909	0,0114	14,4%
Eigendom niet-woningen	3.491.522	21,85	502.623	3.994.144	0,2913	0,3332	0,0419	14,4%
Gebruiker niet-woningen	2.539.288	15,89	365.544	2.904.832	0,2416	0,2763	0,0348	14,4%
Totaal	**15.977.189**		**2.300.000**	**18.277.189**				

Om de effecten voor inwoners en ondernemers inzichtelijk te maken, wordt de lokale lastendruk berekend volgens de landelijke definitie van het COELO (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing).

Tabel: voorlopige lastendruk

Categorie	WOZ-waarde (€)	Tarief OZB 2025	Tarief OZB 2026	Afval 2025	Afval 2026	Riool 2025	Riool 2026	OZB 2025 (€)	OZB 2026 (€)
Lage woningwaarde	450.000	0,08423	0,0909	342,48	325,56	181,32	181,25	379,04	409,05
Gemiddelde woningwaarde	577.915	0,08423	0,0909	342,48	325,56	181,32	181,25	486,78	525,32
Hoge woningwaarde	750.000	0,08423	0,0909	342,48	325,56	181,32	181,25	631,73	681,75
Eigendom niet-woning	577.915	0,33714	0,3332	-	-	287,2	287,2	1947,97	1925,34
Gebruik niet-woning	577.915	0,24562	0,2763	-	-	287,2	287,2	1418,72	1595,88

Categorie	Totale woonlasten 2025 (€)	Totale woonlasten 2026 (€)	Verschil (€)	Verschil in %
Lage woningwaarde	902,84	915,86	13,03	0,70
Gemiddelde woningwaarde	1.010,58	1.032,13	21,56	2,10
Hoge woningwaarde	1.155,53	1.188,56	33,03	2,90
Ondernemer (niet-woning)	3.655,05	3.809,59	154,54	4,2

De tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling van de totale woonlasten voor verschillende categorieën in Houten, opgebouwd uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten. Voor woningen is uitgegaan van meerpersoonshuishoudens, omdat dit het meest representatieve huishoudenstype is voor de gemeente Houten. Voor éénpersoonshuishoudens liggen de tarieven voor afval en rioolrechten lager. Om inzicht te geven in de spreiding van de woonlasten, zijn drie indicatieve WOZ-waarden gehanteerd: lage, gemiddelde en hoge woningwaarde.

De gemiddelde WOZ-waarde (€ 577.915) is beschikbaar gesteld door BHGU en vormt het uitgangspunt voor de berekening van de gemiddelde woonlasten, voor zowel 2025 als 2026. De lage en hoge WOZ-waarden zijn indicatief gekozen om de spreiding in de woningmarkt te illustreren. De lage waarde vertegenwoordigt het ongeveer 25e percentiel van de woningwaarden, de hoge waarde het ongeveer 75e percentiel. Deze waarden geven een indicatie van de verschillen in woonlasten.

Ontwikkeling woningen

De totale woonlasten stijgen licht tussen 2025 en 2026, met een toename van circa 1,4 % bij lage woningwaarden tot circa 2,9 % bij hoge woningwaarden. Tegelijkertijd zijn de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrechten voor meerpersoonshuishoudens in 2026 iets lager, waardoor de totale lastenstijging beperkt blijft.

Ontwikkeling niet-woningen (ondernemers)

Voor ondernemers bestaan de lasten uit twee OZB-aanslagen: één voor eigendom en één voor gebruik van de niet-woning. Samen leidt dit tot een relatief hoge OZB-druk vergeleken met woningen. In 2026 stijgt het gecombineerde tarief van 0,5828% naar 0,6095% van de WOZ-waarde. Dit resulteert in een lichte stijging van de OZB-last voor ondernemers. De absolute stijging van de woonlasten voor ondernemers is hoger dan voor woningen omdat zij twee OZB-heffingen betalen: één voor eigendom en één voor gebruik van de niet-woning. Het gecombineerde tarief (0,6095%) is hoger dan bij woningen. Hierdoor leidt zelfs een kleine tariefwijziging tot een relatief grote stijging in euro's.

De rioolheffing voor niet-woningen wordt berekend als een percentage van de WOZ-waarde (0,0497%, met een maximum van € 2.544). Bij de gehanteerde gemiddelde waarde komt dit uit op circa € 287. Dit bedrag blijft in 2026 gelijk.

Afvalstoffenheffing is voor ondernemers doorgaans geen gemeentelijke last, maar wordt individueel via contracten geregeld. In de tabel is dit daarom buiten beschouwing gelaten. Per saldo zien we dat de totale lasten voor ondernemers in 2026 toenemen, vooral als gevolg van de stijging van het gebruikstarief in de OZB.

Toekomstverwachting en tariefontwikkeling

De verwachting is dat de WOZ-waarden in de komende jaren zullen stijgen door marktontwikkelingen. Bij stijgende WOZ-waarden wordt het tarief OZB aangepast om de totale opbrengst op een gewenst niveau te houden. De gemeente Houten hanteert het uitgangspunt van opbrengstneutraliteit. Dat betekent dat bij een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde het OZB-tarief naar beneden wordt bijgesteld, zodat de totale belastingopbrengst gelijk blijft. Omgekeerd geldt hetzelfde bij een daling

van de gemiddelde WOZ-waarde. Het huidige tarief is daarom indicatief. Ondanks de verhoging blijft de lokale lastendruk in Houten naar verwachting vergelijkbaar met gemeenten van gelijke omvang en voorzieningenniveau. De uiteindelijk berekening hangt af van de WOZ-waarde van de woning of het pand (vastgesteld door de BGHU).

Ondernemersfonds

Het Ondernemersfonds is in de berekening van de lastendruk buiten beschouwing gelaten, omdat de bijdragen weer terugvloeien naar de ondernemers zelf.

Bij de perspectiefnota is besloten dat de OZB-opslag voor gemeentelijke panden kan komen te vervallen; de bezuinigingsopgave R4. Het effect hiervan is dat de inleg in het Ondernemersfonds met circa 3% daalt, waardoor ondernemers iets minder te besteden hebben. Voor de uitvoering van deze maatregel is een eenmalige inzet nodig. Het verwachte financiële effect bedraagt jaarlijks € 14.000 voor de jaren 2026 tot en met 2029. Bij het opstellen van de nieuwe tarieven in november worden de gemeentelijke panden bij BHGU expliciet buiten beschouwing gelaten.

2.2.2 Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten te dekken voor het ophalen, verwerken en recyclen van huishoudelijk afval. De gemeente is wettelijk verplicht om deze kosten volledig te verhalen via de afvalstoffenheffing – dit wordt het kostendekkendheidsbeginsel genoemd. De hoogte van de heffing hangt daarom direct samen met de werkelijke kosten die de gemeente maakt voor afvalinzameling en -verwerking.

De afvalinzameling wordt uitgevoerd door Afvalverwijdering Utrecht (AVU). De huidige overeenkomst met AVU loopt tot en met 31 december 2026. De contractant heeft inmiddels aangegeven vanaf 2027 geen uitvoering meer te geven aan de afvalinzameling, waardoor de samenwerking met de gemeente Houten dan eindigt. Voor een inhoudelijke toelichting op de ontwikkelingen rondom afvalinzameling en -verwerking wordt verwezen naar het Deelprogramma Duurzaamheid & Energietransitie en de paragraaf Verbonden Partijen.

Tabel: Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing

bedragen x € 1.000

Afvalstoffenheffing		
Lasten taakveld inclusief kapitaallasten	-5.743	
Baten taakveld, exclusief heffingen	846	
Netto lasten taakveld		-4.897
Toe te rekenen lasten:		
Overhead	-619	
Compensabele BTW	-903	
Totaal te dekken lasten		-6.419
Opbrengst Afvalstoffenheffing		**6.419**
Saldo van baten en lasten		0
Kostendekkendheid exclusief mutatie		103%
Kostendekkendheid inclusief mutatie		100%

De totale lasten voor het beleidsveld afval 2026 zijn lager dan de geraamde lasten in de begroting 2025.

Vanuit het principe 100% kostendekkende tarieven, leidt dit tot een daling van het tarief afvalstoffenheffing voor begrotingsjaar 2026 ten opzichte van 2025. De benodigde correctie is ten laste gebracht van het begrotingssaldo en bedraagt circa € 235.000.

2.2.3 Rioolheffing

De rioolheffing dekt de kosten voor de aanleg, het onderhoud, de vervanging en het beheer van het gemeentelijk rioolstelsel. Dit stelsel is essentieel voor het afvoeren van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarmee draagt het bij aan het voorkomen van wateroverlast en aan een gezonde, veilige leefomgeving.

De rioolheffing dient kostendekkend te zijn. Dit houdt in dat alle noodzakelijke uitgaven – waaronder rente, onderhoud, investeringen en toerekenbare overheadkosten – volledig uit deze heffing worden bekostigd. In het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2024–2027 zijn de investeringen vastgelegd die nodig zijn om het rioolstelsel toekomstbestendig te maken, mede in het licht van klimaatverandering.

Voor de daaropvolgende jaren wordt rekening gehouden met mogelijke extra verhogingen om de uitvoering van het WRP structureel financieel te kunnen borgen. Voor een inhoudelijke toelichting op de planning en ontwikkeling van de rioleringsopgave wordt verwezen naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Tabel: Kostendekkendheid Rioolheffing

bedragen x € 1.000

Rioolheffing		
Lasten taakveld inclusief kapitaallasten	-2.957	
Baten taakveld, exclusief heffingen	0	
Netto lasten taakveld		-2.957
Toe te rekenen lasten:		
Overhead	-448	
Compensabele BTW	-678	
Totaal te dekken lasten		-4.083
Opbrengst Rioolheffing		**4.083**
Saldo van baten en lasten		0
Mutatie Voorziening tariefegalisatie riolering		-153
Mutatie Spaarvoorziening voor vervanging en risicoafdekking riolering		85
Kostendekkendheid exclusief mutatie		98%
Kostendekkendheid inclusief mutatie		100%

Het tarief voor de rioolheffing is, conform het WRP 2024–2027, voor een periode van vier jaar vastgesteld en wordt jaarlijks alleen geïndexeerd. Voor 2026 zijn de lasten niet geïndexeerd, waardoor ook de baten ongewijzigd blijven en het rekentarief niet wijzigt. De geraamde opbrengsten liggen afgerond € 70.000 hoger dan de lasten; dit tijdelijke verschil is ten laste gebracht van het begrotingssaldo.

2.2.4 Vergelijking woonlastendruk

Lokale lastendruk 2020-2025

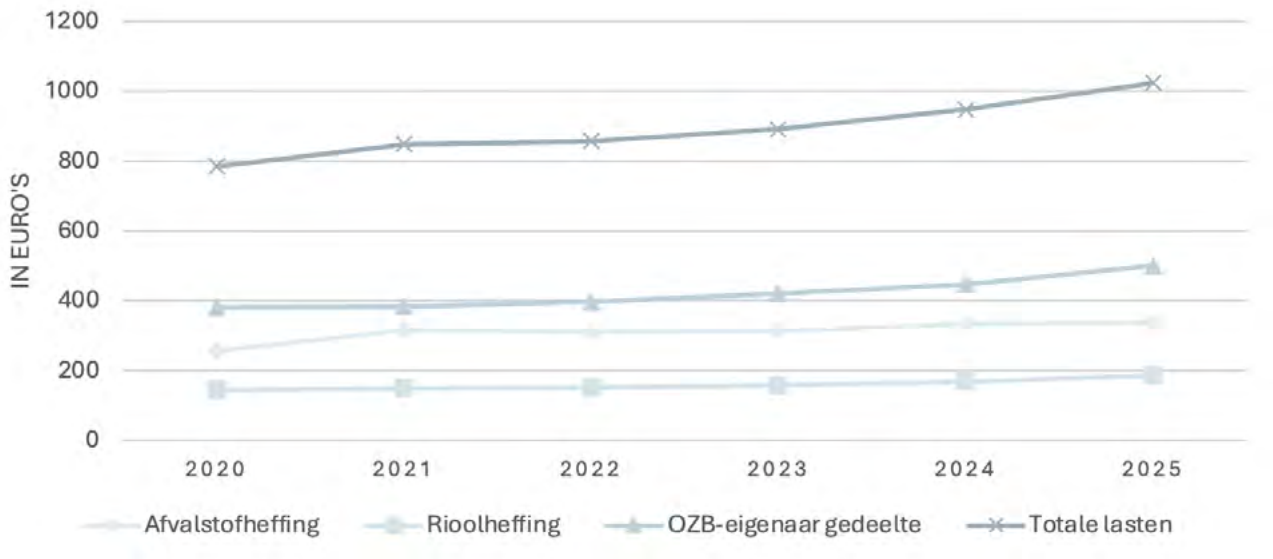

Vergelijking woonlasten mphh (per 2025)

Bij de calculatie voor de woonlasten voor meerpersoonshuishouden (mphh) die COELO voor 2025 hanteert, staat de gemeente Houten op de 167e plaats (€1.026). In 2024 was dit de 214e plaats. In onderstaande tabel zijn enkele vergelijkende cijfers uit de Atlas van de lokale lasten 2025 opgenomen.

Woonlasten en rangnummers per gemeente 2025 – COELO

Omschrijving	Woonlasten hh Coelo	Procentuele vergelijking	Positie ranglijst
Landelijke cijfers			
Landelijk goedkoopste (Ameland)	680	66%	1
Gemeente Houten	1.026	100%	167
Landelijk duurste gemeente (Bloemendaal)	2.117	206%	346
Provinciale cijfers			
Provinciaal goedkoopste gemeente (Veenendaal)	853	83%	1
Gemeente Houten	1.026	100%	7
Provinciaal duurste gemeente (Bunnik)	1.524	149%	26

2.2.5 Algemene leges (o.a. paspoorten, rijbewijzen, vergunningen)

De gemeente brengt leges in rekening voor het uitvoeren van specifieke diensten of het behandelen van aanvragen. Denk hierbij aan het aanvragen van een paspoort of identiteitskaart, het verlengen van een rijbewijs, het geven van een vergunning voor een evenement of het in behandeling nemen van een omgevingsvergunning (zoals voor bouwen of verbouwen).

De hoogte van de leges is gekoppeld aan de kosten die de gemeente maakt voor deze dienstverlening. In veel gevallen zijn de tarieven wettelijk gemaximeerd of gebonden aan landelijke richtlijnen (zoals bij reisdocumenten). Voor andere producten, zoals vergunningverlening, geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid: de opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente maakt.

Voor 2026 wordt op basis van de verwachte vraag en reguliere inflatiecorrectie van 4%, uitgegaan van een opbrengst van € 2,2 mln. De exacte tarieven per product worden vastgelegd in de legesverordening, die de gemeenteraad in december 2025 vaststelt.

Tabel: kostendekkendheid algemene leges

x € 1.000

	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kostendek-kendheid
Hoofdstuk 1 – Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 – Burgerlijke stand	12	30	26	59	87%
Paragraaf 1.2 – Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	362	226	195	695	89%
Paragraaf 1.3 – Rijbewijzen	73	118	101	249	85%
Paragraaf 1.4 – Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	15	10	9	14	41%
Paragraaf 1.7 – Overige publiekszaken	4	8	7	16	88%
Paragraaf 1.9 – Bijzondere Wetten	30	146	126	236	78%
Paragraaf 1.10 - Diversen		2	2	5	113%
Totaal hoofdstuk 1	**496**	**540**	**465**	**1.275**	**85%**
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.2 - Voorface		185	160	121	35%
Paragraaf 2.3 – Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	94	402	347	665	78%

Paragraaf 2.7 – Aanlegactiviteiten		13	11	5	23%
Paragraaf 2.8 – Overige activiteiten		0	0	0	111%
Paragraaf 2.11 – Overige tarieven		79	68	81	55%
Totaal hoofdstuk 2	**94**	**679**	**585**	**873**	**64%**
Hoofdstuk 3 – Europese dienstrichtlijnen					
Paragraaf 3.1 – Horeca		7	6	14	111%
Paragraaf 3.4 – Organiseren evenement of markt		19	17	17	47%
Paragraaf 3.5 - Standplaatsen		3	2	10	187%
Totaal hoofdstuk 3	**0**	**29**	**25**	**41**	**76%**
Totaal	**591**	**1.248**	**1.075**	**2.188**	**75%**

Structurele financieringsdruk en hervormingen in het legesstelsel

De financiering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) staat onder druk. De huidige systematiek, die in belangrijke mate leunt op legesinkomsten, blijkt steeds minder toereikend. Volledige kostendekkendheid via leges kan niet langer als vanzelfsprekend worden beschouwd.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland (VBWTN) verkennen momenteel alternatieve financieringsmodellen. De uitkomsten van dit onderzoek worden in 2026 verwacht en kunnen richting geven aan een toekomstbestendig stelsel.

Tegelijkertijd nemen de opgaven toe. Het aantal meldingen waarvoor gemeenten werkzaamheden moeten verrichten, maar geen leges kunnen heffen, stijgt al enkele jaren. Daarnaast worden de landelijke kwaliteitscriteria verder aangescherpt en gelden onder de Omgevingswet hogere service-eisen. Dit leidt tot een toenemende structurele werklast, terwijl de beschikbare legesinkomsten juist afnemen.

2.2.6 Kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners met een laag inkomen en weinig vermogen is kwijtschelding mogelijk van afvalstoffen- en rioolheffing, en in uitzonderlijke gevallen van de OZB. De gemeente hanteert hierbij de landelijke norm van 100% van het sociaal minimum. Voor 2026 is € 317.000 begroot voor kwijtschelding. Mogelijk zullen meer inwoners een beroep doen op kwijtschelding door de verhoging van de OZB, maar omdat dit lastig vooraf te voorspellen is, is het budget gelijk gehouden aan voorgaande jaren.

Heffingsjaar	Rekening 2023	Rekening 2024	Raming 2025	Raming 2026
Kwijtgescholden bedrag	263	310	302	317

2.2.7 Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2022	2023	2024	2025	2026
BBV indicatoren						
Gemeentelijke woonlasten in euro eenpersoonshuishouden (BBV)	Coelo	723	756	808	810	X*
Gemeentelijke woonlasten in euro meerpersoonshuishouden (BBV)	Coelo	912	950	1.023	1.026	X*
Gemiddelde WOZ-waarde per € 1.000 (BBV)	CBS	418	499	501	526	X*

*De gegevens 2026 worden in het jaar 2026 bepaald. De gegevens voor 2025 zijn gevuld op basis van op Coelo gepresenteerde cijfers.

2.3 Paragraaf grondbeleid

Het doel van de paragraaf grondbeleid is om inzicht te geven in hoe de gemeente haar grondposities beheert, inclusief keuzes over aankoop, verkoop en ontwikkeling, en hoe deze bijdragen aan ruimtelijke ontwikkeling en gemeentelijke doelstellingen. Daarnaast biedt het transparantie over de financiële impact, risico's en de verantwoorde inzet van gemeentelijke middelen.

De druk op de woningmarkt in de regio blijft hoog. Voor Houten betekent dit dat wij de komende jaren stevig inzetten op de realisatie van passende en betaalbare woningen, zodat onze inwoners – van starters tot senioren, en van gezinnen tot mensen met een zorgvraag – in Houten kunnen (blijven) wonen. Tot 2040 ligt er voor ons de gezamenlijke opgave om circa 4.750 woningen te bouwen. Dit is een groei van circa 25% van de huidige woningvoorraad.

De Woonvisie 2021–2030 vormt hiervoor het kader. Belangrijke accenten hierin zijn:
- Een gevarieerder woningaanbod dat beter aansluit op de veranderende samenstelling van de bevolking;
- het versterken van het aandeel sociale huurwoningen, in nauwe samenwerking met Woonin;
- het realiseren van betaalbare koopwoningen voor starters en jonge gezinnen;
- Het creëren van ruimte voor innovatieve woonvormen en woningen voor doelgroepen met een zorg- of ondersteuningsvraag.

Het grondbeleid is een belangrijk instrument om deze ambities te realiseren. In de Nota Grondbeleid 2024 is vastgelegd dat de gemeente een situationeel grondbeleid hanteert. Dit betekent dat per project of gebied wordt bepaald welke rol de gemeente inneemt: actief, faciliterend of een combinatie van beiden. Daarbij staat steeds de bijdrage aan de gemeentelijke ambities centraal: woningbouw, duurzaamheid, een sterke economie en een leefbare omgeving.

De gemeente Houten werkt aan meerdere ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder Houten Oost en Centrum de Molenzoom en de Koppeling (CMK). Deze gebiedsontwikkelingen kunnen op termijn financiële opbrengsten opleveren voor de gemeente, bijvoorbeeld door verkoop van gemeentelijke gronden of via bijdragen van ontwikkelaars. In beide gebiedsontwikkelingen geldt dat opbrengsten pas in de begroting worden verwerkt na bestuurlijke besluitvorming over de financiële onderbouwing en risico's. Bij voorkeur pas als er overeenkomsten zijn gesloten of een grondexploitatie is vastgesteld. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat tegenover elke opbrengst ook kosten staan, zoals voorbereiding, planvorming en investeringen in de openbare ruimte.

Opbrengsten uit gebiedsontwikkeling ontstaan wanneer de gemeente gronden verkoopt, wanneer de waarde van gronden stijgt en bij een zogenoemd kostenverhaal; het doorberekenen van gemeentelijke kosten aan ontwikkelaars. Deze opbrengsten mogen pas in de gemeentelijke begroting worden opgenomen als ze voldoende concreet, onderbouwd en zeker zijn. Dit betekent dat er zicht moet zijn op daadwerkelijke uitvoering van plannen, dat de financiële afspraken duidelijk zijn en dat bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De belangrijkste formele stap voor het opnemen van opbrengsten is de vaststelling van een grondexploitatie (GREX). In een GREX worden alle verwachte kosten en opbrengsten van een gebiedsontwikkeling in beeld gebracht, op basis van een stedenbouwkundig plan, een planning en een financieel kader. Pas als de raad deze heeft vastgesteld, mogen opbrengsten en bijbehorende kosten worden verwerkt in de begroting. Daarbij gaat het niet om de totale verkoopopbrengsten, maar om het verwachte financiële resultaat van de ontwikkeling (dus inkomsten minus uitgaven).

Houten Oost

Houten Oost bevindt zich op dit moment in de visiefase. Er ligt nog geen GREX en er zijn nog geen formele afspraken met marktpartijen gemaakt. Dit betekent dat er op dit moment nog geen opbrengsten kunnen worden opgenomen in de begroting. Pas na vaststelling van de gebiedsvisie door de raad en het aangaan van samenwerkingsafspraken met marktpartijen, kan er worden gewerkt aan een GREX. Die vormt de basis om in een latere fase financiële opbrengsten op te nemen. De verwachting is dat Houten Oost uiteindelijk wel zal leiden tot een gemeentelijke grondexploitatie, omdat de gemeente hier zelf gronden in bezit heeft en dus ook actief opbrengsten kan realiseren.

CMK

In het gebied CMK ligt de situatie anders. De gemeente heeft hier een faciliterende rol, omdat het grootste deel van de gronden in handen is van particuliere partijen. De mogelijkheden voor opbrengsten is met name via anterieure overeenkomsten en kostenverhaal. De opbrengsten uit kostenverhaal worden als bestemmingsmiddelen opgenomen in de begroting. Dat betekent dat deze inkomsten alleen mogen worden gebruikt voor de kosten waarvoor ze zijn bedoeld; in dit geval dus het realiseren van voorzieningen in het CMK-gebied. De hoogte van het kostenverhaal hangt af van de omvang en inhoud van het bouwplan en van de gemaakte afspraken. Omdat CMK geen gemeente brede GREX kent, worden opbrengsten alleen per project geraamd, en bij voorkeur pas nadat een overeenkomst is gesloten of wanneer er een concreet plan in procedure is.
In het geval van CMK bevindt de gebiedsontwikkeling zich momenteel in een fase waarin met meerdere marktpartijen intentieovereenkomsten in voorbereiding zijn. Dit zijn afspraken waarin partijen de intentie uitspreken om gezamenlijk toe te werken naar een planontwikkeling, inclusief verkenning van programma, fasering en kostenverdeling. Op het moment dat een dergelijke intentieovereenkomst is afgesloten en de bijbehorende financiële inzet en uitgangspunten voldoende zijn uitgewerkt en onderbouwd, kunnen de verwachte opbrengsten worden opgenomen in de begroting. Dit gebeurt dan onder voorbehoud van verdere uitwerking en vaak nog met een zekere voorzichtigheidsmarge.

Aanbevelingen accountant

De gemeente beschikt over één mastergrondexploitatie (primair Vinex) waarin alle 16 deelexploitaties zijn ondergebracht. Deze systematiek is eerder afgestemd en goedgekeurd vanwege de stedenbouwkundige samenhang. Uit de recente beoordeling blijkt dat de ramingen actueel en de uitgangspunten deugdelijk zijn. Wel zijn er enkele aandachtspunten, onder andere bij het project Oude Dorp De Grund, waar de verwachte sloop- en onvoorziene kosten nog nader moeten worden onderbouwd.

Daarnaast is aanbevolen om niet-actieve deelexploitaties af te sluiten en actieve exploitaties onder te brengen bij nieuwe projecten. Ook vraagt de informatievoorziening om verbetering, zodat deze minder afhankelijk wordt van individuele medewerkers. Tot slot wordt de invoering van een gestandaardiseerd rekenmodel voor grondexploitaties, zoals GREX-Manager of TotalLink, aanbevolen.

Het college onderkent deze aandachtspunten en heeft de aanbevelingen omarmd. In samenhang met de visies op CMK en Houten Oost worden concrete maatregelen getroffen. Dit betreft onder meer het structureel inzetten van capaciteit en deskundigheid voor gebiedsontwikkeling, het inrichten van een projectadministratie en het verbeteren van de informatievoorziening. Voor het ontvlechten van de bestaande mastergrondexploitatie vindt nog nader onderzoek en afstemming plaats met de specialisten van Deloitte Real Estate.

Financiële stand van de grondexploitatie

Per maart 2025 is het saldo van de grondexploitatie (na winstnemingen van € 5,1 mln. in voorgaande jaren) € 1,3 miljoen positief. De eindwaarde van de exploitatie wordt geraamd op € 6,4 miljoen, uitgaande van € 27,2 miljoen aan investeringen en € 38,1 miljoen aan opbrengsten.

Tabel: Cashflow overzicht

Financieel overzicht GREX	Stand maart 2025
Investeringen resterend	€ 27,2 mln.
Verwachte opbrengsten	€ 38,1 mln.
Verwacht resultaat	€ 6,4 mln.
Winstnemingen	€ 5,1 mln.
Saldo	**€ 1,3 mln.**

GREX Houten totaal: cashflowanalyse (in €mln.)

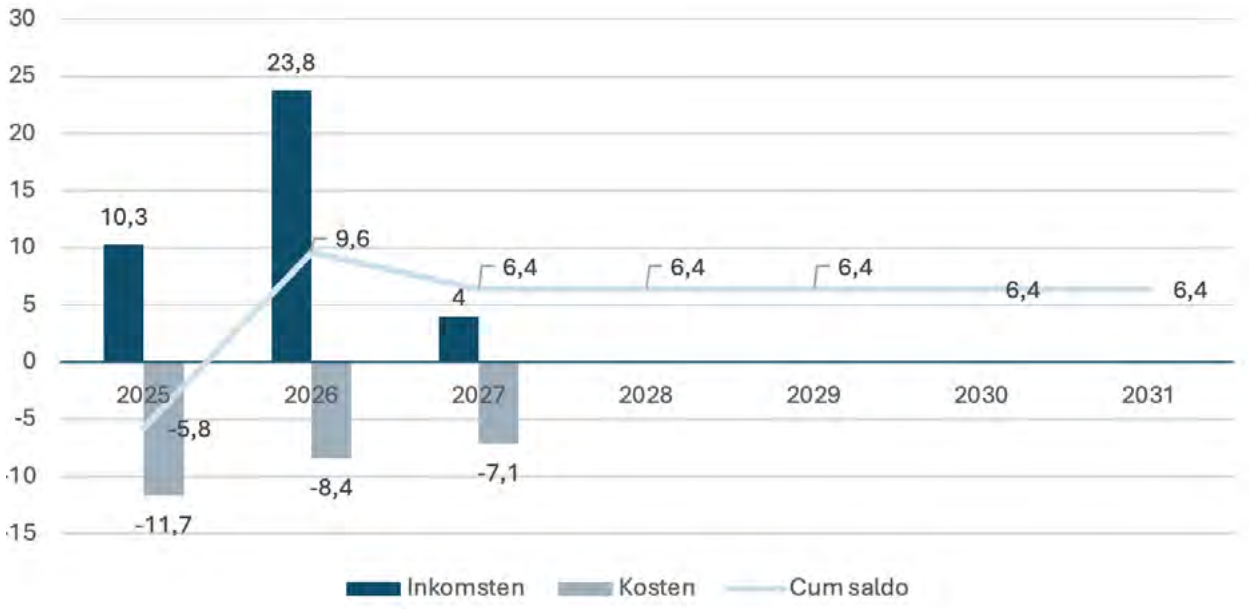

Risicoprofiel en risicobuffer

Het risicoprofiel is per maart 2025 vastgesteld op € 0,8 mln. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2024. De belangrijkste risico's hangen samen met kostenstijgingen in de bouw en vertragingen in planontwikkeling.

De beschikbare risicobuffer is toegenomen tot € 8,1 mln. Deze buffer bestaat uit het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie, het volkshuisvestingsfonds, het concernweerstandsvermogen en het saldo van de exploitatie.

Tabel: risico's grondexploitatie

x € 1000

Jaar	Herziening GREX Maart 2024	Herziening GREX Maart 2025
2024	-1.597.000	
2025		-794.000
Totaal	**-1.597.000**	**-794.000**

Tabel: risicobuffer grondexploitatie (dekking)

x € 1000

Dekking	Herziening GREX Maart 2024	Herziening GREX Maart 2025
WSTV binnen GREX	650.000	650.000
VH-fonds	1.319.500	1.319.500
Concern Weerstandsvermogen GREX	3.188.104	4.805.724
Saldo GREX na winstneming	996.938	1.352.167
Totaal	**6.154.542**	**8.127.391**

De tabel laat zien dat de risicobuffer voor de grondexploitatie wordt opgebouwd uit verschillende componenten. Deze buffer biedt de gemeente financiële ruimte om onvoorziene verliezen of risico's die zich in de grondexploitatie kunnen voordoen, op te vangen. Het totaal van de risicobuffer neemt toe van € 6,15 miljoen in 2024 naar € 8,13 miljoen in 2025, wat aangeeft dat de gemeente zich beter positioneert om risico's af te dekken.

Tabel: ratiotabel

	A.	B.	C.	D.	D:C	D:B
Stavaza	**Saldo GREX**	**Risico inventarisatie**	**Benodigde WSV op basis van HIFLO norm**	**Risicobuffer c/.q. beschikbare weerstand capaciteit**	**Ratio WSV op basis van HIFLO**	**Ratio WSV op basis van risico inventarisatie**
Maart 2024	- 4,8 mln.	- 1,6 mln.	2,6 mln.	6,2 mln.	Uitstekend 2,4	Uitstekend 3,9
Maart 2025	- 6,4 mln.	- 0,8 mln.	2,9 mln.	8,1 mln.	Uitstekend 2,8	Uitstekend 10,1

Op basis van de HIFLO-norm en de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen grondexploitaties is de huidige ratio ruim voldoende. Daarmee is de gemeente in staat om de geïdentificeerde risico's binnen de looptijd van de grondexploitatie op te vangen.

2.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

We onderscheiden vijf soorten kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Onderhoud aan kapitaalgoederen is gebaseerd op meerjarenplannen op het gebied van assetbeheer, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, rioleringen en de gemeentelijke watertaken.

Algemene uitgangspunten bij het onderhoud van kapitaalgoederen:

- Kosten van onderhoud aan kapitaalgoederen zijn uitgaven om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom dat vele jaren meegaat, op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen.
- We onderscheiden cyclisch onderhoud en planmatig/ projectmatig groot onderhoud en vervanging. Het cyclisch onderhoud is opgenomen in een (meerjaren)bestek; het planmatig/projectmatig groot onderhoud en vervanging is opgenomen in een meerjarige onderhoudsplanning.
- Bij cyclisch onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. De kosten ervan komen ten laste van de exploitatie.
- Planmatig/ projectmatig incl. vervanging onderhoud ontstaat over een langere periode en is in de regel gepland onderhoud en ingrijpender van aard. De kosten ervan komen ten laste van een (egalisatie)voorziening. In een egalisatievoorziening worden de schommelingen in de uitgaven opgevangen.
- Bij het maatschappelijk vastgoed onderscheiden we correctief, preventief en planmatig onderhoud. Correctief en preventief onderhoud vallen onder de noemer klein onderhoud.
- Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, wordt het niet gerekend tot groot (gepland) onderhoud, maar is het een investering die geactiveerd wordt. Daarin zijn ook opgenomen de benodigde vervangingsinvesteringen. Voor verdere toelichting zie de paragraaf Investeringen.
- Het uitgesteld en daardoor achterstallig onderhoud wordt in maximaal tien jaar weggewerkt.
- Investeringen met een maatschappelijk nut worden volledig geactiveerd.
- Voor onderwijshuisvesting geldt dat het onderhoud nagenoeg geheel voor rekening van de scholen komt.

Tabel: Overzicht areaal

Areaal	Aantal	Eenheid
Asfaltverharding	1.024.236	m²
Elementenverharding	1.841.464	m²
Halfverharding	54.066	m²
Belijning	15.500	m²

Civieltechnische kunstwerken:		
Bruggen	217	Stuks
Tunnels	37	Stuks
Stuwen	22	Stuks
Grote duikers	21	Stuks
Fonteinen	4	Stuks
Beschoeiing	5.383	m²
Keermuren	5.108	m²
Riolering en drainage:		
Riolering	351.900	m
Drainage	196.000	m
Straat- en trottoirkolken	198.000	Stuks
Gemalen en vacuümputten	298	Stuks
Openbare verlichting (lichtmasten)	12.400	Stuks
VRI (verkeersregelinstallaties)	18	Stuks
Bebording	9.100	Stuks
Beeldende kunst	50	Stuks
Speelobjecten	1.023	Stuks
Bomen	33.320	Stuks
Groen:		
Gras	3.156.735	m²
Haag	63.867	m²
Cultuurbeplanting	73.124	m²
Natuurlijke beplanting	305.195	m²
Onderwijs- huisvesting	23	Stuks
Gemeentelijke gebouwen	64	Stuks

Beleidskaders

Het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen vindt plaats binnen onderstaande beleidskaders en/of visiedocumenten die door de raad zijn vastgesteld.

Tabel: Beleidskader onderhoud kapitaalgoederen

Beleidsnota	Toelichting	Jaar
Algemeen		
Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte	De gemeente hanteert beeldkwaliteitsnormen (A+, A, B, C en D-niveau) bij het beheer van de verschillende typen assets waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen centrumgebieden, woongebieden, groenzones, bedrijventerreinen en het buitengebied.	2013
Startnotitie groot onderhoud en vervanging 2014-2054	In de startnotitie zijn de uitgangspunten en kosten beschreven van het groot onderhoud en de vervanging van de assets in de openbare ruimte in de periode 2014-2054. Deze informatie wordt voortaan opgenomen in de Nota Kapitaalgoederen (NKG). In 2025 wordt de NKG geactualiseerd.	2014
Kaders vervolgtraject programma-BOR	Dit betreft een beschrijving van de zgn. bedrijfswaarden die bepalend zijn voor het gewenste (groot) onderhoud (en de vervanging) van de verschillende assets.	2015
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	In januari 2023 is het “Meerjarenonderhoudsplan gemeente Houten MJOP) 2023-2027” voor de openbare ruimte door de raad vastgesteld. Dit plan geeft op objectniveau voor 5 jaar (met jaarplannen) aan wanneer groot onderhoud en vervanging (GO+V) nodig is van wegen (en bermen), civieltechnische kunstwerken, verkeersregelinstallaties, bomen, plantsoenen, grasvelden, speeltoestellen en straatmeubilair. Elk jaar wordt het plan door het college geactualiseerd en wordt een nieuwe jaarschijf toegevoegd. Om de 5 jaar stelt de raad het plan vast (vanaf 2025 wordt het Meerjareninvesteringsplan – MJIP genoemd)	2023
Meerjaren Investeringsplan gemeente Houten (MJIP) 2026-2030 (Voorheen het MJOP)	Zie hierboven.	2025
Beeldende kunst		
Notitie beleid, beheer en onderhoud kunstwerken in de openbare ruimte 2020-2025	Beschrijft beleid voor realisatie, beheer, onderhoud en vervanging van kunst.	2020
Beleidsregels kunst in de openbare ruimte	De beleidsregels zijn bedoeld om initiatieven te toetsen die kunnen leiden tot plaatsing van kunst in de openbare ruimte.	2020
Onderhoudsplan voor jaarlijks onderhoud	Onderhoudsactiviteiten per object t.b.v. regulier onderhoud.	2025

Riolering		
Water- en rioleringsplan 2024-2027	In het Water en Rioleringsplan (WRP) 2024-2027 is weergegeven hoe de gemeente haar stedelijke watertaken uitvoert namelijk het beheer van het afval-, hemel- grond- en oppervlaktewater.	2023
Klimaatadaptatieplan Houten 2022-2027	Dit plan beschrijft de kwetsbaarheden, ambitie, strategie en het uitvoeringsplan m.b.t. kimaatadaptatie. Er wordt ingegaan op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingsgevaar.	2021
Water		
Water- en rioleringsplan 2024-2027	Zie hierboven.	2024
Groen		
Beleidsnota bomen	Visiedocument met als doel het behouden en versterken van de groenstructuur.	2017
Bomenbeheersplan	Uitvoerings- en beheersdocument behorend bij de Beleidsnota bomen. Centraal staan de zorg voor goede groeiruimten, het tegengaan van ziekten en plagen en goede communicatie. Het doel is dat bomen een optimale functievervulling kunnen behalen en kunnen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen.	2024
Gebouwen		
Visie maatschappelijk vastgoed	Deze visie op maatschappelijk vastgoed beschrijft hoe de gemeente omgaat met het beheer van haar maatschappelijk vastgoed en hoe de gemeentelijke organisatie hierin samenwerkt. Een gestructureerde aanpak is van belang omdat de gemeentelijke vastgoedportefeuille grote invloed heeft op de gemeentefinanciën: er is veel geld in geïnvesteerd. Bovenal ondersteunt het vastgoed een aantal belangrijke doelen van de gemeente, zoals het in praktijk brengen van sociaal-maatschappelijk beleid. Deze visie geeft richting en houvast voor verdere ontwikkeling van het vastgoedbeleid en de vastgoedstrategie door de verschillende betrokken teams. Centraal hierin staat de strategische sturing op de maatschappelijk vastgoedportefeuille.	2023
Onderhoudsbeleid gemeentelijke accommodaties	Met deze nota wordt invulling gegeven aan het beleid op het gebied van het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Daarbij wordt een koppeling gemaakt met het strategische beleid ten aanzien van het beheer van de gemeentelijke portefeuille, door de beleidskeuzes voor het onderhoud te verbinden aan het langetermijnperspectief van de panden in de portefeuille. Deze nota bevat concrete keuzes ten aanzien van het perspectief van panden, het gewenste conditieniveau, en de prioritering van onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast behandelt de nota de organisatorische en financiële kant van het onderhoudsbeleid	2025
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	Met het oog op de wettelijk vastgelegde gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de noodzaak van een lange termijnvisie biedt het IHP een duidelijke visie en een beleidsmatig kader voor huisvesting van onderwijsvoorzieningen in de gemeente Houten. Daarnaast is een beeld geschetst van de beschikbare voorzieningen en de omvang van de noodzakelijke huisvestingsvoorzieningen voor onderwijs vanaf 2025.	2024

Beeldkwaliteitskader

Vanaf 2013 is het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte van kracht. Samengevat worden de volgende typen areaal, locaties en bijbehorende kwaliteitsnormen gehanteerd:

Tabel: Beleidskwaliteitskader onderhoud kapitaalgoederen

	Centrum	Wonen	Bedrijven	Buitengebied	Groenzones
Percentage areaal dat moet voldoen aan niveau	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%
Groen					
Verharding hoofdroutes asfalt					
Verharding overige wegen					
Meubilair					
Bebording/bewegwijzering					
Openbare verlichting/VRI's					
Speeltoestellen					
Civieltechnische kunstwerken					
Reiniging*					

	Mooi en comfortabel
	Functioneel
	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder; alleen mogelijk als voldaan wordt aan wettelijke eisen, veiligheid en functionaliteit
	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, mogelijke juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid

*Alleen op de meest centrale delen van de centrumgebieden is in 2026 een B-niveau mogelijk. Op de 2 gemeentelijke begraafplaatsen geldt een A-niveau.

Duurzaamheid

Onder andere via haar kapitaalgoederen kan de gemeente invulling geven aan de voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid. Binnen het Programma Duurzaam Houten wordt hierop specifiek ingezet met de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en de Impuls Circulair Inkopen (zie deelprogramma Duurzaamheid & energietransitie). Veelal worden natuurlijke momenten benut voor verduurzaming.

2.4.1 Onderhoud

De totale onderhoudskosten per groep kapitaalgoederen in de begroting (klein en groot onderhoud) zijn weergegeven in de tabel.

Totale onderhoudskosten kapitaalgoederen

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Wegen	1.140	4.807	1.095	0	975	0	991	0
Water	335	595	335	590	335	821	335	821
Riolering	692	0	692	0	692	0	692	0
Groen	1.768	477	1.535	0	1.535	0	1.527	0
Gebouwen	473	1.239	473	678	473	3.691	473	1.033
Totaal	**4.408**	**7.118**	**4.129**	**1.267**	**4.009**	**4.512**	**4.018**	**1.886**
		11.526		**5.397**		**8.521**		**5.904**

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede werkende en veilige staat te houden op een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het snoeien van bomen, het maaien van het gras, het schoonmaken van brugdelen, een kleine reparatie van asfalt of elementen. De kosten voor klein onderhoud worden vanuit de exploitatiebudgetten betaald.

Groot onderhoud

Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht. Voorbeelden hiervan zijn het periodiek baggeren van watergangen of het vervangen van dakbedekking of deuren of kozijnen en het uitvoeren van periodiek schilderwerk. Kosten voor groot onderhoud worden vanuit voorzieningen betaald. Als onderbouwing voor deze voorzieningen worden meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Die geven inzicht in welke kosten er in welk jaar gemaakt moeten worden. De kosten worden vervolgens rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Op basis van deze onderhoudsplannen en rekening houdend met de stand van de beschikbare voorzieningen, wordt een jaarlijkse storting in de voorziening bepaald (een gemiddelde over 10 jaar).

Investeringen

Klein en groot onderhoud houdt of brengt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object en mag daarom niet worden geactiveerd.
Bij groot onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen in de openbare ruimte (wegen en groen) is sprake van significante kwaliteitsverbetering en levensduur verlengende aanpassingen. Deze aanpassingen worden daarom gezien als investering met maatschappelijk nut en worden geactiveerd. Daaruit vloeien kapitaallasten (afschrijving en rente).

2.4.2 Wegen

Naast wegen vallen ook de openbare verlichting (OV), verkeersregelinstallaties (VRI), civieltechnische kunstwerken, bebording, bewegwijzering, straatmeubilair en beeldende kunst onder de onderhoudsindeling van wegen.

Civieltechnische kunstwerken

De afgelopen jaren is met groot onderhoud en vervanging de kwaliteit van de houten en betonnen bruggen sterk verbeterd. Bij een klein deel van de houten bruggen moet dit de komende jaren nog gebeuren. In het planjaar 2026 worden 4 bruggen in Houten-Noord en Houten-Zuid en 1 steiger in Houten-Zuid gerenoveerd en 290 meter oeverbescherming in Houten-Noord vernieuwd.
Jaarlijks wordt 1/4 deel van de civieltechnische kunstwerken gereinigd. Dit komt enerzijds de beeldkwaliteit ten goede, anderzijds is het belangrijk om kleine gebreken zichtbaar te maken en houtrot te voorkomen.

Bij civieltechnische kunstwerken is het vanwege de veiligheid van groot belang om de technische staat op orde te houden. Jaarlijks wordt de kwaliteit gemonitord door middel van inspecties. Elk voorjaar worden alle bruggen, tunnels en steigers geïnspecteerd door de eigen dienst. Elke 4 jaar doet een extern technisch bureau dit.

Verhardingen

Circa 14,5% van de verharding heeft een slechte kwaliteit (niveau D) die formeel wettelijk niet toelaatbaar is. De komende jaren wordt getracht dit percentage tot een minimum terug te brengen. Dit is opgenomen in het meerjareninvesteringsplan. In 2026 staat 56.877m² asfalt op de rol om aan te pakken. Het gaat om de volgende werkzaamheden: Kooikerspad (deel), Geerpad, Kapelleweg, Korte Uitweg, Groeneweg, Zuwedijk, Lange Uitweg (deel), Scheidingsweg, De Slinger, Fietspad de Heul, Snoeksloot, Wernaarseind (deel), Weerwolfspad (deel), Trip (deel) inclusief rotonde Schalkwijk, Veerwagenweg en de Schonauwenseweg. Daarnaast wordt de voorbereiding van de Kanaaldijk-Oost verder afgerond en gaan we aan de slag met wegwerkzaamheden in het kader van het Project Sterke Lekdijk. Ook werken we verder aan de voorbereiding voor de reconstructie van het kruispunt Rondweg – N410 en de herinrichting van de Binnenweg. Op het kruispunt ontstaan tijdens de spits lange wachtrijen, wat leidt tot verminderde doorstroming, onveilige situaties voor fietsers en problemen met openbaar vervoer. Daarom wordt het kruispunt aangepast met extra en verlengde uitvoegstroken en een verbeterde verkeersregelinstallatie om de verkeersveiligheid en doorstroming te verbeteren. De Binnenweg moet een veilige hoofdfietsroute worden als onderdeel van de doorfietsroute tussen Houten en Utrecht Science Park.

Wat betreft de elementenverharding richten we ons in 2026 op het wegwerken van D-kwaliteit in de buurten de Velden, de Slagen, de Gaarden, de Polders, Oude Dorp (deels gedaan), de Houten, de Stenen en de Tuinen. Daarnaast doen we grootonderhoud van delen van de Melkhoeve en Randhoeve. Wij gebruiken bestratingsmaterialen die voor minimaal 15% gerecycled zijn. Bij asfaltwegen bestaat minimaal 60% van de onderlaag en 30% van de tussenlaag uit gerecycled materiaal. Voor het beheer van de verschillende assets in de openbare ruimte beschikken we over een Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem (GBI). GBI wordt gebruikt voor het registreren, analyseren, plannen en begroten van de verschillende objecten in de openbare ruimte.

Verlichting en verkeersregelinstallaties

Tot en met 2024 zijn 7.000 armaturen van de 9.000 conventionele armaturen vervangen voor energiezuinige LED armaturen. In 2025 worden de overige circa 2.000 armaturen.
Alle 18 verkeersregelautomaten zijn in 2024 vervangen door iVRI-ready verkeersregelautomaten. Ook zijn de verkeerslantaarns vervangen door een duurzame variant. De lussen van de VRI's worden opnieuw aangebracht wanneer er ter plekke asfalteringswerkzaamheden worden uitgevoerd.

Kunstobjecten

Elk jaar in september vindt een schouw plaats van de 50 kunstobjecten voor het uitvoeren van het benodigde reguliere onderhoud (één- of tweejarig) en actualiseren van de planning voor groot onderhoud. Er is een regulier budget voor het

verzorgen en onderhouden van de kunstwerken. Dit is toereikend. In 2022 is een classificatie-onderzoek uitgevoerd om duidelijkheid te krijgen over de invulling en omvang van de (kern)collectie van de gemeente en de staat van onderhoud. Op basis van dit onderzoek is de lijst met kunstobjecten geüpdatet. Er is een kwaliteitsniveau vastgesteld voor nieuw te realiseren kunst. Op dit niveau wordt de kunst ook onderhouden. In 2023 is een plan gemaakt om gefaseerd planmatig groot onderhoud en vervanging uit te voeren m.b.t. zwaar beschadigde of gestolen kunstwerken. De uitvoering hiervan zal worden afgerond in 2025 en hiermee zijn alle kunstwerken dan hersteld. De kosten van dit herstel worden bekostigd uit de bestemmingsreserve Kunstobjecten. Na deze ingreep is er voor de komende jaren geen groot onderhoud te verwachten aan de kunstcollectie.

Financiële consequenties

Voor klein onderhoud van wegen (waaronder verharding, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, straatmeubilair, civieltechnische kunstwerken en kunstobjecten) zijn exploitatiebudgetten beschikbaar. Groot onderhoud en vervanging betreffen investeringen met maatschappelijk nut. Deze worden geactiveerd (zie hiervoor ook de bijlage investeringsplanning). De kapitaallasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Beheer Openbare Ruimte. Voor openbare verlichting is de bestemmingsreserve Straatverlichting beschikbaar voor de exploitatielasten.

Wegen

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Verharding	743	4.390	743		623		623	
Openbare verlichting	107		107		107		123	
Verkeersregelinstallaties	133		133		133		133	
Straatmeubilair	56	101	31		31		31	
Civieltechnische kunstwerken	80	317	80		80		80	
Kunstobjecten	20		0		0		0	
Totaal	**1.140**	**4.807**	**1.095**	**0**	**975**	**0**	**991**	**0**
		5.947		**1.095**		**975**		**991**

Relevante ontwikkelingen in de begroting 2026

De bezuinigingen “Scherper begroten onderhoudsbudgetten” en “Versoberen onderhoud kunstobjecten en straatmeubilair zijn na aanpassing van het amendement “Verzachten ombuigingen” verwerkt in de budgetten voor klein onderhoud.

Risico’s

In de media is aandacht geweest voor de risico’s van het gebruik van staalslakken in de openbare ruimte. Ook in Houten zijn staalslakken gebruikt zoals op de Vijfwal als bindmiddel in de verharding van wandelpaden. De gemeente Houten volgt de landelijke richtlijnen (zoals een pauze van een jaar voor bepaalde toepassingen van staalslakken op land waar een risico bestaat voor de gezondheid) en houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Momenteel zien wij nog geen reden om maatregelen te treffen zoals het verwijderen van verharding. Wanneer dit echter verandert dan kan dat aanzienlijke kosten tot gevolg hebben.

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met forse kostenstijgingen van energie, arbeid en materialen en met oplopende rentelasten. De kosten van energie en rente zijn inmiddels weer wat gedaald maar dat geldt niet voor de kosten van arbeid en materialen. Bij nieuwe projecten en bij het weer vernieuwen van meerjarige opdrachten heeft de gemeente te maken met fors hogere kosten dan in de afgelopen jaren. Ook hebben we te maken met aannemers die aangeven contracten van voorgaande jaren niet meer uit te willen voeren voor de eenheidsprijzen die zijn ingediend bij de inschrijving. Een aanverwante ontwikkeling is dat we meer te maken hebben met uitvoeringsproblemen door een tekort aan voldoende gekwalificeerd personeel bij aannemers. Deze onwikkelingen spelen bij alle typen assets.

2.4.3 Riolering

Het (afval)waterbeheer omvat reguliere onderhoudswerkzaamheden (zoals het reinigen van de riolering), projecten voor groot onderhoud en vervanging en de uitvoering van een pakket maatregelen dat de klimaatbestendigheid versterkt van het stedelijk gebied. De klimaatadaptieve maatregelen bestaan onder andere uit:

- Maatregelen tegen regenwateroverlast op risicolocaties als gevolg van hevige buien.
- Het jaarlijks afkoppelen van ca 7.500 m², ontstenen/vergroenen van ca 3.250 m² verharding en aanbrengen van waterpasserende verharding op 50 parkeerplaatsen in de openbare ruimte.
- Een bijdrageregeling voor afkoppelen en de aanleg van groene daken bij particulieren en bedrijven.
- Het bij reconstructies terugleggen van in principe 10% minder verharding.

Voor het bekostigen van de stedelijke watertaken zoals het afvalwaterbeheer heft de gemeente rioolrecht. Op grond van de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn er voor de financiële afwikkeling naast een Voorziening Egalisatie tarieven rioolheffing nog twee andere voorzieningen en één reserve nodig.

- Voor de risicoafdekking in het stedelijke (afval)waterbeheer is de Spaarvoorziening voor vervanging en risicoafdekking riolering met een omvang van € 1.000.000 ingesteld. Dit is ongeveer 0,6% van de totale waarde van het rioleringsstelsel.
- Voor waterbodembeheer is de Spaarvoorziening waterbodembeheer (conform BBV art. 44 1d ingesteld waarin gespaard wordt voor de kosten van baggerwerkzaamheden die planmatig om de circa 12 jaar plaatsvinden. De jaarlijkse storting in deze voorziening is € 3212.000.
- Efficiency- en aanbestedingsvoordelen worden afgewikkeld in de Bestemmingsreserve efficiency resultaten en aanbestedingsvoordelen. De raad beslist over de inzet van de middelen in deze reserve.

De periodieke herziening van het WRP is het moment waarop de raad beslist wat de werkelijke en benodigde stand van de reserves en voorzieningen moet zijn. De raad bepaalt dan ook de hoogte van de rioolheffing voor de nieuwe periode.

Financiële consequenties

Klein onderhoud voor riolering wordt betaald vanuit exploitatiebudgetten. Er is een voorziening Riolering egalisatie tarief beschikbaar om schommelingen in de exploitatielasten op te vangen om zo het tarief voor de gehele planperiode van het Water- en rioleringsplan (nu 2024-2027) vast te stellen. Alleen op basis van indexering wordt het tarief voor de rioolheffing jaarlijks verhoogd.

Vervangingen van het rioolstelsel en gemalen betreffen investeringen en maatregelen voor bestrijding van extreme neerslag zijn opgenomen in de Investeringsplanning. Vanuit de rioolheffing worden jaarlijks aan de Voorziening Sparen toekomstige kosten gedoteerd om toekomstige investeringen in een keer te kunnen afboeken en zo toekomstige kapitaallasten te kunnen beperken.

Riolering

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Riolering	692		692		692		692	
Totaal	**692**	**0**	**692**	**0**	**692**	**0**	**692**	**0**
		692		**692**		**692**		**692**

2.4.4 Water

De kosten van het oppervlaktewaterbeheer worden uit het rioolrecht betaald. Dit betreft het onderhouden van dammen, duikers en gemalen, het baggeren en het zo nodig verwijderen van waterplanten.

Financiële consequenties

Klein onderhoud voor riolering wordt betaald vanuit exploitatiebudgetten. Voor egalisatie van de lasten wordt gebruik gemaakt van de voorziening Riolering egalisatietarief. De kosten van groot onderhoud betreffen de kosten voor het baggeren van watergangen. Hiervoor is als onderdeel van het WRP 2024-2027 een onderhoudsplanning opgesteld. De kosten worden jaarlijks ten laste van de voorziening Onderhoud Waterbodems gebracht. Jaarlijks wordt ca € 322.000 aan deze voorziening gedoteerd.

Water

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Water	335	595	335	590	335	821	335	821
Totaal	**335**	**595**	**335**	**590**	**335**	**821**	**335**	**821**
		931		**924**		**1.155**		**1.155**

Risico's

Samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden bestrijden we ongewenste waterplanten. Met name het vederkruid is al jaren een punt van zorg. Ook rivierkreeften vormen een risico. Zij graven holen in de oevers, waardoor deze verzakken of afkalven. Ook veroorzaken zij een slechtere waterkwaliteit en zijn zij een bedreiging voor de biodiversiteit in watergangen. De Amerikaanse rivierkreeft heeft hier nauwelijks natuurlijke vijanden en vermenigvuldigt zich razendsnel.

2.4.5 Groen

Het beheer van grasvelden, bomen en (bos)plantsoenen bestaat voornamelijk uit regulier onderhoud, in 2026 is hiermee € 1,8 miljoen gemoeid. In 2025 is het onderhoud wat door werkontwikkelbedrijf UW werd uitgevoerd, weer in eigen beheer gekomen. Het invullen van de vrijgekomen vacatures is een uitdaging, waardoor het in 2025 niet altijd is gelukt om de gevraagde beeldkwaliteit te behalen. We gaan ervan uit dat in 2026 de vacatures vervuld zijn en we de gevraagde beeldkwaliteit zullen behalen.

Er is in 2026 voor in totaal € 0,4 miljoen aan groot onderhoud en vervanging nodig voor bomen en beplantingsvakken. Veel soorten cultuurbeplanting zijn na 30 jaar uitgegroeid en echt op. Daarnaast kunnen vakken worden overgenomen door een dominante soort. Dit leidt tot een monotone situatie met weinig biodiversiteit en een geringe beeldkwaliteit. Jaarlijks wordt rekening gehouden met ongeveer 10 à 15 om te vormen vakken. In totaal gaat het daarbij om ca 6.000-9.000 m² per jaar.

De Beleidsnota Bomen 2017-2020 is leidend voor de visie op het bomenbestand. Het onderhoud en beheer wordt uitgevoerd volgens het Bomenbeheersplan 2024-2029. Het hoofddoel is het huidige groene karakter te waarborgen en daar waar mogelijk te versterken. Zoals ook in de afgelopen jaren is gebeurd, zullen de essenlanen met een toekomstverwachting van minder dan 5 jaar vervangen worden om een grote kaalslag in de toekomst te voorkomen. We verwachten dat het in 2026 om 100 bomen gaat.

Financiële consequenties

Voor klein onderhoud van groen zijn exploitatiebudgetten beschikbaar. Groot onderhoud en vervanging betreffen investeringen met maatschappelijk nut. Deze worden geactiveerd (zie hiervoor ook de Investeringsplanning). De kapitaallasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Beheer Openbare Ruimte.

Groen

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Bomen en plantsoenen	1.490	315	1.257		1.257		1.249	
Buitensport	198		198		198		198	
Speelvoorzieningen	80	163	80		80		80	
Totaal	**1.768**	**477**	**1.535**	**0**	**1.535**	**0**	**1.527**	**0**
		2.245		**1.535**		**1.535**		**1.527**

Relevante ontwikkelingen in de begroting 2026

De bezuinigingen “Scherper begroten onderhoudsbudgetten” en “Verminderen onderhoud gras en bermen” en “Grasmaaien in eigen beheer” zijn na aanpassing van het amendement “Verzachten ombuigingen” verwerkt in de budgetten voor klein onderhoud.

Risico’s

In het opgenomen areaal is alleen uitgegaan van het groen dat in beheer is bij de gemeente. Groen in zelfbeheer is hierin niet meegenomen. Op het moment dat er groen vanuit zelfbeheer terugkomt in ons areaal wordt dit meegenomen in het onderhoud en beheer. Dit kan leiden tot noodzakelijke budgetverhogingen.

2.4.6 Gebouwen

Onderwijs

In juli 2024 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2024-2043 vastgesteld.
Met het oog op de wettelijk vastgelegde gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de noodzaak van een langetermijnvisie biedt het IHP:

- Een duidelijke visie en een beleidsmatig kader voor huisvesting van onderwijsvoorzieningen in de gemeente Houten;
- Zicht op de beschikbare voorzieningen en de omvang van de noodzakelijke huisvestingsvoorzieningen voor onderwijs vanaf 2025.

Het huisvestingsplan besteedt aandacht aan:

- De huidige en toekomstige positie van de onderwijsinstellingen (zowel kwalitatief als kwantitatief).
- De knelpunten op korte, middellange en lange termijn.
- De uitgangspunten voor het huisvestings- en accommodatiebeleid zoals duurzaamheid, multifunctionaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid en inclusief onderwijs.
- Een toekomstscenario op basis van inventarisatie, knelpuntenanalyse en beleidsvoorkeuren.
- Een toetsingskader voor de beoordeling van investeringsaanvragen voor onderwijs.
- Financiële meerjarenontwikkeling van de huisvesting.

Risico's

Zodra een project uit de eerste termijn actueel wordt zal het project worden getoetst aan de gehanteerde randvoorwaarden uit het IHP door middel een opgestelde businesscase. Vervolgens worden de randvoorwaarden uit het IHP indien nodig geactualiseerd en wordt het definitieve krediet bij de raad aangevraagd. Er kan een budgettaire afwijking zitten tussen het aangevraagde krediet en de budgetten geraamd op basis van het IHP. Het is immers mogelijk dat er nog aanvullende tussentijdse (onvoorziene) kosten dan wel kostenverminderingen (bv opbrengst vrijkomende locaties) gesignaleerd worden door de verschillende onderzoeken. Het streven is echter binnen de gekaderde middelen te blijven.

Gemeentelijke accommodaties

Doel van het gemeentelijk vastgoed is om de eigen gemeentelijke activiteiten te huisvesten en beleidsdoelen te ondersteunen. Met de gebouwen van de gemeente stellen we inwoners in staat om onderwijs te volgen, te sporten en elkaar te ontmoeten. De maatschappelijke doelen zijn verwoord in verschillende beleidsprogramma's. Aanvullend hierop heeft een gemeente vastgoed gerelateerde doelen. Deze zijn verwoord in de 'Visie op maatschappelijk vastgoed (2023)'.
Onderstaande tabel biedt een overzicht van het aantal objecten en vierkante meters bruto vloeroppervlak per categorie.

Tabel: gemeentelijke accommodaties

Categorie	Aantal objecten	Aantal m² BVO
Eigen huisvesting	9	12.271
Onderwijs (economisch)*	23	36.066
Sport en recreatie	18	13.174
Kunst en cultuur	2	5.423
Welzijn en zorg	5	2.277
Opvang vluchtelingen	4	5.335
Multifunctioneel	7	9.366
Parkeergarages	3	7.769
Overig	16	5.285
Totaal	**6.154.542**	**8.127.391**

* Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van gemeenten. Gemeenten zijn economisch eigenaar.
Scholen zijn juridisch eigenaar en verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud. Het overzicht omvat al het onderwijsvastgoed dat bij de gemeente op de balans staat, dus ook de gebouwen die door de scholen worden onderhouden. De categorie 'overig' bevat vooral commercieel vastgoed en monumenten.

De kwaliteit van de gebouwen

Als indicator voor de kwaliteit van de gebouwen wordt in onderstaande tabel inzicht gegeven in het energiegebruik van de gebouwen in kilowattuur (kWh) per vierkante meter per jaar. Het huidige gebruik wordt daarbij afgezet tegen de Paris Proof-streefwaarden conform WEii protocol 3.0. De gemeente heeft de ambitie uitgesproken om in 2040 aan deze Paris Proof-ambitie te willen voldoen. Om dat te kunnen bereiken moeten de gemeente en de gebruikers van de gebouwen hun maatregelen goed op elkaar afstemmen. In de laatste kolom is aangegeven in welke mate de gemeente beschikt over de informatie over het energiegebruik. Dit wordt berekend door de vierkante meters met bekend energiegebruik af te zetten

tegen het totale aantal vierkante meters. Bij onderwijs is dit bijvoorbeeld een heel laag percentage omdat scholen zelf een energiecontract afsluiten.

Categorie	Referentie WEii-protocol 3.0	Streefwaarden kWh/m²/jr	Huidig gebruik kWh/m²/jr	Info (% van m²)
Eigen huisvesting	Kantoren	70	166	90%
	Werf	-25		0%
Onderwijs (economisch)	PO en VO-onderwijs	60	130	13%
Sport en recreatie	Binnen- en buitensport, exclusief zwembaden	70-80	397	82%
	Zwembad	210	962	100%
Kunst en cultuur	Overig	70-80	107	100%
Welzijn en zorg	Overig	70-80	205	53%
Opvang vluchtelingen	Tehuis met overnachting	80	173	67%
Multifunctioneel	Overig	70-80	112	84%
Parkeergarage	Garage/showroom	70	17	76%
Overig	Overig	70	142	47%

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente gaat verder dan het energiegebruik en is verwoord in de ‘Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed’, deze is in de zomer van 2025 vastgesteld door de raad. Van alle gebouwen beschikt 40% van de gebouwen over een energielabel. Kantoren moeten minimaal label C zijn, alle kantoren in de vastgoedportefeuille voldoen hieraan.
De gemeente beschikt over een actueel meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wat per 2025 is vernieuwd. Daarin is vastgelegd dat de gebouwen op onderhoud conditieniveau 3 worden gehouden. Met de beschikbare financiële middelen kunnen alle gemeentelijke gebouwen op het afgesproken conditieniveau 3 worden gehouden. Conditieniveau 3 is een ‘sober doch doelmatig’ onderhoudskwaliteitsniveau, waarbij risico’s op storingen en defecten acceptabel zijn. Om dit te bereiken wordt elk jaar het onderhoudsprogramma geactualiseerd en aangepast om deze doelstelling vast te houden.

Financiële consequenties

Klein onderhoud voor gebouwen wordt betaald vanuit de exploitatiebudgetten. Groot onderhoud (planmatig) aan gemeentelijke accommodaties wordt betaald vanuit de voorziening Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed. Jaarlijks wordt ca € 1,3 miljoen aan de voorziening gedoteerd op basis van het Meerjarenonderhoudsplan dat in het voorjaar van 2025 is vastgesteld.

Gebouwen

x € 1.000

Onderhoudskosten (volgens BBV-categorieën)	2026		2027		2028		2029	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Eigen huisvesting	154	568	154	15	154	3.287	154	397
Onderwijsaccommodaties	22		22		22		22	
Sociaal culturele accommodaties	52	72	52	64	52	44	52	58
Binnensportaccommodaties	124	147	124	500	124	255	124	39
Buitensportaccommodaties	83	13	83	34	83	22	83	41
Overig	39	438	39	65	39	83	39	531
Totaal	**473**	**1.239**	**473**	**678**	**473**	**3.691**	**473**	**1.066**
		1.712		**1.150**		**4.164**		**1.539**

Ontwikkelingen in de begroting

De doelstelling is om de verhuur van het gemeentelijk vastgoed meer kostendekkend te maken. Hiervoor is in de zomer van 2025 het huurbeleid vastgesteld waarin maatregelen zijn opgenomen om de kostendekkendheid van de verhuur te verhogen. Daarnaast is in de perspectiefnota 2026 opgenomen dat de gemeente een dalurentarief gaat hanteren bij binnensportlocaties. Dit zou de verhuurbaarheid van deze tijdvakken kunnen verbeteren en voor een efficiënter gebruik van de beschikbare ruimtes zorgen. Overige mogelijkheden om het gemeentelijk vastgoed meer kostendekkend te maken worden de komende periode nader onderzocht.

Risico's

In de routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed is vastgesteld dat de vastgoedportefeuille verduurzaamd moet worden om te voldoen aan de wettelijke richtlijnen. Deze verduurzaming vraagt investeringen en de inschatting is dat deze leiden tot een verhoging van de exploitatielasten van het vastgoed. Het risico bestaat dat deze verhoogde lasten niet volledig kunnen worden terugverdiend.

2.5 Paragraaf verbonden partijen

De gemeente Houten werkt voor een aantal publieke taken samen met andere overheden of organisaties via zogenaamde verbonden partijen. Dit zijn organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. De samenwerking vindt veelal plaats via gemeenschappelijke regelingen, maar ook via privaatrechtelijke constructies zoals stichtingen, verenigingen of vennootschappen.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij en het samenwerkingsverband U10 een overzicht van relevante ontwikkelingen en beleidsvoornemens voor 2026, met speciale aandacht voor het belang voor Houten en de bijdrage aan onze lokale doelstellingen. Dit overzicht biedt de raad de mogelijkheid om te beoordelen hoe deze samenwerkingen bijdragen aan de realisatie van gemeentelijke ambities, zoals duurzaamheid, bereikbaarheid en sociale voorzieningen.

Daarnaast wordt ingegaan op de financiële positie van de verbonden partijen, de eventuele risico's voor de gemeentelijke begroting en de wijze waarop deze organisaties bijdragen aan de doelstellingen van zowel de regio als de gemeente. Zo kan de raad de effectiviteit en de meerwaarde van deze samenwerkingsverbanden evalueren en waar nodig bijsturen.

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)	Programma	Risico's
Gemeenschappelijke regelingen				
GGD Regio Utrecht (GGDrU)	Lid AB en BC, niet DB	**Maatschappelijk:** De zorg is gebaseerd op de Wet publieke gezondheid (Wpg).De belangrijkste taak is het voorkomen van ziekten en het bevorderen van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving. **Regionaal:** Onderdeel uitmaken van de GGDrU levert voordelen op het gebied van (financiële) risicospreiding, bestuurlijke kracht, expertise en efficiency dankzij samenwerking met andere gemeenten én GGDrU zelf. **Lokaal:** We willen dat inwoners van Houten in balans zijn, gezond gedrag vertonen en in een gezonde leefomgeving wonen en participeren. Daarnaast willen wij voldoen aan onze wettelijk verplichte taken.	Samen Leven	Conform de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarrekening 2024 GGDrU bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 1.660.750. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.486.275. Daarmee is de verhouding (beschikbaar/nodig) 1,497. Hiermee zijn de genoemde risico's financieel afdoende afgedekt.
Afvalverwijdering Utrecht (AVU)	Lid AB	**Maatschappelijk:** De AVU bundelt de deskundigheid van de aangesloten gemeenten, waardoor er voor beleid en uitvoering een platform met veel (plaatselijke) kennis beschikbaar is. Door de overslag, het transport en de verwerking van huishoudelijk afval gezamenlijk aan te besteden worden dankzij grote hoeveelheden in de regel gunstige tarieven verkregen.	Duurzame leefomgeving	Statutair is vastgelegd dat de AVU zelf geen bestemmingsreserves of voorzieningen opbouwt. Kosten en opbrengsten worden één op één doorberekend aan deelnemende gemeenten.

		Regionaal: Alle gemeenten hebben belang dat het transport, de overslag en de verwerking van de grootste huishoudelijke afvalstromen goed geregeld is. Alle gemeenten profiteren mee van de lagere aanbestedingskosten door het gezamenlijk aan te besteden en profiteren mee van de veelal lagere prijzen die worden geboden als er grote hoeveelheden afval voor langere termijn ter verwerking worden aangeboden. **Lokaal:** De gemeente Houten levert zelf kennis aan de aangesloten gemeenten, maar profiteert ook van de kennis die de andere gemeenten inbrengen. Door het gezamenlijk aanbesteden van de grote stromen gescheiden ingezameld huishoudelijk afval, profiteren alle gemeenten van de besparing op de aanbestedingskosten en op de veelal gunstigere tarieven die worden geboden als het om grote hoeveelheden afval gaat.		Als deelnemende gemeenten zelf een mogelijk financieel risico willen opnemen in de risicoparagraaf van hun begroting kan een bedrag worden aangehouden van € 6 per ton restafval en GFT. Voor Houten zou dat gaan om een bedrag van ca. € 75.000.
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Lid AB	**Inleiding:** Recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) beheert namens 9 gemeenten en de provincie recreatiegebieden in de Utrechtse stadsregio. Stichtse Groenlanden heeft Staatsbosbeheer gecontracteerd voor de uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot beheer en onderhoud in de meest ruime zin van het woord. **Maatschappelijk:** De recreatiegebieden zijn belangrijk voor de inwoners voor ontspanning en ontstressen. De ontwikkeling en het beheer van recreatievoorzieningen draagt bij aan de leefbaarheid van de gemeente Houten en de Utrechtse stadsregio. SGL voert deze taken uit mede namens de gemeente Houten. **Regionaal:** Het belang is voor alle gemeenten en provincie gelijk, namelijk goede recreatievoorzieningen voor de inwoners in de nabije leefomgeving. Gebruik van recreatievoorzieningen door inwoners zijn niet gebonden aan de gemeente waar je woont. De ene gemeente heeft door de ligging (bijvoorbeeld langs de Lek) en/of het grotere groene buitengebied meer ruimte voor recreanten dan een meer stedelijke gemeente zoals bijvoorbeeld Utrecht of Nieuwegein. Met deze regeling worden lusten en lasten voor het beheer van de recreatieterreinen beter verdeeld. **Lokaal:** Voor onze inwoners is het van belang dat er voldoende recreatiemogelijkheden in Houten en de regio zijn.	Duurzame leefomgeving	n.v.t

Veiligheids-regio Utrecht (VRU)	Lid AB	**Maatschappelijk:** De VRU voert de taken uit die zij heeft op grond van de Wet Veiligheidsregio's. De VRU draagt zorg voor een (fysiek) veiligheidszorgniveau en verhoogt dit daar waar het kan. Het werk van de VRU is gericht op externe veiligheid, brandveiligheid en brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing. **Regionale belang:** • eenduidige en efficiënte inrichting van de brandweer; • eenduidige aanpak van rampen en crises; • eenduidige aanpak brandweerzorg. **Lokaal:** De VRU inventariseert voor de gemeente Houten de risico's (inhoudelijk en financieel) op branden, rampen en crises en adviseert hierover het bevoegd gezag. De VRU organiseert voor de gemeente Houten de brandweerzorg met als taak: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. De VRU bereidt zich voor op de bestrijding van branden en organiseert de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. De VRU heeft de verantwoordelijkheid voor het instellen en in stand houden van een brandweer, GHOR, meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel en de informatievoorziening voor het gebruik tijdens calamiteiten.	Veilige leef-omgeving	Het grootste risico betreft het voordoen van grote rampen en calamiteiten in een regio gemeente, waardoor er een financieel risico ontstaat voor het bekostigen van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VRU.
Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)	Lid AB en DB	**Maatschappelijk:** WIL verleent de dienstverlening op het terrein van de Participatiewet aan de inwoners van de vier samenwerkende gemeenten. De dienstverlening omvat bijstandsverlening, re-integratie, werkgeversdienstverlening, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. **Regionaal:** De samenwerking biedt financieel voordeel, omdat we gezamenlijk efficiënter uitkeringen kunnen verstrekken en ondersteuning kunnen bieden bij schulden en (boven)regionale werkgevers kunnen bereiken. **Lokaal:** Het belang van Houten is dat door in gezamenlijkheid schulddienstverlening en bijstandsverstrekking te organiseren een hogere betrouwbaarheid en kwaliteit kan worden gegarandeerd. Er wordt op gestuurd dat vanuit de regionale organisatie WIL zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij het lokale netwerk in Houten.	Samen Leven	WIL kent geen algemene reserve en heeft derhalve geen weerstandsvermogen. Indien de gevolgen van risico's zich voordoen, komen de gevolgen hiervan ten laste van de deelnemende gemeenten. De belangrijkste risico's die worden onderkend in de begroting 2026 van WIL: Hoger ziekteverzuim dan geraamd door (te) hoge werkdruk en krapte op de arbeidsmarkt;

Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)	Lid AB	**Maatschappelijk:** Het RAZU geeft uitvoering aan de Archiefwet 1995. Deze wet verplicht overheidsinstellingen de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te bewaren, en archieven ouder dan 20 jaar en voor blijvende bewaring in aanmerking komen, toegankelijk te maken voor iedere belangstellende. Tot de taken van het RAZU behoren: • beheer van overgebrachte archieven • toezicht en advisering • dienstverlening met inbegrip van publieksactiviteiten op cultuurhistorisch gebied. Verder vervult het RAZU de (niet wettelijk verplichte) functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis.	Duurzame leefomgeving	n.v.t
		Regionaal: De toegevoegde waarde van het samenwerkingsverband is het gezamenlijk kunnen oppakken van vraagstukken op het gebied van wetgeving zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Wet open overheid (Woo), de nieuwe Archiefwet, etc.. Iedere gemeente behoeft dan niet afzonderlijk het wiel uit te vinden. Daarnaast speelt de digitalisering van de informatie een steeds grotere rol, waarbij kennis van de deelnemende gemeenten over deze complexe materie gedeeld kan worden. In co-creatie met de aangesloten gemeenten is in 2025 het e-depot operationeel opgeleverd, waarbij het uitgangspunt is om zo naadloos mogelijk aan te sluiten op de manier waarop de gemeentelijke informatiehuishoudingen zijn ingericht		
		Lokaal: Het RAZU voert voor de gemeente Houten de taken uit de Archiefwet uit waardoor de gemeente Houten aan haar wettelijke verplichtingen voldoet. De Archiefwet schrijft voor dat een onafhankelijke archiefinspecteur toezicht houdt op de archieven/ informatiehuishouding van een gemeente. De archiefinspecteur van het RAZU vervult deze taak voor de deelnemende gemeenten. Daarnaast ontsluit de digitale beeldbank van het RAZU 15.000 foto's van Houten en omgeving inclusief beschrijving voor onze inwoners. Door het ontsluiten via de website wordt de collectie toegankelijker voor inwoners, waardoor het historisch besef toeneemt. In juli 2024 zijn de bouw- en constructiedossiers van de gemeente Houten over de periode 1962 tot en met 2002 formeel overgebracht naar het RAZU. De dienstverlening vanuit dit archief wordt door het RAZU verzorgd.		

Regionale Uitvoe-ringsdienst regio Utrecht (RUD)	Lid AB	**Maatschappelijk:** Een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving (in het kader van milieu). De RUD voert vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavende taken uit op het gebied van milieu. **Regionaal:** Regionale samenwerking biedt kansen om de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu te verbeteren en om tot kennisverbetering te komen. **Lokaal belang:** Het belang voor Houten is gelegen in kwalitatief goede VTH-taakuitvoering op milieudossiers.	Duurzame leefomge-ving	1-1-2026 start de gefuseerde Omgevingsdienst ODU (voormalig RUD en ODRU). De begroting van de nieuwe dienst kent een bijdrage van € 856.800 voor gemeente Houten. Dat is een verschil van € 53.800 ten opzichte van het jaar 2025 (RUD). De gemeenteraad zal op 30 september 2026 een zienswijze indienen op de ontwerpbegroting ODU 2026 waarin op financieel gebied o.a. aandacht gevraagd wordt voor het tijdig communiceren bij financiële onverwachte tegenslagen. Zeker omdat het weerstandsvermogen het eerste jaar nog niet echt fors is. Het weerstandsvermogen is voldoende om het restrisico op te vangen maar de jaren erna kan het worden opgebouwd vanuit een eventueel positief exploitatiesaldo tot max 7% van de totale begroting. De risico's zijn verwoord in het raadsvoorstel nummer 777096 en bijbehorende zienswijze. De GR RUD kent in 2026 alleen een begroting die uitwerking geeft aan een nog op te stellen en vast te stellen liquidatieplan waarop in het najaar 2025 een zienswijze mogelijk is.

Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	Lid AB	**Maatschappelijk:** De BghU kan blijvend investeren in de kwaliteit van dienstverlening. **Regionaal:** Als samenwerkingsverband verzorgt de BghU namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen binnen het werkgebied en stelt jaarlijks de WOZ-waarden vast van alle onroerende zaken voor onze deelnemers. Verzorgt voor alle gemeentelijke deelnemers de uitvoering van de basisregistratie Waardebepaling Onroerende Zaken (Wet WOZ) en meten voor alle gemeenten de gebruiksoppervlakte in voor de basisadministratie adressen en gebouwen (BAG). De BghU borgt de continuïteit van zijn taakuitvoering en streeft naar continue verbetering van kwaliteit en klantgerichtheid van het waarderings- en belastingproces. BghU wordt geleid op basis van maatschappelijk algemeen aanvaardbare principes. Afgelopen jaar is onze strategie aangescherpt en intern uitgedragen met: • het streven naar goede en betrouwbare dienstverlening en • efficiënt objectenbeheer. Lokaal: De BghU behartigt namens de gemeente Houten haar belangen op het gebied van de heffing en invordering van belastingen, de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en basisadministraties en basisregistraties.	Algemene dekkingsmiddelen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)	Programma	Risico's
Vennootschappen en coöperaties				
Bank Nederlandse gemeenten	AvA	**Maatschappelijk:** BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Alleen overheden, namelijk het Rijk (50%), gemeenten, waterschappen en provincie mogen aandeelhouder zijn van de BNG. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden **Regionaal:** Het aanbieden van financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang, tegen zo laag mogelijke kosten. **Lokaal:** Het kunnen bankieren en het kunnen aantrekken van kredietfaciliteiten tegen gunstige condities.	Algemene dekkings-middelen	De kapitaalpositie van BNG Bank bleef in het verslagjaar onveranderd sterk. De Common Equity Tier 1-ratio en de Tier 1-ratio bedroegen per einde 2023 respectievelijk 43% en 46%. We zijn tevreden over de gestage groei in het aantrekken van financiering met ESG-obligaties. In 2023 is dit percentage gegroeid naar 41%, een toename van 5% ten opzichte van 2022.
Vitens NV	AvA	**Maatschappelijk:** Vitens is een (drink)waterbedrijf dat medeverantwoordelijkheid is voor gezondheid (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en een duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu. **Regionaal:** Regionaal is het belang van samenwerking gelegen in een goede drinkwatervoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van alle deelnemende gemeenten en provincies. **Lokaal:** Het lokale belang is gelegen in een goede drinkwatervoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van Houten. Daarnaast heeft Houten als aandeelhouder financieel belang in de vorm van dividend.	Duurzame leefomge-ving	

Stedin Groep	AvA	**Maatschappelijk:** Stedin is netbeheerder in het grootste deel van Zuid-Holland en de provincies Utrecht en Zeeland: een overwegend stedelijke en industriële regio. Zij zorgen ervoor dat ruim 2,3 miljoen huishoudens en zakelijke klanten over energie beschikken om te wonen, werken en ondernemen. Zo wordt de komende jaren het netwerk uitgebreidt zodat meer dan 100 windmolens kunnen draaien, verstevigen ons elektriciteitsnet met meer dan 1.300 kilometer kabels en bouwen ze 500 elektriciteitsstations. Allemaal om de energietransitie, de extra woningbouw en bedrijvigheid in ons gebied mogelijk maken **Regionaal:** Regionaal is het belang van samenwerking gelegen in een goede energievoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van alle deelnemende gemeenten en provincies. **Lokaal:** Het lokale belang is gelegen in een goede energievoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van Houten. Belangrijk element daarbij is leveringszekerheid: burgers en bedrijven moeten verzekerd zijn van een betrouwbare energievoorziening om de maatschappelijke en economische continuïteit en stabiliteit te borgen. Daarnaast heeft Houten als aandeelhouder financieel belang in de vorm aandelen t.w.v. 1 miljoen waartegenover een jaarlijkse dividenduitkering staat	Duurzame leefomge-ving	

Verbonden partij	**Bestuurlijk belang**	**Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)**	**Programma**	**Risico's**
Overige verbonden partijen				
U10		**Maatschappelijk:** U10 is een netwerkorganisatie waarin 16 gemeenten in de regio Utrecht samenwerken op maatschappelijke thema's en uitdagingen. Deze thema's zijn mobiliteit, economie, wonen, gezondheid, groen en landschap en duurzaamheid. De U10-gemeenten willen de goede perspectieven van de regio Utrecht als ontmoetingsplek voor gezond stedelijk leven koesteren, versterken en benutten. .	Programma Samen leven Programma Duurzame leefomge-ving Programma Goede be-reikbaarheid	Houten levert voor het bestuursconvenant Samenwerking U10 en het mobiliteitsconvenant een structurele bijdrage per inwoner, die jaarlijks wordt geïndexeerd en aangepast aan het aantal inwoners.

		Zij werken daarom op vrijwillige basis samen in U10-verband door gemeenschappelijke onderwerpen en belangen te verkennen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities te formuleren en activiteiten te ondernemen **Relevante maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen** De U10-gemeenten willen de groei van de regio op een gezonde, duurzame en slimme wijze faciliteren. De druk op de regio op het gebied van wonen, werken, energie en landschap neemt toe. Dat is bijvoorbeeld te zien aan de stijgende vraag naar betaalbare woningen en het bereikbaar houden van de regio. Binnen de gebiedsalliantie Krommerijn wordt de samenhang op deze onderwerpen uitgewerkt met de gemeenten Bunnik en Wijk bij Duurstede. **Regionaal:** Gemeenten werken in U10-verband samen omdat de opgaven waar individuele gemeenten voor staan vaak grensoverschrijdend zijn of efficiënter en effectiever samen opgepakt kunnen worden. Daarnaast trekken U10 gemeenten gezamenlijk op richting provincie en Rijk. **Lokaal:** Houten is onlosmakelijk onderdeel van de stedelijke regio Utrecht, als het gaat om wonen, werken en leven. Daarom is het in het belang van Houten om in regionaal verband te werken aan een gezonde, slimme en groene regio. Dat gebeurt aan de volgende bestuurstafels in het bestuurlijk netwerk U10: • Bestuurlijk overleg IRP • Gezonde woon- en leefomgeving • Economische positionering • Klimaatneutrale regio • Duurzame bereikbaarheid • Groen en Landschap Enkele belangrijke overkoepelende onderwerpen op de bestuurstafels: • uitvoering van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) • uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES) • Woondeal • Regiopoorten		Dit gebeurt op basis van een mixpercentage van 70% loonindex en 30% prijsindex. Voor 2026 wordt deze indexatie geraamd op 4,1%. Op basis van het aantal inwoners op 1 januari 2024 (50.945) heeft Houten de volgende bijdragen: € 73.406 voor het bestuursconvenant Samenwerking U10 en € 20.020 voor het mobiliteitsconvenant. Voor de realisatie van het IRP draagt Houten van 2024 t/m 2027 jaarlijks een vast bedrag bij: € 41.617. Houten neemt deel aan loopt het convenant met de EBU/ROM (Economic Board Utrecht / Utrechtse Ontwikkel Maatschappij). Onze bijdrage is 1,00 euro per inwoner (bedrag in 2025) + indexatie vanaf 2026 en komt voor 2026 op € 50.945. De bijdrage aan de RES U16 is € 5.287.

AB = Algemeen Bestuur
DB = Dagelijks Bestuur
BC = Bestuurscommissie
AvA = Algemene vergadering Aandeelhouders

Verbonden partijen in rekening en begroting

x € 1.000

Verbonden partij	Jaar	Prognose financiële bijdrage	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Prognose financieel resultaat
			1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Gemeenschappelijke regelingen							
GGD Regio Utrecht (GGDrU)	2026	€ 2.667	€ 2.738	€ 2.800	€ 29.734	€ 27.464	€ 62
Afvalverwijdering Utrecht (AVU)	2026	€ 1.927	€ -	€ -	€ 15.333	€ 15.333	€ -
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	2026	€ -223	€ 5	€ 6	€ 3	€ 3	€ -
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	2026	€ 3.090	€ 28.867	€ 29.606	€ 69.631	€ 75.308	€ 739
Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)	2026	€ 17.772	€ -	€ -	nb	nb	€ -
Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)	2026	€ 365	€ 98	€ 123	€ 859	€ 795	€ -25
Regionale Uitvoeringsdienst regio Utrecht (RUD)	2026	€ -806	€ 1.271	€ 1.517	€ 6.770	€ 7.363	€-
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	2025	€ -754	€ 1.539	€ 2.782	€ 5.299	€ 3.130	€ -
Vennootschappen en coöperaties							
Bank Nederlandse Gemeenten (dividend)	2026	€ 13	€ 4.721	€ 4.777	€ 110.819	€ 123.614	€ 294.000
Vitens	2026	nb	€ 533.000	€ 557.100	€ 1.293.000	€ 1.340.100	?
Stedin Groep	2026	nb	nb	nb	nb	nb	nb

2.6 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een financieel gezonde gemeente is in staat om ambities waar te maken én tegelijkertijd voldoende veerkracht te behouden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Dat vraagt om een stevige financiële basis en bewust omgaan met risico's. In deze paragraaf staat het weerstandsvermogen centraal: het vermogen van de gemeente om incidentele financiële risico's op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

Het uitvoeren van gemeentelijke taken brengt onvermijdelijk risico's met zich mee. Deze risico's zijn niet volledig te voorkomen, maar kunnen wel impact hebben op het behalen van beleidsdoelen. Daarom is het van belang om risico's tijdig te herkennen, zorgvuldig af te wegen en waar nodig passende beheersmaatregelen te treffen. Tegelijkertijd moet er voldoende financiële ruimte zijn om met dergelijke risico's om te kunnen gaan. Die ruimte wordt gevormd door de weerstandscapaciteit, bestaande uit onder andere het vrij besteedbare deel van de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit.

Op basis van de meest recente cijfers en het risicoprofiel voor 2026 kan het weerstandsvermogen van de gemeente Houten worden gekwalificeerd als "Uitstekend", met een ratio van 3,9. In de door de raad vastgestelde nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen Algemene Dienst (2014) geldt een ondergrens van 1,0. De verhouding tussen beschikbare middelen en financiële risico's ligt daarmee ruim boven de norm.

In 2024 en 2025 is bovendien een belangrijke stap gezet in het versterken van het risicomanagement. Binnen de organisatie zijn risico's scherper in beeld gebracht door interne verbeterde samenwerking. Ook is in toenemende mate aandacht besteed aan het bewust meenemen van risico's in beleidsvoorstellen en besluitvorming. Deze lijn wordt in 2026 voortgezet, met als doel om risico's vroegtijdig te signaleren, beheersmaatregelen te borgen en de financiële gevolgen beheersbaar te houden.

Deze paragraaf biedt een integraal beeld van de financiële weerbaarheid van de gemeente. Eerst wordt ingegaan op de beschikbare weerstandscapaciteit. Vervolgens worden de belangrijkste risico's toegelicht die van invloed zijn op het benodigde weerstandsvermogen. Tot slot worden de financiële kengetallen gepresenteerd, die gezamenlijk inzicht geven in de bredere financiële positie van de gemeente Houten.

2.5.1 Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

De gemeente Houten beschikt over een financiële buffer die ingezet kan worden bij onverwachte, incidentele tegenvallers: de weerstandscapaciteit. Deze capaciteit bestaat uit drie onderdelen:

- het vrij beschikbare deel van de algemene reserve,
- de onbenutte belastingcapaciteit,
- en de stelpost onvoorzien.

Samen vormen deze middelen het vangnet voor financiële risico's die zich niet structureel, maar wel incidenteel acuut kunnen voordoen. De actuele omvang van de weerstandscapaciteit wordt jaarlijks geactualiseerd. In onderstaande tabel is de ontwikkeling weergegeven over de afgelopen jaren.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel van middelen en mogelijkheden om niet begrote, onverwachte kosten te dekken. Deze bestaan uit het vrije deel van de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost onvoorzien. De werkelijke omvang eind 2024, de actuele geactualiseerde prognose 2025 en de prognose 2026 wordt in de volgende tabel weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit	31-12-2024	2025	2026
	werkelijk	Prognose	prognose
Vrij deel algemene reserve stand 1-1		9.119	9.558
Geprognosticeerde toevoeging	9.119	2.038	0
Geprognosticeerde onttrekking		1.569	1.878
Stelpost onvoorzien		0	0
Vrij deel algemene reserve	9.119	9.588	7.710
· Provinciale minimumnorm		2.561	2.590
· Boven de provinciale minimum norm		7.027	5.120

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt naar verwachting op 1 januari 2026 € 7,710 miljoen. Aan dit vrije deel van de algemene reserve stelt de provincie (als toezichthouder) als omvang een minimumnorm van € 50 per inwoner. Met een verwacht inwonersaantal begin 2025 van 51.790 inwoners moet het vrij besteedbaar deel een minimumomvang hebben van € 2,590 miljoen. De omvang van € 7,710 miljoen ligt € 5,120 miljoen boven de minimumnorm en voldoet daarmee ruim aan deze norm.

De omvang van de stelpost onvoorzien werd in de afgelopen jaren begroot op basis van € 1,25 per inwoner. De komende jaren is er vanuit het bezuinigingsperspectief bepaald deze stelpost niet in te vullen. In het geval van een onvoorziene situatie waar acuut middelen voor nodig zijn, wordt elders in de begroting dekking gezocht.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen beoordelen we aan de hand van de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt de ratio weerstandsvermogen genoemd. De ratio gebaseerd op de actuele informatie bij deze begroting komt uit op:

$$\text{ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{kwantificering van de risico's 2026}} = \frac{\text{€ 7.710.656}}{\text{€ 1.961.000}} = 3{,}9$$

De omvang van de ratio is daarmee volgens de gestelde normen uit de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen te kwalificeren als *"Uitstekend"*.

In de door de raad in december 2014 vastgestelde nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen Algemene Dienst is de ondergrens voor de ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld op 1,0. Dat betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit precies voldoende is om de risico's financieel af te dekken. Er is geen norm voor de bovengrens voorgesteld. Het gevolg hiervan is dat bij een hoge ratio van het weerstandsvermogen (veroorzaakt door een laagrisicoprofiel) meer middelen beschikbaar blijven binnen de eigen vermogenspositie van de gemeente voor onvoorziene uitgaven.

2.5.2 Risicoprofiel

De uitvoering van het gemeentelijk beleid brengt risico's met zich mee, zowel financieel als organisatorisch. Binnen de gemeente Houten onderscheiden we risico's die moeilijk kwantificeerbaar zijn, zoals onzekerheden in wetgeving, personeelsvraagstukken, maatschappelijke ontwikkelingen of externe factoren zoals klimaatverandering, en risico's die financieel zijn ingeschat en opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. De niet-kwantitatieve risico's geven richting aan waar aandacht, beheersing of beleidsbijsturing nodig is, terwijl de financieel doorvertaalde risico's concreet inzicht geven in de mogelijke gevolgen voor de begroting. Samen vormen deze risico's het actuele risicoprofiel van de gemeente.

Sociaal domein

Het sociaal domein blijft een belangrijk en kwetsbaar onderdeel van de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Regelingen zoals jeugdhulp, Wmo en participatie hebben een open-einde-karakter: de gemeente is wettelijk verplicht om ondersteuning te bieden, maar heeft weinig invloed op de aard, omvang en stijging van de vraag. De hulpvragen worden complexer, de kosten per cliënt nemen toe en wachttijden lopen op. Daarnaast blijft het aantal jeugdigen dat een beroep doet op hulp stijgen en is de instroom moeilijk voorspelbaar. De rijksvergoeding sluit vaak onvoldoende aan op de werkelijke kosten, waardoor structurele tekorten kunnen ontstaan en de financiële ruimte om dit binnen de begroting op te vangen beperkt is.

Deze combinatie van factoren maakt het sociaal domein risicovol. Het vraagt voortdurende monitoring, nauwe samenwerking met zorgaanbieders, regionale afspraken over inkoop en heldere keuzes in beleid en prioritering. De Sociale Koers speelt hierbij een centrale rol door richting te geven aan de keuzes die gemaakt worden om de ondersteuning duurzaam en beheersbaar te houden. Dit risico is financieel doorvertaald met een geraamde gevolgschade van € 1,125 miljoen en vormt daarmee het grootste afzonderlijke risico binnen de totale risicoanalyse van de gemeente. Het is daarmee een voorbeeld van een kwalitatief risico dat ook concreet financieel doorwerkt.

Fysieke leefomgeving en klimaat

De fysieke leefomgeving in Houten staat de komende jaren voor ingrijpende veranderingen en investeringen. De gemeente werkt aan woningbouwopgaven, mobiliteitsaanpassingen, de energietransitie en vergroening van de openbare ruimte. Tegelijkertijd nemen externe beperkingen toe, zoals het tekort aan stikstofruimte, de overbelasting van het elektriciteitsnet en de druk op vergunningverlening. Deze randvoorwaarden beïnvloeden de haalbaarheid en timing van projecten en kunnen leiden tot hogere voorbereidingskosten, verschuiving van prioriteiten of vertraging bij het behalen van beleidsdoelen.

Klimaatverandering vormt een blijvende opgave. Extreme neerslag, langdurige droogte en hittegolven leggen extra druk op beheer van de openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed. Houten zal moeten investeren in klimaatadaptatie door vergroening, waterberging en een toekomstbestendige inrichting van wijken en infrastructuur. De financiële effecten zijn moeilijk vooraf in te schatten, maar de maatschappelijke impact is groot en urgent. Een concreet financieel doorvertaald risico binnen dit thema is de areaaluitbreiding zonder verhoging van de formatie, met een geraamde gevolgschade van € 140.000. Dit risico betreft een toename van werkdruk, hogere ziekteverzuimcijfers en verminderde kwaliteit van het groen. Het illustreert hoe kwalitatieve risico's, zoals toenemende beheeropgaven, direct financiële implicaties kunnen hebben.

Nieuwe gebiedsontwikkelingen – woningbouwopgave 2021–2030

Houten staat aan de vooravond van meerdere grote gebiedsontwikkelingen, zoals Centrum–Molenzoom–Koppeling (CMK) en Houten Oost. Deze projecten brengen aanzienlijke ruimtelijke, maatschappelijke en financiële opgaven met zich mee. De financiële gevolgen van de gebiedsvisies en de bijbehorende investeringsopgaven zijn op dit moment nog niet volledig in de begroting verwerkt. Naarmate de planvorming vordert en concrete investeringsbesluiten volgen, kunnen extra lasten ontstaan die effect hebben op de schuldpositie, het investeringsritme, de structurele exploitatie en de omvang van het weerstandsvermogen. Vooral bij Houten Oost speelt het gemeentelijk grondbezit een actieve rol, wat kansen biedt maar ook financiële risico's met zich meebrengt. Bij CMK is de regierol meer faciliterend, maar ook daar kunnen via kostenverhaal middelen worden verworven die uitsluitend doelgericht kunnen worden ingezet.

Deze ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. Bij elke belangrijke stap in de planvorming wordt het financiële effect geanalyseerd en waar nodig verwerkt in begrotingswijzigingen, actualisatie van de meerjarenraming of bijstelling van het weerstandsvermogen. Het uitgangspunt blijft dat structurele lasten alleen worden aangegaan indien er een houdbare dekking aanwezig is.

Wet- en regelgeving

Wettelijke en beleidsmatige veranderingen vanuit het Rijk vormen een voortdurende bron van onzekerheid. Nieuwe of gewijzigde landelijke regelingen kunnen extra taken of verantwoordelijkheden opleggen, vaak zonder volledige structurele vergoeding. Voorbeelden zijn de invoering van de Omgevingswet, wijzigingen in het Wmo-abonnementstarief en ICT-verplichtingen. Dit geldt ook voor wetgeving rondom privacy, informatiebeveiliging en digitale verantwoordingsnormen, waarbij niet-naleving kan leiden tot reputatieschade of ingrijpen door toezichthouders. Deze risico's zijn kwalitatief van aard, maar hebben ook potentieel financiële gevolgen die nauwlettend worden gevolgd.

Organisatie en personeel

Houten ervaart net als andere overheden krapte op de arbeidsmarkt. Dit belemmert het vervullen van vacatures en vergroot de afhankelijkheid van externe inhuur, met risico's op continuïteit en kostenstijging. Tegelijkertijd vergrijst het personeelsbestand en neemt het aantal pensioengerelateerde uitstromers toe. Ook het bijhouden van functiewaardering (HR21) brengt structurele lasten met zich mee. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt uitgebreid toegelicht hoe hierop wordt ingezet, onder meer via strategische personeelsplanning, gerichte werving, versterking van opleidings- en ontwikkelbeleid en het investeren in duurzame inzetbaarheid.

Daarnaast is de afhankelijkheid van grote ICT-leveranciers toegenomen, waardoor de gemeente kwetsbaar is voor prijswijzigingen, beveiligingsincidenten of leveringsproblemen. Ook hier wordt in de paragraaf Bedrijfsvoering nader op ingegaan, met aandacht voor informatiebeveiliging, digitale weerbaarheid en borging van continuïteit van systemen en dienstverlening.

Maatschappelijke dynamiek, participatie en samenwerkingsverbanden

Projecten op het gebied van woningbouw, energietransitie, verkeersmaatregelen of ruimtelijke inrichting krijgen steeds vaker te maken met weerstand uit de samenleving. Inwoners en belangengroepen maken gebruik van hun recht op inspraak, bezwaar en beroep, wat kan leiden tot vertraging, heroverweging of stillegging van projecten. Deze weerstand is soms inhoudelijk gemotiveerd, maar komt ook voort uit een gevoel van onvoldoende betrokkenheid of beperkte zeggenschap, waardoor een spanningsveld ontstaat tussen urgentie en maatschappelijk draagvlak. Bezwarenprocedures brengen bovendien extra kosten met zich mee voor juridische ondersteuning en procesbegeleiding.

Het publieke debat over thema's als windenergie, warmtenetten, verkeersveiligheid of voorzieningenverdeling is sterk gepolariseerd. Met de perspectiefnota 2026 zijn daarom middelen vrijgemaakt voor extra investering in participatie en het versterken van maatschappelijk draagvlak. Daarnaast kan de voorgenomen fusie van de RUD en Odru tot de ODU financiële risico's voor Houten opleveren. Op dit moment verzorgt de gemeente de ICT-dienstverlening voor de RUD, waarmee bijgedragen wordt aan de dekking van gemeenschappelijke kosten. Indien de ODU vanaf 2026 kiest voor een andere dienstverlener, vervalt deze inkomstenbron en ontstaat een financieringstekort, deels in 2026 en volledig vanaf 2027.

Kwalitatieve en financieel doorvertaalde risico's

Binnen de gemeentelijke programma's zijn in totaal elf risico's geïdentificeerd die financieel zijn doorvertaald, met een totale geraamde gevolgschade van € 1,961 miljoen. Deze risico's worden actief gemonitord en waar nodig worden maatregelen getroffen om zowel de kans op optreden als de impact te beperken. Het onderscheid tussen kwalitatieve risico's en financieel doorvertaalde risico's is belangrijk: sommige risico's hebben een duidelijk financiële vertaling, terwijl andere voornamelijk richting geven aan beleidsmatige aandachtspunten, maar ook indirect financieel effect kunnen hebben. De drie grootste financieel doorvertaalde risico's zijn:

Stijgende kosten jeugdhulp en Wmo (€ 1,125 miljoen)

De structurele groei van de zorgvraag in Houten, gecombineerd met toenemende complexiteit van de hulpvragen en beperkte invloed op de hoogte van rijksvergoeding, vormt het grootste afzonderlijke financiële risico. Zonder aanvullende beheersmaatregelen kan dit leiden tot aanzienlijke begrotingsdruk.
Beheersmaatregelen:

- Strikte budgetbewaking en actieve sturing op uitgaven.
- Optimalisatie van inkoop en contractering met zorgaanbieders.
- Investeren in preventie en het versterken van de eigen kracht van inwoners, om de afhankelijkheid van professionele zorg te beperken.
- Regionale samenwerking en afspraken over inkoop en afstemming van jeugdhulp en Wmo-diensten.

Cyberaanval (€ 450.000)

De afhankelijkheid van digitale systemen maakt de gemeente kwetsbaar voor cyberaanvallen. Een succesvolle aanval kan leiden tot uitval van dienstverlening, verlies of misbruik van gegevens, hoge herstelkosten en aantasting van het vertrouwen van inwoners en partners.
Beheersmaatregelen:

- Implementatie van interne beleidsmaatregelen, protocollen en beveiligingsstandaarden.
- Regelmatige audits en testen van de digitale weerbaarheid.
- Afsluiten van een cybersecurityverzekering om financiële risico's van incidenten te beperken.
- Investeren in bewustwording en training van medewerkers op het gebied van digitale veiligheid.

Areaaluitbreiding zonder verhoging van de formatie (€ 140.000)

De uitbreiding van gemeentelijk areaal, waaronder groen, wegen en openbare ruimte, verhoogt de beheeropgave. Zonder extra capaciteit leidt dit tot hogere werkdruk, mogelijk kwaliteitsverlies en stijgende uitgaven voor beheer en onderhoud.
Beheersmaatregelen:

- Het areaal systematisch in kaart brengen en structureren om beheer en onderhoud efficiënt uit te voeren.
- Structurele aanpassing van het budget en de formatie waar nodig, afgestemd op de werkelijke beheerbehoefte.
- Monitoring van werkdruk en ziekteverzuim en bijsturing van taken en planning.

De overige acht risico's hebben een gezamenlijke financiële omvang van € 246.000 en zijn opgenomen in Bijlage 4.1 Kwalitatieve risico's. Deze betreffen onder andere risico's binnen de organisatie en personeel, maatschappelijke dynamiek en participatie, en kleinere operationele risico's die weliswaar financieel zijn doorvertaald, maar een relatief beperkte impact hebben. Voor al deze risico's geldt dat ze actief worden gemonitord en dat, indien nodig, maatregelen worden genomen om zowel de kans op optreden als de mogelijke gevolgen te beperken.

2.5.3 Financiële kerngetallen

We nemen financiële kengetallen op in de begroting om op een heldere manier inzicht te geven in hoe de gemeente er financieel voor staat. Deze cijfers helpen de raad, inwoners en andere betrokkenen om trends te volgen, risico's op tijd te herkennen en weloverwogen besluiten te nemen.

Het is belangrijk om de kengetallen niet afzonderlijk te beoordelen, maar altijd in samenhang te bekijken. Alleen dan ontstaat een volledig en betrouwbaar beeld van onze financiële positie. Een gezonde financiële situatie is in balans als er sprake is van: een aanvaardbare schuld, voldoende reserves, een structureel sluitende begroting, een beheersbare investering in gronden en voldoende ruimte om, als dat nodig is, de inkomsten via belastingen aan te passen.

Een minder gunstig kengetal hoeft niet meteen zorgelijk te zijn, zolang de andere kengetallen dit kunnen opvangen en de risico's beheersbaar blijven. Het draait uiteindelijk om het totaalbeeld en de vraag of we als gemeente financieel verantwoord en stabiel kunnen blijven opereren.

Tabel: kengetallen

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1a. Netto schuldquote	44%	52%	57%	62%	71%	75%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	44%	52%	57%	62%	71%	75%
2. Solvabiliteitsratio	38%	30%	29%	28%	25%	23%
3. Grondexploitatie	7%	1%	7%	7%	7%	7%
4. Structurele exploitatieruimte	2,9%	-0,2%	0,0%	-1,0%	-2,4%	-2,2%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	95%	97%	104%	0%	0%	0%

Minst risicovol Neutraal Meest risicovol

Tabel: Signaleringswaarden kengetallen

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

De financiële positie van de gemeente laat een duidelijke ontwikkeling zien richting hogere schulden en afnemende solvabiliteit. De netto schuldquote stijgt van 44% in 2024 naar 75% in 2029, wat aangeeft dat de verhouding tussen schulden en eigen vermogen fors toeneemt. Ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen blijft dit beeld hetzelfde. Tegelijkertijd daalt de solvabiliteitsratio van 38% in 2024 naar 23% in 2029, wat wijst op een afname van de financiële buffer en een toenemende kwetsbaarheid voor risico's.

De grondexploitatie blijft relatief stabiel rond de 7%, met een uitzondering in 2025 (1%), wat wijst op beperkte directe bijdrage van grondexploitaties aan de financiële ruimte dat jaar. De structurele exploitatieruimte verslechtert na 2025 van 0% tot -2,4% in 2028, wat aangeeft dat er structureel sprake is van een tekort dat aandacht vraagt voor kostenbeheersing of aanvullende inkomsten. Samengevat laat de financiële trend een toenemende druk zien op de gemeentelijke begroting, met stijgende schulden, afnemende solvabiliteit en een negatieve structurele exploitatieruimte op termijn. Dit vraagt om structurele maatregelen om de financiële continuïteit en het voorzieningenniveau op peil te houden. Voor de grafische weergave van de kengetallen wordt verwezen naar bijlage 4.6.

Toelichting kengetallen

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan hoeveel schulden de gemeente heeft in verhouding tot haar eigen inkomsten. Hoe hoger dit percentage, hoe meer schulden er zijn en hoe meer rente en aflossing we moeten betalen.

1b. de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat de gemeente soms ook geld uitleent aan bijvoorbeeld woningcorporaties of andere partners, wordt er een tweede berekening gemaakt: de netto schuldquote zonder de doorgeleende bedragen. Dit laat zien hoe groot onze échte schuld is als we de leningen aan anderen niet meerekenen. Zo krijgen we een zuiverder beeld van hoe gezond onze gemeentefinanciën zijn.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien hoe sterk we er financieel voor staan. Het zegt iets over de vraag: kunnen we onze schulden en verplichtingen op de lange termijn betalen? We berekenen dit door ons eigen vermogen (dat zijn alle reserves en het jaarlijkse resultaat) af te zetten tegen alles wat we bezitten en verschuldigd zijn. Hoe hoger dit percentage, hoe steviger we financieel in onze schoenen staan.

3. Grondexploitatie

De grondexploitatie laat zien hoeveel geld er vastzit in gemeentelijke grond (bijvoorbeeld voor woningbouw of bedrijventerreinen) ten opzichte van onze totale inkomsten. Deze gronden zijn bedoeld om later verkocht of ontwikkeld te worden, dus het is belangrijk dat de waarde daarvan goed wordt bijgehouden. De accountant controleert jaarlijks of de waarde van de grond nog klopt, zodat we weten of we deze investeringen kunnen terugverdienen.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan of de gemeente financieel in balans is op de lange termijn. Of anders gezegd: verdienen we elk jaar genoeg om onze vaste uitgaven te kunnen betalen? Als dit percentage positief is, dan houden we jaarlijks geld over en kunnen we investeren of sparen. Is het negatief, dan moeten we ingrijpen, bijvoorbeeld door structurele inkomsten te verhogen of uitgaven te verlagen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe hoog onze lokale belastingen (zoals de OZB) zijn in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Hiermee kunnen we beoordelen of er nog ruimte is om eventueel extra inkomsten op te halen via belasting, als dat in de toekomst nodig zou zijn. Het geeft ook een beeld van de belastingdruk voor onze inwoners en bedrijven.

2.7 Paragraaf financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft een kader voor het (financierings-) risicomanagement. Het betreft het raamwerk voor het financieringsbeleid. Dit is verder uitgewerkt in de gemeentelijke Regeling treasury. Deze regeling geeft een uiteenzetting van de kaders, waarbinnen het treasurybeleid van de gemeente Houten wordt vormgegeven en de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie worden beschreven. Daarnaast zijn er beleidsregels met betrekking tot het verstrekken van geldleningen en garanties. Deze beleidsregels bieden toetsingskaders c.q. spelregels voor het beoordelen van lening- en garantieaanvragen.

2.6.1 Ontwikkelingen en rentevisie

De renteontwikkelingen blijven van grote invloed op de financieringslasten van de gemeente. Hoewel de rente zich de afgelopen periode enigszins heeft gestabiliseerd, blijft de verwachting dat deze op middellange termijn relatief hoog blijft ten opzichte van de laatste jaren. Dit heeft directe gevolgen voor nieuw aan te trekken leningen en herfinancieringen van bestaande schulden. De gemeente zet in op een zorgvuldig en verantwoord financieringsbeleid om risico's te beheersen.

Op basis van de huidige situatie en de (verwachte)leningenportefeuille is vanuit bezuinigingsperspectief opnieuw gekeken naar de begrote rentelasten van de gemeente. Vanuit deze analyse is gebleken dat op basis van de huidige situatie, de rentelasten te hoog begroot zijn. Dit is mogelijk in het verleden ontstaan uit het voorzichtigheidsprincipe, echter zou dat niet passend zijn voor de komend jaren van bezuiniging. De begroting van de rentelasten is daarom in de komende jaren structureel verlaagd, om te passen bij de huidige lening portefeuille. Wanneer een nieuwe lening wordt aangetrokken wordt de begroting van de rentelasten herzien.

Renterisico

Voor het renterisico gelden er twee normen namelijk de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Er dient binnen deze normen geopereerd te worden.

Renterisiconorm (lang)

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten in geval van herfinanciering en renteherziening van geldleningen. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. Deze norm is op 20% van de lastenkant van de begroting gesteld en wordt afgezet tegen de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen. Uit onderstaand tabel blijkt dat wij meerjarig onder de norm uitkomen.

Tabel: renterisiconorm

bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
Stand van het begrotingstotaal (lasten)	151.102	144.742	143.392	143.317
Renterisiconorm 20% van de begroting	30.220	28.948	28.678	28.663
Renterisico op de vaste schuld	5.671	5.671	4.672	3.672
Ruimte onder risiconorm	24.549	23.227	24.066	24.991

Kasgeldlimiet (kort)

Om het risico van kortlopende financiering te beperken is in de Wet fido de kasgeldlimiet vastgesteld. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage (8,5%) berekend over de lastenkant van de begroting. Zodra de kortlopende financiering (kasgeldleningen) drie kwartalen boven dit bedrag uitkomt, is de gemeente verplicht over te gaan tot consolidatie. De kortlopende schuld moet dan omgezet worden in een langlopende geldlening.

Voor 2026 zit onze kasgeldlimiet op € 12,8 miljoen. Met een zorgvuldige liquiditeitsplanning en leningenportefeuille is de prognose dat de gemeente zoals gewenst deze limiet in 2026 niet overschrijdt.

2.6.2 Gemeentefinanciering

In 2025 is een nieuwe lening aangetrokken van 10 miljoen om te kunnen voorzien in de korte termijn financieringsbehoefte. De financieringspositie voor 2026 en volgende jaren is enerzijds afhankelijk van de financieringsbehoefte die voortvloeit uit onder andere de liquiditeitspositie van de gemeente, het saldo van de financiële activiteiten, het structurele exploitatiesaldo, de voorgenomen investeringen en anderzijds uit mogelijke investeringssubsidies en de verwachte opbrengsten uit de grondexploitaties. Op basis van deze informatie geeft dat het volgende overzicht van de financieringspositie en financieringsbehoefte:

Tabel: financieringsbehoefte

Bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	Begroting 2026
Stand van de vaste geldleningen op 1 januari 2026	45.848
Begrote nieuwe vaste geldleningen in 2026	0
Aflossing in de loop van het jaar	5.671
Stand van de vaste geldleningen op 31 december 2026	40.177

De gemiddelde rente van deze vaste financieringsmiddelen ligt op ca. 2,13%. Voor 2026 is er op dit moment geen aanleiding om een nieuwe lening aan te trekken. De financiële effecten van de toekomstige woningbouwopgave zijn nog niet in de begroting verwerkt en worden meegenomen zodra de kosten inzichtelijk zijn. In de komende periode wordt gewerkt aan een meerjarig overzicht van de liquiditeitsprognose en de bijbehorende financieringsbehoefte.

2.6.3 Rentetoerekening

Vanaf 2017 moet de 'reële' (omslag)rente in de begroting worden verwerkt. Middels onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Tabel: rentetoerekening

Bedragen x € 1.000

	Renteschema		2026
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.583
b.	De externe rentebaten		-30
	Totaal door te rekenen externe rente		**1.553**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend		
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	30	
			30
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		0
	De aan de taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		**1.583**
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		1.514
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**68**
	Boekwaarde per 1-1-2025 integraal gefinancierd		151.440
	Percentage toe te rekenen naar taakvelden (afgerond)		1,0%

Op basis van bovenstaand overzicht, is de voorcalculatorische omslagrente in de begroting 2026 berekend op 1,0%. Dit percentage is ongewijzigd ten opzichte van de omslagrente in 2025. Deze rente wordt toegepast aan de uitgaven- en inkomstenkant van de begroting.

2.6.4 Wet schatkistbankieren

Eind 2013 is de Regeling Schatkistbankieren in werking getreden. Op grond van deze regeling dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Voor Houten ligt de drempelwaarde in 2026 rond de € 3,0 miljoen. De gemeente gebruikt de limiet vaak aan de opnemende kant, incidenteel kan het voorkomen dat door een overschot aan middelen deze automatisch worden overgeboekt naar de rekening van de schatkist.

2.6.5 Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof)

Het EMU-saldo geeft inzicht in de bijdrage van de gemeente aan het nationale begrotingssaldo, zoals verplicht op grond van het BBV (artikel 17c). Het saldo wordt berekend door het exploitatiesaldo te corrigeren voor mutaties in vaste activa, voorzieningen en voorraden.

Voor 2025 komt het EMU-saldo uit op een tekort van € 22,8 miljoen. In 2026 is sprake van een positief saldo van € 2,0 miljoen, maar vanaf 2027 worden weer tekorten verwacht: € 4,4 miljoen in 2027, oplopend naar € 10,5 miljoen in 2028 en € 5,8 miljoen in 2029. Deze ontwikkeling hangt samen met de omvangrijke investeringsopgave van de gemeente en de bijbehorende mutaties in vaste activa.

Het EMU-saldo vormt geen directe sturingsvariabele voor de gemeentelijke begroting, maar het is wel relevant omdat de optelsom van alle lokale EMU-saldi invloed heeft op de naleving van de Europese begrotingsnormen door Nederland.

Tabel: Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo							**Begroting**
			2025	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-10.712	-2.847	-2.351	-3.247	-3.860
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	19.257	-12.213	1.483	7.089	2.035
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	-989	882	-594	-134	122
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-8.206	8.206	0	0	0
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			**-22.752**	**2.042**	**-4.428**	**-10.470**	**-5.773**

2.8 Paragraaf subsidies

De gemeenteraad stelt ook dit jaar de subsidieplafonds vast als onderdeel van de begroting. Daarmee is duidelijk welk bedrag maximaal beschikbaar is voor de verschillende subsidieregelingen in 2026. Inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen op basis hiervan een aanvraag indienen.

In 2026 werken we met een vernieuwde subsidiestructuur. Deze is tot stand gekomen door de invoering van de Sociale Koers en de gemeente brede bezuinigingsopgave. Daarbij zijn alle bestaande subsidies opnieuw beoordeeld, waardoor het subsidieplafond 2026 niet één-op-één te vergelijken met dat van 2025. Het totaal aan subsidies in 2026 ligt circa € 60.000 lager dan in 2025.

In de onderstaande tabel staan de subsidieplafonds voor 2026 per regeling met daaronder een toelichting indien nodig. De tabel geeft een compleet overzicht van de structureel geraamde bedragen die via subsidies worden uitgegeven. Het amendement 025-2025 “Ombuigingen verzachten voor maatschappelijke partners en openbare ruimte” perspectiefnota waarin een indexatie van 4% is opgenomen, is hierbij verwerkt.

Tabel: Subsidieregelingen 2026

Subsidieregeling	Subsidieplafond 2025	Subsidieplafond 2026
Samenlevingsactiviteiten (tot 1 juli 2025)	5.751.448	–
Sociale Basis Infrastructuur (m.i.v. 1 juli 2025)	–	5.183.678
Inwonersfonds (tot 1 januari 2026)	103.435	–
Cultuurfonds (tot 1 januari 2026)	54.372	–
Fonds Houten Samen (m.i.v. 1 juli 2025)	–	427.749
Evenementenfonds	58.293	60.625
Aanleg groene daken en regenwater (2024–2027)	60.000	60.000
Energietransitie Houten 2020–2025	305.000	341.365
Subsidies zonder specifieke regeling	–	201.478
Totaal geraamd	**€ 6.332.548**	**€ 6.274.895**

Sociale Basis Infrastructuur

Er is invulling gegeven aan de bezuinigingsopgave S21 “Actualiseren subsidieregelingen/fondsen”. De subsidieregelingen in het sociaal domein zijn inmiddels geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de nieuwe Algemene Subsidie Verordening en de Sociale Koers 2026-2029. Het subsidieplafond 2026 sociale basis infrastructuur daalt ten opzichte van 2025 met circa € 570.000.

Verwerking Motie 027-2025 “Verlaging apparaatskosten en verschuiving van middelen”

De motie heeft een tweeledig karakter. Allereerst wordt het college verzocht om voorstellen uit te werken om een oplopende besparing op de apparaatskosten te realiseren: €150.000 in 2026, oplopend tot € 900.000 structureel in 2028. Daarnaast verzoekt de raad om in de begroting 2026 een bedrag van €150.000 beschikbaar te stellen voor het Fonds sociale basisinfrastructuur (sport, cultuur en welzijn). Voor de jaren vanaf 2027 wordt gevraagd om nadere voorstellen, die eind 2025 met de gemeenteraad worden besproken en meegenomen in de Perspectiefnota 2027. Daarbij dient specifiek te worden gekeken naar de inzet van vrijvallende middelen voor sport, cultuur en welzijn, voor het onderhoud en beheer van de groene ruimte of ter beperking van een verdere verhoging van de OZB.

In de begroting 2026 is op dit moment uitsluitend het incidentele bedrag van €150.000 verwerkt. Dit bedrag is toegevoegd als extra subsidie aan de Subsidieregeling Fonds Houten Samen (de opvolger van het Inwonersfonds, Sportfonds en Cultuurfonds), ter verzachting van de bezuinigingsopgave in de sociale basis. De structurele besparingen op de apparaatskosten zijn nog niet verwerkt, omdat de organisatiegevolgen, uitvoeringsrisico’s en structurele dekking hiervan zorgvuldig moeten worden onderzocht. Deze uitwerking vindt de komende periode plaats, zodat een integraal en onderbouwd voorstel kan worden voorgelegd bij de Perspectiefnota 2027.

Aanleg groene daken en afkoppelen en infiltreren regenwater 2024-2027

Voor deze regeling geldt geen indexatie aangezien de regeling is opgesteld als bijdrageregeling en niet als subsidieregeling. Het bedrag is wel structureel geraamd. Tijdens het opstellen van deze begroting is een nieuw voorstel in voorbereiding, waarbij de regeling opnieuw wordt beoordeeld en verwerkt tot subsidieregeling. Aanvragen worden verstrekt naar het huidige prijspeil.

Subsidieregeling Energietransitie Houten 2020–2025

Hoewel de regeling formeel eind 2025 afloopt, is ten tijde van het opstellen van deze begroting een voorstel in voorbereiding om de regeling met één jaar te verlengen.

Subsidies zonder specifieke regeling

Een deel van de subsidies valt niet onder een specifieke subsidieregeling, maar is wel structureel opgenomen in de begroting. Voorbeelden hiervan zijn bijdragen aan Halt, Veilig Houten, Wereldwinkel, Fairtrade, Slachtofferhulp Nederland, de Adviesraad Sociaal Domein en aan subsidies voor de huur van (sport)voorzieningen.

Overige subsidies

Naast de in deze paragraaf verwerkte structurele subsidies, zijn er subsidieregelingen en ook incidentele subsidies zonder regeling die afhankelijk zijn van bijdragen van derden, zoals het Rijk. Denk bijvoorbeeld aan middelen voor Vluchtelingenwerk Nederland. Voor deze incidentele subsidies zonder specifieke regeling geldt geen gemeentelijk plafond.

De subsidieregelingen afhankelijk van bijdragen van derden zijn:

- **Subsidieregeling Isolatie Koopwoningen Houten 2024–2026**
  Deze subsidieregeling wordt mogelijk gemaakt door het Nationaal Isolatieprogramma van het Rijk. De regeling loopt van 1 september 2024 tot en met 31 december 2026 en kent een totaal subsidieplafond van € 234.980 over de gehele looptijd. Deze regeling wordt gefinancierd uit een rijksbijdrage (SPUK) en is daarom niet geïndexeerd.
- **Subsidieregeling opstartsubsidie ‘Beschermd thuis’ 2025**
  Ten tijde van het opstellen van deze begroting is een voorstel in voorbereiding deze subsidieregeling te verlengen voor de jaren 2026 - 2028. Het plafond voor 2026 is op dit moment nog niet bekend.
- **Subsidieregeling U-Pas Gemeente Houten**
  Ten tijde van het opstellen van deze begroting is een voorstel in voorbereiding een subsidieregeling op te stellen voor het gebruik van de U-Pas in de gemeente Houten. Aangezien het een zgn. open einde regeling is, is er geen subsidieplafond voor deze regeling.

2.9 Paragraaf Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat in de begroting aandacht wordt besteed aan de beleidsvoornemens voor de uitvoering van de wet. In de jaarstukken wordt vervolgens verslag gedaan van de uitvoering, inclusief de voortgang ten opzichte van deze beleidsvoornemens.

De uitvoering van de Woo richt zich op drie pijlers: actieve openbaarmaking, passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

De Woo definieert 17 categorieën van informatie die actief openbaar moeten worden gemaakt. De verplichting tot openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd. Per 1 november 2024 geldt de verplichting voor raadsstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en contactgegevens. Daarnaast kan al extra informatie actief beschikbaar worden gesteld.
In 2026 wordt gewerkt aan het ontsluiten van de overige categorieën, waaronder ingekomen stukken, agenda's en besluitenlijsten, zodat het volledige spectrum aan informatie toegankelijk wordt.

Passieve openbaarmaking

Naast actieve openbaarmaking kan iedereen een verzoek indienen om specifieke informatie openbaar te maken. De hoofdregel is openbaar, tenzij een zwaarwegend belang zich tegen openbaarmaking verzet. Voor de behandeling van een Woo-verzoek zijn geen leges verschuldigd, omdat openbaarheid een algemeen belang dient en niet als individuele dienstverlening wordt gezien. Redelijke kosten voor kopieën kunnen wel in rekening worden gebracht. Het aantal Woo-verzoeken is sinds de invoering toegenomen. Voor de afhandeling zijn middelen beschikbaar gesteld, zowel incidenteel als structureel. Verstrekte informatie wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een goed georganiseerde informatiehuishouding is een belangrijk uitgangspunt van de Woo. Structurele stappen worden gezet om informatie zaakgericht te beheren en digitalisering verder te verankeren. Voor meer details wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

3. Financiële begroting

Het hoofdstuk Financiële begroting geeft een volledig beeld van de financiële positie van de gemeente Houten. Hierin zijn alle relevante cijfers, prognoses en analyses opgenomen die nodig zijn om de begroting te beoordelen.

Het hoofdstuk bestaat uit verschillende onderdelen, elk met een eigen focus: van de geprognotiseerde balans en het investeringsprogramma tot de reserves en voorzieningen, en van de incidentele lasten en baten tot het EMU-saldo. Daarnaast bevat het hoofdstuk een vergelijking tussen de begrotingen 2025 en 2026, een overzicht van lasten en baten, een productenraming en een overzicht van de verschillende taakvelden binnen de gemeentelijke organisatie. Tot slot wordt het collegeprogramma financieel inzichtelijk gemaakt.

Door deze onderdelen samen te brengen, biedt dit hoofdstuk het college, de gemeenteraad en andere belangstellenden inzicht in de financiële positie, de risico's, de beschikbare middelen en de prioriteiten van de gemeente.

3.1 Geprognosticeerde balans

De geprognotiseerde balans geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en verplichtingen van de gemeente in de periode 2026–2029. De balans laat zien hoe investeringen, reserves, voorzieningen en schulden zich in de komende jaren ontwikkelen en vormt daarmee een onderdeel van het financieel meerjarenperspectief.

De omvang van de vaste activa neemt toe door de investeringsopgaven die in de begroting zijn opgenomen. Deze worden grotendeels gefinancierd via de schuldpositie en via bestemmingsreserves. De reserves laten in de periode 2026–2029 een dalende trend zien, mede door de inzet van middelen om de begroting in evenwicht te houden. Tegelijkertijd neemt de schuldpositie toe, passend bij de omvang van de investeringsprogrammering. De liquide middelen zijn in de meerjarenbalans op nul geraamd; overschotten en tekorten worden opgevangen via de financieringsfunctie.

Bij de uitwerking van de balans is gebruikgemaakt van de meest recente jaarrekeningstanden. Het streven is om in de toekomst de meerjarige financiële geldstromen beter inzichtelijk te maken en sterker in verband te brengen met meerjarige investeringen en onderhoud, zodat het financiële overzicht nog volledige en transparanter wordt.

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1.135	15.529	1.135	1.135	1.135	1.135
Materiële vaste activa	131.782	136.645	138.826	140.309	147.398	149.433
Financiële vaste activa	3.507	2.252	2.084	1.916	1.748	1.580
Totaal vaste activa	**136.424**	**154.426**	**142.045**	**143.360**	**150.281**	**152.148**
Vlottende activa						
Voorraden	9.913	1.707	9.913	9.913	9.913	9.913
Uitzettingen	23.659	22.535	22.535	22.535	22.535	22.535
Liquide middelen	6	0	0	9	0	0
Overlopende activa	4.064	2.738	2.738	2.738	2.738	2.738
Totaal vlottende activa	**37.642**	**26.980**	**35.186**	**35.195**	**35.186**	**35.186**
Totaal activa	**174.066**	**181.406**	**177.231**	**178.555**	**185.467**	**187.334**

Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	61.684	52.730	51.956	50.003	50.604	50.300
Resultaat boekjaar	4.238	458	0	-398	-3.848	-3.556
Voorzieningen	13.196	12.207	13.089	12.495	12.361	12.227
Vaste schuld	40.608	59.716	40.177	40.177	40.177	40.177
Totaal vaste passiva	**119.726**	**125.111**	**105.222**	**105.222**	**99.294**	**99.148**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	33.330	34.852	50.565	51.881	64.730	66.744
Overlopende passiva	21.008	21.443	21.443	21.443	21.443	21.443
Totaal vlottende passiva	**54.338**	**56.295**	**72.008**	**73.324**	**86.173**	**88.187**
Totaal passiva	**174.064**	**181.406**	**177.230**	**178.546**	**185.467**	**187.335**

3.2 Investeringen

Als gemeente investeren we in voorzieningen die het dagelijks leven in Houten beter, veiliger en duurzamer maken, zoals wegen, fietspaden, schoolgebouwen, sportaccommodaties, een aantrekkelijke openbare ruimte en een betrouwbare digitale infrastructuur. We doen deze investeringen niet alleen voor vandaag, maar vooral voor morgen. Grote projecten, zoals een brug, school of sporthal, hebben een levensduur van tientallen jaren. De kosten worden gespreid over de jaren waarin inwoners van deze voorzieningen gebruikmaken, zodat de financiële lasten eerlijk worden verdeeld.

Voor de periode 2026–2029 is een investeringsprogramma opgesteld met een omvang van € 7,9 miljoen in 2026, oplopend tot € 9,0 miljoen in 2029. Dit komt bovenop het reeds lopende investeringsprogramma met projecten die eerder zijn gestart en nog in uitvoering zijn. Met deze begroting is daarmee voor het eerst een aanzet gemaakt tot een meerjarige investeringsprogrammering 2026–2029.

Toekomstige stedelijke ontwikkelingen, zoals Centrum-Molenzoom, de Koppeling en Houten-Oost, evenals projecten op het gebied van onderwijshuisvesting en verduurzaming, zijn nog niet volledig in de programmering opgenomen. Deze projecten worden toegevoegd zodra de financiële uitwerking en besluitvorming zijn afgerond. Over de haalbaarheidsstudie IHP wordt de raad nader geïnformeerd. In 2025 zal vooruitlopend op het investeringskrediet een voorbereidingskrediet worden aangevraagd.

Deze eerste aanzet voor het investeringsprogramma vormt het vertrekpunt voor verdere doorontwikkeling, zodat het programma kan worden benut voor sturing op de financiële opgave en het maken van afgewogen keuzes in de komende jaren.

Onderstaand overzicht geeft een doorkijk naar de reeds geplande investeringen. Voor het volledige en gedetailleerde overzicht wordt verwezen naar bijlage 4.5 overzicht investeringen.

Tabel: meerjarige investeringsprogramma 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Afval	1.025	331	251	218
Beheer openbare ruimte	5.325	4.994	10.617	6.970
ICT	450	379	218	218
Sportvelden	75	311	1.352	472
Water/ en rioleringsplan	1.090	1.556	1.286	1.215
Totaal	**7.965**	**7.571**	**13.725**	**9.033**

3.2.1 Vrijgave investeringskredieten

Met de vaststelling van de programmabegroting 2026 vraagt het college de raad om goedkeuring voor de uitgaven van investeringsprojecten die in 2026 plaatsvinden, voor zover deze nog niet eerder zijn vrijgegeven. Het gaat hierbij om de investeringen die in het onderstaande overzicht zijn opgenomen. Deze kredieten dienen nog formeel door de raad te worden vastgesteld voordat uitvoering kan plaatsvinden.

Uitzondering vormen de vervangingsinvesteringen. Deze worden jaarlijks met de programmabegroting vrijgegeven en zijn grotendeels gebaseerd op eerder door de raad vastgestelde plannen, zoals het Rioleringsplan 2024–2027. Nieuwe investeringen die een afzonderlijk raadsbesluit vereisen, worden niet automatisch met de vaststelling van de begroting vrijgegeven en vallen buiten deze vrijgave.

Door de vrijgave van de kredieten kan uitvoering worden gegeven aan de geplande investeringsprojecten in 2026. Dit vormt daarmee een belangrijk bestuurlijk en financieel beslismoment in de Programmabegroting, omdat het de daadwerkelijke inzet van middelen mogelijk maakt en de continuïteit van de gemeentelijke voorzieningen waarborgt.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de investeringen waarvoor de raad in deze begroting wordt gevraagd de kredieten vrij te geven.

Tabel: vrijgave investeringskredieten 2026

Bedragen x € 1.000

Investeringskredieten	2026 ()
Bedrijfswagen dubbel (V-020-KD)	97.699
Bedrijfswagen dubbel (V-446-KD)	79.669
Bedrijfswagen dubbel (V-658-KD)	79.669
Bedrijfswagen enkel (V-234-JX)	59.865
Bedrijfswagen enkel (V-681-KB)	79.669
Bedrijfswagen enkel (V-875-JX)	73.068
Bedrijfswagen enkel (V-876-JX)	73.068
Bewonersmaatregelen:afkop./infiltr.daken 2026	10.000
Bewonersmaatregelen:afkop.daken 2026	30.000
Bewonersmaatregelen:groene daken 2026	20.000
Borstelmachine + rolbezem/sneeuwploeg	143.217
Buis leunhekwerk	17.760
Cocon en buitenbak 2026	17.040

Dug-out	12.000
Grote veegmachine	172.860
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2026	218.400
Ipads raadsleden	40.000
Key2Burgerzaken	191.216
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2026	75.000
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2026	606.870
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2026	125.000
Lichte toplaag renovatie natuurgras	45.138
Minicontainers 2026	33.000
Vervangen riolering 2026	110.000
Verzamelcontainers 2026	116.515
Vevangen gemalen (mech.electr.) 2026	113.050
Totaal	**2.639.774**

3.2.2 Kapitaallasten en druk op de exploitatie

Op basis van het investeringsprogramma 2026–2029 nemen de kapitaallasten de komende jaren aanzienlijk toe ten opzichte van 2025. In 2026 stijgen de lasten met circa € 1,0 miljoen, oplopend tot ongeveer € 4,0 miljoen in 2029. Over de gehele periode 2026–2029 betekent dit een toename van circa € 3,1 miljoen, waardoor de totale kapitaallasten uitkomen op ongeveer € 10 miljoen.

Deze forse omvang legt een toenemende druk op de exploitatiebegroting. Dit onderstreept het belang van een zorgvuldig investeringsbeleid, waarin voorstellen niet alleen op inhoudelijke meerwaarde worden beoordeeld, maar nadrukkelijk ook op financiële haalbaarheid, uitvoeringscapaciteit en de bijdrage aan de strategische doelen van de gemeente.

De stijging met circa € 1,0 miljoen in 2026 wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen in de openbare ruimte vanuit het in het voorjaar van 2025 vastgestelde MJIP Beheer openbare ruimte (€ 0,3 miljoen). Daarnaast draagt de bouw van de school De Velduil bij aan een toename van circa € 0,3 miljoen en is vanaf 2026 rekening gehouden met kapitaallasten voor de Sterke Lekdijk (€ 0,2 miljoen). De stijging van de kapitaallasten tussen 2028 en 2029 wordt grotendeels verklaard door het geplande groot onderhoud en de vervanging van de Rondweg.

Tabel: kapitaallasten per programma

x € 1.000

Kapitaallasten per taakveld in de betreffende programma's	2025	2026	2027	2028	2029
01. Voor en met inwoners	**3**	**3**	**14**	**10**	**10**
Bestuur	3	3	14	10	10
02. Samen Leven	**4.078**	**4.624**	**4.579**	**4.900**	**5.266**
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	392	455	448	445	438
Economische ontwikkeling	1	1	1	1	1
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	10	10	10	10	10
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	306	303	279	277	257
Onderwijshuisvesting	1.919	2.102	2.057	2.337	2.623
Samenkracht en burgerparticipatie	258	404	427	437	458
Sportaccommodaties	1.185	1.341	1.351	1.388	1.474
Sportbeleid en activering	6	6	6	5	5
03. Duurzame leefomgeving	**1.269**	**1.457**	**1.670**	**1.738**	**1.825**
Afval	167	167	170	178	190
Begraafplaatsen en crematoria	57	55	55	55	55
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	349	451	590	557	606
Riolering	369	441	501	580	580
Ruimte en leefomgeving	6	6	6	6	6
Treasury	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	315	330	341	356	382
Wonen en bouwen	6	6	6	6	6
04. Goede bereikbaarheid	**547**	**905**	**1.170**	**1.411**	**1.961**
Verkeer en vervoer	547	905	1.170	1.411	1.961

05. Veilige leefomgeving	**77**	**73**	**73**	**72**	**71**
Crisisbeheersing en brandweer	77	73	73	72	71
A. Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	948	872	951	945	893
Overhead	948	932	1.011	1.005	953
Taakstelling PPN2026: verhogen grens investeringen	0	-60	-60	-60	-60
Totaal	**6.922**	**7.934**	**8.456**	**9.076**	**10.026**

3.2.3 Sturing op kapitaallasten en investeringsruimte

Met de vaststelling van de perspectiefnota 2026 heeft de raad besloten de structurele kapitaallasten vanaf 2026 met € 100.000 te verlagen (bezuinigingsopgave R6; taakstelling op de investeringsplanning). Hiervoor is in de begroting een stelpost opgenomen onder het deelprogramma Fietsverkeer, maar deze taakstelling geldt voor het gehele investeringsprogramma. De realisatie hiervan vraagt om een zorgvuldige afweging in het investeringsbeleid. In 2026 wordt gestuurd op temporisering van investeringen, het bundelen van projecten om schaalvoordelen te behalen en, waar nodig, het heroverwegen van het ambitieniveau van investeringsvoorstellen.

Daarnaast wordt gewerkt aan aanvullende maatregelen. Zo is in de begroting een bezuinigingsopgave opgenomen door het verhogen van de investeringsgrens (maatregel F3, € 60.000). Het verhogen van de grens kan leiden tot lagere kapitaallasten en minder administratieve lasten, maar betekent ook dat kleinere investeringen direct ten laste van de exploitatie komen, waardoor er minder flexibiliteit in de begroting ontstaat. Tevens wordt onderzocht of het restwaardebeleid kan worden aangepast en of een wijziging hiervan wenselijk is. Een mogelijke aanpassing kan gevolgen hebben voor de looptijd en de hoogte van de afschrijvingslasten.

In de komende periode wordt bovendien gewerkt aan een doorontwikkeling van deze eerste doorkijk van het investeringsprogramma, in aansluiting op de transformatieopgave “aangescherpt financieel meerjarig perspectief”. Dit traject dient gereed te zijn bij de start van de nieuwe collegeformatie. Voor deze doorontwikkeling is in 2026 een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld.

3.2.4 Dekking kapitaalslasten

Voor de dekking van de kapitaallasten wordt gebruikgemaakt van verschillende financieringsbronnen. Onderstaande tabel geeft dit nader weer.

Tabel: Dekking kapitaalslasten

x € 1.000

Dekking kapitaallasten vanuit verschillende bronnen	2025	2026	2027	2028	2029
Afvalstofheffingen	167	167	170	178	190
Algemene reserve	3.660	4.192	4.334	4.574	4.847
Bestemmingsreserve Beheer Openbare Ruimte	784	1.104	1.424	1.725	2.342
Lijkbezorgingsrechten	57	55	55	55	55
Opbrengsten verhuur accommodaties	1.886	1.975	1.971	1.964	2.013
Rioolheffing	369	441	501	580	580
Totaal	**6.922**	**7.934**	**8.456**	**9.076**	**10.026**

3.3 Reserves en voorzieningen

De gemeente beschikt over diverse reserves en voorzieningen die dienen als buffer tegen risico's, voor het realiseren van toekomstige beleidsdoelen en voor het opvangen van financiële schommelingen.

In 2026 wordt de actualisatie van de reserves en voorzieningen afgerond. Hierbij wordt beoordeeld welke reserves en voorzieningen nog noodzakelijk zijn, welke kunnen worden samengevoegd, afgebouwd of beëindigd, en of er mogelijkheden zijn om middelen op een andere manier in te zetten. Deze actualisatie sluit aan bij de ambities uit de Perspectiefnota 2026 om te werken aan een eenvoudiger, overzichtelijker en beter stuurbaar financieel beleid (speerpunt Financiële verkenningen).

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en beslissende rol: zij stelt de uitgangspunten vast en besluit uiteindelijk over het beëindigen, samenvoegen of wijzigen van reserves en voorzieningen. De voorstellen en keuzes die hieruit voortkomen, worden in een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad voorgelegd.

Tabel: reserves

x € 1.000

Reserves	Eind 2025	2026		Eind 2026	2027		Eind 2027	2028		Eind 2028	2029		Eind 2029
		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.	
Algemene reserve													
1. Algemene reserve (vrij)	9.588		1.888	7.700		1.871	5.830			5.830			5.830
2. Algemene beklemde reserve	18.595		2.635	15.960		1.325	14.635		390	14.245			14.245
3. Concern weerstands-vermogen GREX	8.556			8.556			8.556			8.556			8.556
Totaal algemene reserve	**36.738**	**0**	**4.523**	**32.215**	**0**	**3.196**	**29.020**	**0**	**390**	**28.630**	**0**	**0**	**28.630**
Bestemmingsreserve													
1. Archeologiebeleid	174			174			174			174			174
2. Kunstobjecten	95			95			95			95			95
3. Overlopende posten	205		24	181		24	156		24	132			132
4. Initieel onderhoud en innovaties	88			88			88			88			88
5. Riolering 4 Efficiencyoverschot	31	-6		38	-6		44	-6		50	-6		57
6. WWB werkdeel	154			154			154			154			154
8. Organisatie ontwikkeling	197			197			197			197			197
9. BOR (Beheer Openbare ruimte)	2.759	-1.456	-72	4.288	-1.241	-89	5.618	-1.044	-45	6.707	-434	-131	7.154
10. Linieland	67			67			67			67			67
11. Programma Transities in Samenhang	394		51	343		51	292		52	241			241
12. Toekomstfonds	-18			-18			-18			-18			-18
13. Fonds "Buitengebied"	53			53			53			53			53
14. Duurzaam ICT Beheer										0			0
15. WWB inkomensdeel	476			467		8	459		8	451		8	442
16. Mobiliteitsfonds Eiland van Schalkwijk	692			692			692			692			692
17. Mobiliteit en bereikbaarheid	400			400			400			400			400

Reserves	Eind 2025	2026		Eind 2026	2027		Eind 2027	2028		Eind 2028	2029		Eind 2029
		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.	
18. Bouwen aan Houten										0			0
19. Windfonds Goyerbrug	150			150			150			150			150
20. Implementatie Omgevingswet										0			0
21. Volkshuisvesting	3.885			3.885			3.885			3.885			3.885
22. Straatverlichting	1.104	-170	141	1.133	-170	151	1.153	-170	161	1.162	-170	890	442
23. Bouwen voor Houten 2023-2026	3.644	-225		3.869			3.869			3.869			3.869
24. Transitie ICT										0			0
25. Implementatie Omgevingswet 2023-2026	1.318	-250	250	1.318			1.318			1.318			1.318
26. Klimaat	1.320			1.320			1.320			1.320			1.320
27. Toekomstige kosten APPA	171			171			171			171			171
Totaal bestemmingsreserve	**18.065**	**-2.108**	**432**	**19.741**	**-1.418**	**175**	**20.983**	**-1.220**	**230**	**21.974**	**-611**	**915**	**21.670**
Totaal reserve	**54.803**	**-2.108**	**4.955**	**51.956**	**-1.417**	**3.371**	**50.003**	**-1.220**	**620**	**50.604**	**-611**	**915**	**50.300**

Tabel: voorzieningen

x € 1.000

Voorzieningen	Eind 2025	2026		Eind 2026	2027		Eind 2027	2028		Eind 2028	2029		Eind 2029.
		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.		Stort.	Onttr.	
Egalisatievoorzieningen													
Voorziening Egalisatie graf- en lijkbezorgingsrechten	-16		-2	-14		-2	-12		-2	-10		-2	-8
Voorziening Egalisatie tarieven afvalstoffenheffing	571			571			571			571			571
Voorziening Gemeentelijke huisvesting	1.744			1.744			1.745			1.745			1.746
Voorziening Groot onderhoud fietstransferia en bijgebouwen	475			475			475			475			475
Voorziening Groot onderhoud welzijn-, sportaccommodaties en sociaal culturele centra	2.073			2.073			2.073			2.073			2.073
Voorziening Huisvesting onderwijs	383			383			383			383			383
Voorziening Onderhoud brandweergebouwen	422			422			422			422			422
Voorziening Overig gemeentelijk vastgoed	188			188			188			188			188
Voorziening Riolering egalisatie tariefheffing	-232	-153		-386	-306		-691	27		-664	27		-636
Voorziening Riolering onderhoud waterbodems	1.783	323	595	1.511	323	590	1.244	323	821	745	323	821	247
Voorziening Riolering vooruitsparen toekomstige kosten	2.678	85	240	2.523	85	359	2.249	85		2.334	85		2.419
Voorziening Sanitair gebouwtjes woonwagencentra	131			131			131			131			131
Voorziening Wijkposten, steunposten en overige gebouwen	11			11			11			11			11
Totaal egalisatievoorzieningen	**10.211**	**255**	**834**	**9.632**	**103**	**946**	**8.788**	**436**	**819**	**8.405**	**436**	**819**	**8.022**
Voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Voorziening verlofsparen	268			268			268			268			268
Wethouderpensioenen	2.940	249		3.189	249		3.438	249		3.687	249		3.937
Totaal voor verplichtingen, verliezen en risico's	**3.208**	**249**	**0**	**3.457**	**249**	**0**	**3.706**	**249**	**0**	**3.955**	**249**	**0**	**4.204**
Totaal voorzieningen	**13.419**	**504**	**834**	**13.089**	**352**	**946**	**12.495**	**685**	**819**	**12.361**	**685**	**819**	**12.227**

3.4 Incidentele lasten en baten

De incidentele baten en lasten met een omvang van meer dan € 100.000 worden afzonderlijk gepresenteerd. Het gaat om posten die eenmalig van aard zijn en daarmee slechts tijdelijk invloed hebben op het begrotingssaldo. Door deze afzonderlijk inzichtelijk te maken, wordt transparant weergegeven welke financiële effecten niet structureel zijn en dus geen directe invloed hebben op de structurele begroting.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikelen 9 en 15) worden incidentele baten en lasten separaat gerapporteerd om duidelijkheid te verschaffen over eenmalige financiële mutaties.

In het overzicht van incidentele baten en lasten zijn de reserves op programmaniveau weergegeven. Voor een gedetailleerd inzicht in de samenstelling en mutaties van deze reserves wordt verwezen naar het hoofdstuk Reserves en Voorzieningen.

Lasten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving per programma	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
Implementatie Wet open overheid	100	25	-	-
Transformatieopgave Toekomstbestendige organisatie	840	296	-	-
Mutatie reserve	-750	-375		
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**190**	**-54**	**-**	**-**
Duurzame leefomgeving				
Advieskosten Klimaat	-413	-	-	-
Afvalbeleid	100	-	-	-
Exploitatie bouwgronden (niet bedrijven terreinen)	21.449	3.276	-660	-660
Grondexploitatie bedr.ter.(Fysieke indrastructuur)	1.581	-122	-122	-122
Overige werkzaamheden door derden	266	-	-	-
Transformatieopgave duurzame leefomgeving	933	438	25	-
Mutatie reserve	564	46	1	-40
Totaal Duurzame leefomgeving	**24.479**	**3.637**	**-756**	**-822**

Omschrijving per programma	2026	2027	2028	2029
Goede bereikbaarheid				
Aanpak illegaal grondgebruik	141	141	-	-
Transformatieopgave Goede bereikbaarheid	25	25	25	-
Mutatie reserve	1.544	1.371	1.219	651
Totaal Goede bereikbaarheid	**1.710**	**1.537**	**1.244**	**651**
Samen Leven				
Beschermd thuis	289	289	289	-
Eigen bijdrage (WMO)	325	0	0	-
GALA Brede Regeling Combinatie-functies	128	0	0	-
Septembercirculaire 2024	150	0	0	-
Transformatiebudget Versterken gemeenschap	150	150	150	-
Transformatieopgave Samen Leven	588	568	340	-
Transities en Samenhang	170	150	150	-
Totaal Samen Leven	**1.799**	**1.156**	**929**	**-**
Eindtotaal	**28.178**	**6.276**	**1.417**	**-171**

Baten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving per programma	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
Mutatie reserve	2.978	2.166	-	-
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**2.978**	**2.166**	**-**	**-**
Duurzame leefomgeving				
Exploitatie bouwgronden (niet bedrijven terreinen)	-22.136	-3.970	-	-
Grondexploitatie bedr.ter.(Fysieke indrastructuur)	-1.710	-	-	-
Subsidies en doeluitkeringen van het Rijk Klimaat	413	-	-	-
toev./onttr. Voorzieningen afval	-100	-	-	-
Mutatie reserve	585	225	205	554
Totaal Duurzame leefomgeving	**-22.948**	**-3.745**	**205**	**554**
Goede bereikbaarheid				
Mutatie reserve	-50	-67	-30	332
Totaal Goede bereikbaarheid	**-50**	**-67**	**-30**	**332**
Samen Leven				
Beschermd thuis	-289	-289	-289	-
GALA Brede Regeling Combinatie-functies	-128	-	-	-
Mutatie reserve	692	672	446	29
Totaal Samen Leven	**275**	**383**	**157**	**29**
Eindtotaal	**-19.745**	**-1.263**	**332**	**915**

3.5 Overzicht van baten en lasten

x € 1.000

Programma	Rekening 2024			Begroting 2025 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Voor en met inwoners						
Inwonersparticipatie	3.687	0	-3.687	3.189	2	-3.187
Dienstverlening	2.558	1.160	-1.398	2.546	1.061	-1.484
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**6.245**	**1.160**	**-5.085**	**5.734**	**1.063**	**-4.671**
Samen Leven						
Sterke sociale basis	15.237	3.701	-11.536	15.609	3.303	-12.306
Iedereen doet mee	24.789	12.320	-12.469	24.490	11.334	-13.155
Passende ondersteuning	32.722	982	-31.740	33.705	372	-33.334
Programmabrede kosten	0	0	0	46	0	-46
Totaal programma	**72.748**	**17.003**	**-55.746**	**73.850**	**15.009**	**-58.841**
Duurzame leefomgeving						
Woningen	383	25	-358	389	15	-374
Commerciële voorzieningen en horeca	856	168	-688	923	149	-774
Leefomgeving	9.918	5.139	-4.779	10.035	5.161	-4.874
Gebiedsinrichting	4.271	2.881	-1.390	25.112	22.841	-2.271
Duurzaamheid & energietransitie	8.147	7.384	-763	9.188	8.314	-874
Landschap en recreatie	649	135	-514	582	16	-565
Cultuurhistorie en archeologie	1.596	906	-690	1.924	1.079	-846
Programmabrede kosten	0	0	0	327	0	-327
Totaal programma	**25.821**	**16.638**	**-9.183**	**48.481**	**37.574**	**-10.906**

Programma	Rekening 2024			Begroting 2025 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Goede bereikbaarheid						
Verkeersbeleid	185	1	-184	195	2	-193
Autoverkeer	3.597	683	-2.913	6.791	3.992	-2.799
Fietsverkeer	1.262	800	-462	1.076	689	-386
Openbaar vervoer	6	5	0	8	0	-8
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**5.049**	**1.490**	**-3.560**	**8.070**	**4.683**	**-3.386**
Veilige leefomgeving						
Sociale veiligheid en Openbare orde	1.618	401	-1.217	1.756	481	-1.275
Fysieke veiligheid en crisismanagement	4.693	7.086	2.393	3.735	93	-3.642
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**6.311**	**7.487**	**1.176**	**5.491**	**574**	**-4.917**
Totaal programma's	**116.174**	**43.777**	**-72.397**	**141.625**	**58.904**	**-82.722**
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.145	15.692	14.547	1.252	15.888	14.636
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	84.919	84.919	111	86.336	86.225
Overhead	17.470	791	-16.678	18.062	383	-17.680
Saldo financieringsfunctie	123	205	83	82	-15	-96
Vennootschapsbelasting (VpB)	18	0	-18	28	0	-28
Overige baten en lasten	2.543	844	-1.699	2.404	438	-1.965
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**21.298**	**102.451**	**81.153**	**21.939**	**103.030**	**81.091**
Totaal saldo van baten en lasten	**137.473**	**146.229**	**8.756**	**163.564**	**161.934**	**-1.631**

Programma	Rekening 2024			Begroting 2025 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Mutatie reserves						
Samen Leven	1.111	277	-834		54	54
Duurzame leefomgeving	2.197	1.618	-579	1.237	969	-268
Goede bereikbaarheid	2.056	536	-1.520	1.656	-2	-1.659
Veilige leefomgeving	5.631		-5.631			
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	3.073	7.119	4.046	-2.050	1.455	3.505
Totaal mutaties reserves	**14.067**	**9.549**	**-4.518**	**844**	**2.476**	**1.632**
Resultaat	**151.540**	**155.778**	**4.238**	**164.408**	**164.410**	**1**

x € 1.000

Programma	Begroting 2025 na wijziging			Begroting 2026 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Voor en met inwoners						
Inwonersparticipatie	3.333	13	-3.320	3.277	2	-3.275
Dienstverlening	2.546	1.061	-1.484	2.140	1.148	-992
Programmabrede kosten	-25		25	-21		21
Totaal programma	5.853	1.074	-4.779	5.397	1.150	-4.247
Samen Leven						
Sterke sociale basis	16.974	3.392	-13.581	14.758	2.934	-11.824
Iedereen doet mee	25.444	11.960	-13.485	26.051	12.615	-13.436
Passende ondersteuning	36.589	1.543	-35.047	36.258	706	-35.552
Programmabrede kosten	25		-25			
Totaal programma	**79.033**	**16.895**	**-62.138**	**77.068**	**16.255**	**-60.812**

Programma	Begroting 2025 na wijziging			Begroting 2026 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Duurzame leefomgeving						
Woningen	445	15	-430	879	20	-859
Commerciële voorzieningen en horeca	923	149	-774	425	181	-244
Leefomgeving	9.761	4.996	-4.765	10.183	5.022	-5.161
Gebiedsinrichting	25.208	22.841	-2.368	7.278	4.964	-2.314
Duurzaamheid & energietransitie	9.085	7.963	-1.122	8.036	6.923	-1.113
Landschap en recreatie	582	16	-565	781	17	-764
Cultuurhistorie en archeologie	1.924	1.079	-845	2.319	1.134	-1.186
Programmabrede kosten	649		-649	93		-93
Totaal programma	**48.577**	**37.058**	**-11.519**	**29.995**	**18.262**	**-11.733**
Goede bereikbaarheid						
Verkeersbeleid	188	2	-186	7	3	-5
Autoverkeer	5.563	140	-5.423	4.065	48	-4.017
Fietsverkeer	2.526	1.526	-1.001	820	465	-355
Openbaar vervoer	158	150	-8	8		-8
Programmabrede kosten	68		-68	-3		3
Totaal programma	**8.503**	**1.818**	**-6.686**	**4.897**	**515**	**-4.381**
Veilige leefomgeving						
Sociale veiligheid en Openbare orde	1.721	554	-1.167	2.373	536	-1.837
Fysieke veiligheid en crisismanagement	9.863	4.404	-5.460	3.656		-3.656
Programmabrede kosten	35		-35			
Totaal programma	**11.619**	**4.958**	**-6.662**	**6.029**	**536**	**-5.493**
Totaal programma's	**153.586**	**61.802**	**-91.784**	**123.385**	**36.719**	**-86.666**

Programma	Begroting 2025 na wijziging			Begroting 2026 primitief		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.277	15.888	14.611	757	18.540	17.783
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	111	87.097	86.986	2.505	90.107	87.602
Overhead	19.083	772	-18.311	22.132	806	-21.326
Saldo financieringsfunctie	82	-15	-96	48	-10	-58
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	2.825	735	-2.090	888	736	-152
Onvoorzien						
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**23.406**	**104.478**	**81.071**	**26.359**	**110.179**	**83.819**
Totaal saldo van baten en lasten	**176.992**	**166.280**	**-10.712**	**149.744**	**146.897**	**-2.847**
Mutatie reserves						
Samen Leven		1.052	1.052		692	692
Duurzame leefomgeving	1.237	1.159	-79	564	585	20
Goede bereikbaarheid	1.698	3.303	1.605	1.544	-50	-1.594
Veilige leefomgeving		3.131	3.131			
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-2.050	2.670	4.720	-750	2.978	3.728
Totaal mutaties reserves	**885**	**11.315**	**10.430**	**1.358**	**4.205**	**2.847**
Resultaat	**177.878**	**177.595**	**-283**	**151.102**	**151.102**	

x € 1.000

Programma	Begroting 2026			Begroting 2027		
Deelprogramma				**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Voor en met inwoners						
Inwonersparticipatie	3.277	2	-3.275	3.278	2	-3.276
Dienstverlening	2.140	1.148	-992	2.192	1.148	-1.044
Programmabrede kosten	-21		21	-21		21
Totaal programma	**5.397**	**1.150**	**-4.247**	**5.449**	**1.150**	**-4.300**
Samen Leven						
Sterke sociale basis	14.758	2.934	-11.824	13.866	2.492	-11.374
Iedereen doet mee	26.051	12.615	-13.436	25.754	12.615	-13.139
Passende ondersteuning	36.258	706	-35.552	35.921	661	-35.261
Programmabrede kosten						
Totaal programma	**77.068**	**16.255**	**-60.812**	**75.542**	**15.768**	**-59.774**
Duurzame leefomgeving						
Woningen	879	20	-859	801	20	-781
Commerciële voorzieningen en horeca	425	181	-244	402	181	-220
Leefomgeving	10.183	5.022	-5.161	9.921	5.101	-4.820
Gebiedsinrichting	7.278	4.964	-2.314	2.907	994	-1.913
Duurzaamheid & energietransitie	8.036	6.923	-1.113	8.363	7.321	-1.041
Landschap en recreatie	781	17	-764	746	17	-730
Cultuurhistorie en archeologie	2.319	1.134	-1.186	2.323	1.158	-1.164
Programmabrede kosten	93		-93	110		-110
Totaal programma	**29.995**	**18.262**	**-11.733**	**25.574**	**14.793**	**-10.780**

Programma	Begroting 2026			Begroting 2027		
Deelprogramma				**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Goede bereikbaarheid						
Verkeersbeleid	7	3	-5	8	3	-6
Autoverkeer	4.065	48	-4.017	4.270	48	-4.222
Fietsverkeer	820	465	-355	834	465	-369
Openbaar vervoer	8		-8	8		-8
Programmabrede kosten	-3		3	-3		3
Totaal programma	**4.897**	**515**	**-4.381**	**5.117**	**515**	**-4.601**
Veilige leefomgeving						
Sociale veiligheid en Openbare orde	2.373	536	-1.837	2.373	541	-1.832
Fysieke veiligheid en crisismanagement	3.656		-3.656	3.658		-3.658
Programmabrede kosten						
Totaal programma	**6.029**	**536**	**-5.493**	**6.031**	**541**	**-5.490**
Totaal programma's	**123.385**	**36.719**	**-86.666**	**117.713**	**32.767**	**-84.946**

Programma	Begroting 2026			Begroting 2027		
Deelprogramma				**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Lokale heffingen	757	18.540	17.783	777	18.692	17.914
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.505	90.107	87.602	2.095	88.372	86.278
Overhead	7.691	806	-6.885	7.651	806	-6.844
Overhead	14.441		-14.441	14.132		-14.132
Saldo financieringsfunctie	48	-10	-58	-34	2	36
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	888	736	-152	1.338	710	-628
Overige baten en lasten						
Onvoorzien						
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**26.359**	**110.179**	**83.819**	**25.987**	**108.582**	**82.595**
Totaal saldo van baten en lasten	**149.744**	**146.897**	**-2.847**	**143.700**	**141.349**	**-2.351**
Mutatie reserves						
Samen Leven		692	692		672	672
Duurzame leefomgeving	564	585	20	46	225	179
Goede bereikbaarheid	1.544	-50	-1.594	1.371	-67	-1.439
Veilige leefomgeving						
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-750	2.978	3.728	-375	2.166	2.541
Totaal mutaties reserves	**1.358**	**4.205**	**2.847**	**1.043**	**2.996**	**1.953**
Resultaat	**151.102**	**151.102**		**144.742**	**144.345**	**-398**

x € 1.000

Programma	Begroting 2028			Begroting 2029		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Voor en met inwoners						
Inwonersparticipatie	3.259	2	-3.258	3.259	2	-3.257
Dienstverlening	2.080	1.148	-932	2.212	1.148	-1.064
Programmabrede kosten	-21		21	-21		21
Totaal programma	**5.318**	**1.150**	**-4.169**	**5.450**	**1.150**	**-4.300**
Samen Leven						
Sterke sociale basis	13.710	2.492	-11.218	13.650	2.490	-11.159
Iedereen doet mee	25.804	12.615	-13.189	26.036	12.615	-13.421
Passende ondersteuning	35.380	661	-34.719	35.166	661	-34.506
Programmabrede kosten						
Totaal programma	**74.894**	**15.768**	**-59.126**	**74.852**	**15.766**	**-59.086**
Duurzame leefomgeving						
Woningen	745	20	-725	743	20	-722
Commerciële voorzieningen en horeca	382	181	-200	382	181	-200
Leefomgeving	10.185	5.431	-4.754	10.233	5.418	-4.815
Gebiedsinrichting	2.754	994	-1.759	2.754	994	-1.759
Duurzaamheid & energietransitie	8.257	7.302	-956	8.262	7.303	-960
Landschap en recreatie	718	17	-701	718	17	-701
Cultuurhistorie en archeologie	2.285	1.158	-1.127	2.283	1.158	-1.124
Programmabrede kosten	110		-110	99		-99
Totaal programma	**25.436**	**15.103**	**-10.333**	**25.473**	**15.091**	**-10.381**

Programma	Begroting 2028			Begroting 2029		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Goede bereikbaarheid						
Verkeersbeleid	7	3	-5	8	3	-5
Autoverkeer	4.241	48	-4.193	4.725	48	-4.678
Fietsverkeer	862	465	-396	916	465	-451
Openbaar vervoer	8		-8	8		-8
Programmabrede kosten	-3		3	-3		3
Totaal programma	**5.114**	**515**	**-4.599**	**5.653**	**515**	**-5.138**
Veilige leefomgeving						
Sociale veiligheid en Openbare orde	2.337	541	-1.796	2.337	541	-1.796
Fysieke veiligheid en crisismanagement	3.656		-3.655	3.655		-3.655
Programmabrede kosten						
Totaal programma	**5.992**	**541**	**-5.451**	**5.992**	**541**	**-5.451**
Totaal programma's	**116.755**	**33.077**	**-83.678**	**117.420**	**33.064**	**-84.357**

Programma	Begroting 2028			Begroting 2029		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Lokale heffingen	797	18.844	18.046	818	18.995	18.177
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	1.968	85.488	83.520	2.022	85.370	83.348
Overhead	7.546	806	-6.740	7.194	806	-6.388
Overhead	13.831		-13.831	13.778		-13.778
Saldo financieringsfunctie	-93		93	108	-98	-206
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	1.338	710	-628	1.338	710	-628
Overige baten en lasten						
Onvoorzien						
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**25.417**	**105.847**	**80.431**	**25.287**	**105.783**	**80.497**
Totaal saldo van baten en lasten	**142.172**	**138.925**	**-3.247**	**142.707**	**138.847**	**-3.860**
Mutatie reserves						
Samen Leven		446	446		29	29
Duurzame leefomgeving	1	205	203	-40	554	594
Goede bereikbaarheid	1.219	-30	-1.250	651	332	-319
Veilige leefomgeving						
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Totaal mutaties reserves	**1.220**	**620**	**-600**	**611**	**915**	**304**
Resultaat	**143.392**	**139.545**	**-3.848**	**143.317**	**139.761**	**-3.556**

3.6 Verschillenanalyse

In de verschillenanalyse wordt inzicht gegeven in de afwijkingen tussen de eindstand van de Perspectiefnota 2026 en de beginstand van de Programmabegroting 2026. Deze vergelijking biedt een actueel en volledig beeld van de financiële ontwikkelingen, inclusief de bijgestelde ramingen en besluiten die sinds de perspectiefnota zijn verwerkt.

Toelichting per deelprogramma

Verschillen groter dan € 100.000 worden in de tabel of afzonderlijk in de toelichting weergegeven, zodat de raad inzicht krijgt in de belangrijkste afwijkingen per beleidsterrein. Door de verschillen op deze wijze te presenteren, ontstaat een helder overzicht van de financiële ontwikkelingen en de effecten hiervan op het begrotingskader voor 2026.

Tussen de perspectiefnota en de programmabegroting hebben zich nauwelijks wijzigingen voorgedaan. De geconstateerde verschillen zijn hoofdzakelijk het gevolg van de actualisatie van de kostenverdeelstaat en enkele administratieve aanpassingen. De effecten op het begrotingssaldo zijn toegelicht in het hoofdstuk Financieel perspectief.

Tabel: verschillenanalyse

x € 1.000

Voor en met inwoners	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Inwonersparticipatie	3.220	3.277	-57	2	2	
Dienstverlening	2.574	2.140	433	1.063	1148	85
Programmabrede kosten	-30	-21	-9			
Totaal Voor en met inwoners	**5.764**	**5.397**	**368**	**1.065**	**1.150**	**85**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Dienstverlening: De geactualiseerde kostenverdeling valt hoger uit door actualisatie van de verdeelsleutels, waardoor deze beter aansluit bij de feitelijke inzet.	448		
Overige verschillen	-80	Overige verschillen	85
Totaal mutatie lasten	**368**	**Totaal mutatie baten**	**85**

Samen leven	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Sterke sociale basis	15.721	14.608	962	3.281	2.934	-347
Iedereen doet mee	25.925	26.051	-126	12.583	12.615	32
Passende ondersteuning	35.680	36.258	-578	681	706	26
Programmabrede kosten	277		277			
Totaal Samen Leven	**77.603**	**77.068**	**535**	**16.545**	**16.255**	**-290**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Sterke sociale basis: Financiële ontwikkelingen Molen 48 (structureel vanaf 2026)	457	Sterke sociale basis: Financiële ontwikkelingen Molen 48 (structureel vanaf 2026)	-429
Sterke sociale basis: Nieuwe storting o.b.v. MJOP 2025-2029	100		
Iedereen doet mee: integratie-uitkering Participatie is gewijzigd als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2025.	80		
Passende ondersteuning: Invoering vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage	324		
Programmabredekosten: cao 2025-2027 plus kostenverdeling	-276		
Motie 027 -2025	-150		
Overige verschillen	150	Overige verschillen	139
Totaal mutatie lasten	**535**	**Totaal mutatie baten**	**-290**

Duurzame leefomgeving	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Woningen	403	879	-476	15	20	5
Commerciële voorzieningen en horeca	896	425	470	175	181	6
Leefomgeving	10.908	10.183	725	6.327	5.022	-1.305
Gebiedsinrichting	7.032	7.278	-246	4.919	4.964	46
Duurzaamheid & energietransitie	8.264	8.036	228	7.101	6.923	-178
Landschap en recreatie	582	781	-199	16	17	1
Cultuurhistorie en archeologie	1.919	2.319	-400	1.079	1.134	55
Programmabrede kosten	1.865	93	1.772			
Totaal Duurzame leefomgeving	**31.868**	**29.995**	**1.874**	**19.632**	**18.262**	**-1.370**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Leefomgeving: Actualisatie MJIP	-104	Leefomgeving: Correctie riolering	-1.090
Programmabredekosten: cao 2025-2027 plus kostenverdeling	1.772	Duurzaamheid: Kostendekkendheid afval 100% begroting 2026	-178
Overige verschillen	206	Overige verschillen	-102
Totaal mutatie lasten	**1.874**	**Totaal mutatie baten**	**-1.370**

Goede Bereikbaarheid	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Verkeersbeleid	85	7	78	2	3	
Autoverkeer	7.151	4.065	3.086	4.026	48	-3.978
Fietsverkeer	847	820	27	447	465	18
Openbaar vervoer	8	8				
Programmabrede kosten	27	-3	31			
Totaal Goede bereikbaarheid	**8.118**	**4.897**	**3.221**	**4.476**	**515**	**-3.960**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Autoverkeer: actualisatie MJIP	4.064	Autoverkeer: actualisatie MJIP	-3.980
Autoverkeer: De geactualiseerde kostenverdeling valt hoger uit door actualisatie van de verdeelsleutels, waardoor deze beter aansluit bij de feitelijke inzet.	-978		
Overige verschillen	135	Overige verschillen	20
Totaal mutatie lasten	**3.221**	**Totaal mutatie baten**	**-3.960**

Integrale veiligheid	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Sociale veiligheid en Openbare orde	1.709	2.373	-664	487	536	49
Fysieke veiligheid en crisismanagement	3.721	3.656	64			
Programmabrede kosten	-65		-65			
Totaal Veilige leefomgeving	**5.365**	**6.029**	**-664**	**487**	**536**	**49**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Sociale veiligheid en Openbare orde: De geactualiseerde kostenverdeling valt hoger uit door actualisatie van de verdeelsleutels, waardoor deze beter aansluit bij de feitelijke inzet.	-664	Overige verschillen	49
Totaal mutatie lasten	**-664**	**Totaal mutatie baten**	**49**

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-750	2.505	-3.255	82.971	90.107	7.136
Lokale heffingen	757	757	-	17.905	18.540	635
Overhead	17.996	22.132	-4.137	772	806	-34
Overige baten en lasten	4.284	888	3.396	735	736	-1
Saldo financieringsfunctie	48	48	-	-10	-10	-
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	28	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**22.363**	**26.359**	**-3.996**	**102.373**	**110.179**	**7.736**

Toelichting	Mutatie lasten	Toelichting	Mutatie baten
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds; verwerking meicirculaire 2025	-3.255	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds; verwerking meicirculaire 2025	7.136
Overhead: Gewijzigde berekeningsmethode en de geactualiseerde kostenverdeling. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar het deelprogramma algemene dekkingsmiddelen.	-4.137	Lokale heffingen: actualisatie OZB	635
Overige baten en lasten: Deze post omvat diverse correcties en bijstellingen, zoals effecten van cao-afspraken, prijsindexeringen en kostendekkendheid riool en afval.	3.396	Overige verschillen	-35
Totaal mutatie lasten	**-3.996**	**Totaal mutatie baten**	**7.736**

Mutaties reserves	PN26	BG26	Mutatie	PN26	BG26	Mutatie
Deelprogramma	**Lasten**			**Baten**		
Samen Leven	0	0	0	692	692	0
Duurzame leefomgeving	612	564	48	851	585	-266
Goede bereikbaarheid	1.499	1.544	-44	11	-50	-61
Veilige leefomgeving	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-750	-750	0	2.818	2.978	160
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**1.362**	**1.358**	**4**	**4.372**	**4.205**	**-167**

Toelichting: Voor een volledig overzicht van de dotaties en onttrekkingen in de periode 2026–2029 wordt verwezen naar de paragraaf 3.3 Reserves en voorzieningen

3.7 Uitgangspunten begroting

In dit hoofdstuk worden de algemene begrotingsregels en de uitgangspunten nader toegelicht. Deze uitgangspunten zijn door de raad vastgesteld bij de perspectiefnota 2026 (hoofdstuk 8 uit de perspectiefnota 2026) en vormen de basis voor de programmabegroting 2026.

De toelichting beschrijft hoe de algemene regels worden toegepast bij het opstellen van de begroting, welke budgetten worden geïndexeerd en op welke wijze de structurele en incidentele effecten hiervan inzichtelijk worden gemaakt. Hiermee wordt een eenduidige en transparante financiële kaderstelling geborgd, in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de bestuurlijke uitgangspunten van de gemeente.

Sluitende begroting

Gemeenten zijn wettelijk verplicht een reële en structureel sluitende begroting te presenteren. Als het niet lukt om een structureel sluitende begroting te presenteren, moet minimaal het eerste begrotingsjaar (2026) structureel sluitend zijn. Met het project Ronde van Houten is beoogd om voldoende bezuinigingen te presenteren om in ieder geval de jaren 2026 en 2027 structureel sluitend te maken. Daarnaast bouwen wij meet het project aan een toekomstbestendige begroting, waarbij wij ook de beweging in gang zetten om de jaren 2028 en verder weer in evenwicht te brengen.

Indexatie

De gemeente Houten kent verschillende indexatiemethodes voor diverse onderdelen uit de begroting. Hieronder gaan wij verder in op deze indexatiemethodes, te weten: indexatie prijsgevoelige budgetten en indexatie salarissen. In het kader van de Ronde van Houten stellen wij voor de wijze van indexeren aan te passen om daarmee meer financiële ruimte te creëren. Dit doen wij door de baten te indexeren conform het consumentenprijs binnenlands product (cbbp) en door de lasten in principe niet te indexeren, tenzij er een contractueel vastgestelde indexatie is. Voor de salarissen houden wij rekening met de CAO 2025-2027 (intern) en een loonindex (extern).

Prijsindexatie

We stellen voor om de prijsindexatie op de lasten eenmalig op 0% vast te stellen. Dat betekent dat zowel onze gemeentelijke budgetten als uitgaande subsidies niet bijgesteld worden voor prijsontwikkelingen. Uitzondering hierop zijn de contractueel vastgestelde indexeringen (zie ook Bijlage 2) We nemen een beperkte stelpost op voor onverwachte, substantiële prijseffecten in 2026. Als aan het einde van 2026 blijkt dat wij (of onze subsidiepartners) geld tekort komen vanwege substantiële prijseffecten, kan een beroep worden gedaan op deze stelpost. Wij zullen dit via de 2e bestuursrapportage 2026 aan uw raad voorleggen.

Het prijsindexcijfer dat wij hanteren voor de budgetten aan de batenkant bedraagt 4%. Dit indexcijfer is berekend op basis van het consumentenprijs bruto binnenlands product (cbbp) voor 2026 en een correctie op 2025, op basis van de cijfers uit het Centraal Economisch Plan (CEP) februari 2025, van het Centraal Planbureau, zie ook tabel 8.1.1. Deze methode is gelijk aan voorgaande jaren.

Tabel 8.1.1: Berekening prijsindexcijfer

Jaar	CEP februari 2024	CEP februari 2025	Verschil
2025	2,30%	3,60%	1,30%
2026	-	2,70%	2,70%
Totaal			**4,00%**

Loonindexatie
Het loonindexcijfer bedraagt 5%. Dit indexcijfer is berekend op basis van de Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (%), uit het Centraal Economisch Plan (CEP) februari 2025 van het Centraal Planbureau. Het loonindexcijfer wordt toegepast op de salarissen van de gemeente. Ten tijde van het opstellen van deze Perspectiefnota zijn de uitkomsten van de onderhandelingen over de CAO nog niet definitief. Er zal daarom een stelpost opgenomen worden op basis van de nieuwe CAO, die bij het opstellen van de begroting aan de salarisbudgetten wordt toebedeeld. Mocht de CAO bij het opstellen van de begroting onverwacht nog niet definitief zijn, dan zullen wij de CPB-index toepassen.

De begrote salarislasten zijn gebaseerd op het maximum van de functieschaal, verminderd met € 200.000 (bezuiniging bij collegeprogramma 2023-2026 en Begroting 2025). De sociale lasten worden begroot op basis van de gegevens die per 31 mei 2025 beschikbaar zijn.

De personeel gerelateerde budgetten zijn gerelateerd aan de loonsom en daarom werden ze voorheen altijd verhoogd met de loon-ontwikkeling. In het kader van de bezuinigingen stellen wij voor geen indexatie toe te passen op de personeel gerelateerde kosten.

Overhead
In 2025 vond een actualisatie van de toebedeling van de formatie aan de verschillende taakvelden plaats. Hiermee sluit de verdeling aan op de wettelijke kaders en is daardoor actueel. Naast deze actualisatie passen wij met ingang van 2026 een nieuwe rekenmethode voor het overheadpercentage toe. Bij deze verbeterde methode, die bijna alle gemeenten toepassen, wordt de opslag bepaald als een percentage van de overheadkosten op de directe loonkosten. Tot slot wordt bij uitbreiding van formatie gerekend met een eenmalige opslag voor overhead ter hoogte van € 10.000 per fte.

Algemene Uitkering
Voor de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027-2029 moet voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds uitgegaan worden van de meicirculaire 2025 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren. Voor de berekening van de algemene uitkering hanteren wij het systeem van constante prijzen (het jaar 2026 is lopend en de jaren 2027-2029 zijn constant).

Kerngegevens
Voor het opstellen van de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027-2029 is een aantal gegevens van belang. Het gaat hierbij om de kerngegevens die van invloed zijn op de berekening van de groei-gerelateerde budgetten, dus die Q (hoeveelheid) afhankelijk zijn, en een aantal andere specifieke posten zoals de algemene uitkering. In onderstaande tabel hebben wij een aantal van toepassing zijnde kerngegevens per 1 januari van het betreffende jaar opgenomen.

Tabel 8.1.2: Kerngegevens

	Begrotingsrichtlijnen 2026			
Gegeven	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Totaal aantal woningen	22.061	22.361	22.661	22.961
Prognose woningbouwproductie	300	300	300	300
Gemiddelde woningbezetting	2,33	2,32	2,28	2,29
Aantal inwoners, totaal	51.361	51.790	52.468	53.153
Aantal éénpersoonshuishoudens	6.152	6.302	6.480	6.653
Aantal meerpersoonshuishoudens	15.674	15.840	16.065	16.299

Toelichting op bovenstaande tabel:

- Uitgangspunt voor het aantal woningen en inwoners is de stand per 1 januari 2025 volgens de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente Houten.
- De woonvisie 2021-2030 (vastgesteld december 2021) geeft richting aan het gewenste woningbouwprogramma van 4.750 woningen in de periode tot 2040.
- Bron voor de gemiddelde woningbezetting is de bevolkingsprognose van gemeente Houten van Pronexus
- Het verschil tussen het aantal woningen en de som van de één- en meerpersoonshuishoudens betreft vooral de incidentele leegstand van woningen.

Actualiteiten

In deze paragraaf gaan wij in op de actuele onderwerpen die van invloed zijn op de begroting 2026 – 2029. Allereerst lichten wij de ontwikkelingen rondom het Gemeentefonds uitgebreid toe. Het gaat dan om de korting op de Algemene Uitkering, herijking gemeentefonds, middelen en besparingen op de Jeugdzorg en de uitkomsten van de Voorjaarsnota. Vervolgens lichten wij de overige actuele onderwerpen kort toe. Hierbij gaan wij in op de eigen bijdrage WMO en het klimaat- en energiebeleid.

Gemeentefonds

Het Gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten. De Rijksoverheid bepaalt de hoogte van het Gemeentefonds. Er zijn diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van het Gemeentefonds. Deze lichten wij hieronder één voor één nader toe.

Terugloop Algemene Uitkering uit Gemeentefonds vanaf 2026 (Ravijnjaren)

Gemeenten ontvangen vanaf 2026 structureel minder geld uit het Gemeentefonds van de Rijksoverheid. Dit heeft te maken met de overgang van de oude naar de nieuwe financieringssystematiek van het Gemeentefonds. De verwachting is dat deze overgang leidt tot een terugloop van € 2,3 miljard aan inkomsten voor gemeenten.

In de Voorjaarsnota stelt het kabinet voor om de effecten van deze terugloop te dempen en trekt hiervoor landelijk jaarlijks € 400 miljoen uit. De precieze uitkomsten hiervan voor gemeente Houten zullen bij de meicirculaire bekend en middels een Raadsinformatiebrief aan uw raad worden toegezonden. Deze maatregel zal naar verwachting een structureel, (fors) positief effect hebben op het begrotingssaldo.

Herijking Gemeentefonds

Vanaf 1 januari 2023 is het verdeelmodel van het Gemeentefonds herzien, met als doel te komen tot een stabiel verdeelmodel dat zoveel mogelijk aansluit bij de kosten van de gemeenten. Een ‘ingroeipad’ zorgt ervoor dat de gevolgen van de herziening stapsgewijs zichtbaar worden. Daarvoor krijgen ‘nadeelgemeenten’ een suppletie-uitkering, die de hoogte van de herverdeeleffecten beperkt. Gemeente Houten is zo’n nadeelgemeente, waarbij het nadeel oploopt tot € 103,- per inwoner. Het ingroeipad en de daarbij horende hoogte van de suppletie uitkering worden herzien. De bedragen voor 2026 en verder zijn daarom afhankelijk van verdere besluitvorming door het Rijk. Vooralsnog gaan wij in de begroting 2026 uit van het ingroeipad en de suppletie uitkering op basis van de huidige informatie.

Jeugd

Gemeenten kampen met oplopende tekorten bij de uitvoering op het gebied van Jeugd(zorg). Na onderzoek heeft de Commissie van Ark het rapport ‘Groeipijn’ gepubliceerd. In lijn met de adviezen compenseert het Rijk gemeenten voor 50% van de tekorten. Tegelijkertijd boekt het Rijk via de Voorjaarsnota bezuinigingen op Jeugd in, die naar verwachting grotendeels wegvallen tegen de compensatie.

Eigen bijdrage WMO

Het kabinet is van plan om voor een aantal voorzieningen binnen de Wmo 2015, namelijk de voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het Rijk verwacht dat de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage de druk op het gebruik van Wmo-voorzieningen verlaagt. Daardoor zou de Wmo voor gemeenten langer betaalbaar blijven. Het kabinet heeft aangekondigd de ingangsdatum verder te verschuiven naar 1 januari 2027.

Klimaat- en energiebeleid

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de klimaat- en energieplannen. Het kabinet ondersteunt gemeenten hierbij met geld uit de CDOKE-regeling, zodat gemeenten extra personeel kunnen aantrekken en kennis en expertise kunnen verwerven. De Raad van het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in maart 2024 een advies gegeven over het vervolg van deze middelen. Hierin benadrukt de ROB dat het van belang is dat gemeenten voor langere tijd zeker zijn van middelen. Er wordt gewerkt aan een nieuwe regeling voor na 2025.

Algemene begrotingsregels

Repressief of preventief toezicht

Repressief toezicht betekent dat de begroting direct kan worden uitgevoerd. Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet, kan preventief toezicht worden ingesteld. Preventief toezicht betekent dat de begroting en de daaropvolgende begrotingswijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd door de provincie voordat deze kunnen worden uitgevoerd.

Begroting moet structureel en reëel in evenwicht zijn

Structureel evenwicht = de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Reëel evenwicht = de geraamde bedragen moeten volledig, realistisch en haalbaar zijn. Indien de begroting meerjarig niet structureel sluitend is, dan moet in ieder geval het eerste jaar (2026) wel structureel sluitend zijn. Dit houdt in dat structurele lasten niet gedekt mogen worden door incidentele baten.
Met ingang van 2024 is er in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) een regeling opgenomen voor de inzet van een surplus binnen de algemene reserve ter dekking van structurele lasten. Dit is alleen mogelijk bij voldoende solvabiliteit en afdekking van risico's.
Het surplus van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel (surplus) kan een gemeente jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft. De inzet van het surplus algemene reserve (= vrije reserve) wordt door dit gebruik als structurele baat bestempeld. Het weerstandsvermogen moet naar het oordeel van de toezichthouder voldoende zijn. Dit betekent dat het n gebaseerd moet zijn op een adequate risico-inventarisatie. De structurele onttrekkingen aan de algemene reserve moeten worden opgenomen in het overzicht van structurele reservemutaties.

Opschuivend sluitend financieel meerjarenperspectief

Er mag geen sprake zijn van opschuivend sluitend financieel meerjarenperspectief. Hiermee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren-) begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is.

Indexatie van specifieke budgetten

Budgetten (baten en lasten) afhankelijk van kerngegevens

Voor een aantal budgetten geldt dat er een directe relatie is tussen de hoogte van het budget en de kerngegevens. Dit wordt autonome groei genoemd. In dat geval moet er een duidelijke onderbouwing van de voorgestelde budgetaanpassing worden aangeleverd. Deze onderbouwing moet gebaseerd zijn op de formule: P (prijs) x Q (hoeveelheid), waarbij de P voor de begroting 2026 niet mag stijgen (0% indexatie) en Q moet aansluiten op de kerngegevens (zie tabel 8.1.2). De inwonersaantallen hebben bijvoorbeeld invloed op de legesopbrengsten van burgerzaken, op de kosten van verkiezingen, op de bijdragen aan onder andere de VNG en de kosten van verzekeringen. De ontwikkeling van de leeftijdsopbouw van de Houtense inwoners heeft invloed op de kosten van jeugd en Wmo.

Budgetten gerelateerd aan specifieke contracten op gebied van jeugdhulp en Wmo

Op een aantal budgetten met betrekking tot jeugdhulp en Wmo is een afwijkend indexeringspercentage van toepassing. Het gaat hierbij om budgetten waar een specifiek contract aan ten grondslag ligt. Voor deze budgetten wordt uitgegaan van de opgenomen indexeringsafspraken in het desbetreffende contract. Omdat de peildata na het opstellen van de (primitieve) begroting 2026 liggen, zullen deze budgetten in de loop van 2025 en 2026 verhoogd worden. Op basis van de indexen tijdens het opstellen van de begroting worden middelen voor latere indexering gereserveerd op een stelpost.

Onderwerp	Grondslag indexering
Maatwerk ZIN Wmo	Overheidsbijdrage in de arbeidskosten-ontwikkeling (OVA-index) 1
Huishoudelijke Hulp Wmo	OVA-index
Hulpmiddelen Wmo	Consumenten Prijs Index (CPI)) 2
Individuele voorzieningen Jeugd	OVA-index
PGB's	OVA-index
SAVE	OVA-index
Essentiële functies Jeugd	80% OVA en 20% PPC 3
Leerlingenvervoer	NEA-index (Panteia)
Regiotaxi	NEA-index (Panteia)

OVA: https://www.nza.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/wat-is-het-prijsindexcijfer-voor-personele-kosten

CPI: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83131ned/table?fromstatweb

Er wordt aangesloten bij de indexeringssystematiek van het LTA.

Verhuur accommodaties (baten)

De tarieven van de sport- en welzijnsaccommodaties worden jaarlijks per 1 augustus geïndexeerd. Dit betekent dat de tarieven van sport- en welzijnsaccommodaties met ingang van 1 augustus 2026 met 4% worden geïndexeerd.

Begroting derden op basis van een gemeenschappelijke regeling (lasten)

Een aantal budgetten is gerelateerd aan de begrotingen van derden op basis van een gemeenschappelijke regeling. Bij het opstellen van de begroting 2026 worden de meest actuele gegevens van de gemeenschappelijke regeling als uitgangspunt gehanteerd.

Te verstrekken subsidies (lasten)

De te verstrekken subsidies worden met 0% geïndexeerd. Uitzondering hierop zijn te verstrekken subsidies waar een substantiële 'looncomponent' onderdeel van is. In die gevallen wordt de indexering van te verstrekken subsidies opgesplitst in:

- 0% over het prijsgevoelige gedeelte
- 5,0% over de looncomponent

Te ontvangen subsidies (baten)

Voor te ontvangen subsidies en rijksbijdragen wordt uitgegaan van de (voorlopige) beschikking voor het betreffende begrotingsjaar (indien deze al aanwezig is). Als de beschikking voor het begrotingsjaar (nog) niet is afgegeven, wordt vooralsnog uitgegaan van de meest recente inzichten waarbij baten verhoogd worden met het indexeringspercentage van 4%.

Verzekeringen

Voor lopende verzekeringen geldt de grondslag voor de premieberekening. Bij verzekeringen waarbij de premie wordt berekend op basis van het aantal inwoners, wordt rekening gehouden met de vastgestelde inwoneraantallen uit de kerngegevens. De prijs per inwoner mag stijgen met een indexering van 0%. Bij verzekeringen waarvan de premie wordt berekend aan de hand van een percentage van de verzekerde waarde wordt de verzekerde waarde geïndexeerd met 0%.

Investeringen die zijn opgenomen in het IHP

Op de investeringen uit het integraal huisvestingsplan onderwijs is een afwijkend percentage van toepassing. Voor deze investeringen wordt uitgegaan van de bouwkosten data (BDB-index). Omdat de peildatum na het opstellen van de (primitieve) begroting 2026 ligt, zullen deze investeringsbudgetten in de loop van 2025 en 2026 verhoogd worden.

Gemeentelijke belastingen en heffingen

Uitgangspunt voor de toeristenbelasting is een trendmatige aanpassing (4%) van de begrote opbrengst. De tarieven van de overige belastingen en heffingen worden op basis van kostendekkendheid vastgesteld. Hierbij geldt als uitgangspunt dat deze kostendekkend in de begroting worden verwerkt.

3.8 Collegeprogramma

Voor en met inwoners	
1	Huidige en nieuwe instrumenten voor participatie
2	Impuls aan participatieadvies
3	Stimuleren inwonersinitiatieven
4	Inwoners betrekken bij eventuele bezuinigingen
5	Eén loket principe voor gemeentelijke dienstverlening
7	Op koers en Houtense werktafel
8	(Herijking) minimabeleid
13	Taalatelier
15	Audit werkwijze en kosten van Samen Veilig
32	Uitbreiding en efficiëntere benutting netcapaciteit door Stedin
34	Onderzoeken open warmtenet
35	Collectieve aanpakken aardgasvrije wijken
36	Bedrijven stimuleren om te verduurzamen samen met !mpact
37	Zonnevelden
38	Zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed
39	Innovaties zonne-energie
40	Realitisch heroverwegen windpark Goyerbrug
41	Streven naar 100% lokaal eigendom duurzame energie-opwek
46	Areaal weidevogelgebieden vergroten
47	Inlaatsluis Nieuwe Hollandse waterlinie
54	Stimuleren afvalvermindering
55	Effectiviteit nascheidingsmachine

57	Overdracht milieutaken naar RUD
64	Visie op erfgoed vernieuwen en uitvoeren
65	Revolverend fonds cultureel erfgoed

Samen Leven

6	Sociale koers evalueren
9	Garantiebanen
10	Waardering mantelzorgers en vrijwilligers
11	Ouderenagenda
14	Sport-, beweeg- en preventieakkoord voortzetten
16	Regionale vertegenwoordiging en advisering SD
18	Jongerencentrum Enter
20	Bibliotheek
21	Impuls cultuurevenementen
22	Impuls aan muziekeducatie
23	Muziekvereniging KNA
24	Tweede balkon theaterzaal Aan de Slinger

Duurzame leefomgeving

12	Opvang Essenkade
17	Het nieuwe huis van Houten
19	Evenementenfonds
25	Gebiedsvisies voor Oost, Molenzoom, Koppeling, Centrum
25	Woningbouwopgave vanaf 2022
25	Woningbouwopgave vanaf 2024-2026
26	Woningen zonder bouwen
27	Zelfbewoningsplicht koopwoningen invoeren

28	Toewijzing woningen voor eigen inwoners
29	Ondertekenen convenant duurzaam bouwen
30	Regionale vertegenwoordiging en advisering ruimtelijk domein
31	Omgevingswet implementatie
33	Hulp bieden bij alternatieven voor aardgas en uitvoering collectieve regelingen Rijk
42	Samenhangende visie buitengebied
43	250 Woningen Grote Driehoek Schalkwijk
44	Woningbouwontwikkeling ‘t Goy
45	Verduurzamingsinitiatieven ondernemers ondersteunen
48	Ondernemers ruimte bieden in leegstaande schuren buitengebied
49	Verbeteren ecologische kennis gemeentehuis
51	Aanlijnplicht honden versoepelen specifieke locaties
52	Extra inzet/middelen voor tegengaan onkruid op verharding
53	Aanpak ongeregistreerd grondgebruik gemeentegrond
56	Soortenmanagementplan
58	Ondernemersfonds
59	Vermindering administratieve lasten ondernemers
60	Vitalisering van het centrum
61	Beleid terrassen
62	Supermarkt in het Oude Dorp
63	Doorontwikkelingsplan Doornkade (Houten-Noordwest)
66	Beperkte ontvangstruimte Oud-Wulven
67	Varianten Houtens museum

Goede bereikbaarheid	
68	Verbreden en verbeteren doorgaande fietspaden
69	Volledige aansluiting A12
70	Ontsluiting Kanaaldijk-Zuid
71	Fietspaden in en naar dorpen buitengebied
72	Fietspad 't Goy naar Goyerbrug
73	Prioritering fietsroutes naar omliggende gemeenten
74	Verbeteren bereikbaarheid bus
75	Meer toezicht fietsparkeren Castellum
76	Aanpak parkeeroverlast (community aanpak)
77	Faciliteren laadpalen
78	Pilot kabelgoottegels
Integrale veiligheid	
79	Prioritering en uitbreiding Boa's in openbare ruimte
80	Cameratoezicht bedrijventerreinen
81	Aanpakken drugsgebruik en overlast
82	Tegengaan ondermijnende criminaliteit (bibob)
83	Inwonersparticipatie voor veilige en leefbare woonomgeving stimuleren
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	
50	Afschaffing hondenbelasting
84	Solide en toekomstbestendige ICT
85	Leges bouwvergunningen kostendekkend
86	Vitaliteitsbudget

4. Bijlagen

4.1 Gedetailleerd totaaloverzicht transformatieopgave

x € 1.000

Transformatieopgave	2026	2027	2028	2029
Samen Leven				
Maatschappelijk dialoog	90	90	90	-
Versterken Sociale Basis	80	60	60	-
Tijdelijke capaciteit:				
Versterken gemeenschap -Budgetverhoging initiatieven	37,5	37,5	-	-
Versterken gemeenschap -Opbouwmedewerker VH&C	80	80	-	-
Jeugdhulp	100	100	40	-
Leerlingenvervoer	50	50	-	-
Versterking Sociaal team -implementatie inzet Samenleving	150	150	150	-
Totaal Samen Leven	**587,5**	**567,5**	**340**	**0**
Duurzame leefomgeving				
Versterken gemeenschap - Kwartiermaker gebiedsmanagement	120	-	-	-
Versterken gemeenschap - Projectleider en communicatieadvies	25	25	25	-
Versterken gemeenschap - Budgetverhoging initiatieven	37,5	37,5	-	-
Bouwen mogelijk maken - inhuur tbv impuls CMK	750	375	-	-
Totaal duurzame leefomgeving	**932,5**	**437,5**	**25**	**0**
Goede bereikbaarheid				
Versterken gemeenschap - Projectleider en communicatieadvies IB/GAB	25	25	25	-
Totaal Goede bereikbaarheid	**25**	**25**	**25**	**0**
Paragraaf Bedrijfsvoering				
Toekomstbestendige organisatie	790	296	-	-
Aangescherpt financieel meerjarig perspectief	50	-	-	-
Totaal paragraaf bedrijfsvoering	**840**	**296**	**0**	**0**
TOTAAL TRANSFORMATIEOPGAVE	**2.385**	**1.326**	**390**	**0**

4.2 Gedetailleerd totaaloverzicht bezuinigingsopgave

x € 1.000

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Voor en met inwoners				
Programmabrede kosten				
B.6 Telefonische bereikbaarheid van het informatiecentrum halveren	-30	-30	-30	-30
Totaal programmabrede kosten	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
Totaal Voor en met inwoners	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
Samen Leven				
Sterke sociale basis				
S.5 Invoeren dalurentarief binnensportaccommodaties	-8	-8	-8	-8
R.3 Taakstelling op binnen- en buitensportfaciliteiten	PM	PM	PM	PM
S21 Subsidieregeling	-550	-550	-550	-550
S.23 Wijzigen inhoud mantelzorgverlening	-	-35	-35	-35
R.4 OZB opslag niet-woningen gemeentelijke panden	-14	-14	-14	-14
Totaal sterke sociale basis	**-572**	**-607**	**-607**	**-607**
Iedereen doet mee				
S.18 Meer mensen Pwet naar werk begeleiden	-200	-200	-300	-300
S.19 Harmonisatie minimaregelingen	-	-150	-150	-150
S.8 Diverse kleine budgetten	-12	-12	-13	-
S.3 Hercontracteren leerlingenvervoer	-120	-120	-120	-120
S.20 Anders omgaan met leerlingenvervoer	-25	-50	-50	-50
S.8 Diverse kleine budgetten	-4	-4	-4	-4
S.6 Reëeler begroten bijdrage SW	-90	-90	-90	-90
S.4 Afstoten bekostiging huisvestingslasten van voormalige school Bengelbongerd	-	-17	-39	-39
S.7 Scherper begroten bijdrage Houtense Werktafel	-	-50	-50	-50
Totaal iedereen doet mee	**-451**	**-693**	**-816**	**-803**

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Passende ondersteuning				
S.8 Diverse kleine budgetten	-7	-7	-7	-7
S.8 Diverse kleine budgetten	-2	-2	-2	-2
S.8 Diverse kleine budgetten	-8	-8	-8	-8
S.8 Diverse kleine budgetten	-34	-34	-34	-33
S.8 Diverse kleine budgetten	0	-20	-20	-20
S.8 Diverse kleine budgetten	-9	-9	-9	-9
S.8 Diverse kleine budgetten	-9	-9	-9	-9
S.11 Recreatieve activering als algemene voorziening	-30	-45	-63	-63
S.1 Anders begroten budget individuele begeleiding	-150	-150	-150	-150
S.9 Anders omgaan met Huishoudelijke Ondersteuning	-219	-475	-650	-650
S.13 Aanpak rond complexe scheidingen	-28	-55	-83	-115
S.14 Aanpak thuiszitters (schooluitval)	-	-75	-113	-150
S.15 Inperken reikwijdte Jeugdhulp: via verordening en beleid	-	-45	-90	-135
S.17 Passende inzet – Begeleiding Jeugd	-30	-60	-90	-95
S.16 Passende inzet – Jeugd GGZ	-30	-60	-90	-120
S.22 Intensiveren buurtgezinnen	-85	-125	-125	-125
S.22 Intensiveren buurtgezinnen	45	45	45	45
S.2 Afbouwen subsidie Samen Veilig	-100	-100	-100	-100
S.10 Scootmobielpool als algemene voorziening	-16	-32	-49	-49
S.12 Verlaging maatwerk GGD*	-70	-70	-70	-70
Totaal passende ondersteuning	**-781**	**-1.335**	**-1.715**	**-1.864**
Totaal Samen Leven	**-1.804**	**-2.635**	**-3.139**	**-3.275**
Duurzame leefomgeving				
Commerciële voorzieningen en horeca				
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-26	-26	-26	-26
Totaal commerciële voorzieningen en horeca	**-26**	**-26**	**-26**	**-26**

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Leefomgeving				
R.11 Anders organiseren boomveiligheid	-10	-20	-20	-20
R.14 Onderhoud bomen met bijzondere waarde	-	-17	-17	-17
R.15 Anders omgaan met plaagdierbestrijding	-	-25	-25	-25
R.7 Grasmaaien in eigen beheer	-	-40	-40	-40
R.9 Versoberen onderhoud gras en bermen	-	-200	-200	-200
S.8 Diverse kleine budgetten	-10	-10	-10	-10
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-25	-25	-25	-25
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-10	-10	-10	-10
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-23	-23	-23	-23
R.12 Alleen hoognodig onderhoud straatmeubilair	-	-25	-25	-25
R.8 Verlagen kwaliteitsniveau straatreiniging	-20	-20	-140	-140
Totaal leefomgeving	**-98**	**-415**	**-535**	**-535**
Totaal duurzame leefomgeving	**-124**	**-441**	**-561**	**-561**
Goede bereikbaarheid				
Mobiliteitsbeleid				
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-17	-17	-17	-17
Totaal Mobiliteitsbeleid	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**
Autoverkeer				
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-7	-7	-7	-7
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-40	-40	-40	-40
R.5 Scherper begroten budgetten verkeer	-14	-14	-14	-14
R.5 Scherper begroten budgetten verkeer	-18	-18	-18	-18
R.5 Scherper begroten budgetten verkeer	-7	-7	-7	-7
Totaal autoverkeer	**-85**	**-85**	**-85**	**-85**

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Fietsverkeer				
R.6 Taakstelling op investeringsplanning	-100	-100	-100	-100
Totaal fietsverkeer	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
Totaal Goede bereikbaarheid	**-202**	**-202**	**-202**	**-202**
Veilige leefomgeving				
Sociale veiligheid en Openbare orde				
S.21 Actualiseren subsidieregelingen	-6	-6	-6	-6
Totaal sociale veiligheid en openbare orde	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**
Fysieke veiligheid en crisismanagement				
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-4	-4	-4	-4
Totaal fysieke veiligheid en crisismanagement	**-4**	**-4**	**-4**	**-4**
Programmabrede kosten				
R16 inzet BOA	-100	-100	-100	-100
Totaal programmabrede kosten	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
Totaal veilige leefomgeving	**-110**	**-110**	**-110**	**-110**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
F.5 Aanpassen werkwijze indexering	-750	-750	-750	-750
Totaal algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**-750**	**-750**	**-750**	**-750**
Lokale heffingen				
F.1 Verhogen OZB	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
Totaal lokale heffingen	**-2.300**	**-2.300**	**-2.300**	**-2.300**

Bezuinigingsopgave	2026	2027	2028	2029
Overhead				
B.2 Aanbesteden opstal verzekeringen	-100	-100	-100	-100
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-5	-5	-5	-5
B.5 Versoberen cateringvoorzieningen	-150	-150	-150	-150
R.10 Stoppen inkoop onderhoud interieurbeplanting gemeentehuis en werf	-12	-12	-12	-12
B.4 Sturing op ICT-middelen centraliseren	-	-	-50	-50
B.3 Stopzetten cyber security verzekering + investeren in preventie	-45	-45	-45	-45
Totaal overhead	**-312**	**-312**	**-362**	**-362**
Overige baten en lasten				
B.1 Verbeteren inkoop- en contractmanagement	30	-60	-140	-190
F.3 Verhogen investeringsgrens	-60	-60	-60	-60
Totaal overige baten en lasten	**-30**	**-120**	**-200**	**-250**
Saldo financieringsfunctie				
F.2 Scherper begroten rentelasten	35	-83	-201	98
Totaal saldo financieringsfunctie	**36**	**-83**	**-201**	**98**
Totaal algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**-3.357**	**-3.565**	**-3.813**	**-3.564**
TOTAAL BEZUINIGINGEN	**-5.627**	**-6.982**	**-7.855**	**-7.742**

4.3 Nieuwe beleidsvoorstellen

Versterken organisatie om ruimtelijke opgave te realiseren

x € 1.000

Versterken organisatie	2026	2027	2028	2029
Structureel oplossen dekkingsproblematiek	190	190	190	190
Structureel oplossing formatieve tekorten	840	840	840	840
Incidenteel tekort advisering oplossen	300	300	300	0
Totaal versterken organisatie	**1.330**	**1.330**	**1.330**	**1.030**

Verduurzaming vastgoed

x € 1.000

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	Krediet	2026	2027	2028	2029
Verduurzamingsmanager		125	125	125	125
Krediet voor investeringen	37.000				
Kapitaallasten investeringen		200	250	300	350
Voorbereidingskrediet voor pandspecifieke kosten (voor onderzoek etc.)	175				
Kapitaallasten voorbereidingskrediet		10	10	10	10
Subtotaal lasten		**335**	**385**	**435**	**485**
Inzet beschikbare stelpost verduurzaming		**-57**	**-69**	**-69**	**-69**
Totale lasten		**278**	**316**	**366**	**416**

4.4 Overzicht investeringen

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Afval	**1.025.340**	**330.510**	**251.363**	**217.923**
Bedrijfswagen dubbel (V-020-KD)	97.699			
Bedrijfswagen dubbel (V-446-KD)	79.669			
Bedrijfswagen dubbel (V-658-KD)	79.669			
Bedrijfswagen enkel (V-234-JX)	59.865			
Bedrijfswagen enkel (V-681-KB)	79.669			
Bedrijfswagen enkel (V-875-JX)	73.068			
Bedrijfswagen enkel (V-876-JX)	73.068			
Bestelwagen elektr. centrum (V-801-XD)			43.882	
Borstelmachine + rolbezem/sneeuwploeg	143.217			
Cocon en buitenbak		20.040	17.040	20.040
Cocon en buitenbak 2026	17.040			
Grote veegmachine	172.860			
Kleine veegmachine		148.165		
Maaimachine sportvelden			27.426	
Materieel gladheidsbestrijding (splitsen?) - nog te checken				
Minicontainers		33.000	49.500	49.500
Minicontainers 2026	33.000			
Pekelopslagtank		15.789		
Shovel begraafplaats				30.868
Verzamelcontainers		113.515	113.515	117.515
Verzamelcontainers 2026	116.515			

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Beheer openbare ruimte	**5.325.295**	**4.994.041**	**10.616.885**	**6.969.816**
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2026	100.528			
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2027		128.978		
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2028			226.328	
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2029				105.528
Autowegen, gespecificeerd 2026	255.359			
Autowegen, gespecificeerd 2027		71.089		
Autowegen, gespecificeerd 2028			4.882.834	
Autowegen, gespecificeerd 2029				445.291
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2026	42.631			
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2027		28.711		
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2028			28.711	
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2029				28.711
Beschoeiing 2026	48.766			
Beschoeiing 2028			115.821	
Beschoeiing 2029				81.200
De Rede	1.099.293			
D-niveau: Beusichemseweg (7 vakken)				91.350
D-niveau: De Veste	732.749			
D-niveau: Koedijk			125.419	
D-niveau: Lange Uitweg (Molenbuurt-Lekdijk)			174.325	
D-niveau: Lange Uitweg (Schalkwijk tot Molenbuurt)			346.086	
D-niveau: Provincialeweg		646.491		
D-niveau: Rietdijk/Ka-pad			248.194	
D-niveau: Rondweg De Veste-De Campen		197.235		
D-niveau: Rondweg Het Veld-De Sloot				284.386
D-niveau: Schalkwijkseweg	774.880			

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
D-niveau: Tiendweg/Poeldijk			122.294	
Fietspaden, gespecificeerd 2027		212.439		
Fietspaden, gespecificeerd 2028			699.434	
Fietspaden, gespecificeerd 2029				1.336.118
Groeiplaatsverbetering 2026	63.060			
Groeiplaatsverbetering 2027		63.060		
Groeiplaatsverbetering 2028			63.060	
Groeiplaatsverbetering 2029				63.060
Industrieterrein Meidoornkade				965.337
Inhaalslag D-niveau elementen 2026	800.461			
Inhaalslag D-niveau elementen 2027		970.981		
Kanaaldijk Zuid				294.060
Kleihoeve				75.400
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2026	134.108			
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2027		134.108		
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2028			134.108	
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2029				134.108
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m² 2026	262.120			
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m² 2027		262.120		
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m² 2028			1.834.250	
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m² 2029				1.136.835
Langeweg		340.146		
Lekdijk				174.552
Loerikseweg				58.000
Omvormen beplantingsvakken 2026	93.000			
Omvormen beplantingsvakken 2027		90.000		
Omvormen beplantingsvakken 2028			90.000	

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Omvormen beplantingsvakken 2029				90.000
Oostromsdijkje		155.590		
Schalkwijkseweg (fietspad)		302.535		
Veerweg		165.319		
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2026 (incl.kunstgrasveld)	162.500			
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2027 (incl.kunstgrasveld)		194.080		
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2028 (incl. kunstgrasveld)			219.080	
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2029 (incl. kunstgrasveld)				214.080
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2026	270.762			
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2027		361.463		
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2028			854.741	
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2029				939.600
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2026	158.610			
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2027		115.610		
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2028			115.610	
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2029				115.610
Voetpad kooikerspad van tunnelbak tot het Rond		193.914		
Voetpaden, gespecificeerd 2026	252.228			
Voetpaden, gespecificeerd 2027		285.932		
Voetpaden, gespecificeerd 2028			252.228	
Voetpaden, gespecificeerd 2029				252.228
Wortelopdruk 2026	74.240			
Wortelopdruk 2027		74.240		
Wortelopdruk 2028			84.362	
Wortelopdruk 2029				84.362

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
ICT	**449.616**	**379.490**	**218.400**	**218.400**
Hybride aanpassingen vergaderruimtes		72.889		
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2025				
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2025 extra				
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2026	218.400			
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2027		218.400		
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2028			218.400	
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2029				218.400
Ipads raadsleden	40.000			
Key2Burgerzaken	191.216			
Vergader- en geluidsapparatuur raadszaal		88.201		
Sportvelden	**74.898**	**310.974**	**1.352.331**	**471.669**
Ballenvanger hoogte: 5,00m (2,00m staafmat 3,00m net)	0	0	12.480	24.960
Ballenvanger hoogte: 5,00m (5,00m net)	0	0	0	9.360
Buis leunhekwerk	17.760	0	14.520	0
Drainage voetbalveld	0	0	0	35.488
Dug-out	12.000	0	0	0
Foamlaag	0	0	184.454	47.874
Gravel honk- en softbal (vervangen voor Barotop)	0	151.087	0	0
Half automatische beregening	0	0	0	14.100
Kunstgras voormalig handbalveld	0	0	12.000	0
Lichte toplaag renovatie natuurgras	45.138	109.008	0	98.513
Sporttechnische laag voetbal (zand-steagran naar lava)	0	0	251.062	0
Staafmat leunhekwerk	0	0	0	28.080
Toplaag kunstgras hockey zand ingestrooid	0	0	0	175.055
Toplaag kunstgras korfbal	0	0	230.542	0
Toplaag kunstgras voetbal SBR (kurk bij renovatie)	0	0	320.983	0

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Toplaag kunstgras voetbal SBR (kurk bij vervanging)	0	0	326.290	0
Toplaag renovatie natuurgras	0	0	0	38.238
Verlichting, vervangen armatuur led	0	50.880	0	0
Water- en rioleringsplan	**1.089.920**	**1.555.999**	**1.285.740**	**1.214.899**
Bewonersmaatregelen:afkop./infiltr.daken 2026	10.000			
Bewonersmaatregelen:afkop./infiltr.daken 2027		10.000		
Bewonersmaatregelen:afkop.daken 2026	30.000			
Bewonersmaatregelen:afkop.daken 2027		30.000		
Bewonersmaatregelen:groene daken 2026	20.000			
Bewonersmaatregelen:groene daken 2027		20.000		
D 14 Houtensewetering/Veerwagenweg				64.024
D 15 Warinepoort				6.800
D 17 Veerwagenweg			6.800	
D 18 Binnenweg			12.253	
D 19 Kruisweg/Binnenweg			17.706	
D 20 Rietdijk			28.612	
D 22 Tiendweg/Schonauwenseweg/Wickenburgseweg			98.088	
D 26 Beusichemseweg ‘t Goy			6.800	
D 34 Molenpad				6.800
D 35 Kaaidijk/Neereind/Lange Uitweg				80.382
D 46 Spoorlaan			12.253	
G 01 ‘t Rond			35.489	
G 02 Den Oord/De Lobben			35.489	
G 19 Gerechtshuis Wulven				35.489
G 27 kasteel Heemstede				35.489
G 28 Golfvereniging Heemstede				35.489
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2026	75.000			

Investeringsplanning	2026	2027	2028	2029
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2027		75.000		
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2028			75.000	
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2029				75.000
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2026	606.870			
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2027		606.870		
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2028			606.870	
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2029				606.870
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2026	125.000			
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2027		125.000		
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2028			125.000	
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2029				125.000
operationeel plan 2029				37.090
R 03 Helofytenfilter Zuid-west			160.380	
T 22 Meerpaalweg De Staart				35.489
T 25 De Slinger				35.489
T 26 Castellum				35.489
Vervangen riolering 2026	110.000			
Vervangen riolering 2027		120.000		
Vevangen gemalen (mech.electr.) 2026	113.050			
Vevangen gemalen (mech.electr.) 2027		569.129		
Waalseweg vacuumputten mechanisch/pneumatisch			65.000	
Eindtotaal	**7.965.069**	**7.571.014**	**13.724.720**	**9.092.708**

4.5 Kwalitatieve risico's

Programma	Risico	Gevolg	Beheersmaatregel	Kans	Omvang Min-Max	Gevolgschade	
Samen Leven	Stijgende kosten jeugdhulp en WMO	Stijgende kosten	In de raadsinformatiebrief 'Prognose 2e trimester 2024 uitgaven jeugdhulp en Wmo' van 6 december 2024 heeft het college aangegeven dat het beheersen van de stijgende jeugdhulpkosten een belangrijke inspanningsverplichting is. Globaal zullen de maatregelen ingaan op de volgende punten: • Budgetbewaking en -beheer • Optimalisatie van inkoop en contractering • Vergroten van eigen kracht	90%	€ 1.000	€ 1.500	€ 1.125
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning	Cyberaanval	Digitale gegevens zijn niet meer beschikbaar en worden pas vrijgegeven na het betalen van losgeld (ransom). Daarnaast kunnen deze gegevens in handen komen van onbevoegden. Bij een aanval moeten dure experts worden ingeschakeld. Dit leidt tot mogelijke meerkosten en imagoschade.	• Implementatie van diverse interne beleidsmaatregelen en protocollen op het gebied van dataveiligheid en cybersecurity • Cybersecurityverzekering afgesloten per 1 jan 2024.	20%	€ 0	€ 4.500	€ 450
Duurzame leefomgeving	Areaal uitbreiding door nieuwbouw en ontstening is de afgelopen jaren is niet omgezet naar verhoging formatie.	Door de achterblijvende formatie wordt de werkdruk steeds groter en krijgt men het werk niet meer gedaan. Dit leidt tot een relatief hoog ziekteverzuim in de buitendienst en een vermindering van de beeldkwaliteit. Het groenonderhoud komt reeds regelmatig aan de orde in de media.	Areaal beter inzichtelijk maken en vanuit de mogelijke uitbreiding een structurele budget aanpassing voorstellen.	75%	€ 125	€ 250	€ 140
Goede bereikbaarheid	Negatieve impact van de weersveranderingen op de beheersaspecten van wegen	Hogere kosten. Pro actief werkzaamheden uitvoeren is met de huidige stand der techniek (nog) niet mogelijk.	-	20%	€ 100	€ 500	€ 60

Programma	Risico	Gevolg	Beheersmaatregel	Kans	Omvang Min-Max	Gevolgschade	
Goede bereikbaarheid	Schade op wegen van dijken door (zwaar) verkeer	Het goed berijdbaar houden van de weg vraagt permanent aandacht. De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld door weggebruikers.	Op termijn de dijken duurzaam verbeteren samen met RWS en HDSR.	20%	€ 100	€ 500	€ 60
Duurzame leefomgeving	Klimaatverandering leidt tot langer groeiseizoen en toegenomen groei van Flora en Fauna, waarvan het meerwerk en de financiele effecten nog onvoorspelbaar en niet inbegroot zijn.	Dit kan leiden tot een slechtere beeldkwaliteit en daarmee niet behalen van gewenste doelstellen en of bij inzetten van beheersmaatregelen risico op meerkosten.	Monitoring van het budget gedurende het jaar. Indien nodig een voorstel indienen voor (structurele) budgetwijziging.	50%	€ 50	€ 75	€ 31
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning	Datalek	Onbevoegden hebben toegang tot privacygevoelige gegevens waardoor de kans bestaat op schade bij inwoners of bedrijven. Het datalek moet worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens, en bij hoog risico voor betrokkenen ook aan personen wiens gegevens gelekt zijn. De Autoriteit Persoonsgegevens kan een onderzoek instellen naar de oorzaak van het datalek.	1. D.m.v. privacy impact assessments wordt bepaald voor welke informatiesystemen extra beveiligingsmaatregelen benodigd zijn. 2. Inloggen vanuit een onbeveiligde omgeving (v.b. vanuit huis) vereist tweefactor authentificatie. 3. Ingebruikname software voor veilig mailen met interne en externe partijen. 4. Instructie / workshops / e-learning op het gebied van de AVG. 5. Bijwerken van het privacybeleid en implementatie van het beleid in de organisatie.	30%	€ 0	€ 200	€ 30
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning	Onzekere doorvertaling voor gemeenten van nieuwe ICT wet- en regelgeving	Mogelijk extra uitgaven in 2025 om aan de wetgeving te voldoen.	De ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd. Halverwege 2024 gestart met awareness sessies bij management/directie. Regulier wordt bekeken of de impact al beter kan worden bepaald.	50%	€ 0	€ 100	€ 25

Programma	Risico	Gevolg	Beheersmaatregel	Kans	Omvang Min-Max	Gevolgschade	
Goede bereikbaarheid	Instabiele oevers door (zwaar) verkeer en klimaatverandering	Afkalvende of verzakkende oevers waardoor schade ontstaat aan de naastgelegen weg of groenstrook.	Schade herstellen of oevers alsnog beschoeien. Het is moeilijk te voorspellen op welke schaal zich problemen voordoen. Om alle oevers te beschoeien is een bedrag van ca. € 5 miljoen nodig.	40%	€ 25	€ 75	€ 20
Duurzame leefomgeving	Huidige contractant afvalinzameling heeft aangekondigd te gaan stoppen, wat afbreukrisico en financiele risico's met zich meebrengt	Dit geeft een risico op mogelijk verslechterde dienstverlening in de laatste periode van het contract. Daarnaast geeft het ook een risico's op financiele meerkosten.	De gemeente begeleid het proces van het overstappen van contractant voor de afvalinzameling nauwkeurig. Er is een werkgroep gestart voor het uitwerken van de aanbeding en begeleiden van het transitieproces.	25%	€ 50	€ 75	€ 15
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning	Toename bezwaar-en beroepsprocedures/juridische procedures	Dit leidt tot overschrijding termijnen, niet/later behalen van doelstellingen, meerkosten en aanzienlijk meer werk zodat inhuur van personeel of inzet van juridische bijstand noodzakelijk is.	• Participatietrajecten • Extra mogelijkheden in het reguliere proces voor heldere toelichting van de situatie en mogelijkheid tot vragen stellen. • Extra middelen voor juridische bijstand	25%	€ 0	€ 40	€ 5
			Totaal gevolgschade				**€ 1.961**
			Aantal risico's				**11**

4.6 Grafische weergave kengetallen

Minst risicovol Neutraal Meest risicovol

1a. Netto schuldquote

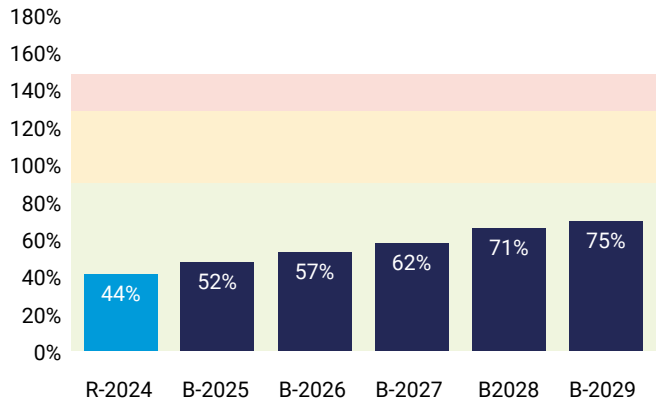

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

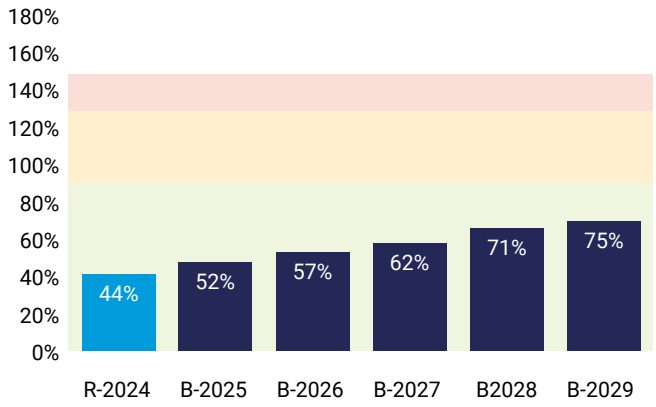

1a. Solvabiliteitsratio

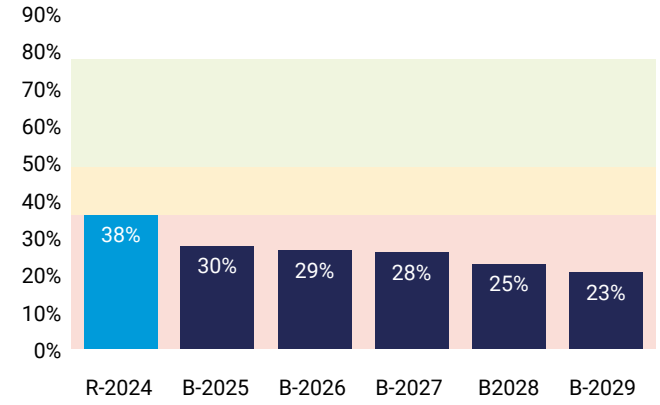

1b. Grondexploitatie

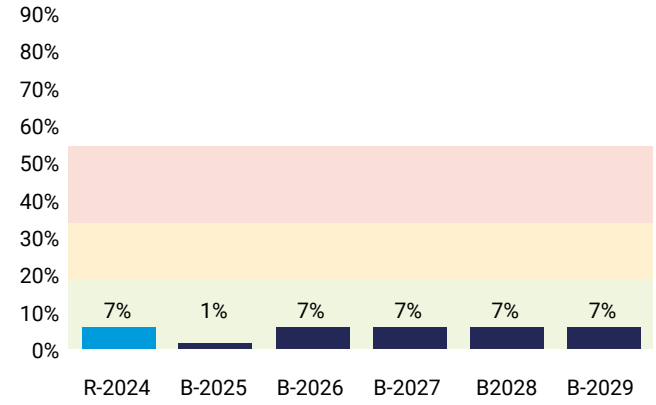

1a. Structurele exploitatieruimte

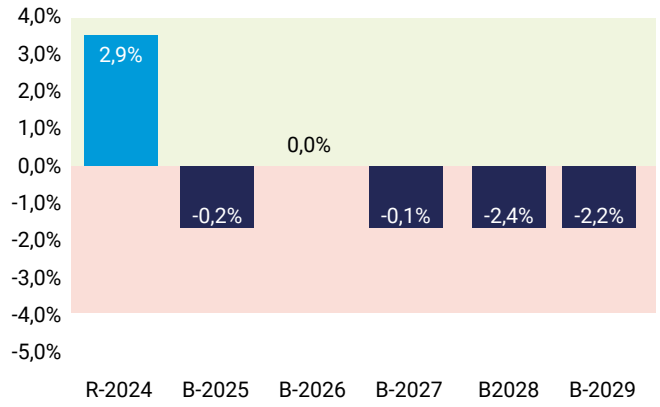

1b. Gemeentelijke belastingcapaciteit

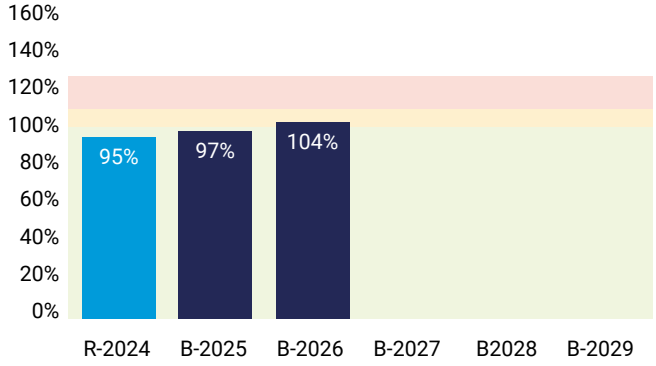

4.7 Productraming

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Voor en met inwoners			
Inwonersparticipatie			
College	1.930	2	-1.929
Raad	1.347	0	-1.347
Totaal inwonersparticipatie	**3.277**	**2**	**-3.275**
Dienstverlening			
Publiekzaken	2.140	1.148	-992
Totaal dienstverlening	**2.140**	**1.148**	**-992**
Programmabrede kosten			
Programma Betrokken programmabrede kosten	-21	0	21
Totaal programmabrede kosten	**-21**	**0**	**21**
Totaal Voor en met inwoners	**5.397**	**1.150**	**-4.247**
Samen Leven			
Sterke sociale basis			
Eerstelijns ondersteuning	27	0	-27
Gezondheidsbeleid	1.108	0	-1.108
Informele ondersteuning	170	0	-170
Kunst en cultuur	3.207	348	-2.859
Sociale basisvoorzieningen	5.642	716	-4.925
Sport	4.467	1.864	-2.603
Tweedelijns ondersteuning	137	6	-131
Totaal sterke sociale basis	**14.758**	**2.934**	**-11.824**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Iedereen doet mee			
Armoedebeleid	2.233	235	-1.998
Eerstelijns ondersteuning	0	0	0
Instandhouding onderwijs en scholen	3.319	197	-3.121
Leerlingenvervoer	794	0	-794
Leerplicht	175	70	-105
Lokaal onderwijsbeleid	1.211	201	-1.010
Marketing en acquisitie	7	434	427
Participatiewet algemeen	2.218	0	-2.218
Participatiewet inkomensdeel	12.410	11.478	-932
Sociale basisvoorziening jeugd	473	0	-473
Tweedelijns ondersteuning	3.191	0	-3.191
Werk en participatie	22	0	-22
Totaal iedereen doet mee	**26.051**	**12.615**	**-13.436**
Passende ondersteuning			
Bescherming en veiligheid	0	0	0
Eerstelijns ondersteuning	8.053	41	-8.012
Eigen bijdragen	325	644	319
Gezondheidsbeleid	2.052	0	-2.052
Sociale basisvoorzieningen	1.376	0	-1.376
Tweedelijns ondersteuning	24.451	22	-24.430
Totaal passende ondersteuning	**36.258**	**706**	**-35.552**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programmabrede kosten			
Programma Samen Leven programmabrede kosten	0	0	0
Totaal programmabrede kosten	**0**	**0**	**0**
Totaal Samen Leven	**77.068**	**16.255**	**-60.662**
Duurzame leefomgeving			
Woningen			
Woningbouw	874	13	-861
Woonruimteverdeling	5	7	2
Totaal woningen	**879**	**20**	**-859**
Commerciële voorzieningen en horeca			
Commerciële voorzieningen en horeca	425	181	-244
Totaal commerciële voorzieningen en horeca	**425**	**181**	**-244**
Leefomgeving			
Begraafplaatsen	240	188	-52
Groenvoorzieningen	3.784	14	-3.770
Riolering	2.957	4.083	1.126
Speelvoorzieningen	335	117	-218
Straatmeubilair	71	0	-71
Straatreiniging	1.243	448	-795
Verlichting	891	172	-719
Wijkgericht samenwerken	661	0	-661
Totaal leefomgeving	**10.183**	**5.022**	**-5.161**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Gebiedsinrichting			
Ontwikkelingsvisie macroniveau	3.843	4.051	208
Planontwikkeling mesoniveau	736	201	-536
Toetsing en toezicht microniveau	2.699	713	-1.986
Totaal gebiedsinrichting	**7.278**	**4.964**	**-2.314**
Duurzaamheid & energietransitie			
Afvalinzameling	5.743	7.265	1.522
Bodem en bouwstoffen	0	0	0
Duurzaam bouwen en wonen	-304	-413	-110
Educatie en communicatie	42	0	-42
Geluid	10	2	-8
Lucht	0	0	0
Milieuprojecten	1.178	2	-1.176
Mobiliteit en energie	467	0	-467
Wet milieubeheer	899	68	-832
Totaal duurzaamheid & energietransitie	**8.036**	**6.923**	**-1.113**
Landschap en recreatie			
Landschap	461	0	-461
Recreatie	320	17	-303
Totaal landschap en recreatie	**781**	**17**	**-764**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Cultuurhistorie en archeologie			
Archeologie	34	0	-34
Cultuurhistorie	2.196	1.134	-1.063
Monumenten	89	0	-89
Totaal cultuurhistorie en archeologie	**2.319**	**1.134**	**-1.186**
Programmabrede kosten			
Programma Duurzaam programmabrede kosten	93	0	-93
Totaal programmabrede kosten	**93**	**0**	**-93**
Totaal duurzame leefomgeving	**29.995**	**18.262**	**-11.733**
Goede bereikbaarheid			
Verkeersbeleid			
Beleid en advies (verkeer)	7	3	-5
Totaal verkeersbeleid	**7**	**3**	**-5**
Autoverkeer			
Bewegwijzering (wegen)	52	0	-52
Civieltechnische kunstwerken	243	1	-242
Parkeren	39	20	-18
VRI's	247	0	-247
Wegen	3.484	27	-3.457
Wegeninfrastructuur	0	0	0
Totaal autoverkeer	**4.065**	**48**	**-4.017**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Fietsverkeer			
Fietsenstallingen	686	465	-221
Fietsinfrastructuur	52	0	-52
Onderhoud fietspaden en voorzieningen	82	0	-82
Totaal fietsverkeer	**820**	**465**	**-355**
Openbaar vervoer			
Vervoersbedrijven	8	0	-8
Totaal openbaar vervoer	**8**	**0**	**-8**
Programmabrede kosten			
Programma Bereikbaar programmabrede kosten	-3	0	3
Totaal programmabrede kosten	-3	0	3
Totaal Goede bereikbaarheid	4.897	515	-4.381
Veilige leefomgeving			
Sociale veiligheid en Openbare orde			
Criminaliteitsbestrijdingen en overlastbestrijdingen	867	202	-665
Openbare orde	1.506	334	-1.172
Totaal sociale veiligheid en openbare orde	**2.373**	**536**	**-1.837**
Fysieke veiligheid en crisismanagement			
Beleid en preventie	3.377	0	-3.377
Brandweerzorg	271	0	-271
Externe veiligheid	0	0	0
Verkeersveiligheid	9	0	-8
Totaal fysieke veiligheid en crisismanagement	**3.656**	**0**	**-3.656**

Programma	Begroting 2026		
Deelprogramma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programmabrede kosten			
Programma Veilig programmabrede kosten	0	0	0
Totaal programmabrede kosten	0	0	0
Totaal veilige leefomgeving	**6.029**	**536**	**-5.493**
TOTAAL PROGRAMMA'S	**123.385**	**36.719**	**-86.666**
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie			
Lokale heffingen	757	18.540	17.783
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.505	90.107	87.602
Overhead	7.691	806	-6.885
Overhead	14.441	0	-14.441
Saldo financieringsfunctie	48	-10	58
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	0	-28
Overige baten en lasten	888	736	-152
Overige baten en lasten	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	**26.359**	**110.179**	**83.819**
TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	**149.744**	**146.897**	**-2.847**
Mutaties reserves			
Samen leven		692	692
Duurzame leefomgeving	564	585	20
Goede bereikbaarheid	1.544	-50	-1.594
Veilige leefomgeving			
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-750	2.978	3.728
Totaal mutaties reserves	**1.358**	**4.205**	**2.847**
RESULTAAT	**151.102**	**151.102**	

4.8 Overzicht taakvelden

		01.		02.		03.		04.		05.		A		Eindtotaal		
		Voor en met inwoners		Samen Leven		Duurzame leefomgeving		Goede bereikbaarheid		Veilige leefom-geving		Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
Code	**Taakvelden**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
0.1	Bestuur	2	3.277						-3					2	3.274	3.272
0.10	Mutaties reserves			692		585	564	-50	1.544			2.978	-750	4.205	1.358	-2.847
0.2	Burgerzaken	1.148	2.117											1.148	2.117	970
0.4	Overhead											806	22.132	806	22.132	21.326
0.5	Treasury					38	6					-10	48	28	54	26
0.61	OZB woningen											12.246	405	12.246	405	-11.842
0.62	OZB niet-woningen											6.031	325	6.031	325	-5.705
0.64	Belastingen overig															
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds											90.107	2.505	90.107	2.505	-87.602
0.8	Overige baten en lasten		2				93					736	888	736	982	247
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)												28		28	28
1.1	Crisisbeheersing en brandweer										3.648				3.648	3.648
1.2	Openbare orde en veiligheid				53	14	661			536	2.373			551	3.087	2.537
2.1	Verkeer en vervoer					448	2.187	495	4.811		9			943	7.007	6.064
2.2	Parkeren							20	55					20	55	35
2.5	Openbaar vervoer								8						8	8
3.1	Economische ontwikkeling			434	7		282							434	289	-145
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur					172	-129		26					172	-103	-276
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					75	104							75	104	28
3.4	Economische promotie											263		263		-263
4.1	Openbaar basisonderwijs			62	116									62	116	54
4.2	Onderwijshuisvesting			135	3.220									135	3.220	3.085
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken			270	2.656									270	2.656	2.386
5.1	Sportbeleid en activering			155	926									155	926	771
5.2	Sportaccommodaties			1.715	3.593									1.715	3.593	1.877
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			348	2.210									348	2.210	1.862
5.4	Musea						590								590	590
5.5	Cultureel erfgoed					1.134	1.730							1.134	1.730	596
5.6	Media				1.060										1.060	1.060
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie				22	202	4.936							202	4.958	4.756

		01.		02.		03.		04.		05.		A		Eindtotaal		
		Voor en met inwoners		Samen Leven		Duurzame leefomgeving		Goede bereikbaarheid		Veilige leefom-geving		Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie			491	4.584									491	4.584	4.093
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzie-ningen WMO				27										27	27
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzie-ningen Jeugd			41	220									41	220	179
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzie-ningen Integraal				7.834										7.834	7.834
6.3	Inkomensrege-lingen			11.713	17.235		316						27	11.713	17.578	5.865
6.4	WSW en beschut werk				921										921	921
6.5	Arbeidsspartici-patie				2.200										2.200	2.200
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)			22	1.859									22	1.859	1.837
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)			644	3.493									644	3.493	2.849
6.712	Begeleiding (WMO)				2.022										2.022	2.022
6.713	Dagbesteding (WMO)				941										941	941
6.714	Overige maatwer-karrangementen (WMO)				14										14	14
6.752	Jeugdhulp ambu-lant regionaal				10.959										10.959	10.959
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal				4.238										4.238	4.238
6.791	PGB WMO				354										354	354
6.792	PGB Jeugd				428										428	428
6.811	Beschermd wonen (WMO)				54										54	54
6.821	Jeugdbescher-ming				141										141	141
6.822	Jeugdreclassering				956										956	956
6.91	Coördinatie en beleid WMO				324										324	324
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd				368										368	368
7.1	Volksgezondheid			225	3.597									225	3.597	3.372
7.2	Riolering					4.083	2.850							4.083	2.850	-1.233
7.3	Afval					7.265	5.534							7.265	5.534	-1.731
7.4	Milieubeheer					-342	2.310							-342	2.310	2.652
7.5	Begraafplaatsen en crematoria					188	240							188	240	52
8.1	Ruimte en leefom-geving					281	1.002							281	1.002	721
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventer-reinen)					3.970	3.972							3.970	3.972	2
8.3	Wonen en bouwen					733	3.312							733	3.312	2.579
Eindtotaal		**1.150**	**5.397**	**16.948**	**76.634**	**18.846**	**30.559**	**465**	**6.441**	**536**	**6.029**	**113.157**	**25.609**	**151.102**	**150.669**	**-433**

gemeente Houten